

**KENTSEL SİT ALANLARI ÇEVRESİNDE
YER ALAN ETKİLEME GEÇİŞ ALANLARINDAKİ
YENİ YAPILAŞMALARIN İRDELENMESİ;
SAFRANBOLU ÖRNEĞİ**

**2016
YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK**

Rüveyda YETİŞ

**KENTSEL SİT ALANLARI ÇEVRESİNDE
YER ALAN ETKİLEME GEÇİŞ ALANLARINDAKİ
YENİ YAPILAŞMALARIN İRDELENMESİ;
SAFRANBOLU ÖRNEĞİ**

Rüveyda YETİŞ

**Karabük Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalında
Yüksek Lisans Tezi
Olarak Hazırlanmıştır**

**KARABÜK
Ağustos 2016**

Rüveyda YETİŞ tarafından hazırlanan "KENTSEL SİT ALANLARI ÇEVRESİNDE YER ALAN ETKİLEME GEÇİŞ ALANLARINDAKİ YENİ YAPILAŞMALARIN İRDELENMESİ; SAFRANBOLU ÖRNEĞİ" başlıklı bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. Yüksel TURCAN

Tez Danışmanı, Karabük Üniversitesi Mimarlık Anabilim Dalı

Bu çalışma, jürimiz tarafından oy birliği ile Mimarlık Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir. 12/08/2016

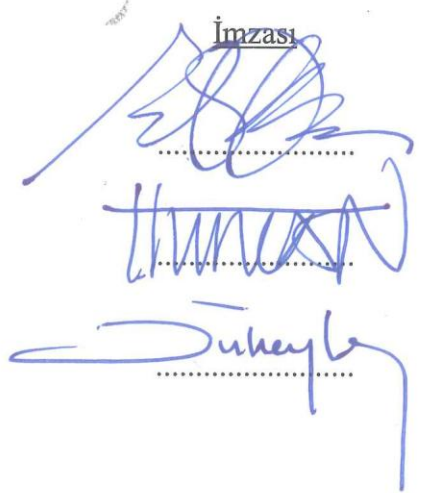
Ünvanı, Adı SOYADI (Kurumu)

Başkan: Doç. Dr. Rahmi ERDEM (SÜ)

Üye :Yrd. Doç. Dr. Yüksel TURCAN (KBÜ)

Üye :Yrd. Doç. Dr. Süheyla BİRLİK (KBÜ)

İmzası

...../...../ 2016

KBÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu, bu tez ile Yüksek Lisans derecesini onamıştır.

Prof. Dr. Nevin AYTEMİZ

Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

“Bu tezdeki tüm bilgilerin akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak elde edildiğini ve sunulduğunu; ayrıca bu kuralların ve ilkelerin gerektirdiği şekilde, bu çalışmadan kaynaklanmayan bütün atıfları yaptığımı beyan ederim.”

Rüveyda YETİŞ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

**KENTSEL SİT ALANLARI ÇEVRESİNDE
YER ALAN ETKİLEME GEÇİŞ ALANLARINDAKİ
YENİ YAPILAŞMALARIN İRDELENMESİ;
SAFRANBOLU ÖRNEĞİ**

Rüveyda YETİŞ

**Karabük Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Mimarlık Anabilim Dalı**

Tez Danışmanı:

Yrd. Doç. Dr. Yüksel TURCAN

Ağustos 2016, 210 sayfa

Bu çalışma Tarihi dokusu ile günümüze ulaşan, başarılı koruma örneklerinden biri olan Safranbolu kentinin son yıllarda hızlı ve niteliksiz bir yapılaşmaya maruz kalmasından duyulan endişe nedeniyle hazırlanmak istenmiştir. Çalışma 7 bölümden oluşmaktadır.

1. bölümde araştırmanın amacı ve yöntemi belirtilmiştir. Tezin tamamlanması ile literatüre sağlayacağı bilimsel katkı ifade edilmiştir.

2. bölümde ‘Kültürel Miras’ ile ‘Koruma’ kavramı irdelenerek, mimari kültür mirasının korunma nedenleri üzerinde durulmuştur. Bu hususun ardından korunacak değerlerle ilgili tanımlara yer verilmiştir.

3. bölümde korunacak değerlerden olan tarihi çevreyi meydana getiren bileşenlere değinilmiştir. Tarihi çevrenin bozulma nedenleri ile birlikte bu çevreleri koruma gereklerinin üzerinde durularak, kültürel sürekliliği sağlamanın tarihi çevreleri korumakla mümkün olabileceği hususuna dikkat çekilmiştir.

4. bölümde Tarihi Çevrelerin korunması için gereken yasal düzenlemelerin zaman aralıklarına ve çıkarılan uluslararası kanunlara göre gelişimi irdelenmiştir. Koruma bilincini evrenselleştiren yurtdışı düzenlemeleri ile ilgili bilgilendirmenin ardından konuya dair Türkiye’de nasıl bir yapılanma süreci geçirildiği araştırılmıştır.

5. bölümde ise Korumanın tarihi çevrelerde yer alan yeni binalar ile olan ilgisine değinilerek, Tarihi Çevre’de Yeni Yapılaşma Yöntemleri araştırılmıştır. Dünya’da bu konuda öncü kabul edilen örnekler ile yurtiçinde yapılmış örnekler incelenerek, alan çalışmasındaki uygulamaların karşılaştırılabilmesi için bilgilenmek hedeflenmiştir.

6. bölüm çalışma alanı olan Safranbolu’nun tarihi gelişimi, mekânsal oluşumu ve mimari eserleri ile kentin koruma sürecinin anlatıldığı bölümdür. Bu bilgilendirmelerin ardından kentteki sit alanlarına değinilerek, çalışma alanı tanıtılmış, vaziyet planı ölçeğinde, yapı cepheleri ölçeğinde ve yapı komşuluğu ölçeğinde seçilen örnekler üzerinden analizlere yer verilmiştir. Alan çalışmasında; imar planları üzerinden hazırlanan görsel analizler, cephe çalışmalarını içeren tablolar ve yapı komşuluğunu ifade eden siluet çizimleri ile dokuda meydana gelen değişimler incelenmiştir.

7. ve son bölümde ise eldeki veriler yardımıyla sonuca varılmış, değişimin tanığı olan binaların durumu tespit edilmiştir. Görüş ve öneriler maddeler halinde sıralanarak bilimsel katkı sağlamaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler : Koruma, tarihi çevre, tarihi çevrede yeni yapılaşma, kentsel sit alanı, etkileme geçiş alanı, Safranbolu.

Bilim Kodu : 801.1.099

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

**EXAMINING NEW STRUCTURING IN
THE EFFECTING TRANSITION AREA LOCATED AROUND
THE URBAN CONSERVATION AREA;
SAFRANBOLU EXAMPLE**

Rüveyda YETİŞ

**Karabük University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Architecture**

Thesis Advisor:

Assist. Prof. Dr. Yüksel TURCAN

August 2016, 210 pages

This study was asked to prepare because of the concern for exposure to rapid construction in recent year of Safranbolu one of the most succesful conversation example extanat its variety historical texture. It remains 7 parts.

In Chapter 1, the aim and the method of reseach are indicated, the basic concepts of the subject are addressed.

In Chapter 2, examined ‘Cultural Heritage’ and ‘preservation’ concept, focused on the reasons for preservation of architectural heritage. After this issue, it was devoted to definitions of preserving value.

In Chapter 3, some of the preserving value of the historical context components were referred. The reasons of historical context degradation and emphasizing on the need to preserving this context, cultural continuity of supply to the fact that it is possible to protect the historical context was pointed.

In Chapter 4, required for the preservation of historical context legal regulations of the time interval and according to the development of international law were examined. Informing on conservation awareness universalizing international regulations and then related to how a restructuring process in Turkey has been searched through.

In Chapter 5, mentioned about preserving with related to new buildings located in historical context, the historical context in new settlements methods were analyzed. The world recognized pioneer in this regard and constructed in domestic examined samples are aimed to be informed, in order to compare the practices in the field of study.

In Chapter 6, analyzes were carried out on selected areas. With the case study method, photography observations supported the changes occurring in texture, samples were examined over protection applied with the consent of the board.

In Chapter 7, it has been had to reach a conclusion with the help of the available data is drawn picture of the building, which witnessed the change. Attention is drawn to the extent of degradation and erosion identity.

Key Word : Conservation, historical context, new structuring in historical context, urban conservation area, effecting transition area, Safranbolu.

Science Code : 801.1.099

TEŞEKKÜR

Tarihi Çevrelerde çeşitli sitler etrafına tanımlanmış olan Etkileme Geçiş Alanlarındaki yeni yapılaşma uygulamalarının Safranbolu örneği üzerinden değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışma, K.B.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Bina Bilgisi Yüksek Lisans Programı'nda hazırlanmıştır.

Tez danışmanlığımı üstlenerek fikirleriyle beni yönlendiren, mimarlık eğitimim boyunca benden ilgi ve desteğini esirgemeyen danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Yüksel TURCAN'a teşekkür ederim.

Tez çalışmamı değerlendirmek üzere vakit ayıran sayın jüri üyeleri Doç. Dr. Rahmi ERDEM ve Yrd. Doç. Dr. Süheyla BİRLİK'e ilgi ve görüşlerinden dolayı teşekkür ederim.

Bilimsel araştırmam kapsamında güncel imar planını edinmemi sağlayan SAFRANBOLU BELEDİYESİ'ne ve alan çalışmalarına katkı veren Meslektaşlarım Korkut KORKMAZ ve Osman İNCİ'ye minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Hep yanımda olduklarını bildiğim ve benim için özel değerleri olan çalışma arkadaşlarım Tümay GÜNEŞ, Esra NARTKAYA, Yaprak ÖZBOZKURT, Havva Sacide KILIÇ ve Bilgehan İYİCAN'a moral ve desteklerinden dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Bana her an maddi, manevi güç veren ve her türlü fedakârlıkta bulunan aileme her şey için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hayırla anılmak duası ile.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KABUL.....	ii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
TEŞEKKÜR.....	viii
İÇİNDEKİLER	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiii
ÇİZELGELER DİZİNİ	xv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xvii
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ	1
1.1. TEZİN AMACI.....	2
1.2. TEZİN YÖNTEMİ.....	3
BÖLÜM 2	6
KÜLTÜREL MİRAS VE KORUMA.....	6
2.1. MİMARİ KÜLTÜR MİRASI	6
2.2. KORUMA	7
2.3. KORUNACAK DEĞERLER.....	9
2.3.1. Taşınır Kültür Varlıkları.....	10
2.3.2. Taşınmaz Kültürel Ve Doğal Varlıklar.....	10
2.3.2.1. Anıtlar	10
2.3.2.2. Sitler.....	10
BÖLÜM 3	14
TARİHİ ÇEVRE VE KORUMA	14
3.1. TARİHİ ÇEVRE KAVRAMI	14
3.2. TARİHİ ÇEVRENİN BOZULMA NEDENLERİ.....	16

3.3. TARİHİ ÇEVREYİ KORUMA EYLEMİNİN NEDENLERİ.....	18
BÖLÜM 4	20
TARİHİ ÇEVREDE YASAL DÜZENLEMELER	20
4.1. TÜRKİYE’DE TARİHİ ÇEVRELERİ KORUMAK İÇİN YAPILAN YASAL DÜZENLEMELER.....	21
4.1.1. Osmanlı Dönemi.....	22
4.1.2. Cumhuriyet Dönemi Ve 1930’lar	23
4.1.3. 1950’ler.....	25
4.1.4. 1970’ler.....	26
4.1.5. 1980’ler Ve Günümüz	28
BÖLÜM 5	31
TARİHİ ÇEVRELERDE YAPILAŞMA YAKLAŞIMLARI	31
5.1. TARİHİ ÇEVREDE YENİ YAPILAŞMA YÖNTEMLERİ	35
5.1.1. Uyumlu Yapma Yöntemi.....	37
5.1.1.1. Benzetme Yöntemi (Üslup Taklidi).....	37
5.1.1.2. Yorumlama Yöntemi (Geleneksele Öykünme)	38
5.1.1.3. Etkisizleştirme (Nötrleştirme) Yöntemi (Saygılı Yaklaşım)	38
5.1.2. Karşıtlık (Zıt Yapma) Yöntemi (Aykırı Yaklaşım).....	39
5.2. TARİHİ ÇEVRELERDE YAPILAŞMA YÖNTEMLERİNE GÖRE İNŞA EDİLMİŞ YAPILAR	40
5.3. TARİHİ ÇEVRELERDE YAPILAŞMA YAKLAŞIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ.....	50
BÖLÜM 6	52
ÇALIŞMA ALANI SAFRANBOLU.....	52
6.1. SAFRANBOLU’NUN COĞRAFİ KONUMU	52
6.2. SAFRANBOLU’NUN TARİHÇESİ	54
6.3. SAFRANBOLU’NUN SOSYAL VE EKONOMİK YAPISI.....	55
6.4. SAFRANBOLU’NUN MEKÂNSAL OLUŞUMU VE MİMARİ ESERLER.....	56
6.5. SAFRANBOLU’NUN KORUMA SÜRECİ	59

Sayfa

6.5.1. Safranbolu'nun Dünya Miras Kentleri Listesi'ne Kabul Edilmesi.....	60
6.5.2. Safranbolu İmar Planları.....	61
6.5.2.1. 1936 Tarihli İmar Planı.....	61
6.5.2.2. 1968 Tarihli İmar Planı.....	61
6.5.2.3. 1990 Tarihli İmar Planı.....	64
6.5.2.4. 2010 Tarihli İmar Planı.....	66
6.6. SAFRANBOLU'DAKİ SİT ALANLARI VE ETKİLEME GEÇİŞ BÖLGESİ KAVRAMI.....	69
6.6.1. Safranbolu'nun Güncel/Genel Yerleşim Planı Ve Sitler İlişkisi	71
6.6.2. Gümüş Ve Göztepe I. Derece Arkeolojik Sit Alanları	73
6.6.3. Gümüş Ve Akçasu I. Derece Doğal Sit Alanları	74
6.6.4. Eski Çarşı (Çukur) Kentsel Sit Alanı	76
6.6.5. Kıranköy Kentsel Sit Alanı.....	77
6.6.6. Bağlar Kentsel Sit Alanı	79
6.6.7. Etkileme Geçiş Alanı.....	80
6.7. GÜNCEL İMAR PLANI ÜZERİNDEN DURUM ANALİZLERİ.....	82
6.7.1. Vaziyet Planı Ölçeğinde Yapılan Analizler.....	82
6.7.1.1. Etkileme Geçiş Alanı'nda Bulunan Tescilli Yapılar Analizi.....	83
6.7.1.2. Etkileme Geçiş Alanı'nda Bulunan Yapı Adalarının Kat Adetleri Analizi.....	85
6.7.1.3. Etkileme Geçiş Alanı'nda Bulunan Tescilsiz Yapıların Kat Adetleri Analizi.....	92
6.7.1.4. Etkileme Geçiş Alanı'nda Bulunan Yapı Adalarının Kat Adetleri İle Bu Adalar Üzerindeki Tescilsiz Yapıların Kat Adetleri Uyumu Analizi.....	95
6.7.2. Yapı Cepheleri Ölçeğinde Yapılan Analizler	98
6.7.2.1. Türk Evi'nin Karakteristiğini Oluşturan Unsurlar	98
6.7.2.2. Geleneksel Safranbolu Evlerini Meydana Getiren Mimari Elemanlar	101
6.7.2.3. Alanda Yapılan Analizler	105
6.7.3. Yapı Komşuluğu Ölçeğinde Yapılan Analizler.....	154
6.7.3.1. Yapı Yüzeyine İlişkin Doluluk-Boşluk Analizi.....	155
6.7.3.2. Kütleyle İlişkin Yapılan Analizler	173

	<u>Sayfa</u>
BÖLÜM 7	179
SONUÇ VE ÖNERİLER	179
KAYNAKLAR	182
EK AÇIKLAMALAR A. SAFRANBOLU SİT ALANLARI VE ETKİLEME GEÇİŞ ALANI KORUMA AMAÇLI UYGULAMA İMAR PLANI UYGULAMA YÖNETMELİĞİ	192
ÖZGEÇMİŞ	210

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 6.1. Karabük ilinin Türkiye siyasi haritasına göre konumu ve Karabük'ün ilçeleri	53
Şekil 6.2. 1968 yılı İmar Planı Eskizi	62
Şekil 6.3. 1968 yılı Nazım İmar Planı.....	63
Şekil 6.4. 1990 yılı Nazım İmar Planı.....	65
Şekil 6.5. 2010 yılı Nazım İmar Planı.....	68
Şekil 6.6. Safranbolu'nun genel yerleşimi	71
Şekil 6.7. Safranbolu'daki Kentsel, Doğal ve Arkeolojik Sit Alanları ile Etkileme Geçiş Alanı sınırları	72
Şekil 6.8. Gümüş Tümülüsü.....	74
Şekil 6.9. Gümüş Doğal Sit Alanı.....	75
Şekil 6.10. Akçasu Doğal Sit Alanı	75
Şekil 6.11. Bağlar-Çarşı-Kıranköy Kentsel Sit Alanları ve Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan tescilli yapılar.....	81
Şekil 6.12. Bağlar Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan tescilli yapılar analizi.....	83
Şekil 6.13. Eski Çarşı ve Kıranköy Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan tescilli yapılar analizi.....	84
Şekil 6.14. Bağlar Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan Konut Alanlarının kat adetleri analizi.....	87
Şekil 6.15. Eski Çarşı ve Kıranköy Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan Konut Alanlarının kat adetleri analizi.....	88
Şekil 6.16. Bağlar Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan Kentsel Sosyal Altyapı ve Kentsel Çalışma Alanlarının kat adetleri analizi.....	90
Şekil 6.17. Eski Çarşı ve Kıranköy Etkileme Geçiş Alanı'nda Bulunan Kentsel Sosyal Altyapı ve Kentsel Çalışma Alanlarının kat adetleri analizi.....	91
Şekil 6.18. Bağlar Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan tescilsiz yapıların kat adetleri analizi.....	93
Şekil 6.19. Eski Çarşı ve Kıranköy Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan tescilsiz yapıların kat adetleri analizi.....	94
Şekil 6.20. Bağlar Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan yapı adalarının kat adetleri ile bu adalar üzerindeki tescilsiz yapıların kat adetleri uyumu analizi. ...	96

Şekil 6.21. Eski Çarşı ve Kıranköy Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan yapı adalarının kat adetleri ile bu adalar üzerindeki tescilsiz yapıların kat adetleri uyumu analizi.....	97
Şekil 6.22. Safranbolu'da yapı cepheleri ölçeğinde çalışılan örnekler	105
Şekil 6.23. Safranbolu'da yapı komşuluğu ölçeğinde çalışılan örnekler	154
Şekil 6.24. 1 nolu siluet.....	156
Şekil 6.25. 2 nolu siluet.....	157
Şekil 6.26. 3 nolu siluet.....	158
Şekil 6.27. 4 nolu siluet.....	159
Şekil 6.28. 5 nolu siluet.....	160
Şekil 6.29. 6 nolu siluet.....	161
Şekil 6.30. 7 nolu siluet.....	162
Şekil 6.31. 8 nolu siluet.....	163
Şekil 6.32. 9 nolu siluet.....	164
Şekil 6.33. 10 nolu siluet.....	165
Şekil 6.34. 11 nolu siluet.....	166
Şekil 6.35. 12 nolu siluet.....	167
Şekil 6.36. 13 nolu siluet.....	168
Şekil 6.37. 14 nolu siluet.....	169
Şekil 6.38. 15 nolu siluet.....	170
Şekil 6.39. 16 nolu siluet.....	171
Şekil 6.40. 17 nolu siluet.....	172
Şekil 6.41. Geleneksel yapı-yeni yapı saçak kotu analizi.....	175
Şekil 6.42. Geleneksel yapı-yeni yapı kat âdeti analizi.....	176
Şekil 6.43. Geleneksel yapı-yeni yapı cephe uzunluğu analizi.....	177

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 5.1.	Yapım yıllarına ve kaynağına göre yurtdışında Tarihi Çevre’de inşa edilmiş binalar.....	41
Çizelge 5.2.	Tarihi Çevre’de yeni yapılaşma yöntemleri kullanılarak yurtdışında inşa edilmiş binalar.....	42
Çizelge 5.3.	Yapım yıllarına ve kaynağına göre yurtiçinde Tarihi Çevre’de inşa edilmiş binalar	48
Çizelge 5.4.	Tarihi Çevre’de yeni yapılaşma yöntemleri kullanılarak yurtiçinde inşa edilmiş binalar.....	48
Çizelge 6.1.	Safranbolu’da yapı cepheleri ölçeğinde çalışılan örneklerin listesi ..	106
Çizelge 6.2.	1 Nolu Yapı	108
Çizelge 6.3.	2 Nolu Yapı	109
Çizelge 6.4.	3 Nolu Yapı	110
Çizelge 6.5.	4 Nolu Yapı	111
Çizelge 6.6.	5 Nolu Yapı	112
Çizelge 6.7.	6 Nolu Yapı	113
Çizelge 6.8.	7 Nolu Yapı	114
Çizelge 6.9.	8 Nolu Yapı	115
Çizelge 6.10.	9 Nolu Yapı	116
Çizelge 6.11.	10 Nolu Yapı	117
Çizelge 6.12.	11 Nolu Yapı	118
Çizelge 6.13.	12 Nolu Yapı	119
Çizelge 6.14.	13 Nolu Yapı	120
Çizelge 6.15.	14 Nolu Yapı	121
Çizelge 6.16.	15 Nolu Yapı	122
Çizelge 6.17.	16 Nolu Yapı	123
Çizelge 6.18.	17 Nolu Yapı	124
Çizelge 6.19.	18 Nolu Yapı	125
Çizelge 6.20.	19 Nolu Yapı	126
Çizelge 6.21.	20 Nolu Yapı	127
Çizelge 6.22.	21 Nolu Yapı	128

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 6.23. 22 Nolu Yapı.....	129
Çizelge 6.24. 23 Nolu Yapı.....	130
Çizelge 6.25. 24 Nolu Yapı.....	131
Çizelge 6.26. 25 Nolu Yapı.....	132
Çizelge 6.27. 26 Nolu Yapı.....	133
Çizelge 6.28. 27 Nolu Yapı.....	134
Çizelge 6.29. 28 Nolu Yapı.....	135
Çizelge 6.30. 29 Nolu Yapı.....	136
Çizelge 6.31. 30 Nolu Yapı.....	137
Çizelge 6.32. 31 Nolu Yapı.....	138
Çizelge 6.33. 32 Nolu Yapı.....	139
Çizelge 6.34. 33 Nolu Yapı.....	140
Çizelge 6.35. 34 Nolu Yapı.....	141
Çizelge 6.36. 35 Nolu Yapı.....	142
Çizelge 6.37. 36 Nolu Yapı.....	143
Çizelge 6.38. 37 Nolu Yapı.....	144
Çizelge 6.39. 38 Nolu Yapı.....	145
Çizelge 6.40. 39 Nolu Yapı.....	146
Çizelge 6.41. 40 Nolu Yapı.....	147
Çizelge 6.42. 41 Nolu Yapı	148
Çizelge 6.43. Yeni yapılaşma uygulamalarına geleneksel konutlardan yansıyan mimari elemanların değerlendirilmesi	149
Çizelge 6.44. Safranbolu’da yapı komşuluğu ölçeğinde çalışılan örneklerin listesi	155
Çizelge 6.45. Yapı komşuluğu ölçeğinde incelenen örneklere ilişkin sayısal bilgiler	174

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

SİMGELER

Hmaks: Yapı Saçak Kotunun Maksimum Yüksekliği

KISALTMALAR

UNESCO : United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
(Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim Ve Kültür Örgütü)

ICOMOS : International Council on Monuments and Sites (Uluslararası Anıtlar Ve
Sitler Konseyi)

GEEAYK : Gayrimenkul Eski Eserler Ve Anıtlar Yüksek Kurulu

OWHC : Organization of World Heritage Cities (Dünya Miras Şehirleri
Organizasyonu)

TAKS : Taban Alanı Katsayısı

KAKS : Kat Alanı Katsayısı

PVC : Polivinilklorür (Polyvinyl chloride)

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Tarihi alanlar, kentlerin kimliğini oluşturması açısından önemlidir. Dünyada Endüstri Devrimi sonrası insanların alışkanlıkları ve yaşama mekânları ciddi bir dönüşüm geçirmiş, kentler de bu değişimden etkilenmişlerdir. Ülkelerin bu aşamaları geçirdikleri zaman dilimleri farklı olmakla birlikte sonrasında benzer sıkıntıların yaşandığı gözlemlenmiştir.

Türkiye’de Cumhuriyet dönemi Anadolu kentleri incelendiğinde, geleneksel kentlerin mevcut dokusunun etrafında serbest bir gelişim gösteren yerleşimler görülmektedir. Bu alanlar, artan nüfusun etkisi ile yetersiz kalmaya başlayınca kentlerin imar planları yapılmıştır. O dönemlerde *Koruma Kaygısı* ile hazırlanan kent planları olmasına rağmen farklı kaygılar ile şekillenen kent planlarının hayata geçirilmesi sonucu özellikle tarihi kentlerdeki dokular tahribata uğramıştır. Yeni yerleşim alanları ihtiyacı, yol genişletme vb. imar faaliyetlerinden geriye kalan eski yapılar ise etrafındaki modern nitelikli yeni binalar arasında yalnız bırakılmıştır.

Yaşanan bu gelişmelerle birlikte dünya gündeminde yer verilen eski dokuların korunması gerekliliği olgusu ile yapılan hatalar fark edilmiş ve bir takım önlemler alma yoluna gidilmiştir. Kentlerin yalnızca imar planlarının yapılmasının yeterli olmadığı, özellikle tarihi merkezleri olan kentlerin İmar planlarının koruma kaygısı ile hazırlanması gerektiği düşüncesi benimsenmiştir. Böylece bina, kent parçası ve kent ölçeğindeki tarihi alanların belgeleme işlemleri hız kazanmıştır.

Türkiye’de kentsel ölçekteki korumacılık çalışmalarının yapıldığı ilk kent ise Safranbolu’dur. Eski çağlardan beri yerleşim bölgesi olan kentte, geniş alana yayılmış bir tarihi doku söz konusudur. Bu dokunun kaybolmaması amacı ile

Koruma Amaçlı İmar Planı çalışmaları 1975 yılında başlatılmıştır. Planı yapan ekibin özverisi ile tescil işlemleri yapılmış, yerel yönetim desteğiyle bakım-onarım çalışmaları hız kazanmıştır. UNESCO'nun Dünya Miras Listesi'nde yer alan kent günümüzde örnek bir uygulama alanı olarak bilinmektedir.

Kültürel sürekliliğin sağlanması bakımından eskiyi önemsemek ve korumak önem arz etmektedir. Sahip olunan değerler geliştirilerek, gelecek kuşaklara aktarabilmek için çeşitli yollar denenmektedir. Eski dokular etrafında yer alan yeni bina topluluklarının kent silüetine olan etkisi mimarlık dünyasında gündem oluşturmaktadır. Tarihi yerleşimleri imar ederken bir bütün halinde anlam kazanan kent görüntülerinin, ne derece göz önüne alındığı tartışmaya açık bir konudur. Yeni doku içerisinde eski yapıları ön planda tutan *Çağdaş Koruma* anlayışı, 'yeni'nin nasıl olması gerektiğini *Tarihi Çevrelerde Yeni Yapılaşma Yöntemleri* ile tanımlamaktadır.

Safranbolu koruma anlamında elde ettiği başarılarla birlikte söz konusu bu yeni yapılaşma alanları ile değişime uğramaktadır. Değişimin değerlendirilebilmesi açısından *Koruma* kavramının ortaya çıkış nedenleri ve Korumanın Tarihçesi'nin de bilinmesi gerekmektedir. *Tarihi Çevre* kavramı, *Tarihi Çevrede Yeni Yapı* inşa edilirken dikkat edilmesi gereken hususlar ise literatür taramasında elde edilen ipuçları yardımı ile irdelenip bugünkü durumun aydınlatılması, tartışılarak çözüm yollarına ilişkin sonuçlar elde edilmesi hedeflenmiştir.

1.1. TEZİN AMACI

Tarihi çevrelerin sürdürülebilir esaslarla geliştirilmesi ve buldukları yerleşim alanlarının günlük hayatına kazandırılarak korunması için evrensel düzenlemeler ile kararlar alınmıştır. Tarihi yapıların bakımlarının yapılması gerekliliğinin yanı sıra yapıların çevreleri ile birlikte ele alınması göz önünde bulundurularak müdahale çalışmaları başlatılmıştır. Söz konusu bu çevre algısına tarihi yapının etrafındaki yeni binalar ya da yeni yapılacak/tasarlanacak olan binalar da dâhildir.

Eski bir yapı, komşu olduğu parsellerde yer alan yeni yapılarla çevresel anlamda ilişki kurar. Bu tekil yapı ile yeni bina arasında var olan ilişki kentsel ölçekte

düşünüldüğünde plan düzlemi üzerinde alınan kararların tek başına yeterli olmadığı görülmektedir. Koruma Amaçlı İmar Planları hazırlanarak muhafaza edilen eski kentlerin, yürürlükteki mevzuat ve plan notlarında yer verilen yapılaşma izinleri ile yeni yerleşim alanları inşa edilmektedir.

Safranbolu sahip olduğu eski kent merkezleri nedeniyle koruma altına alınmıştır. Kentte yeni yapılaşma alanları belirli kararlarla sınırlandırılmıştır. Burada Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, Yerel Yönetim, tasarım ve uygulama kararlarının içerisinde yer alan Mimarlar; tespit, tasarım, bakım, onarım ve yeni yapım çalışmalarını yürüten, denetleyen organlardır. Eski yapı - yeni yapı komşuluk ilişkisinin tekrar ettiği bölgede, geçmişten günümüze nasıl bir kaygı ile yeni yapı inşa edildiğini tespit etmek amaçlanmıştır. Tarihi Çevrelerdeki Mimari Tasarım Kriterlerinin Safranbolu ölçeğindeki durumu hakkında yeni bilgilere ulaşılaacağı düşünülmektedir. Tescilli yapılar ile komşuluk ilişkisi olan tamamlanmış yeni yapılaşma alanlarında, söz konusu koruma kaygısının boyutlarını gözlemlemek amacı ile kentsel sit alanı ilan edilmiş eski dokular etrafındaki etkileme geçiş bölgesi örnekleme alanı olarak seçilmiştir.

Kentin araştırmaya konu olmasının bir başka sebebi ise; Karabük ve Safranbolu'daki yapılaşma hızının artması ve buna bağılı olarak '*Dünya Miras Kenti*'nin silüetinin değışmesinden duyulan endişelerdir. Safranbolu için yapılan imar planları, bölgeye hâkim olan korumacılık anlayışı ile bu çerçevede gerçekleştirilen yapılaşmalar ile bu yapılaşmaların kentsel sitler ve koruma alanları üzerindeki olumlu veya olumsuz etki incelenecektir.

1.2. TEZİN YÖNTEMİ

Tez çalışmasında kültürel miras ve koruma kavramları ile korumanın tarihsel süreci kısaca irdelenmiştir. Korunacak değerleri barındıran tarihi çevrelerin önemi vurgulanarak, tarihi çevrelerin bozulma nedenleri üzerinde durulmuştur. Tarihi çevrelerin yasal düzenlemeler ile koruma altına alındığı ilkelere dönemsel olarak yer verilmiş ve tezin konusu olan yeni yapılaşma hükümlerinin bu yasal çerçevede ne şekilde gelişim gösterdiği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışma alanı olan Safranbolu'nun yeni yapılaşma esasları bakımından değerlendirilebilmesi için Dünya'da ve Türkiye'de bu kaygılar ile inşa edilen örnekler bir arada sunulmuştur. Tarihi dokuların etrafını saran yeni dokunun nasıl olması gerektiğini irdelemek için örneklerin yapım yöntemleri incelenmiş ve dikkate alınan mimari elemanlar üzerinde durulmuştur. Bu incelemelerin ardından Safranbolu Koruma Amaçlı İmar Planlarında yer alan *I. Derece Arkeolojik Sit Alanları*, *I. Derece Doğal Sit Alanı* ve *Kentsel Sit Alanları* sınırları etrafına tanımlanmış *Etkileme Geçiş Alanları* içerisindeki yeni yapılaşmalar üzerinde durulmuştur.

Seçilen bu alandaki çalışmalar 3 analiz başlığı altında yapılmıştır. 1. analizde İmar Planı ölçeğinde alınan kararlar ve etkileri güncel imar planı üzerinden hazırlanan görseller ile ortaya konulmuştur. Sitlerin etrafına tanımlanan imar adalarına inşa edilmesi uygun görülen yapıların kat adetleri, bu adalar üzerinde yer alan tescilsiz yapıların kat adetleri vb. hususları ifade eden çeşitli görsel analizler üzerinden tespitler yapılmıştır.

Alanda yapılan cephe çalışmalarını kapsayan 2. analiz başlığında ise geleneksel yapıyı meydana getiren mimari elemanlar irdelenmiştir. Geleneksel Türk Evi ve Safranbolu Evleri'nin özellikleri, çevresi ile ilişki kuran bölümleri incelenmiştir. Yeni yapı yapma yöntemlerinden benzetme üslubu ile yapılmış örneklerin bölgede sıkça olması sonucu geleneksel konutlardan yeni binalara yansıyan mimari unsurlar tablolar halinde sunulmuştur. Yeni yapı uygulamaları fotoğraflanarak tespit edilmiş, kullanılan malzemelere mimari unsurlara, yapım tekniğine ve kat adedine göre yapılan sınıflandırmalar ile tablolar oluşturulmuş ve analizlerine yer verilmiştir. Bu başlıkta incelenen örneklerin arasında etkileme geçiş alanı içinde yer alanlar yoğunluktadır. Örnekler arasında etkileme geçiş alanı dışında kalan ancak yine de benzetme kaygısı ile inşa edilen uygulamalara da rastlanmaktadır. Bazı yeni binalarda gözlemlendiği üzere benzetme üslubu giderek taklit etme ve kötü bir kopyasını üretme ile sonuçlanmıştır.

Tescilli bina ile komşuluğu olan parsellerde inşa edilmiş uygulamalar ise 3. analiz başlığında incelenmiştir. Cephe ilişkisini vurgulayan silüetler çizilerek, binaların

oluşturdukları dokular görselleştirilmiştir. Seçilen yapılar etkileme geçiş alanı içerisinde yer almaktadır. Ağırlıklı olarak kentsel sit alanlarına komşu ve aynı zamanda eski yapıdan cephe alan parseller örneklenmeye çalışılmıştır. Daha sonra zemin kat kullanımı, doluluk-boşluklar, kat âdeti ve yüksekliği, cephe uzunluğu, saçak kotları gibi veriler ile soyutlanarak oluşturulan görsel analiz tablolarında, farklı dönemlere ait uygulamaların meydana getirdiği çevre ortaya koyulmak istenmiştir. Bu analiz başlığı; daha önce değinilen ve yapılan analiz çalışmalarına oranla tarihi yapı ile yeni yapının kurduğu ilişkiler bakımından daha dikkatli ele alınması ve değerlendirilmesi gereken bir kısım olup, bu tez çalışmasının da omurgasını oluşturmaktadır.

Alan çalışmasının 3. analiz başlığına kadar olan bölümleri literatürde sıkça yer almış, bu yöntemlerle çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Birçok tezde fotoğraflar üzerinden hazırlanan tablo çalışmaları ile Dünya’da ve Türkiye’de yapılan uygulamalar irdelenmiştir. Bu tez çalışması Safranbolu ölçeğinde; yeni binalara geleneksel konutlardan yansıyan mimari unsurları tespit eden ve tescilli yapı ile komşuluğu durumlarında oluşan silueti irdemesi bakımından bölgesel anlamda yapılan ilk çalışma olduğu düşünülmektedir.

Yapılan bu çalışma ile:

- Tekil Tescilli Yapı ve Sit Alanlarına komşu parsellerin mevcut durumu üzerine bir inceleme yapılarak durumun tespit edilmesi ve yapılabileceklerin neler olduğu hususlarında bilgi üretilmesi,
- Kütle, cephe, yükseklik ve diğer mimari ölçütler açısından uygulamalara yansıyan boyutlarının incelenmesi,
- Uygulanmış yeni yapı örneklerinin tespit edilerek sınıflandırılması ve bundan sonraki tasarım ve kararlara ışık tutulması hedeflenmiştir.

Safranbolu’nun bina ve yerleşke ölçeğindeki zengin dokusunun korunması, okunabilirliğinin kolaylaştırılması için yapılabilecekler, mevcut koruma amaçlı imar plan notlarına eklenebilecek maddeler tespit edilerek sonuç bölümünde belirtilmiştir.

BÖLÜM 2

KÜLTÜREL MİRAS VE KORUMA

Kültür kelimesi sözcük anlamı bakımından şöyle tanımlanmıştır (<http://www.tdk.gov.tr>,2106).

‘Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü, hars, ekin’.

Toplumların kendi tarihi boyunca meydana getirdiği maddi ve manevi değerler bütünü olan ‘Kültür’ tıpkı canlı bir organizma gibi yaşar ve gelişir. Bu değerler sahip çıkıldığı ve korunduğu zaman genç nesillere aktarılır, varlığını sürdürür. Ancak kayıt altına alınmadığı ve korunmadığı zaman da kaybolur. Bu anlamda geçmişten günümüze süregelen bir ‘Miras’ anlayışından söz etmek mümkündür. İnsanoğlu içinde doğduğu kültürün koruyucusu ve yaşatıcısıdır. Kurtar’ın (2013) belirttiğine göre, miras aldığımız somut olmayan değerler; dil, inanış, müzik vb. iken, somut değerler; günlük sanat objeleri, mimari ürünler ve peyzaj biçimleri gibi paylaşılan ve herkesin yararına olan değerlerdir (Silverman ve Ruggles, 2007).

Tarih boyunca çeşitli etkileşimlerle meydana gelen bu ortak değerler mimarlık ürünlerini meydana getirmiş, ancak bunlardan bir kısmı günümüze kadar ulaşabilmiştir. Dini inanışlar, yeme içme alışkanlıkları gibi insanların doğal gereksinimleri neticesinde mekânlar şekillendirilmiş ve her döneme ait özgün mekân ve yerleşim yerleri bırakılmıştır.

2.1. MİMARİ KÜLTÜR MİRASI

Somut olan kültürel değerler arasında ‘Mimari Kültür Mirası’ milletlerin gelişim ve değişim sürecinin izlenmesini sağlar. Mimari kültür mirası denildiği zaman en

eski zamanlardan günümüze kadar kalan üretilmiş yapıların tümü algılanır. Doğu Roma İmparatorluğu (Bizans) ürünü olan Ayasofya, Osmanlı İmparatorluğu Hanedanına son 100 yıl haricinde ev sahipliği yapmış olan Topkapı Sarayı ya da III. Ahmed Çeşmesi mimari kültür mirası olarak kabul edilir.

Kültürel değeri olan yapılarımızın varlığını devam ettirebilmesi için gereken bakım-onarım çalışmaları devlet tarafından yapılır. Bu noktada kültürel varlıkların anıtsal boyutundan söz etmek gerekir. Korunması ve bakımının yapılması gereken yapılar bazen tek başına bir sivil mimari örneği olabilirken kimi zaman dini ve ya askeri bir yapı topluluğu olabilir. Çeşitli uygarlıklara ev sahipliği yapmış olan Anadolu toprakları anıt niteliğinde pek çok yapı ve yapı topluluğunu barındırmaktadır. Günümüzde farklı bölgelerde çok eskiden kalma bir tarihi dokuya rastlamak şaşırtıcı bir durum değildir.

2.2. KORUMA

Varlığını devam ettirerek günümüze ulaşan Mimari Kültür Mirası gelecek nesillere aktarılabilmesi için korunur. ‘Koruma’ kelimesi dilimizde, İngilizce ‘conservation’ ve ‘preservation’ kelimelerine karşılık gelmektedir. Mimarlık sözlüğünde şöyle tanımlanmaktadır (Hasol, 2008).

‘Koruma, tarih ya da sanat değeri taşıyan yapıların, doğal değerlerin ya da kent parçalarının yaşamlarını sürdürebilmeleri için muhafaza, onarım ve bakımına ilişkin gerekli önlemleri almaktır’.

2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 3. maddesinde yer alan ifadeye göre korumayı gerçekleştirirken yapılara yeni işlev verilebilmektedir (<http://www.mevzuat.gov.tr>,2016).

‘...taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında muhafaza, bakım, onarım, restorasyon, fonksiyon değiştirme işlemleri...’.

Korumanın evrensel olduğunu 1964 yılında tüm dünyaya ilan eden bir bildiri niteliğindeki Venedik Tüzüğü’nün 4. maddesinde bir anıtı korumanın ‘devamlı’ olmasına önem verildiği görülmektedir (<http://www.icomos.org.tr>, 2016). İstenilen

bu devamlılığı sağlamak için eski yapıların kamusal faydalar gözetilerek kullanılması hedeflenir. Bu amaçla tarihi yapılara yeni fonksiyonlar verilirken anıtın özgünlüğünü tahrip etmekten kaçınmak gerektiği vurgulanmıştır (Madde 5). Eski yapıların etrafında yer alan geleneksel dokuların olduğu gibi bırakılması, kütle ve renk ilişkilerini bozacak herhangi bir müdahalede bulunulmaması istenmiştir (Madde 6). Anıtsal yapıların var olduğu mekânın en önemli unsuru olması nedeniyle olağanüstü haller dışında yapının yerinin değiştirilmemesi önerilmiştir. (Madde 7).

1976 tarihinde UNESCO'nun yayınladığı 'Tarihî veya Geleneksel Alanların Korunması ve Çağdaş Yaşamdaki Rollerini Konusunda Tavsiye Kararı'nda korumanın tek yapı ölçeği ile sınırlı kalmaması hususuna dikkat çekilmiştir. Tarihi yapının çevresi ile beraber tespit edilmesi ve her türlü bakımının yapılarak canlandırılması gerektiği vurgulanmıştır. Bu karar ile çevresel ölçekli korumacılık anlayışı benimsenmiştir (<http://www.unesco.org.tr>., 2016).

Bu yasal tanımların ardından korumanın gelişim sürecine kısaca bakıldığında, antik dönemlerden itibaren var olan bu anlayışın 18. yüzyılda önem kazandığı ve 19. yüzyılda Viollet le Duc'ün araştırmaları ile bir bilince dönüştüğü görülmektedir. 20. yüzyıla gelindiğinde Gustavo Giovannoni'nin düşünceleri paralelinde yayınlanan 'Carta del Restauro' ile ilk yasal düzenlemelere gidilerek, koruma ölçütleri çeşitli toplantılarda gündeme alınarak geliştirilmiş ve günümüzün bilinç düzeyine varılmıştır (Ahunbay, 2014).

Zeren'e (2010) göre koruma çalışmaları, kültürel mirasın ve geçmişte varılan teknik düzeyin bir göstergesi olan tarihi mekânların belgelenmesi amacı ile yapılmaktadır. Somut olarak eskiye ait yaşama alanlarını günümüze ulaştıran bu dokular geçmişi tanıtmaktadır. Bu eserler gelecek için örnek alınmalı ve koruma bu bağlamda gelişim göstermelidir.

Eyüpgiller ve Zakar'ın (2015) Mimari Restorasyon Koruma Teknik ve Yöntemleri isimli kitapta belirttiğine göre; koruma faaliyetlerinde en önemli husus olan belgeleme eylemi, yapının çevresi ile bütünlüğünün devam ettirilmesi ile amacına ulaşacaktır. Böyle bir korumanın sağlanması ile yapının kültürel değeri zenginleşerek

sürdürülmüş olacaktır (Burden, 2004). Aynı çalışmada ortaya koyulan bir diğer görüşe göre koruma; yapıyı sağlama alma işlemleri yanında tarihi varlığın uyarlanması anlamına gelir. Yapının içinde bulunduğu koşullar nedeni ile değişiminin sürdürülebilir şekilde kontrol altına alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Koruma sadece mimarlık alanını ilgilendiren bir zorunluluk değildir, sosyal, kültürel ve ekonomik boyutları ile önem arz etmektedir. Tarihi varlığın geçmişi, şimdiki zamanı ve geleceği söz konusudur. İhtiyaçlar, sürdürülebilirlik ilkelerine göre uygun kaynaklar kullanılarak giderilmelidir (Orbaşlı, 2008).

İnsanoğlunun gelişmişliği açısından bugün gelinen düzey; eski uygarlıkların oluşturdukları mekânlar, bu mekânları kurgulamak için kullanılan yapı tipleri, yapıları meydana getirirken tercih edilen çeşitli malzemeler ve üretilen mimari detaylar ile değerlendirilebilmektedir. Bu nedenle koruma, geçmiş ve gelecek nesiller arasındaki geribildirimi sağlayan bir gerekliliktir. Korunacak değerlerin geliştirilerek aktarılması ile varılan bilinç düzeyi yükseltilmiş olacaktır.

2.3. KORUNACAK DEĞERLER

Korumanın temel sorunlarından biri hangi mimari ürünlerin korunması gerektiğidir. Dini yapılar, mezar anıtları ya da işlevsel binaların koruma kararını almak zorlayıcı olmamıştır. Ancak gündelik yaşama ait yapıların korunması gerektiği kanısının yerleşmesi için belli bir zaman diliminin geçmesi gerekmiştir. Dünyada korunacak değerler '*doğal ve kültürel varlıklar*' olarak belirlenmiştir (Ahunbay, 2014).

1964 yılında Venedik Tüzüğü'nde değinilen anıt kavramı, 1976'da UNESCO tarafından kültürel geleneklerle ilgili bütün maddi varlıkları kapsamak üzere '*kültürel varlık*' olarak tarif edilmiştir (<http://www.unesco.org.tr>, 2016). Türkiye'de 1983 yılında çıkarılan 2863 sayılı yasanın 3. maddesine göre kültürel varlık; tarih öncesi ve tarihi devirlerde yaşamış çeşitli uygarlıkların dini, sanatsal, bilimsel ve teknik düzeyi ile ilgili olan tüm taşınır ve taşınmaz varlıklardır. Aynı maddede yer alan bir diğer tanıma göre ender jeolojik oluşumlar, tarih öncesi ve tarihi devirlerden kalan, yer üstünde ve yer altında bulunan tüm unsurlar korunması gerekli '*doğal varlık*'

kapsamındadır. Korunacak değerler ‘taşınır’ ve ‘taşınmaz’ kültür varlıkları olarak ikiye ayrılmaktadır (<http://www.mevzuat.gov.tr>,2016).

2.3.1. Taşınır Kültür Varlıkları

Resim, heykel, ikona, seramik kaplar, çini, cam, metal, deri eşya, dokumalar, mobilya, mücevher, sikke, elyazması kitap gibi taşınabilir (menkul) sanat eserleri ve belgeler müzelerde saklanabilir. Bu eserlerin bakımları uzmanlarınca yapılmalıdır (Ahunbay, 2014). Venedik Tüzüğü’nün 8. Maddesinde belirtildiğine göre eski yapıların taşınabilir nitelikteki unsurları (resim, heykel, bezemeler vb.) için, başka bir koruma imkânının olmadığı durumlarda yerlerinden kaldırılmasına ve müzelerde korunmasına izin verilmektedir (<http://www.icomos.org.tr>, 2016).

2.3.2. Taşınmaz Kültürel Ve Doğal Varlıklar

Taşınmaz kültürel ve doğal varlıklar *Anıtlar* ve *Sitler* olarak tanımlanmıştır. Anıtlar tek bir yapı ya da bir yapı gurubundan oluşan külliyeler şeklinde olabilirken, daha geniş bir dokuyu meydana getiren yapı toplulukları sit olarak nitelendirilmektedir (Ahunbay, 2014).

2.3.2.1. Anıtlar

Venedik Tüzüğü’nün 1. maddesinde belirtildiğine göre anıt; mimari bir ürün olabileceği gibi, tarihi bir olayın tanıklığını yapan kentsel ya da kırsal bir yerleşim de olabilir (<http://www.icomos.org.tr>, 2016). Tek yapıdan daha geniş sınırlara doğru geliştirilen anıt kavramı, anıt-kent, anıt-ülke ve anıt-kıta boyutlarına ulaşmaktadır. Örneğin İstanbul, Bursa, Safranbolu için anıt-kent nitelendirmesi yapılabilmektedir (Ahunbay, 2014).

2.3.2.2. Sitler

Korunacak özellikleri bulunan doğal ya da insan yapısı, ya da ikisinin ortak ürünü olan alanlara *Sit* denilmektedir. 2863 sayılı yasanın tanımlar başlığında geçmişten

günümüze çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntılarının sit kapsamında olduğu belirtilmektedir. Bununla birlikte kültür varlıklarının yoğun olarak bulunduğu sosyal yaşama konu olmuş veya önemli tarihi olayların yaşandığı yerler sit olarak korunması gerekli alanlardır (<http://www.mevzuat.gov.tr>,2016).

Özelliklerine göre sitler *doğal, tarihi, arkeolojik, kentsel* olarak sınıflandırılmaktadır. 1987 yılında yayınlanan Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmelik'te bu sitler şöyle tanımlanmaktadır (<http://www.resmigazete.gov.tr>, 2016).

a) Doğal Sit:

“Ender bulunan korunması gerekli alanları ve taşınmaz tabiat varlıklarını ifade eder”.

b) Tarihi Sit:

“Önemli bir tarihi olayla ilgili olan, ya da önemli tarihi olayların geçtiği yerler tarihi sit alanlarıdır”.

c) Arkeolojik Sit:

“Antik bir yerleşmenin veya eski bir medeniyetin kalıntılarının bulunduğu yer veya su altında bilinen veya meydana çıkarılan korunması gerekli alanlardır”.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 05.11.1999 gün ve 658 sayılı İlke Kararı'na göre ise Arkeolojik sit;

“İnsanlığın varoluşundan günümüze kadar ulaşan eski uygarlıkların yer altında, yer üstünde ve su altındaki ürünlerini, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtan her türlü kültür varlığının yer aldığı yerleşmeler ve alanlardır”

ifadesi ile daha ayrıntılı olarak tanımlanmıştır (<http://www.kulturvarliklari.gov.tr>, 2016).

Ahunbay (2014) tarih öncesinden başlayarak Endüstri Devrimi ve sonrasına kadarki zaman diliminden kalan eski alanların arkeolojik sit niteliğinde olduğunu belirtir ve Çatalhöyük'ü (M.Ö. 7000) prehistorik sit olarak örnek verir. Endüstri Devriminin izlerini günümüze ileten alanların Endüstri Arkeolojisi Alanı olarak kabul edildiğini belirtir. Buna örnek olarak Haliç Tersanesi'nde ve Kasımpaşa çevresinde bulunan kalıntıların 'endüstri arkeolojisi' siti niteliğinde olduğunu söylemektedir.

d) Kentsel Sit: Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmelik'te Kentsel Sit tanımı şöyledir; (<http://www.resmigazete.gov.tr.>, 2016).

“Mimari, mahalli, tarihsel, estetik ve sanat özelliği bulunan ve bir arada bulunmaları sebebiyle teker teker taşıdıkları kıymetten daha fazla kıymeti olan, kültürel ve tabii çevre elemanlarının (yapılar, bahçeler, bitki örtüleri, yerleşim dokuları, duvarlar) birlikte buldukları alanlardır”.

Mimari bütünlüğünü koruyan eski yerleşimler kentsel sit olarak koruma altına alınmaktadır. Safranbolu, Elmalı, Ayvalık, Göynük, Tarsus gibi ilçelerin yanı sıra Tokat, Gaziantep, Mardin, Muğla gibi yerleşmeler konut, ticaret alanları, el sanatları ve sanayi tesislerine ilişkin önemli kent oluşumlarını barındırmaktadırlar (Ahunbay, 2014).

Doğal, tarihi, arkeolojik ve kentsel sitler gibi mevzuatta yasa ile net olarak tanımlanmayan ancak farklı kaynaklarda geçen iki sit çeşidi daha bulunmaktadır. Bunlar kırsal sit ve karmaşık sitlerdir.

e) Kırsal Sit: Ahunbay'a (2014) göre kırsal sit niteliğindeki alanların özellikleri şöyledir:

“Yerleşme düzeni ve boyutları, dokuyu oluşturan yapıların türü ve yapım tekniği, malzemesiyle köy, bağ, yazlık niteliği taşıyan yerlerdir. Tarımsal üretime dayalı bir yerleşmede her ailenin sahip olduğu ahır, samanlık, serander vb. birimlerin yan yana geliş biçimi, evlerin araziye yerleşme düzeni ilginç kümelenmeler, dokular oluşturabilmektedir”.

f) Karmaşık Sit: Madran ve Özgönül (2005) Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması isimli kitapta bazı alanların birden fazla sit niteliği taşıması nedeni ile karmaşık sit tanımının ortaya çıktığını söylemektedirler. Türkiye’de doğal ve arkeolojik değerlerle, kentsel ve arkeolojik değerlerin iç içe olduğu çok sayıda örnek alanın bulunduğunu belirterek, Pamukkale’yi (Hierapolis) "doğal ve arkeolojik sit alanı", Gelibolu Yarımadası’nı ise "tarihi ve doğal sit alanı" olarak örnek vermişlerdir.

Doğal, tarihi, arkeolojik, kentsel, kırsal ve karmaşık sit alanları korunması gereken ve Tarihi Çevreleri meydana getiren bileşenlerdir.

BÖLÜM 3

TARİHİ ÇEVRE VE KORUMA

Ahunbay (2014) geçmiş uygarlıklardan geriye kalan yerleşme ve kalıntıların *Tarihi Çevreleri* oluşturduklarını belirtmektedir.

Tarihi çevre içinde yer alan ve bu bütünün önemli bir parçası olan binalar sergiledikleri mimarlık üslupları, mekân tasarımları ve yapım teknikleri ile yörenin mimari kimliğini tanımlayan tarihi veriler olarak değerlendirilmektedirler. Bu çevreler toplumların farklı yaşam düzenini ve mimarlık geleneğini yansıtır. Tarihi çevreler toplumların yaratıcılığının bir göstergesidir. Eski kent ve mahalleleri incelemek, bugünü anlamaya, kendimizi tanımaya ve tanımlamaya yardımcı olur. Geçmiş uygarlıkların sosyal ve ekonomik yapısı, yaşam felsefesi, estetik duyarlılığı ile ilgili birçok ayrıntı bu çevrelerde saklıdır.

Kentsel sitlerin yanı sıra, kırsal, tarihi ve arkeolojik sitler de Tarihi Çevre olarak kabul edilen korunacak alanlardır.

3.1. TARİHİ ÇEVRE KAVRAMI

Tarihi çevre kavramını açıklanabilmesi için öncelikle çevrenin nasıl oluştuğunun bilinmesi gerekir. Eldem'e (1998) göre insanoğlunun bugün yaşadığı çevre, önceki toplumlar tarafından biçimlendirilmiştir. Hacıoğlu'nun (2010) belirttiğine göre ise çevre insanın kültürel evrimine göre şekillenir ve canlı bir varlık gibi gelişim gösterir. Bu gelişimlerin etkisi ile tarihsellik kavramı ortaya çıkar. Farklı toplumların bıraktıkları mekânlar ile kentlerin güncel görüntüleri oluşur. Kültürel anlamda simgesel değer taşıyan bu izler tarihi çevreyi meydana getirir (Yılmaz, 1992).

Kuban (1965) bir toplumun geçmişini şekillendiren olayları fiziki çevresinin bütününde ve ya parçalarında muhafaza eden şehirleri tarihi olarak tanımlamaktadır. Özgen'e (2009) göre ise tarihi çevre; medeniyetlerin ürünüdür. Eski devirlerin kültürel niteliklerini yansıtan kalıntılar, önemli tarihi olayların yaşandığı yerler ve özgün tabiat özellikleri ile korunması gerekli alanlar bu çevreyi oluşturmaktadır.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun 660 sayılı İlke Kararı ile tarihi çevrenin bileşeni olan yapılar; 'anıtsal (1. grup) yapılar' ve 'çevresel değerli (2. grup) yapılar' olarak belirtilmiştir. Anıtsal yapılar tarihi ve estetik değer taşıyan yapılar iken çevresel değerli yapılar ise; kentlerin kimliğini oluşturan yöresel yaşam biçimini yansıtan yapılardır (<http://teftis.kulturturizm.gov.tr.>, 2016).

Tarihi çevreler incelendiğinde yapılar ile buldukları çevre arasında organik bağlar kurulduğu görülür. Bazı kalıntılar çok farklı tabakaların bir araya gelmesi ile bu çevreleri oluşturabilmektedir. Bununla birlikte tarihi çevre; benzer mimari ürünlerin birarada olduğu büyük bir alana yayılmış dokulardan da meydana gelebilir. Bu anlamda Safranbolu geleneksel yaşantıyı yansıtan sivil mimarlık örnekleri ile günümüze ulaşmış tarihi kentlerdendir. Kula ve Birgi'deki geleneksel dokular ise daha küçük bir alan yayılmış tarihi çevrelere örnek verilebilmektedir (Zeren, 2010).

Tarihi çevrelerde yer alan binaların yalnızca dışı değil içi de korunmalıdır. İçerideki elemanlar buldukları yerlerde çevresi ile anlamlıdır. Bu nedenle yaşama alışkanlıkları hakkında bilgi veren tüm bu ürünlerin korunması tarihi çevrelerin bütünlüğünün sağlanması açısından önem taşımaktadır (Sarı, 2005). Söz konusu bu koruma bütünlüğünü sağlamak için bu çevreyi meydana getiren sosyo-kültürel girdilerin yani yaşantının da muhafaza edilmesi gerekir. Böylece tarihi çevreyi oluşturan tüm bileşenler korunmuş olacaktır (Zeren, 2010).

Tarihi çevreler, Lynch'in bir kentin algılanabilmesi için sıraladığı ölçütlerden olan vurgu noktalarını ve düğümleri meydana getirirler. Yeni yerleşim alanları içinde kalan bu çevreler zamanla pasif hale gelip, okunaksızlaşmaya başlamaktadır. Kentlerin kimliğinin tarihsel olarak sürekliliğini sağlamak amacıyla bu çevrelerin veri olarak dikkate alınması gerekmektedir (Velioğlu, 1992).

İnsanoğlu var olduğu sürece çevreyi değiştirmesi ve bu değişimden etkilenmesi döngüsü de devam edecektir. Her zaman diliminin hitap ettiği kitle ile bu kitlenin ihtiyaçları farklılık göstermektedir. Bu nedenle her kesim kendi gereksinimleri doğrultusunda içinde yaşadığı ortamı değiştirir. Bunu yaparken kimi zaman miras aldığı bir takım birikimler üzerinden kendi değerlendirmeleriyle değişime neden

olur. Ancak kimi zaman ise sahip olduğu kültürel alt yapıyı tamamen reddederek yepyeni bir mekân tasavvuru ortaya koyabilir. Bulduğumuz çağın dinamiklerine yön veren en önemli unsur teknolojidir. Pek çok kolaylık sağlamasına karşılık teknoloji gelişmelerinin neden olduğu yozlaşma tartışmaya açık bir olgudur. Mimari alanında bu yansımaları Tarihi Çevreler içindeki Yeni Yapılarda ele almak gerekir. Mevcut tarihi doku içinde tamamen yeni dildeki bu binaların sahip olduğu alt yapı donanımları bakımından faydasının yanında kente kimlik kazandıran cephesel unsurlar açısından ortaya koyduğu dilin belli sonuçları olduğunu belirtmek gerekir. Bu durumu değerlendirebilmek için tarihi çevrenin bozulma nedenleri ve bu çevreyi koruma nedenlerinin irdelenmesi gerekmektedir.

3.2. TARİHİ ÇEVRENİN BOZULMA NEDENLERİ

Tarihi çevreleri meydana getiren bileşenler; tek yapı ya da yapı guruplarından oluşan anıtsal nitelikli kültürel varlıklar ve sit niteliğindeki daha büyük ölçeğe yayılmış korunacak değerlerdir. Bu çevreleri meydana getiren unsurlardan olan binalar ve binaları ayakta tutan mimari strüktürler insan kaynaklı müdahaleler ile oluşmaktadır. Taşınır ve taşınmaz somut ürünler malzemelerine göre dayanım gösterirler. Koruma; sahip olunan kültürel değerlerin ömrünü uzatmak, kalıcılığını devam ettirmek için bakım, onarım ve yeniden kullanım işlemlerini disipline etmektedir. Bu çerçevede temel hedef yapıların öncelikle kalıcılığını tehdit eden unsurları önlemektir.

Binalar inşa edilirken yörenin yerel malzemeleri kullanılmaktadır. Eyüpgiller ve Zakar'ın (2015) yapmış oldukları çalışmada bozulma; malzemenin geçirdiği, dayanımını azaltan ve malzeme kaybına neden olan değişim olarak tanımlanır. Bozulma hızı, malzemenin yapısına ve kalitesine, işçiliğın kalitesine, tasarımın ve detaylandırmanın doğruluğuna, binaya uygulanan bakım seviyesine ve binanın kullanım şekline bağlı olarak değişebilmektedir (Crocı, 2000). Yapının ayakta kalmasını tehdit eden, malzeme davranışlarını olumsuz etkileyen unsurların uygun yöntemlerle iyileştirilmesi ile çevrenin bozulması önlenir. Bu nedenle bir yapı malzemesinin hangi nedenlerden dolayı bozulmaya uğradığını tespit etmek tarihi çevrenin korunması açısından önem kazanmaktadır.

Mimarlar Odası'nın yapmış olduğu çalışmaya göre kültürel varlıklar, doğal ya da insan kökenli bozulmalardan etkilenirler. Bu nedenler, uzun bir zaman sürecinde oluşabildiği gibi (yaşlanma), çok kısa zamanda (doğal afetler) da gerçekleşebilir. Bozulma nedenleri;

- *Yaşlanma (Eskime)*
- *Doğal Afetler*
- *İnsan Kökenli Bozulmalar* olarak sıralanabilir (Anonim, 2009).

Eyüpgiller ve Zakar (2015) malzemelerin bozunma nedenleri üzerinde durarak, bozulmanın nedenlerini;

- *İklimsel Nedenler*
- *Biyolojik Nedenler*
- *Doğal Afetler*
- *İnsanlardan Kaynaklanan Nedenler* şeklinde ayırmaktadır.

Bu bilgilere göre malzeme davranışını etkileyen unsurlar düşünüldüğünde, malzemenin bulunduğu ortamın iklimsel durumu ve biyolojik koşulları yaşlanmayı yakından ilgilendirmektedir. Güneş ışığı, hava, su, sıcaklık, nem ve rüzgâr başlıca iklimsel bozulma nedenleri olarak bilinmektedir. Ahşap, taş, kerpiç gibi yapı malzemeleri bu unsurların etkilerine açıktırlar. Biyolojik etkenler ise hayvanlar, bitkiler, böcekler, mantarlar ve bakteriler olarak sıralanmaktadır. Özellikle ahşap elemanlarda meydana gelen mantar ve bakteri oluşumları bozulmayı hızlandırmaktadır. Doğal afetler önceden tahmin edilemeyen olaylardır ve ani meydana gelmeleri sonucu hasara neden olurlar. Tarihi çevrelerin daha eski dönemlerde inşa edilmiş yapılardan oluştuğu düşünüldüğünde afet olaylarında ciddi boyutlarda hasar aldığı gözlemlenmektedir. Deprem, sel, toprak kayması, yangın, çığ düşmesi, fırtına ve volkanik patlama gibi doğa olayları hızlı ve ani bir etki ile yapıları ayakta tutan sistemlere ve malzemelere zarar verirler (Eyüpgiller ve Zakar, 2015).

İnsan kaynaklı bozulmalar koruma politikalarındaki yetersiz kararlar ve ya yönetim planlaması eksikliği nedenleri ile meydana gelip, tarihi çevrelere zarar vermektedir. Çevreyi değıştiren unsurları kontrol altında tutmak için iyi bir yönetim planlaması yapılması gerekmektedir. Toplum desteği ile daha kaliteli bir fiziksel çevre

üretmesini hedeflemek, söz konusu eski ve yeni alanların dikkatli planlanması ve yönetilmesi ile mümkün olacaktır. Aksi halde tahribat artarak devam edecektir. Eski yerleşim yerlerinin üretim modeline yön veren faktörlerin değişmesi ve ya kaybolması ile ekonomik unsurların neden olduğu bozulmalar hız kazanabilmektedir. Çağın yeni gereksinimlerine uymayan bu alanlar göçler sonucu boşalmakta ve bakımsız kalmaktadırlar. Bazı örneklerde ise eski doku kapasitesinin üzerinde ticari ve yönetsel işlevlerle yüklenmiş ve kötü kullanılmış olabilmektedir. Bu yükleme, ölçeğin ve niteliğin bozulmasına, yapı ve alanların olumsuz yönde kimlik değiştirmesine yol açmaktadır (Anonim, 2009).

Tarihi yapıların hasara uğramasını durdurmak adına yapılan bilinçsiz müdahaleler de yeni tahribatlara neden olmaktadır. Kullanıcıların uyumsuz malzeme ve detaylarla yapı bölümlerini değiştirmesi insan eliyle yapılan tahribatlara bir başka örnektir. Örneğin kapı pencere açıklıklarının değiştirilmesi cephe karakteristiğini bozan bir uygulamadır. Bunun yanı sıra iklimlendirme ve ya ısınma gibi kaygılarla eski yapılara yeni alt yapı sistemleri eklenirken bütünlüğün sağlanması ve dikkatli uygulamaların yapılması gerekmektedir. Kentlerin yoğunlaşması ve araç trafiğinin tarihi alanlar içinde devam etmesi, ziyarete gelen kullanıcıların neden olduğu hasarlar gibi unsurların kontrol altına alınması ve azaltılması üzerinde durulması gereken bozulma nedenlerindedir (Eyüpçiller ve Zakar, 2015).

3.3. TARİHİ ÇEVREYİ KORUMA EYLEMİNİN NEDENLERİ

Tarihi çevrenin korunmasının en önemli nedeni Venedik Tüzüğü'nün 3. Maddesine göre çevreyi oluşturan yapıların estetik değerlerinin yanında tarihi belge niteliğinde olmalarıdır (<http://www.icomos.org.tr>, 2016).

Tarihi çevreyi korumanın önemine Ahunbay (2014) şöyle değinmektedir.

'Tarihi Çevreler insan ölçüsüne göre düzenlenmiş mekânlar olarak da öğretici, ilgi çekicidirler. Yaşam koşullarının, geleneklerin, yapım tekniklerinin hızla değiştiği bir dünyada tarihi kent mekânları geçmişte nasıl bir çevre içinde yaşandığını gösteren açık hava müzeleri olarak da düşünülebilir. Tarihi kenti incelemek bize geçmişteki sanatçıların mimari çözümlerine, yaratıcılığına ilişkin ipuçları verir; bugün belki tasarlamayı hayal bile edemeyeceğimiz özel yaşam mekânlarının gerisindeki yaratıcı kaynağın gücünü duyumsatır'.

Kuban (2000) tarihi çevrelerin kültürel imgeler olduğunu vurgulamıştır. Toplumların tarih bilinci ile sahip oldukları değerleri koruması için toplumsal kimlik kavramının var olması gerektiğini belirtir. Bu bilinç, basit anlamıyla sadece eskiye dair olanı koruma isteği olabilmektedir. Aydınlanma dönemi öncesinde olduğu gibi dinsel kaygılar nedeniyle de koruma bilinci gelişebilmektedir. Temelde kültürel bir istek olan koruma anlayışına göre yapılar kültürün estetik bileşenleridir. Bu eserlerin simgesel anlam taşıması da yine koruma gereksinimi ile sonuçlanır.

Tarihi kalıntıların tek yapı ölçeğinde bakım ve onarımının yapılmasının yanında çevresel öğeleri ile birlikte korunması gerekmektedir. Günümüz toplumu yaşam kalitesini kültürel anlamda yükseltme amacı ile tarihi çevrelerin korunması bilincini edinmiştir. Kentsel hafıza, kentsel kimlik olarak nitelenen tarihi binaların kent içindeki aktif bir konumda olmasını sağlamak için yapılması gereken eylemler önem taşımaktadır. Bu alanları kentler ile bütünleştirmek demek çağdaş yaşam koşullarına uydurmak, yapıları uyarlamak anlamına gelmektedir. Böyle bir yaklaşımla bakım ve onarım işlemlerinin ardından yapılar boş kalmayacak, yaşanarak korunan, sürekli mekânlar haline dönüşeceklerdir. Korumanın gerçek amacı ancak bu şekilde hedefine ulaşmış olacaktır (Zeren, 2010).

BÖLÜM 4

TARİHİ ÇEVREDE YASAL DÜZENLEMELER

Tarihi çevreleri koruma bilinci kuramsal anlamda uzun bir zaman diliminde gelişim göstermiştir. Koruma düşüncelerinin pratik hayata etki etmesi için konunun uzmanlarınca tartışmalar yapılmış ve görüşmeler sonucu alınan kararlar bildiriler haline dünya kamuoyuna ilan edilmiştir.

Her toplumun kendi kültürel birikimi dâhilinde koruma hassasiyetine sahip olduğu bilinmektedir. Korumanın evrensel kararlarla yasal bir zemine oturtulması ise son yüzyılın çabaları sonucunda olmuştur. Dünya üzerinde farklı coğrafyalarda yer alan tarihi kalıntılar yalnızca bulunduğu yerdeki toplumlara ait değildir. Günümüzde bu tarihi yerlerin insanlığın ortak bir mirası olduğu düşüncesi benimsenmiştir. Bu nedenle söz konusu alanlara yapılacak müdahaleler evrensel kararlar neticesinde yapılmalı ve bu hassasiyetle yetişmiş uzmanlarınca uygulanmalıdır.

Ahunbay (2014) uluslararası düzeyde alınan kararların Avrupa kıtasında yapılan toplantılar sonucu ilan edildiğini belirtmektedir. 1931’de Uluslar Arası Müzeler Örgütü tarafından düzenlenen *Atina Konferansı* bu anlamdaki toplantıların ilkidir. Toplantı sonucu çok önemli tarihi anıtlara fon oluşturan tarihi çevrelerin korunması gerektiği ilan edilmiştir. Tarihi yerleşmelerin kendi başına korunmaya değer özgün çevreler olduğu ve bu nedenle korunması gerektiği düşüncesi henüz yoktur.

II. Dünya Savaşı’nın ardından ülkeler, özellikle tarihi kentlerin zarar görmesi ile verilen kayıplara ilişkin çözüm aramaya başlamıştır. 1964’ün Mayıs ayında *İkinci Uluslararası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri Kongresi* Venedik’te toplanmış ve bir tüzük yayınlanmıştır. *Venedik Tüzüğü* olarak bilinen bu bildirinin 1. Maddesinde tarihi anıt kavramı, anıtın çevresini de korunacak alanlara dâhil

ederek genişletilmiştir. Böylece tarihi çevrelerin korunması gerekliliği evrensel bir kabul görmüştür (Ahunbay, 2014).

Venedik Tüzüğü'nde yer alan ilkeler korumacılığın genel çerçevesini belirleyerek her ülkenin kendi içinde yasal düzenlemeler yapmasını sağlamıştır. Türkiye'de bu gelişmelerin paralelinde düzenlemeler yapmaya başlamıştır. Venedik Tüzüğü ilkeleri o dönemde Türkiye'de koruma uygulamalarını yönlendiren bilimsel bir kuruluş olan *Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu* tarafından benimsenmiştir. Kurulun aldığı kararlar *UNESCO*, *ICOMOS*, *Avrupa Konseyi* gibi kuruluşların kampanyaları ile desteklenmiştir. Koruma kararlarının uygulamada başarılı sonuçlar elde etmesi için gerekli yasal düzenlemeler 1970'li yıllarda yapılmıştır.

1973'te çıkarılan *1710 sayılı Eski Eserler Kanunu* ile Türkiye'de tarihi çevrelerin bir bütün olarak tescil edilmesi yasal bir dayanak bulabilmiştir. Bu kanunun ardından yaşanan süreç, ekonomik yetersizlikler ve gereken kamuoyu ilgisinin sağlanamaması nedeniyle yavaş gelişim göstermiştir. 1975'in *UNESCO* tarafından *Avrupa Mimari Miras Yılı* ilan edilmesiyle *Amsterdam Bildirgesi* yayınlanmıştır. Mimari mirası korunmanın asıl hedefinin bütünleşik koruma olduğu belirtilmiştir. Bu hedefe ulaşabilmek için gerekli ortamın oluşturulmasına karar verilmiş, koruma konusunda uzman eleman ve ara eleman yetiştirilmesi öngörülmüştür. 1976 yılında Nairobi'de yapılan *UNESCO* toplantısı ile bu yaklaşım pekiştirilerek '*Tarihi Alanların Korunması ve Çağdaş Rollerini Konusunda Tavsiyeler*' konulu kararlar üye ülkeler tarafından kabul edilmiştir (Ahunbay, 2014).

4.1. TÜRKİYE'DE TARİHİ ÇEVRELERİ KORUMAK İÇİN YAPILAN YASAL DÜZENLEMELER

Dünya gündeminde yer etmeye devam eden koruma düşüncesinin, Türkiye'de yasal düzenlemelere ne zaman dâhil edildiğini inceleyen çalışmalarda süreç 5 döneme ayrılmıştır (Madran, 2009; Levent 2009).

- Osmanlı Dönemi
- Cumhuriyet Dönemi ve 1930'lar
- 1950'ler

- 1970'ler
- 1980'ler ve Günümüz

Her bir dönemde düzenlenen kanunlar belirtilerek korumanın gelişim süreci hakkında bilgilenme sağlanmıştır.

4.1.1. Osmanlı Dönemi

Türkiye'de koruma ile ilgili ilk hükümlere Osmanlı döneminde sultanlar tarafından yayınlanan kararlar dayanak gösterilmektedir. Kanuni döneminden itibaren vakıf kurumlarının katkısıyla yapıların bakım ve onarım faaliyetleri gerçekleştirilmekteydi. Tarihi kalıntıların hemen bitişiğine ev yapılmamasını, konut alanları ile anıtlar arasında belirli mesafeler bırakılmasını belirten emirler tespit edilmiştir (Madran, 2009).

Osman Devleti'nin son dönemlerindeki Batılaşma çabalarının etkisi ile yayınlanan nizamnameler koruma alanındaki yasal düzenlemelerin ilki sayılmaktadır. 1848 yılında yayınlanan *Ebniye Nizamnameleri*'nde eski yapılarla ilgili maddeler yer almaktadır. 4. Maddede yangınlara müdahaleleri kolaylaştırmak amacı ile yolların genişletilmesi öngörülmüş ve yapıların yıkılmasına karar verilmiştir. Bu olumsuz gelişmenin ardından 1849 yılında çıkarılan 2. *Ebniye Nizamnamesi*'nde koruma amaçlı bazı kararlar yer almaktadır. 32. Maddede cami avlularına yapılaşma yasağı koyulmuştur (Madran, 2009). Bunun yanında Duralı'nın (2007) belirttiğine göre, 1858 tarihli Ceza Kanunnamesinde, eski eserlere zarar verenlerin ceza alması gerektiği ibaresi yer almaktadır (TMMOB, 2005).

1864'te yine yangınlara karşı önlem almak amacı ile yayınlanan *Turuk ve Ebniye Nizamnamesi*'nde yapıların onarımlarına sınırlamalar getirilmiştir. 36. maddede onarımlarda ahşap malzemenin kullanılması yasaklanmış ve bu durum yapıların özgün karakterinin değişmesine neden olmuştur. Bu nizamnamelerde anıtların bakım ve onarımının yapılmasını sağlayan hükümler yer alırken, anıtın etrafındaki öğeler için aynı tutumun izlenemediğini söylemek mümkündür (Madran, 2009).

Duralı'nın (2007) yaptığı araştırmada Osmanlı mevzuatında 1869, 1874 ve 1884 yıllarında ıkarılan *Asarı Atika Nizamnameleri*'ne (Eski Eserler Tüzüğü) göre eski eserlerin devletin malı sayıldığını belirtmektedir. Bu düzenlemelerde yalnızca Osmanlı İmparatorluğu öncesinden kalan kültürel değerler eski olarak nitelendirilmektedir. Ancak taşınır kültür varlıklarını koruyan bir düzenleme yoktur. Bu nedenle taşınır eski eserler, onu bulan kimselerce ülke toprakları dışına götürülmüştür (TMMOB, 2005).

Bu düzenlemelerin ardından alınan bir diğer karar, vakıf malı olan yapılara yasadışı müdahaleleri engellemek için Evkaf Nezareti'ne kamulaştırma yetkisi verilmesidir. Buna göre cami, türbe, mescit gibi yapıların parselleri içinde ya da yanındaki yapılar bu kurumca yıkılabilecektir. Bu gelişmelerin ardından illerde kurulacak olan Maarif Müdürlükleri'ne 1896'da gönderilen bir talimattaki hükümler çevrenin korunmasına yönelik girişimler arasında sayılmaktadır. Buna göre eski eserlerin etrafında izinsiz hafriyat yapılması halinde Maarif Müdürler Valilik'e ve Maarif Nezareti'ne haber vermekle yükümlü olmuşlardır (Madran, 2009).

Bu bilgilere göre koruma anlayışının Osmanlı döneminde farklı amaçlar gözetilerek hayata geçirildiği söylemek mümkündür. Bunu yaparken eski eserlerin etrafında yer alan geleneksel dokuların gözetilmediği, yalnızca vakıflar tarafından idare edilen anıt niteliğindeki yapıların bakım ve onarımının sağlandığı görülmektedir. 19. yüzyılın sonlarına doğru eski eser kavramına dair bazı tanımların yapıldığı ancak taşınır kültürel değerlere dair gereken hassasiyetin henüz oluşmadığı tespit edilmiştir.

4.1.2. Cumhuriyet Dönemi Ve 1930'lar

Osmanlı Devleti'nin ardından Cumhuriyet'in kurulması ile koruma alanında var olan eski düzenlemeler devam ettirilmiştir. Bu anlamda 1906 yılında ıkarılan *Asarı Atika Nizamnamesi* yürürlükte kalmıştır. Müze-i Hümayun ve vakıf eserlerle ilgilenen Evkafı Hümayun Nezareti gibi kurumların varlıkları sürdürülmüştür. Kurtuluş Savaşı esnasında koruma alanında herhangi bir gelişme yaşanmamıştır. Cumhuriyet ile birlikte eski eserlerin bakım ve onarım uygulamaları çeşitli kurumlar arasında

paylaştırılmıştır. Bu karar kaynakların dağıtılmasına ve gereken işbirliğinin sağlanamamasına neden olmuştur (Madran ve Özgönül, 2005).

Belediyelerin koruma faaliyetlerine dâhil edilmesi 1580 sayılı Belediyeler Kanunu'nun 115. Maddesi ile gündeme gelmiştir. Özel mülkiyette bulunan arasta, bedesten, kapalıçarşı, büyük han, saraçhane, imalathane, tabakhane gibi yapıların onarımlarının sahipleri tarafından yapılması gerektiği belirtilmektedir. Maddi yönden gücü yetmeyen mal sahiplerine ise bedeli geri ödenmek kaydıyla, belediyelerce yardım yapılması uygun görülmüştür. Ayrıca belediyelere yıkıldıkları için onarımı yapılamayan eski binaların yerine yeni yapı yapma izni verilmiş ve herhangi bir kamulaştırma bedeli şartı koşulmamıştır (Madran, 2009).

Cumhuriyet döneminde uygulamaya koyulan 10 Haziran 1933 tarih ve 2290 sayılı *Belediye Yapı ve Yollar Kanunu* bu anlamdaki ilk imar mevzuatıdır. Bu kanunda yer alan 4. maddeye göre kentlerin imar planlarının hazırlanması sırasında haritalara, korunması gereken eski eserlerin harita büyüklüklerinin işlenmesi şart koşulmuştur (Madran ve Özgönül, 2005).

Eski Eserlerin imar hareketleri sonucu yıkılmasının artışı ile Valiliklere bir uygulama yönergesi gönderilmiştir. Buna göre imar planı üzerinde tarihi anıtların eksiksiz işaretlenmesi için bir kurul oluşturulacak ve hazırlanan planlar bu kurulca incelenecektir. Bu yönerge ile anıtların fütursuzca yıkılması bir nebze engellenmek istenmiştir (Madran, 2009).

30 Ekim 1935 gün ve 6/5548 sayılı genelge yerel yönetimlerin koruma çabalarına olan ilgisizliğine karşın Bakanlıklara ve İllere gönderilen bir uyarı niteliğinde olmuştur. Buna göre Maarif Vekâletinin izni olmadan eski eserlerin hangi nedenle olursa olsun yıkımına karar verilmeyecektir. Bu genelgeye benzer nitelikte yayınlanan kararlar da olmuştur ancak 1940'lı yıllara kadar koruma alanında net bir tavir ortaya konulamamış, anıtlar ve çevresi imar faaliyetleri sonucu tahribata uğramıştır (Madran ve Özgönül, 2005).

1945 yılında toplanan Eski Eserler ve Müzeler I. Danışma Komisyonu mevcut yasal düzenlemelerin eski eserleri korumada yetersiz olduğunu dile getirmiştir. Kentlerin gelişimine yön veren İmar planlarının yıkıcı etkilerini azaltmak amacı ile yeni bir tasarı hazırlanmasını istemiştir. İmar planlarının onanmasından önce, Maarif Vekâleti'nin incelemesi şartını talep etmiştir (Madran, 2009). Bu istekler 1940'lı yılların olumlu gelişmeleri olarak yorumlanabilmektedir.

Belediye Yapı ve Yollar Kanunu ile anıtların çevrelerinde 10 metre boşluk bırakılması kararı, anıtın çevresi ile ilgili ilk düzenlemelerdendir. Daha önce yayınlanan Ebniye kararları ile benzerlik gösteren bu yasa, 1956 yılı 6185 sayılı İmar Yasası uyarınca hazırlanan *İmar Tüzüğü*'nün 39. maddesi ile neredeyse aynı hükümdedir. Bu bilgilere göre 1933-1956 yılları arasında çevresel ölçekli korumaya dair herhangi bir bilincin olmadığı ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda korunacak değerler anıtlar ve dini yapılarla sınırlandırılmış ve sivil mimarlık örnekleri bu değerlerin dışında kalmıştır (Madran, 2009).

4.1.3. 1950'ler

Türkiye'de korunacak değerler 1950'lerde daha özenli bir tavırla belirlenmiştir. Dönemin siyasi ve ekonomik şartlarındaki iyileşmeler daha ayrıntılı yasal düzenlemelerin yapılmasına imkân sağlamıştır. Bu dönemde kurumsal düzenlemelere gidildiği belirtilmiştir. Bu anlamda 1951 yılında 5805 sayılı yasayla kurulan *Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu*, yasanın 1. Maddesi ile koruma, bakım, onarım ve restorasyon kararları alan ve bu kararların uygulanmasını sağlayan bir merci olmuştur. Kurul üyeleri genellikle üniversitelerden seçilmekte ve ömür boyu üyelik yapmaktaydı. Böylece üyelerin bilimsel ve tarafsız kararlar alabilmesi mümkün olmuştur. 1957'ye kadar sadece anıtlara ilişkin kararlar alabilen kurula, 6785 sayılı İmar Yasası ile tarihsel çevreleri ilgilendiren bazı yetkiler verilmiştir. Böylece sitler, özellikle kırsal sitler kavramsal olarak gündeme alınmıştır (Madran, 2009).

1969 senesinde yürürlüğe giren imar yönetmeliği çevre koruma konusunda 'protokol alanı' ve 'korunacak konut dokusu' gibi önemli tanımlar getirmiştir. Erzurum, Sivas,

Kastamonu ve Urfa İmar planlarında, korunması gerekli sokak, meydan ve cephe tanımları getirilmiş, belli bölgeler “*Protokol Alanı*” ilan edilmiştir. Bu planlar mevcut durumu korumayı öngörmektedir. Büyüme ve işlevsel yenileme gibi müdahalelerin olmaması pasif korumacı bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir (Madran 2009).

1972 senesinde yürürlüğe giren 1605 sayılı yasa ise tarihi değeri olan anıtsal ve sivil mimarlık ürünlerinin korunmasının yanı sıra, bunlar ile bir bütünlük teşkil eden *çeşme, eski sokak ve meydancık* gibi yerlerin de korunması gerektiğini belirtmiştir (Levent, 2009). Bu yasanın etkin olarak uygulamada olduğunu söylemek güçtür, ancak bu evrede kurullar yönlendirici bir rol oynamıştır. Kabul edilen yasalar göz önüne alındığında 1956-1973 yılları arasında kurul imar yasalarından da yetki alarak faaliyet göstermiştir (Madran 2009).

Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu, o dönemde yayınlanan Venedik Tüzüğü kararlarını benimsemiştir ancak yasal düzenlemelerin hala yetersiz olması nedeniyle bu evrensel kararlar hemen pratiğe kavuşamamıştır. Korunması gerekli kültürel değerler tekil olarak tescillenmiş, fakat yine anıta fon oluşturan değerler korunamamıştır. Bu nedenle kentlerin koruma kaygısı ile hazırlanmayan imar planları tarihi çevreleri tahrip etmeye devam etmiştir (Ahunbay, 2014).

4.1.4. 1970’ler

1973’te kabul edilen 1710 sayılı *Eski Eserler Yasası* ile koruma mevzuatı önemli bir yasal gelişim göstermiştir. Bu yasa ile GEEAYK imar yasalarının yanı sıra koruma yasalarından da yetki almıştır. Doğrudan koruma amacıyla düzenlenmiş olan bu yasa ile 1906 yılından itibaren geçerli olan son Asarı Atika Nizamnamesi yürürlükten kaldırılmıştır. Bu nizamname Osmanlı döneminden kalan en eski mevzuatlardan biri olmuştur (Madran 2009).

Bu yasa ile koruma kavramının ölçeği genişletilmiş, tek yapı ve anıt ölçeğinden tarihi çevre ve alan ölçeğine geçilmiştir. Korunması gereken alanlar yasa ile tanımlanarak, Koruma alanı, anıt, külliye kavramları ile sit, tarihi sit, arkeolojik sit, tabii sit

kavramlarının içerikleri belirtilmiştir. Bununla birlikte korunacak değerlerin tespit edilmesi süreci tanımlanmış, GEEAYK'a eski eserleri tescil ve onarım yetkisi verilmiştir. İmar planları hususunda GEEAYK'ın görüş bildirmesi gerektiği, korumayı sağlamak amacıyla planların bu görüşler doğrultusunda değiştirilebileceği gibi şartlar belirtilmiştir. Onarımlar için ise devletin bütçe ayırmasına ve teknik eleman sağlamasına karar verilmiştir (Levent, 2009).

GEEAYK 1970-1983 yılları arasında ön belgeleme, ön tescil çalışmaları yapmış, Koruma Amaçlı İmar Planı, Geçit Dönemi İmar Koşulları gibi bazı kavramların da gelişmesini sağlamıştır (Madran 2009). Bu yıllar arasında tarihi çevreyi koruma kaygısı ile 30 kentte 3442 anıt, 6815 sivil mimarlık örneği tarihi yapı ve 417 sit alanı ilan edilmiştir (Levent, 2009).

Bu dönemde devletin, mal sahiplerine onarım için maddi ve teknik yardımda bulunması çağdaş bir tavır olarak değerlendirilebilmektedir. Ancak bu yaklaşım yasanın tam anlamıyla uygulanması için yeterli olamamıştır. Uzman kadronun olmaması, maddi kaynakların yetersiz olması hedeflenen korumaya ulaşamamanın temel nedenlerindedir (Madran 2009).

1970'lerdeki kıyı beldelerinde artan turizm etkinliklerinin korumaya olumlu yansımaları olmuştur. Tek yapı ölçeğinde koruma kavramı genişletilerek, kıyı kentlerinin turizm potansiyeli göz önüne alınmış, yerleşimlerin onarımlarının ve yeniden işlevlendirilmesinin çevresel ölçekte yapılması gerektiği benimsenmiştir. Bodrum'daki planlama çalışmaları bu yeni yaklaşıma bir örnektir (Madran 2009).

1710 sayılı yasada yer alan sit tanımı ve gerekli görüldüğü halde imar planlarının değiştirilebilmesi gibi kararların koruma vurgusunu arttırması ile kamu kuruluşlarında yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler, iki zorlayıcı nedenle oluşmuştur. GEEAYK'ın korumaya dair çevresel ölçekli kararlar alması ve bu kapsamda İmar Planlarının yapımından sorumlu İller Bankası'nın, Kültür Bakanlığında daha ayrıntılı bilgi istemesi ile ilk düzenlemeler yapılmıştır. Turizm ve Tanıtma Bakanlığınca başlatılan ve kıyı alanlarını yakından ilgilendiren *Turizm Planlaması* çalışmalarında kentsel, arkeolojik ve doğal sitlerin de belgelenmesi isteği

ise yapılan düzenlemelerin ikinci nedenidir. Bu iki talep ve 1975 yılında gerçekleştirilen *Avrupa Mimari Miras Yılı* etkinlikleri ve bu etkinlikler sonucunda kabul edilen *Amsterdam Deklarasyonu*'nda belirlenen ilkeler, Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü bünyesinde, *Tespit ve Tescil ve Koruma Planlaması* birimlerinin kurulmasını gerektirmiştir. Bu nedenle, 1975 yılı, Türkiye'de programlı, belli amaçlara yönelik ve kuralları konmuş bir envanter çalışmasının başlangıç yılı olarak kabul edilebilmektedir (Madran 2009).

4.1.5. 1980'ler Ve Günümüz

Türkiye'de kültür ve tabiat varlıklarının korunması 1982 Anayasası ile güvence altına alınmıştır. 63. Maddede kültür ve tabiat varlıklarının korunmasını devletin sağladığı, bunu gerçekleştirmek için destekleyici ve teşvik edici tedbirler aldığı belirtilmektedir. Ayrıca özel mülkiyette bulunan kültürel değerlerle ilgili düzenlemelerin kanuna göre yapılacağı bildirilmektedir (Duralı, 2007).

1982'deki anayasal güvencenin ardından 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası 1983 yılında yürürlüğe girmiştir. Böylece 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu ile 5805 sayılı GEEAYK kuruluş yasası yürürlükten kaldırılmıştır. 2863 sayılı koruma yasası 1987 senesinde yürürlüğe giren 3386 sayılı yasa ile bazı değişikliklere uğramıştır (Levent 2009).

2863 sayılı koruma yasası ile eski eser kavramı *kültür varlığı* kavramına dönüşmüştür. Yasa ile kentsel, doğal ve arkeolojik sit alanları daha detaylı tanımlanmıştır. 17. maddede sit alanlarında yapılması öngörülen koruma amaçlı imar planı tarif edilmiş ve tarihi çevre koruma bir planlama unsuru olarak mevzuatta yer almıştır (<http://www.mevzuat.gov.tr>, 2016).

2863 sayılı yasanın kabulü ile *GEEAYK*, *Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu* ve koruma kurullarına dönüştürülmüştür. Bu kanun ile merkezi kurul olan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu korumaya ilişkin kararlar alabilmekteydi. Korumanın yerel kesimlerce benimsenmesini sağlamak amacıyla koruma kurullarına yerel yönetimden temsilcilerin katılması uygun görülmüştür.

Yüksek Kurulun verdiği ilke kararlarına uymak koşuluyla, karar oluşturma, uygulamaya ilişkin tüm yetkiler ve yerel ölçekte denetim, yerel koruma kurullarına bırakılmıştır. Bu kurulların aldıkları kararların uygulama aşamasında belediyelere de ayrıca yetki ve sorumluluk verilmiştir (Levent, 2009).

1980'li yıllarda korunacak alanları belgelemeye önem verilmiş ve bu çalışmalar imar planlama hizmetlerinde kullanılmak için, İller Bankası gibi ilgili kuruluşlara verilmiştir. Ancak Koruma Amaçlı İmar Planları yapımına ilişkin ilk teknik şartnamenin 1990 yılında hazırlanması, daha önceki yasalarda var olan tanımlara ilişkin yapım kurallarının bu tarihe kadar belirlenmediğini göstermektedir (Madran 2009).

Koruma planlamasına ilişkin kurulların belirlenmesi için 1983'te düzenlenen Koruma Planlaması Semineri'nde şu önerilere yer verilmiştir (Madran 2009):

- *'Korumanın, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmenin önemli bir faktörü olduğu benimsenmelidir. Sürdürülebilir kalkınma, bu hususun kabulü ve doğal ve kültürel kaynakların gelecek nesiller için korunması bilincine varılması ile mümkün olabilir,*
- *Uluslararası kuram ve kavramlar benimsenmeli, ancak bu hususlar, Türkiye'nin kendine özgü değer ve koşullarına uyarlanmalıdır,*
- *İlgili kurum ve kuruluşlar arasında dil ve terminoloji birliği sağlanmalıdır,*
- *Koruma, katı kurallar ve yasağcı hükümler yerine, temel evrensel ilkelere bağlı ama gelişmeyi izleyebilen bir tutumla gerçekleştirilmelidir,*
- *Bütünleşmiş koruma politikaları benimsenmeli, noktasal çözümlerden kaçınılmalıdır,*
- *Koruma, özellikle uygulamaya yönelik olarak bir yerel yönetim sorunu olmalıdır. Bunun ön koşulu ise, yerel yönetimlerin bilinçlendirilmesi ve gerekli alt yapıyla donatılmalarıdır'.*

1990'lı yıllardan 2000'li yıllara gelindiğinde 2004 senesinde yapılan değişikliklerin kurumsallığı güçlendirmeyi ve uluslararası standartlara ulaşabilmeyi amaçladığı görülmektedir. Günümüzde yürürlükte olan mevzuat 5228 sayılı yasa ile değişik 2863 sayılı koruma yasasıdır. 2863/5226 sayılı kanunla yapılan değişikliklerde tarihi

çevresinin korunması fikri tanımlarla genişletilerek benimsenmeye devam etmiştir. 3. Maddede korunacak değerlere ilişkin genel tanımın zenginleştirilmesinin yanı sıra, sitler ile ilgili tanımda ören yeri kavramına yer verilmiştir. Aynı maddede koruma imar planına ilişkin detaylı bir tanım verilmiştir. 17. Maddede ise sit alanı ilan edilen yerdeki imar planının hükmünün kaldırılacağına değinilmiştir. Buna göre koruma amaçlı imar planı hazırlamak yerel yönetimin sorumluluğundadır ve uygulamaya koyulacağı tarihe kadar sit alanlarındaki imar faaliyetleri koruma bölge kurullarının hazırlamış olduğu yapılaşma koşullarına göre sürdürülecektir (Levent, 2009).

2863/5226 sayılı koruma yasasının 10. maddesinde *Koruma, Uygulama Ve Denetleme Büroları*'nın kurulması öngörülmüştür. Çeşitli disiplinlerden uzmanların yer alacağı kurumun amacı, bölge koruma kurullarının iş yükünün azaltılması, uygulamaların kalitesinin artırılması ve bu anlamda denetimlerin artırılmasıdır. Bu büroları kurma yetkisine büyükşehir belediyeleri, valilikler ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca izin verilen belediyeler sahiptir. 2004 yılında yapılan bir değişiklik ile finansal kaynakların artırılması için 2863/5226 sayılı koruma yasasının 12. maddesinde bakanlık bütçesinin yanı sıra emlak vergilerinden elde edilen bir bütçe oluşturulması öngörülmüştür. Bu bütçe çeşitli kurumlar aracılığı ile kullanılacaktır (Levent, 2009).

Bu bilgilere göre Türkiye'de tarihi çevrelerin korunmasına yönelik yasal düzenlemeler önce sadece anıt niteliğindeki yapıların korunması ile başlayıp, giderek anıtın çevresindeki yapıları koruma bilincine dönüşmüştür. Son 30-35 yıllık sürece gelindiğinde ise korunacak değer kavramının kentsel alanları kapsayacak düzeye geldiğini söylemek mümkündür. Yasal düzenlemeleri oluştururken evrensel nitelikli kararların esas alınması olumlu bir yaklaşımdır ancak uygulama anlamında yavaş gelişim gösteren bir süreç geçirildiğini eklemek gerekir.

Korumaya dair yasal gelişim sürecini yaptığı çalışma ile değerlendiren Levent (2009) tarihi çevre korumanın toplum düzeyinde bilinçlenme ve katılım ile mümkün olacağını vurgulamıştır. Bununla birlikte böyle bir paylaşım ortamını oluşturmaya yönelik herhangi bir mevzuatın bulunmadığına dikkat çekmiştir. Bu durumun ise alınan kararların uygulanması esnasında sorunlara yol açtığını belirtmektedir.

BÖLÜM 5

TARİHİ ÇEVRELERDE YAPILAŞMA YAKLAŞIMLARI

Yaşanılan çevre insanoğlu varlığını sürdürdükçe değişmeye devam edecektir. Kentlerin büyüme ve gelişimleri öngörülen nüfus artışına göre tayin edilmektedir. Bu nedenle tarihi bir merkez etrafında büyüyen ya da o merkezin yakınlarında oluşturulan yeni merkezler ile büyüyen kent modelleri ortaya çıkabilmektedir. Toplumların yaşama alışkanlıklarının değişmesi ile yaşadıkları mekânları değiştirmeleri, bu anlamda kuşaklar arası farklılıklar meydana gelmesi, bir önceki kuşaktan miras kalan kültürel zenginliğin eski yaşam biçimi olarak algılanmasına neden olmuştur. Günümüzde eski yaşama dair alışkanlıkların yerini yeni bir hayat anlayışı almıştır. Eski ile yeni arasındaki farklılıkların en somut etkileri mimari alanda, bina tasarımlarına yansıtılmıştır.

Günümüz zaman diliminden eskiye uzanan kültürel değerlerin korunması farklı disiplinleri ilgilendiren bir çalışma alanıdır. Mimarlık dünyası eski ile yeni çevrelerin bir arada bulunduğu yerleşim yerlerini önemseyerek tasarım aşamasında daha duyarlı kararlar alınmasını öngörür.

Zeren (2010) yapmış olduğu çalışmada tarihi yapıların tek başına korumanın bulunduğu çevre içindeki değişimleri etkilemediğini söylemektedir. Tarihi çevreyi meydana getiren herhangi bir unsurun değişmesi ile kimlik kayıpları söz konusu olduğunu ve yapıların ya da donatıların yıkılarak yerine yeni binalar yapılmasına neden olduğunu belirtir. Bu anlamda tarihi çevrelere eklenen her yeni binayı mevcut dokuya yeni bir ek olarak nitelendirir. Tescilli bir yapının koruma alanına inşa edilecek bina tasarımlarının koruma hususunda önemli bir nokta olduğunu kaydeder.

Hacıoğlu'nun (2010) tez çalışmasında aktardığına göre;

'Yapıldıkları çevrelerde mevcut doku ile bağlantısı düşünülmeden tasarlanan, bir anlamda da 'komşu' veya 'komşularına' değer verilmeden oluşturulan yapılar günümüz kentlerinin ve özellikle de tarihi çevrelerin önemli sorunlarından biri haline gelmiştir' (Velioğlu vd., 1993).

Aynı çalışmada Asatekin'e (1995) göre, geleneksel-yeni yapı birlikteliğinin karşılıklı etkileşimi, korunması gerekli kültür varlıklarının değerlerine zarar vermeyecek bir çerçevede yorumlanarak belirlenmesi gereklidir. Burada eski yerleşim alanlarında yeni tasarımların yorumlayıcı bir dili olması gerektiği belirtilmiştir.

Güzer (2007) tarihi çevrelerde taklit kavramının ortaya çıkmasına değinir. Binaların dışı yönelik mimari elemanlarının geleneksel çizgiler kullanmaya müsait olduğunu söyler. Günümüzde örneklerine sık rastlanan bir durum olması düşündürücüdür.

Kuban'a (2000) göre,

'Eski ve yeninin uyumu; biçimsel bir uyum, duyarlı bir uyum, karşıtlığı vurgulayan dinamik bir uyum olabileceği gibi uyumu reddeden bir davranışla da mimari tasarım oluşturulabilir'.

Bu yaklaşımların herhangi biri ile tasarım şekil alabilir. Ancak burada üzerinde durulması gereken nokta ortaya çıkan sonuç ürünün yarattığı çevre algısıdır. Bu yeni çevre korumanın geldiği düzey açısından tartışmaya açık olan bir konudur.

Güzer (2007) mimari tasarımların özgünlük değeri ile ilgili şunları dile getirmektedir.

"Mimarlık söz konusu olduğunda tamamen özgün ve orijinal bir üründen söz etmek çok kolay değildir. Konusu mimarlık olan her tasarım, kendisinden öncekilere belli ölçülerde referans verir, alıntılar barındırır. Öte yandan mimarlık, diğer tasarım ürünlerinden farklı olarak, sabit bir fiziksel bağlamla birlikte var olur ve anlam kazanır. Bu nedenle 'yer' mimarlığın belirleyici girdisi, var olma zeminidir ve mimarlığa yönelik her değerlendirme, mimarlık ürününün ürettiği her anlam onu kavrayan bağlamla birlikte yeniden algılamalara, alternatif okumalara açıktır. Ürünle bağlamı arasındaki ilişki her ikisinin de anlamını yeniden kurar, dönüştürür. Bu özelliği, mimarlık ürününün birebir tekrarını olanaksız kılar. Aynı yapı farklı bir bağlam içinde yeniden anlam kazanacak, bir önceki örneğinden ya da prototipinden farklılaşacaktır. Bağlam, mimarlık nesnesini farklılaşmaya ve özgünleşmeye zorlar. Bu nedenle alıntı ve referanslar, bağlama duyarlı bir tasarım içinde yeniden anlam kazanacak biçimde dönüşüme uğrar. Bu dönüşümün ulaştığı doygunluk düzeyi, bağlamla kurulan aidiyet ilişkisi ürünü taklit olmaktan uzaklaştırır. Şüphesiz bağlam

salt fiziksel zeminle kısıtlı bir kavram değildir. Onu saran kültür ortamını ve zaman bilincini de içerir”.

Kuban’ın (2000) değişimle ilgili;

‘Bugünün kültürü, bugüne ait değildir. Bugün, bütün geçmiş birikimleri belleğinde saklar ve bu yüzden kültürel süreklilik; değişimin doğası ve hızının kontrolüyle gerçekleşir’

düşünceleri ile Güzer’in (2007) yaklaşımı birlikte değerlendirildiğinde çevredeki yeni binalar eski olandan etkilenir. Kültürel sürekliliğin doğal bir sonucu olan bu duruma göre özgünlük her çağın değer kabul ettiği ölçütlerle sağlanır. Değişim eğer birikimli bir bakış açısı ile tasarımlara yansıtılırsa yine bir kültürel zenginlik olacak ve yorumlanarak sonraki nesillerce örnek alınacak değer yargısı niteliğinde aktarılmış olacaktır.

Duralı (2007) çalışmasında tarihi çevrede tasarlanan yeni yapının özelliklerine şöyle değinmektedir. Yeni tasarımın;

- *‘Var olan yapıyı çevreye saygıyla yaklaşması’*
- *‘Tasarım kararlarında tarihi çevrenin bir tasarım verisi olarak kullanılması’*
- *‘Gabari, yerleşme dokusu, malzeme, renk, kütle ve çevre ilişkisinin analiz edilmiş olması’*
- *‘Çağın özelliklerini yansıtarak, özgünden kolayca ayırt edilebilir olması’*

gerektiğini belirtmiştir. Zeren (2010) ise yeni yapıya etki eden unsurları şöyle sıralamaktadır.

- Çevrenin Etkisi; eski yapılar ve bu yapıların arsa ile ilişkisi yeni tasarımlarda veri olarak kullanılır. Yeni yapının malzeme seçimi ve üslubunu belirler.
- Ölçeğin Etkisi; mimari tasarımlarda ölçek insandır, tarihi çevrelerde ise bunun yanında eski binanın da dikkate alındığı bir oran kavramı vardır. Yeni binanın oluşturacağı etki 3. boyutuyla birlikte düşünülmeli, insanı ve tarihi binayı ezmemelidir.

- Zıtlık Etkisi; tarihi yapı ile yeni yapının malzeme, renk, ölçek bakımından farklı olması ile tezat bir dil oluşturulabilir. Yeni yapı bulunduğu dönemin mimari havasını yansıtmalıdır.
- Formun Etkisi; tarihi yapıya olan tavır kütle biçimlenmesi ile şekillenebilir. Tasarım da sadece kütle hareketi zıtlık ve ya uyum oluşturabilmektedir.
- Ritim Etkisi; yeni yapının dışa bakan yüzü cephesidir ve cephe tasarımları çevredeki algıyı oluşturan ilk etmenlerdendir. Tarihi binaların cephe yüzeylerini oluşturan mimari elemanların yorumu ile yapılan yeni binadaki ritimli kurgu, çevresel bir verinin kullanıldığını gösterecektir.

Düzcün (2010) ise yeni yapının ışık, renk, malzeme gibi mimari tercihlerden etkilendiğini belirtir.

- Işık - Renk Etkisi; tarihi binaya yeni bir ek yapı tasarlanırken doğru malzeme seçimleri ile birlikte ek yüzeyin algılanmasını sağlayan renk seçiminin eski yapı-yeni yapı ayrımını kolaylaştırdığı görülmektedir.
- Malzemenin Etkisi; Onur'a (1991) göre yeni yapının güncel bir dile sahip olması için çağdaş malzemelerin seçilmesi, renk ve doku ile birlikte düşünülmesi gerekmektedir. Zıtlık ve uyum kaygısı malzeme ile sağlanabilmektedir.

Zeren (2010) yeni yapıda malzeme ve strüktür seçiminin çağdaş olmasının, dönemin mimari karakterini yansıtmaya kaygısı ile birlikte ezici olmayan bir mimari dil oluşturma amacı taşıdığını belirtmektedir.

Bu bilgiler ışığında çevre üretme eylemi kalitesinin korumacılık bağlamında tarihi çevrelerde yeni yapı başlığı altında tartışılmalı bir konu olduğunu söylemek mümkündür. Tarihi Çevrelerde Yeni Yapılaşma Kriterlerini değerlendirebilmek için her bir tasarım yaklaşımının ne gibi unsurları dikkate aldığını incelemek gerekmektedir. Bu ölçütlerin kavramsal ve güncel olduğu ve mimarlık alanında

bilimsel çalışmalara çokça konu edildiği tespit edilmiştir. Tezin alan çalışması bölümündeki analizler, somut örneklerden yola çıkarak alandaki örnekler ile yapılmış diğer örneklerin karşılaştırmak ve mevcut duyarlılığın tartışılabilmesi için Tarihi Çevrelerde Yeni Yapılaşma Yöntemleri başlığı altında güncel araştırmalara yer verilmiştir.

5.1. TARİHİ ÇEVREDE YENİ YAPILAŞMA YÖNTEMLERİ

Bu alanda çalışmalar yapan araştırmacılar uygulanan tasarımları çeşitli yöntemler adı altında başlıklara ayırmışlardır. Tarihi Çevrede Yeni Ek ve Yeni Yapı Olgusu Çağdaş Yaklaşım Örnekleri isimli kitabında Zeren (2010) üslup ve proporsiyon kavramlarına dikkat çeker.

‘Tarihi dokuda inşa edilecek yeni yapının tasarım kriterlerinin ana prensibi, yeni yapının; tarihi dokunun karakteristiklerine ölçek ve oranları bağlamında saygılı olmasıdır. Tasarımcılardan beklenen; tasarlayacakları yapının çevresi ile bağ kurmasını sağlamalarıdır’.

Aynı çalışmada Zeren (2010) tarihi dokuda yeni yapılaşma yöntemlerini 4 guruba ayırmıştır.

- Üslup Taklidi (pastiş)
- Geleneksele Öykünme ve Çağdaş Biçimleniş
- Aykırı Tavır
- Saygılı tavır olarak tanımlamıştır.

Düzgün (2010) yapmış olduğu tez çalışmasında tarihi çevrede yeni yapı tasarımlarını kabuk ve bağlam açısından inceleyerek şunları belirtmektedir.

‘Tarihi çevrede yapılan yeni yapılarda, ilk göze çarpan yapı kabuğunun kütleli ve cephesel etkileridir. Yapının iç ve dış sınırı olarak kabul edilen kabuk, bulunduğu tarihi çevreye göre incelendiğinde dikkat edilmesi gereken yapısal boyutlar ve kütle hareketleri, malzeme, modül, renk, ritim, doku, biçim... vb. gibi ayrıntılarıyla tanımlanan bu görsel etkiler, tarih boyunca bilerek ya da bilmeyerek kullanılan ve daha sonra temel tasar öğeleri, kavramları ilkeleri olarak tanımlanan ana etkenler olmaktadır’.

Düzgün (2010) tez çalışmasında Brolin'in (1980) uygunluğun uygunluk-zıtlık kavramlarını açıklayan ifadeleri aktarmaktadır. Buna göre 'sokaktan geri veya ileri çekme, yeni ve eski yapı arasında boşluk bırakma, kütlede aynı düzeni devam ettirme, yükseklik, cephe oranları ve yönü, biçim ve silüet, pencere ve kapı oranları ve düzenleri, malzeme, renk, ölçek' gibi hususların tasarımlarda dikkatle ele alınması gerektiğini belirtmektedir.

Düzgün'ün (2010) aktardığına göre Architecture In Use kitabında (Van Der Voordt, Van Wegen, 2005) tasarımcıların yeni bina ile tarihi çevrenin sürekliliğini sağlamak amacıyla boyut, ölçek, ritim, kütle, renk ve malzeme kullanımı gibi kararlarda eski ile uyum aradığından söz edilmektedir. Bunun yanında karşıt dilde bir tasarım yaparak çevrede rahatlıkla ayırt edilebilmeyi hedefleyen tasarımcıların da olduğu da belirtilmektedir.

Tez çalışmasında bir başka araştırmacının yaklaşımına yer veren Düzgün (2010) tarihi çevrede yeni yapı tasarlamının yöntemlerinin 5'e ayrıldığını aktarmıştır.

- Kopyalama/Taklit,
- Kontrast/Zıtlık,
- Benzetme,
- Bağlamsal Uygunluk,
- Bağlantı/Geçiş Yeri gibi yaklaşımlardan bahsetmiştir (Dibner ve Dibner, 1985).

Bu bilgiler dikkate alınarak çalışma kapsamında tarihi çevrelerde yeni yapı tasarımında uygulanan yöntemler 2 ana başlık altında toplanmıştır.

- Uygunluk (Uyumlu yapma)
- Zıtlık

Bunlardan ilki olan 'Uygunluk' yöntemi Duralı'nın (2007) çalışmalarına göre kendi arasında 3'e ayrılmıştır.

- Benzetme Yöntemi (Üslup taklidi)
- Yorumlama Yöntemi (Geleneksele Öykünme)
- Etkisizleştirme (Nötrleştirme) Yöntemi (Saygılı Yaklaşım)

5.1.1. Uyumlu Yapma Yöntemi

Uyumlu yapma yöntemi bu alanda çalışmış olan Duralı (2007) ve Düzgün'ün (2010) belirttiğine göre tarihi çevrede yapılan yeni yapılarda sık rastlanan bir yöntemdir. Bu yöntem Benzetme, Etkisizleştirme ve Yorumlama şeklinde farklılaşmıştır.

Aksoy (2010) ölçü, oran, yön, renk, biçim, doku gibi kararların yüzeylerde benzerlik oluşturduğunu ve böylece uyum sağlandığını belirtmiştir (Düzgün, 2010).

5.1.1.1. Benzetme Yöntemi (Üslup Taklidi)

Tarihi çevrede yeni yapı tasarımında en kolay yol, benzetme / benzeşim yöntemini kullanmaktır. Tarihi çevreyle bütünleşmeyi amaçlayan bu tutum, yeni yapının kütle ve cephe oranları, çevresindeki tarihi yapıların benzeri ve aynısıdır. Mimari kompozisyonda değişiklik yoktur. Fark malzemedede, renginde veya kullanım biçiminde görülür (Aydın, 1998).

Zeren (2010) bu yöntemle ilgi şu hususlara dikkat çekmektedir. Benzetme yöntemi;

'Tarihi dokuda yapılan analizler doğrultusunda, o bölgede yaygın olarak tespit edilen, mekân örgütlemesi, cephe kurgusu, taşıyıcı sistem ve malzeme özelliklerinin değerlendirilmesi ve bu tespitlerin paralelinde var olan diğer yapıların bir benzerinin yeniden üretimi yöntemi olarak tanımlanabilir. Bu yöntem ile üretilen yeni yapı; yeni onarılmış bir tarihi yapı mı yoksa tarihi dokuya eklenen yeni bir yapı mı olduğu karmaşasını yaşatır'.

Bu bilgilere göre benzetme yöntemi ile yapılan tasarımlarda fark oluşturmak zorlaşmaktadır. Eski yapının özgünlük değerinin oluşturan mimari tasarım kararları aynen tekrar edilip, sadece güncel malzemeler kullanılarak uygulanan yeni binalar tarihi çevrede kopya edilmiş bina görüntülerine neden olmaktadır.

5.1.1.2. Yorumlama Yöntemi (Geleneksele Öykünme)

Zeren (2010) bu yöntemi uygularken eski yapıyı meydana getiren mimarı unsurları günümüzün yapım tekniği ve malzeme çeşidi ile yorumlamaktan bahseder. Bu yöntemde öykünmenin ağır bastığını ancak yeni üretilen yapı dili ile eski yapının çizgileri arasındaki farklılıklarının okunaklı olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Nur Akın ve Afife Batur (2003) bu yöntemle ilgili şunları söylemektedirler:

'Yeni yapının içinde yer alacağı tarihi çevrenin özelliklerine dikkat eden, vurgulanması ya da değerlendirilmesi gerekenin ne olduğunun bilincinde olan bir ele alış biçimiyle, eskinin yeni bir yorumla, söz konusu çevrenin bir parçası olduğunu ortaya koyan, ancak bunu gerçekleştirirken de, kendi dönemini ve tavrını açıkça belirten yeni bir tasarım yaklaşımı yer almaktadır. Böyle bir uygulama, çevrenin tarihi sürekliliği içindeki özgün yerini alacak ve geleceğe bu bütünlük için 20. ya da 21. Yüzyılda yapılmış bir yeni uygulama olarak aktarılacaktır. Dolayısıyla da burada konu edilen, ne çevredeki oluşumun bir kopyası niteliğinde olan, ne de onu ezen, reddeden ve sadece kendi varlığını on plana çıkaran bir tutumdur. Bu ara yaklaşım, zor olanı hedeflemekte ve öncelikle içinde yeni bir uygulama gerçekleştireceği çevreyi "özel" yapan nitelikleri ciddi bir biçimde incelemeyi ön planda tutmaktadır. Buradaki başarı da, söz konusu bilinçli yaklaşımla mimari yeteneğin birlikteliğinden geçmektedir'.

5.1.1.3. Etkisizleştirme (Nötrleştirme) Yöntemi (Saygılı Yaklaşım)

Zeren (2010) bu yöntemi saygılı olarak nitelendirmiş, tasarım kararlarında tarihi yapıyı vurgulayacak bir dil kullanıldığını belirtmiştir. Yeni yapı yalınlık ilkesine göre kurgulanırken, eskinin yanında yeninin kendi dönemine dair izler taşıdığına dikkat çekmiştir. Bu yöntemde tarihi yapı ve doku önemli olduğunu bu vurguyu bozacak unsurlardan kaçınıldığını dile getirmiştir.

Bu anlayış ile tarihi yapılara karşı nötr bir görüntü oluştururken, çevre bütünlüğünün de bozulmasını önlemiş olacaktır (Aydın, 1998). Düzgün (2010) yaptığı çalışmada yansıtma/şeffaflık, toprak altında inşa, gizleme/kamuflej gibi yöntemler ile etkisizlik elde edildiğini belirtmiştir. Bu ilkelerin amacının, yeni yapının algılanmasının mümkün olduğunca azaltılarak eski yapı ve ya dokunun vurgusunu arttırmak olduğunu dile getirmiştir. Bu ilkeler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

Yansıtma + Şeffaflık: Yeni yapı kabuğu şeffaf yüzeylerden oluşur. Böylece eski yapı etrafında kapalı yüzey olan örneklere oranla daha kolay algılanmakta ve yapının silüetinin yeni yapı üzerine düşmesi ile tarihi bina vurgulanmaktadır.

Toprak Altında İnşa: Bu yöntemle yeni yapı toprak altına altında inşa edilir. Tarihi yapının etrafı boş bırakılır ve etrafında dolu kütlelerin olduğu örneklere oranla eski yapı vurgusunun arttırılmış olduğu görülür.

Gizleme / Kamuflaj: Yeni yapı bir yeşil alanın ya da mimari bir elemanın arasında arkasında gizlenerek, eski yapının önce algılanması sağlanır (Düzgün, 2010).

5.1.2. Karşıtlık (Zıt Yapma) Yöntemi (Aykırı Yaklaşım)

Tarihi çevrelerde yeni yapı yapma ilkeleri arasında uyum sağlanması ile ilgili bilgilerin ardından tasarımcıların tercih ettiği bir diğer yöntem uyumun zıtlık oluşturarak sağlanmasıdır. Söz konusu zıtlık ilkesi çok farklı şekillerde uygulanabilmektedir.

Aydın (1998) karşıtlık yöntemi ile ilgili şu hususlara değinmektedir.

'Yeni yapılarda karşıtlık, yeni ve tarihi yapıların ayrı ayrı algılanmasına yardımcı olur, insanlara mimarinin tarih boyunca geçirdiği değişimi hissettirir. Mevcut mimari kompozisyonu, malzemeyi, oranları reddederken, yapı genişliği ve yüksekliği konusunda uyum aranmaktadır. Zıtlık, gelişigüzel bir şekilde olmamalı, kendi içinde bütünlüğü olan, ritmik yüzeylerden oluşmalı, malzeme ve renkteki karşıtlıklarla desteklenmelidir. Dikkat edilmesi gereken nokta, tarihi çevreye zarar verecek çok aykırı sonuçlardan kaçınmaktır'.

Buna göre bu yöntemle yapılan tasarımlarda eski yaşantıya ait kültürel ürünlerin yeni binalar ile bir arada bulunması mimari anlamda dönemsel eğilimlerin izlenmesini sağlamaktadır.

Düzgün'ün (2010) aktardığına göre görsel anlamda zıtlık her seferinde başarılı sonuç vermeyebilmektedir. Dikkatli bir kurgu oluşturulmadığı zaman zıt olan yeni bina eski

binayı ezici bir niteliğe ya da onu yok sayan bir dile bürünebilmektedir (Brolin, 1980).

Zeren (2010) bu yöntemle inşa edilen binaların bulunduğu çevreden bağımsız olarak şekillendiğini belirtmektedir. Mimari tasarımın kendi dönemini yansıtması ve oran, proporsiyon anlamında eski binaya karşı baskın bir dili olmasında yeni binanın vurgusunu arttırma fikri olabileceğine dikkat çekmektedir.

5.2. TARİHİ ÇEVRELERDE YAPILAŞMA YÖNTEMLERİNE GÖRE İNŞA EDİLMİŞ YAPILAR

Tarihi çevrelerde çeşitli yöntemlerle tasarlanmış binalar incelenmiştir. Yapıların zıt ve ya uyumlu olduğuna dair bilgiler; Zeren'in (2010) Tarihi Çevrede Yeni Ek ve Yeni Yapı Olgusu Çağdaş Yaklaşım Örnekleri isimli kitabı ile Duralı (2007) ve Düzgün'ün (2010) yapmış oldukları tez çalışmalarından alınmıştır.

Bu kapsamda yurtdışından incelenen örnekler Çizelge 5.1'deki gibidir. Bu örneklerin inşa edildiği tasarım üslubu araştırmacıların belirttiği haliyle kabul edilmiştir. Yeni yapı örneklerinin içinde yer aldığı tarihi dokunun okunaklı olduğu görseller web üzerinden seçilerek inşa edildiği üsluba göre sıralanmıştır (Bkz. Çizelge 5.2).

Çizelge 5.1. Yapım yıllarına ve kaynağına göre yurt dışında Tarihi Çevre’de inşa edilmiş binalar.

	YAPI ADI	MİMARİ	YAPILDIĞI YER	YAPIM YILI	KAYNAK
1	Pompidou Sanat Merkezi	RenzoPiano & Richard Rogers	Paris, Fransa	1972-1976	Zeren (2010)
2	Arap Enstitüsü	Jean Nouvel	Paris, Fransa	1987	Düzcün (2010)
3	National Gallery Ek Binası	Robert Venturi	Londra, İngiltere	1990	Zeren (2010)
4	HaasHaus Binası	HansHollein	Viyana, Avusturya	1990	Zeren (2010)
5	Cartier Çağdaş Sanatlar Merkezi	Jean Nouvel	Paris, Fransa	1993	Duralı (2007)
6	Carre D'art	Norman Foster	Nimes, Fransa	1987-1993	Duralı (2007)
7	Louvre Müzesi	I. M. Pei	Paris, Fransa	1989-1993	Zeren (2010)
8	Galicia Çağdaş Sanatlar Merkezi	Alvaro Siza	İspanya	1988-1995	Düzcün (2010)
9	Sinyal Kutusu	Herzog & De Meuron	Basel, İsviçre	1992-1995	Düzcün (2010)
10	Barselona Modern Sanat Müzesi	Richard Meier	Barselona, İspanya	1995	Zeren (2010)
11	Dans Eden Bina	Frank Gehry	Prag, Çek	1996	Zeren (2010)
12	Guggenheim Müzesi	Frank Gehry	Bilbao, İspanya	1991-1997	Düzcün (2010)
13	Palais Des Beaux/Arts Lille Ek Binası	Jean Marclbos & Myrto Vitart	Lille, Fransa	1992-1997	Düzcün (2010)
14	Murcia Belediye Sarayı Ek Binası	Rafael Moneo	Murcia, İspanya	1991-1998	Duralı (2007)
15	Van Gogh Müzesi Ek Yapısı	Kisho Kurokawa	Amsterdam, Hollanda	1998	Zeren (2010)
16	Yahudi Müzesi	Daniel Libeskind	Berlin, Almanya	1998	Zeren (2010)
17	Merrill Lynch Finans Merkezi	Swanke Hayden Connell Architects	Londra, İngiltere	2001	Duralı (2007)
18	Amsterdam Mimarlık Merkezi (Arcam)	Rene Van Zuuk	Amsterdam, Hollanda	2003	Düzcün (2010)
19	KunsthhausSanat Merkezi	Peter Cookand Colin Fournier	Graz, Avusturya	2003	Duralı (2007)
20	P&C Satış Mağazası	Renzo Piano	Köln, Almanya	2005	Düzcün (2010)
21	Ara Pacis Müzesi	Richard Meier & Parters	Roma, İtalya	1995-2006	Duralı (2007)

Çizelge 5.2. Tarihi Çevre’de yeni yapılaşma yöntemleri kullanılarak yurtdışında inşa edilmiş binalar.

YAPI ADI	YÖNTEM ÇEŞİDİ			
	Zıt Yapma	Uyumlu yapma		
		Benzetme Yönt. (Üslup Taklidi)	Yorumlama Yönt. (Geleneksele Öykünme)	Etkisizleştirme Yönt. (Saygılı Yaklaşım)
 <p>Pompidou Sanat Merkezi, Renzo Piano & Richard Rogers (1972-1976)</p>				
 <p>Haas Haus Binası, Hans Hollein (1990)</p>				
 <p>Carre D'art, Norman Foster (1987-1993)</p>				
 <p>Louvre Müzesi, I. M. Pei (1989 - 1993)</p>				

Çizelge 5.2. (devam ediyor).

YAPI ADI	YÖNTEM ÇEŞİDİ			
	Zıt Yapma	Uyumlu yapma		
		Benzetme Yönt. (Üslup Taklidi)	Yorumlama Yönt. (Geleneksele Öykünme)	Etkisizleştirme Yönt. (Savgılı Yaklaşım)
 <p>Sinyal Kutusu, Herzog & De Meuron (1992-1995)</p>				
 <p>Dans Eden Bina, Frank Gehry (1996)</p>				
 <p>Guggenheim Müzesi, Frank Gehry (1991-1997)</p>				
 <p>Yahudi Müzesi, Daniel Libeskind (1998)</p>				

Çizelge 5.2. (devam ediyor).

YAPI ADI	YÖNTEM ÇEŞİDİ			
	Zıt Yapma	Uyumlu yapma		
		Benzetme Yönt. (Üslup Taklidi)	Yorumlama Yönt. (Geleneksele Öykünme)	Etkisizleştirme Yönt. (Savgılı Yaklaşım)
 <p>Amsterdam Mimarlık Merkezi (Arcam), Rene Van Zuuk (2003)</p>				
 <p>Kunsthhaus Sanat Merkezi, Peter Cook ve Colin Fournier (2003)</p>				
 <p>P&C Satış Mağazası, Renzo Piano (2005)</p>				
 <p>Ara Pacis Müzesi, Richard Meier & Partners (1995-2006)</p>				

Çizelge 5.2. (devam ediyor).

YAPI ADI	YÖNTEM ÇEŞİDİ			
	Zıt Yapma	Uyumlu yapma		
		Benzetme Yönt. (Üslup Taklidi)	Yorumlama Yönt. (Geleneksele Öykünme)	Etkisizleştirme Yönt. (Saygılı Yaklaşım)
 <p>Arap Enstitüsü, Jean Nouvel (1987)</p>				
 <p>Cartier Çağdaş Sanatlar Merkezi, Jean Nouvel (1993)</p>				
 <p>Galicia Çağdaş Sanatlar Merkezi, Alvaro Siza (1988-1995)</p>				
 <p>Barselona Modern Sanat Müzesi, Richard Meier (1995)</p>				

Çizelge 5.2. (devam ediyor).

YAPI ADI	YÖNTEM ÇEŞİDİ			
	Zıt Yapma	Uyumlu yapma		
		Benzetme Yönt. (Üslup Taklidi)	Yorumlama Yönt. (Geleneksele Öykünme)	Etkisizleştirme Yönt. (Saygılı Yaklaşım)
 <p>Palais Des Beaux / Arts Lille Ek Binası, Jean Marc Ibos & Myrto Vitart (1992-1997)</p>				
 <p>Murcia Belediye Sarayı Ek Binası, Rafael Moneo (1991-1998)</p>				
 <p>Van Gogh Müzesi Ek Yapısı, Kisho Kurokawa (1998)</p>				
 <p>Merrill Lynch Finans Merkezi, Swanke Hayden Connell Architects (2001)</p>				

Çizelge 5.2. (devam ediyor).

YAPI ADI	YÖNTEM ÇEŞİDİ			
	Zıt Yapma	Uyumlu yapma		
		Benzetme Yönt. (Üslup Taklidi)	Yorumlama Yönt. (Geleneksele Öykünme)	Etkisizleştirme Yönt. (Saygılı Yaklaşım)
 <p>Robert Venturi – National Gallery Ek Binası, Londra, 1990</p>				

Yeni yapı uygulamalarına yurtdışından konu edilmiş örneklerin yer aldığı tablolarda görüldüğü üzere, tarihi yapıya fon oluşturan sade cepheler Etkisizleştirme yöntemiyle uyumlu yapılmıştır. Bazı yeni yapı cephelerinin tamamen şeffaf bir dile sahip olduğu görülmektedir. Bu yaklaşımda amaçlanan, algının geleneksel yapı üzerinde tutulmak istenmesidir. Tarihi binanın yanında yer alan bazı örneklerin, yer altına inşa edilerek kütesel etkiyi yumuşatmayı amaçladığı görülmüştür. Yapılaşma yöntemlerinin tümünde yeni yapının güncel malzeme ve taşıyıcı sistemlerle kurgulandığı görülmektedir. Çağının dilini yansıtan ve eski yapıyı referans alan uygulamaların olumlu etkisi gözlemlenmiştir.

Tarihi Çevrelerde Yapılaşma Yöntemlerine göre Türkiye’de inşa edilmiş yapılar ise Çizelge 5.3’te belirtildiği gibi sıralanmıştır. Bu başlıkta Düzgün’ün (2010) çalışmasında yer alan yerel binalar bulunmaktadır. Seçilen örnekler yapım yöntemlerine göre sıralanmıştır. Yeni yapı uygulamalarının yöntemi incelendiği kaynağa göre belirlenmiştir (Bkz. Çizelge 5.4).

Çizelge 5.3. Yapım yıllarına ve kaynağına göre yurtiçinde Tarihi Çevre’de inşa edilmiş binalar.

YAPI ADI	MİMARİ	YAPILDIĞI YER	YAPIM YILI	ALINDIĞI KAYNAK
Zeyrek Sosyal Sigortalar Kurumu	Sedad Hakkı Eldem	İstanbul, Türkiye	1962-1964	Düzgün (2010)
Atatürk Kültür Merkezi	Hayati Tabanlıoğlu	İstanbul, Türkiye	1969	Düzgün (2010)
Milli Reasürans Türk A.Ş. Kompleksi	Sevinç Hadi - Şandor Hadi	İstanbul, Türkiye	1987	Düzgün (2010)
Demir Tatil Sitesi	Turgut Cansever	Bodrum, Türkiye	1989	Düzgün (2010)
Santral İstanbul Çağdaş Sanat Müzesi	Emre Arolat - Nevzat Sayın	İstanbul, Türkiye	2006	Düzgün (2010)

Çizelge 5.4. Tarihi Çevre’de yeni yapılaşma yöntemleri kullanılarak yurtiçinde inşa edilmiş binalar.

YAPI ADI	YÖNTEM ÇEŞİDİ			
	Zıt Yapma	Uyumlu yapma		
		Benzetme Yönt. (Üslup Taklidi)	Yorumlama Yönt. (Geleneksele Öykünme)	Etkisizleştirme Yönt. (Saygılı Yaklaşım)
 <p>Atatürk Kültür Merkezi, İstanbul, Hayati Tabanlıoğlu (1969)</p>				
 <p>Milli Reasürans Türk A.Ş. Kompleksi, Sevinç Hadi - Şandor Hadi (1987)</p>				

Çizelge 5.4. (devam ediyor).

YAPI ADI	YÖNTEM ÇEŞİDİ			
	Zıt Yapma	Uyumlu yapma		
		Benzetme Yönt. (Üslup Taklidi)	Yorumlama Yönt. (Geleneksele Öykünme)	Etkisizleştirme Yönt. (Saygılı Yaklaşım)
<p>Zeyrek Sosyal Sigortalar Kurumu, Sedad Hakkı Eldem (1962-1964)</p>				
<p>Demir Tatil Sitesi Bodrum (1989) Turgut Cansever</p>				
<p>Santral İstanbul Çağdaş Sanat Müzesi, Emre Arolat - Nevzat Sayın (2006)</p>				

Tarihi Çevre’de Yeni Yapı uygulamalarına yurt içinden konu edilmiş örneklerin yer aldığı tablolarda; geleneksel yapıyı yorumlayan uygulamaların meydana getirdiği etki algılanmaktadır. Bulduğu çevre ile kütleli anlamda zıt, masif bir ilişki kuran yeni yapının çevre etkisi ile geleneksel ölçüt kabul ederek şekillenen formların oluşturduğu çevreler karşılaştırılabilmektedir. Bu örnekler arasında kütleli olarak doluluk izlenimi verdiği halde cephe yüzeylerinin sade kurgusu ile tarihi yapının önüne geçmeyen bir uygulamanın oluşturduğu çevresel etki de gözlemlenebilmektedir. Bu örneklere dayanarak yurt dışındaki uygulamaların ağırlıklı olarak etkisizleştirme ve zıt yapma yöntemi ile inşa edildiği

gözlemlenmiştir. Yurt içinde yapılan binalarda ise Üslup taklidi yani benzetme yöntemi ile yapılan bina tasarımlarının çoğunlukta olduğu görülmüştür. Buradan hareketle Türkiye'deki Tarihi Çevre'lerde inşa edilen yeni binalarda benzetme eğiliminin çoğunlukta olduğu sonucuna varılmıştır.

5.3. TARİHİ ÇEVRELERDE YAPILAŞMA YAKLAŞIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Mimari tasarımlar yaparken çevreye ilişkin analizleri veri kabul ederek kullanmak önem taşımaktadır. Tarihi bir alanda yapılacak olan yeni bina tasarımları söz konusu olduğunda ise eski nitelikteki binaları inceleyip, referanslar vermenin önemli olduğu görülmüştür. Tasarım yöntemlerinde dikkat çeken ortak nokta, yeni yapının bulunduğu çağı ifade edecek dilde inşa edilmesi gerekliliğidir.

Zeren (2010) yöntemlerden hangisinin doğru olduğuna cevap vermenin zor olduğunu belirtmektedir. Ortaya çıkan ürünün, taklitten kaçındığı ve tarihi dokudan referanslar aldığı zaman olumlu olabileceğini ifade etmiştir. Bununla birlikte tarih bilinci ile düşünülmeden sadece aykırı bir tavır ortaya koyan örneklerin ya da bilinçsiz çizgilerin tekrarının yer aldığı örneklerin başarısız olduğunu dile getirmektedir. Tarihi binanın okunaklılığını arttıran, yorumlayan, çağdaş yaklaşımlı binaların yine başarılı örnekler olduğunu vurgulamaktadır. Ancak bununla beraber yeni yapılaşma ilkelerine yönelik net bir sınırlama yapılabilesinin günümüzün tasarım dünyasında mümkün olmadığını ortaya koymaktadır. Bu düşünceleri ile birlikte şunları eklemektedir.

'Yeni yapının üretilme biçiminde, bağ kurmaya çalıştığı tarihi yapıların öğelerini; yeni bir bağlamda ve biçimsel farklılaşmalarla sürdürmekten başlayarak, onun doluluk boşluk oranlarını yinelemeye, ritimlerini, kitle ve plan eklemlenmelerini sürdürmeye, yön ve topografyaya bağlı özelliklerini değerlendirmeye, tarihi yapıyla yapısal bağlantılar kurarak bütünleşmeye dek uzanan birçok olanaklar mevcuttur. Ancak, bu sıradan uygulamalar dışında asıl başarının, her tarihi çevrenin özel koşullarına göre yeniden yaratma eyleminin olduğunu unutmamak gerekir'.

Yapılan araştırmalar yapının içinde bulunduğu tarihi çevrenin yeni yapının konumlanacağı yeri, malzemesini, üslubunu etkileyecek unsurları barındırdığını

göstermiştir. Yeni yapıları tasarlarken ölçek etkisi göz önüne alınmalı, hacimsel olarak eski yapıyı ezmemesine dikkat edilmelidir. Bu hususların yanında seçilen formun çevreye katacağı kütleli etki de düşünölmelidir.

Mimarlar yeni yapının bulunduğu çevrede nasıl bir etki oluşturmak istiyorsa cephesel elemanlarla kurgulayabilmektedir. Ritim, ışık, renk gibi unsurlar bu kurguda önemli roller üstlenir. Tüm bu unsurların içinde en önemlisi malzeme seçimidir. Var olan tarihi çevrenin özgün dokusu içinde seçilecek olan her mimari malzemenin yapacağı etki kuşkusuz farklı olacaktır. Bu anlamda net kaideler ortaya koyulamamaktadır ancak incelenen örnekler üzerinden fikir edinmenin en sağduyulu yaklaşım olduğu düşünölmektedir. Tarihi çevrelerde mekân oluşturma eyleminin mimarı sınırlayan ve aynı zamanda yönlendiren verileri doğru okunursa, zor bir problem alanına karşı duyarlı çözümler üretilmiş ve kültürel mirasımıza olumlu bir katkı sağlanmış olacaktır.

BÖLÜM 6

ÇALIŞMA ALANI SAFRANBOLU

Tez çalışmasının önceki bölümlerinde tarihi çevre, tarihi çevrede yasal düzenlemeler, tarihi çevrede yeni yapılaşma yaklaşımları irdelenerek dünyada ve Türkiye'deki koruma kaygısına dair bilgiler verilmiştir. Seçilen başlıklar son yılların güncel konuları olup, benzer nitelikte çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bu anlamda tezin diğer çalışmalardan farkı seçilen çalışma alanının Safranbolu olmasıdır.

Türkiye'de Tarihi Çevrelerde yeni yapıların ve tescilli yapı niteliğindeki tekil binalara komşu olan yeni yapıların uygulaması Koruma Bölge Kurulları tarafından denetlenmektedir. Safranbolu, 'Dünya Miras Kenti' olması nedeniyle özellikle incelenmiştir ve sahip olduğu geniş ölçekli dokunun diğer kentlere nazaran daha duyarlı uygulamalara örnek teşkil etmesi gerektiği düşünülmüştür. Bu sebeple tezin bu bölümünde Safranbolu'nun kısa tarihçesine değinilerek, koruma kararı alınıncaya kadar geçirdiği süreçten bahsedilmiştir. Yapılan arazi örneklemeleri üzerinden eski yapıya komşuluk durumundaki yeni yapılar irdelenerek, bu yapıların eski dokuya etkileri gözlemlenmiştir.

6.1. SAFRANBOLU'NUN COĞRAFİ KONUMU

Safranbolu'nun yer aldığı Karabük İli, Karadeniz Bölgesi - Batı Karadeniz Bölümü'nde bulunmaktadır. Ankara - İstanbul karayolunun Gerede kesiminden ayrılan 82 km'lik yol ile Karabük Merkez İlçesine ulaşım sağlanmaktadır. Yüzölçümü 4145 km² olan il, kuzeyde Bartın, kuzeydoğu ve doğuda Kastamonu, güneydoğuda Çankırı, güneybatıda Bolu ve batıda Zonguldak illeri ile komşudur. Karabük İlinde 6 ilçe, 2 belde, 274 köy ve 607 köy altı yerleşim birimi bulunmaktadır. İlçeleri; Karabük Merkez, Eflani, Eskipazar, Safranbolu, Ovacık ve Yenice'dir (Bknz. Şekil 6.1). İl yerleşim yönünden oldukça dağınık durumdadır.

Köyler genelde vadi tabanlarında, orman alanlarının yakınında ve yol ağı boyunca kurulmuştur (Abad, 2010).

Şekil 6.1. Karabük ilinin Türkiye siyasi haritasına göre konumu ve Karabük'ün ilçeleri (<http://www.cografyabilim.files.wordpress.com>, <http://www.wikipedia.org>, 2016).

Safranbolu Karabük Merkez'in 8 km kuzeydoğu istikametinde yer alır. İlçenin Yüzölçümü 1,013 km²'dir. Karadeniz kıyısından kuş uçuşu 65 km güneyde bulunur. İlçenin kuzeyde Bartın ve doğuda Kastamonu illeri ile bağlantısı vardır. Safranbolu coğrafi bakımdan engebeli bir bölgede yer alır. Akarsu kaynakları bakımından zengindir. Bol yağışlı iklimi sayesinde yerleşim yerinin büyük bir bölümü ormanlık alanlardan oluşmaktadır. Safranbolu 1995 yılında Karabük'ün il yapılmasıyla Karabük'e bağlanmıştır. Burada başta Yörük Köyü olmak üzere, Bulak, Yazıköy, Toprakcuma, Konarı Köyü gibi pek çok eski köy yerleşimleri bulunmaktadır (Kalyoncu, 2010).

Safranbolu İlçe merkezinde; 1 belde, 55 köy yer alırken; ilçe merkezinde 20, Ovacuma Beldesinde 5 olmak üzere toplam 25 mahalle vardır. Safranbolu Karadeniz ve İç Anadolu iklimi arasında bir geçiş kuşağındadır. Şiddetli kışlar ve kurak yazlar görülmez ancak kış ve ilkbahar uzun sürer (Abad, 2010).

6.2. SAFRANBOLU'NUN TARİHÇESİ

Anadolu toprakları çok eski çağlardan itibaren çeşitli uygarlıklara ev sahibi olmuştur. Bu toplumlar yaşama alışkanlıklarının gereklerince şekillenen zengin mekânlar bırakmıştır. Tarihi süreklilik içinde meydana gelen etkileşimler ortak bir birikim haline gelmiş ve korunup geliştirilmek üzere günümüz insanına ulaşmıştır. Türkiye'nin Kuzeybatı Anadolu Bölgesinde yer alan Safranbolu'nun tarihi, yazılı kaynaklardan anlaşıldığı itibariyle M.Ö. 4000 yılına kadar uzanmaktadır. İlçenin çeşitli köylerinde prehistorik yerleşme kalıntıları bulunmaktadır ve ilgili çalışmalar devam etmektedir (Yazıcıoğlu, 1982).

Safranbolu ve yakın çevresinin adı, Antik Çağda yaşamış bir tarihçi olan Homeros'un İlyada destanında 'Paphlagonia' olarak geçmektedir. Yörede sırası ile Hititler, Frigler, Dorlar, Paphlagonlar, Kimerler, Lidyalılar, Persler, Kapadokyalılar, Helenistik Krallıklar (Elenler, Pondlar), Galatyalılar, Bitinyalılar Romalılar, Selçuklular, Çobanoğulları, Candaroğulları ve Osmanlılar egemenlik kurmuşlardır. Bölge hakkında ilk bilgiyi Hititlerden kalma yazılı kaynaklar vermektedir. Safranbolu kentine dair ilk yazılı kayıt ise 'Dadybra' adıyla Bizans Dönemi'ne aittir (Ertürk, 2009).

1071 yılında kazanılan Malazgirt Zaferi ile bölgede var olan Bizans hâkimiyeti zayıflatılmıştır. Anadolu'daki Hıristiyan halkın Balkanlara göç etmesi, Türklerin Anadolu'ya yerleşmesini kolaylaştırmıştır. Bu bilinçli iskân hareketleri neticesinde 1190 yılında Safranbolu yöresi Türklerin eline geçmiştir. O tarihte hâkim tepede yer alan Safranbolu Kalesi bugünkü Hükümet Konağı'nın olduğu yerdedi ve bu kaleyi koruyan kentli kalenin eteğinde yaşamaktaydı. Burası fethedildikten sonra buraya Türkler yerleştirilmiştir. Safranbolu Kalesi'nin alınmasıyla şehrin adı 'Dadybra' yerine 'Zalifre' olarak değiştirilmiştir (Yazıcıoğlu, 1982).

Anadolu'nun Türkleştirilmesinde bu bölgenin önemli katkıları olmuştur. Bu tarihten itibaren Safranbolu sırasıyla; 1213-1280 tarihleri arasında Çobanoğullarının, 1326-1354 tarihleri arasında Candaroğullarının, 1354-1402 ve 1423 yılından itibaren de Osmanlı'ların egemenliğine girmiştir.

Osmanlı Döneminde Safranbolu; biri ilçe merkezinde “Medine-i Taraklı Borlu”; öbürü merkezi Yörük Köyü olmak üzere göçebe aşiretler için kurulmuş olan “Yörük-anı Taraklı-Borlu” adını taşıyan iki kazadan oluşmaktadır. Bu kazalar merkezi Kütahya olan Anadolu Beylerbeyliği’nin Bolu Sancağı’na bağlıdır. Daha sonra 1811 yılına kadar Kastamonu Sancağı’na bağlanmışlardır. Dönemin siyasi gelişmeleri sonucu Merkezi Safranbolu olan Viranşehir Sancağı kurulmuştur. Safranbolu’nun bu sancaklık dönemi 1865 yılında sona ermiştir ve Safranbolu kaza yapılmıştır. 1870 yılında Osmanlı idari yapısında meydana gelen değişimler neticesinde Safranbolu kaza olarak Kastamonu Sancağı’na bağlanmıştır. Bu gelişmenin ardından Safranbolu İlçe merkezinde belediye teşkilatı kurulmuştur ve ilk belediye başkanı Hacı Muhammed Ağa olmuştur. Safranbolu 1927 yılına kadar Kastamonu’ya bağlı kalmıştır; 1927’de ise Zonguldak İli’ne bağlanmıştır. Cumhuriyetten sonra sancaklar kaldırılmış ve ilçenin bugün bağlı olduğu Karabük, 1939’da belde, 1941’de ise bucak olmuştur. Karabük Bucağı 1953 yılında ilçe olmuştur ve Safranbolu’dan ayrılmıştır. Kent son olarak 1995 yılında Karabük’ün İl olmasıyla bu kente bağlı bir ilçe olmuştur (Yazıcıoğlu, 1982, 2001).

6.3. SAFRANBOLU’NUN SOSYAL VE EKONOMİK YAPISI

Safranbolu’nun tarihsel süreçte geçirdiği evreler bölgenin sosyal ve ekonomik yapısını şekillendiren en önemli unsurlardır. Osmanlı Beyliği’nin kuruluş aşamasında göçler için uygun ortam sağlayan ve bu sayede parlak bir dönem yaşayan kent Osmanlı İmparatorluğu döneminde bu stratejik özelliğini kaybetmiştir. Bu dönemden itibaren göç almaya devam etmiş yarı göçebe Yörük/Türkmen topluluklarının yerleştiği önemli bir bölge olmuştur.

Kentin ismi; Bizanslılar zamanında Dadybra, Selçuklular ’da ise Zalifre olarak geçer. 14. yüzyılda sahip olduğu kale sebebiyle Borçlu adı kullanılmıştır. Osmanlı egemenliği sırasında bölgede yaşayan aşiret dolayısıyla adı Taraklı-borlu olmuştur. 18. Yüzyılın sonlarına doğru ekimi yapılan safran/zağfiran bitkisi nedeniyle bölge halkı tarafından Zağ’firan-borlu adını almıştır. Yazılı kaynaklarda bu isim resmîyet kazanmış ve 1940 yılına kadar Zafranbolu olarak kayıtlara geçmiştir. Kent bu tarihten günümüze kadar Safranbolu ismiyle anılmaktadır (Kalyoncu, 2010).

Safranbolu'nun İç Anadolu'yu Karadeniz limanlarına bağlayan ticaret aksı üzerinde olması 17. ve 18. yüzyıllarda ekonomik bakımdan kentin güçlenmesini sağlamıştır. Kent ve çevresinde kerestecilik, dericilik ve tarımsal üretim faaliyetleri yapılmaktadır. Bugün kentte 'Eski Çarşı' adıyla bilinen yerin, Türklerin kaleyi fethetmesinden sonra kale eteklerinde ve dere üzerinde var olan çarşı etrafına yerleşmesiyle geliştiği bilinmektedir. Türklerin Anadolu'ya gelmesi ile sosyal yaşantılarında meydana gelen değişimler mekânsal kurgu bakımından tarımsal ve kırsal özelliklerini koruyan kentler inşa etmelerine neden olmuştur. Safranbolu'nun 19. yüzyılda ulaştığı ekonomik refah ile halk, ikamet ettiği 'Çarşı' bölgesinden yukarda bulunan 'Bağlar' bölgesine yerleşmeye başlamıştır. Bağlar yerleşimi tarımsal üretimin yapıldığı geniş bahçeler içinde ikinci bir konut bölgesi olarak inşa edilmiştir (Kuban, 2001).

6.4. SAFRANBOLU'NUN MEKÂNSAL OLUŞUMU VE MİMARİ ESERLER

13. yüzyıldan itibaren önemli ticaret yolları üzerinde olması nedeniyle Safranbolu'da önemli mimari eserler bırakılmıştır. Kent, kervan ticareti ile limanlardan gelen ticari ürünlerin İstanbul'a ulaşmasını sağlamaktaydı (Ertürk, 2009). Özellikle Osmanlı döneminde ekonomik bakımdan en canlı günlerini yaşamış ve kentte mimari bakımdan nitelikli mekânlar oluşmuştur. 17. ve 18. yüzyıllarda Çarşı ve Bağlar bölgesinde önemli kamusal ve sivil mimari eserler inşa edilmiştir. Kentte ağırlıklı olarak inşa edilmiş olan geleneksel Safranbolu evleri 18. ve 19. yüzyıl Türk hayatının kültürünü, ekonomisini ve yaşama biçimini yansıtan mimarlık bilgisi ile yapılmışlardır. Bu sivil mimari eserlerinin yanında cami, türbe, hamam, han, çeşme, köprü gibi çok sayıda kültür varlığı bulunmaktadır (Abad, 2010).

Ticari bakımdan önemli olan en eski anıtsal eser; 1640-1648 yılları arasında yapılan Cinci Hoca Hanı'dır. Bu dönemde Osmanlı vezirlerinden Köprülü Mehmet Paşa 1662 yılında kendi adını verdiği bir cami yaptırmıştır. Bu camiden sonra; Hidayetullah Ağa Camii 1693, Dağdelen Camii 1768, Kazdağlı Camii 1779, İzzet Mehmet Paşa Camii 1796 yılında yapılmıştır (Ertürk, 2009).

Safranbolu'nun ekonomik hayatı sadece kervan ticareti ile sınırlı kalmamış, iç üretim kolları sayesinde çeşitlilik kazanmıştır. Kentteki farklı meslek dallarının her biri için düzenlemiş çarşılar bu bilgiyi doğrulamaktadır. Her zanaat dalının icra edildiği sokaklar mevcuttur ve yapılan işkolu ile anılmaktadır. Örneğin; Demirciler Çarşısı, Hayvan Pazarı gibi sokak isimleri korunup bugüne ulaşmıştır. Üretimi, işlenmesi ve ticaretinin yapıldığı ürünler arasında dericilik başta gelmektedir. Tabakhane deresi mevkiinde yoğun olarak inşa edilmiş olan bu üretim birimleri bugün varlığını devam ettirmektedir. Burada üretilen ham deri; kent merkezindeki Arasta Çarşısı'nda işlenmektedir. Bu çarşı yemeni üretiminin yapıldığı dükkânların bulunduğu yerdir (Ertürk, 2009).

Endüstri devrimi ve sonrasında yaşanan ekonomik gelişmelerle beraber 19. yüzyılda demiryollarının yapılması ile geleneksel ticaret yolları önemini kaybetmiştir. Bu geçiş tarım toplumlarını olumsuz etkilenmiş ve üretimin bağlı olduğu zanaat dalları, makineleşmiş iş gücünün yaygınlaşması nedeniyle zayıflamaya başlamıştır. Safranbolu, bu durumdan büyük ölçüde etkilenmiştir. Bu durum yüzyıllar boyunca mekânsal bütünlüğünü kaybetmeden varlığını devam ettiren kent için değişimlerin başlangıcı olmuştur.

20. yüzyıl başlangıcında meydana gelen Birinci Dünya Savaşı ve hemen ardından verilen Kurtuluş Savaşı Safranbolu'nun kentsel faaliyetini etkileyen diğer önemli iki olaydır. Cumhuriyet döneminde ise farklı gelişmeler ile süreç devam etmiştir. Bu dönemde Safranbolu göç vererek nüfus kaybetmiştir. Yerli aileler Safranbolu'daki evlerini yazın kullanmak üzere korumuşlardır. Bu durum 1930'larda Karabük'te demir-çelik endüstrisinin kurulmasına kadar devam etmiştir (Kuban, 2001).

Bu dönemde endüstrileşme çabaları demir ve çelik sanayisinin kurulmasını zorunlu kılmaktaydı. Savaş koşullarında korunaklı bir alan olması ve bu endüstride kullanılabilecek enerji kaynağının çevrede bulunması nedeniyle Safranbolu'dan 10 km güneybatıda bulunan Karabük köyü demir-çelik fabrikasının kuruluş yeri olarak seçilmiştir. Karabük Demir-Çelik Fabrikası'nın temeli 3 Mart 1937 tarihinde atılmış ve ilk üretim 10 Eylül 1939 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Bu tarihten sonra Karabük ciddi bir endüstri kenti olarak gelişmiş ve hızlı bir nüfus artışı meydana gelmiştir

(Ertürk, 2009). Söz konusu hızlı büyüme döneminde Karabük bir cazibe merkezi halini almıştır. Bu çekicilik kentin dışarıdan göç almasına neden olmuştur. Bu dönemde Safranbolu kent merkezi de Karabük'e göç vermiştir. Fabrikada işçiliğin tercih edilir olması Safranbolu'daki temel üretim sektörlerini olumsuz etkilemiştir ve Safranbolu yöredeki ekonomik üstünlüğünü yitirmiştir. Yalnızca fabrikadaki işçilik değil, Karabük'te gelişen kentsel fonksiyonlara bağlı olarak ortaya çıkan yeni iş alanları Safranbolu nüfusu için bir çekim nedeni olmuştur. O dönemde kent boşalmış, adeta terk edilmiş bir geçen yüzyıl kenti görünümüne bürünmüştür (Emiroğlu, 1981).

Safranbolu bu durumdan ekonomik anlamda olumsuz etkilenmiştir ancak 1950'li yıllarda meydana gelen hızlı kentleşmenin doğurduğu yıkıcı etkilerden söz konusu göç dalgası ile uzak kalmış olması eski dokunun bütünlüğü açısından iyi bir gelişmedir. Bir süre sonra köyden kente göç oranının yüksek olması ile baş gösteren konut sorunu; Karabük gibi yeni bir yerleşim yerinde ikamet edecek gücü olmayan kişiler için Safranbolu'nun tercih edilmesine neden olmuştur. Safranbolu yerlisi oturdukları eski evleri, o dönemde inşa edilen konutların daha modern olması sebebiyle terk ederek Eski Çarşı ile Bağlar arasında yeni gelişen konut bölgelerine yerleşmişlerdir. Yerli halkın eski merkezde kalan boş evleri Karabük'e gelen alım gücü kısıtlı kesim tarafından kiralanmış, harap olmuş konutlar satın alınmaya başlanmıştır. Yerli halk yalnızca yazlık konutlarını ellerinde tutmuşlardır. Böylece eski evler el değiştirerek de olsa varlığını devam ettirmiştir (Kuban, 2001).

1970'lere kadar kendini koruyan bir geleneği olan Safranbolu'da, göç ile gelen kesim satın aldıkları eski evleri kendi yaşama alışkanlıklarına göre değiştirmek için girişimlerde bulunmuş ve çeşitli tadilatlar yapmak istemişlerdir. Bu durum eski konakların mimari kimliği açısından bir tehdit oluşturmuştur. Dönemin yerel yönetim kurumu olan belediye bu duruma müdahale etmiştir (Ulukavak, 2005). Bu gelişmelerle birlikte korumacılık faaliyetlerinin o dönemde önem kazanması, kentin sahip olduğu tarihi dokunun korunması gerektiği olgusunu güçlendiren unsurlardan olmuştur.

6.5. SAFRANBOLU'NUN KORUMA SÜRECİ

Safranbolu 18. ve 19. yüzyıllardaki geleneksel toplum yaşantısını günümüze ulaştıran geniş bir alana yayılmış tarihi dokusu nedeniyle önemli bir kenttir. 1940'lara kadar fazla değişikliğe uğramadan bakım ve onarımlarla gelişmiştir. 1950 sonrası dönemde tarihi doku büyük ölçekli bozulma riski yaşamamış, kentleşme tümü ile Karabük'te ve daha sonraki dönemde Safranbolu'nun ayrı bir kesimini oluşturan Kıranköy-Hastarla mevkiinde yoğunlaşmıştır. Kent 1970'li yıllarda Türkiye'de ve dünyada öne çıkmayı başarmıştır.

1975 yılının 'Avrupa Mimari Miras Yılı' ilan edilmesinden önce bölgedeki yerel yönetim ile İstanbul Teknik Üniversitesi işbirliği içerisinde bir bilinçlendirme kampanyası başlatılmıştır. Bu kampanya kapsamında düzenlenen 'Safranbolu Haftası' ile kamuoyunu bilgilendirmek amaçlanmıştır. Birkaç yıl boyunca tekrarlanan etkinliklerle yörenin özgün kültürü vurgulanmış yöre halkı ve ilgili idari makamlarla iletişim sağlanmıştır. Bu gelişmeler neticesinde Safranbolu'nun tarihi dokusu bir bütün halinde koruma altına alınmıştır. Yurt dışında yapılan çalışmalarla kent sesini duyurmuş, Türkiye'deki korumacılık anlayışının başladığı pilot bir alan niteliği kazanmıştır. Koruma anlayışının yeni gündeme alındığı o tarihlerde yavaş izleyen bir süreç geçirse de bugün Türkiye'nin iyi korunmuş kentlerinden biri olarak varlığını devam ettirmektedir (Kuban, 2001).

Koruma faaliyetleri içerisinde aktif olarak yer alan isimlerden birisi olan Doğan Kuban nasıl bir koruma kararı alınması gerektiğini şöyle ifade etmiştir (Kuban, 2001).

'Safranbolu bugüne bozulmamış bir belge, hâlâ yaşayan tarihi bir anıt olarak ulaşmıştı. Yerleşmeyi tek bir anıt gibi düşünerek, var olanın en az müdahaleyle korunmasını önermemiz gerekiyordu. Koruma imar planı da genelde bu yaklaşımı benimsemiş, kentin tarihsel kimliğini oluşturan fiziksel verileri korumak için temel fiziksel planlama ilkelerini saptamıştı. Bu bağlamda imge, örgütlenme ve tasarım sorunları Türkiye koşullarında belirlenmeye çalışılmıştı'.

Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu 8 Ekim 1976'da Safranbolu için Koruma Kararı almıştır. Bu ilk koruma kararı ile kültür ve tarihsel, yasal gerekçeler izah edilerek planlı koruma sağlanıncaya kadar 'Geçiş

Dönemi Yapılaşma Koşulları' ortaya konmuştur. Korunacak yapılar belirlenmiş yol formunu yaratan öğelerin, yolların ve yol dokusunun, bahçe duvarlarının, doğal görüntünün korunması ve alt yapı öğelerinin denetim altında tutulması öngörülmüştür (Abad, 2010).

2 Mayıs 1985 tarihinde Taşınmaz Kültür Varlıkları Yüksek Kurulu Bağlar ve Çarşı bölgesinde yer alan iki kentsel sit alanı ve doğal sit sınırlarındaki 810 sivil mimarlık örneği, 165 anıtsal eserin tesciline karar vermiştir. Aynı kararla şehri koruma imar planının belediyece yaptırılması benimsenmiştir. Safranbolu Koruma İmar Planı ise 1991 yılında kabul edilerek uygulamaya konulmuştur. Yalnızca kent merkezinde değil aynı zamanda köylerde de çeşitli kültür varlıkları koruma altına alınmıştır (Abad, 2010).

6.5.1. Safranbolu'nun Dünya Miras Kentleri Listesi'ne Kabul Edilmesi

1975'te başlayan koruma süreci nedeniyle yapılan çalışmaları sonucu Safranbolu, 1994'te UNESCO Dünya Miras Komitesi'nin hazırladığı Dünya Miras Listesi'ne kayıt edilmiştir. Safranbolu'nun Dünya Miras Listesi'ne kabul edilme ölçütleri '*kültürel*' dir. Yüzyıllar boyunca üzerinde bulunduğu ticaret aksının sağladığı refah sonucu Osmanlı İmparatorluğunun imar ve iskân politikalarının en karakteristik örneklerini günümüze aktarmıştır. Tek yapı ölçeğinde zengin ve çok geniş bir alana yayılarak bütüncül bir halde günümüze ulaşmış olması kente ayrı bir önem kazandırmaktadır. 19. yüzyıldaki sanayi gelişimleri sonucu önemli ticari akslar üzerinde bulunan kentler işlevlerini kaybederken Safranbolu eski dokusunu muhafaza etmiştir. Bununla birlikte koruma çalışmalarına önem verilerek şehrin canlılığının korunması gerekmektedir.

Bölgede Kültür Turizminin canlandırılması amacıyla geleneksel sanatlar ve zanaat dalları yeniden icra edilmeye başlanmıştır. Eski ile yeni arasında meydana gelen keskin kültürel kopuş bu girişimlerle bertaraf edilmek istenmiş yapıların ve mekânların içinde yaşanmadan korunamayacağı inancı benimsenmiştir. Koruma çalışmaları kapsamında pek çok eser satın alınarak ve ya kamulaştırılarak bakım ve onarımları yapılmış, yeni işlevler verilen yapılar kentin günlük yaşamına

kazandırılmıştır. Eski kentte görüntü kirliliği yaratan elektrik ve haberleşme dağıtım tesislerinin yeraltına alınması gösterilen duyarlılığın bir önemli bir göstergesidir.

Günümüzde Safranbolu’da mevcut uygulamaların etkilerini izleyen, denetleyen ve başarılı olup-olmadıklarını anlamaya yarayacak herhangi bir izleme programı hazırlanmış değildir. Ancak 1972 yılında imzalanan Dünya Miras Sözleşmesi’nden doğan uluslararası yükümlülükler doğrultusunda taraf ülkelerin her altı yılda bir Dünya Miras Merkezi’ne sunmak zorunda oldukları periyodik raporlama yapılmaktadır (Ertürk, 2009).

6.5.2. Safranbolu İmar Planları

Türkiye’de kent planlamanın öneminin anlaşılması üzerine çalışmalar yapılmış ve Anadolu’daki şehirlerin imar planları çizilmiştir. Safranbolu da bu ilk uygulamalar çerçevesinde planlanan kentlerden biri olmuştur.

6.5.2.1. 1936 Tarihli İmar Planı

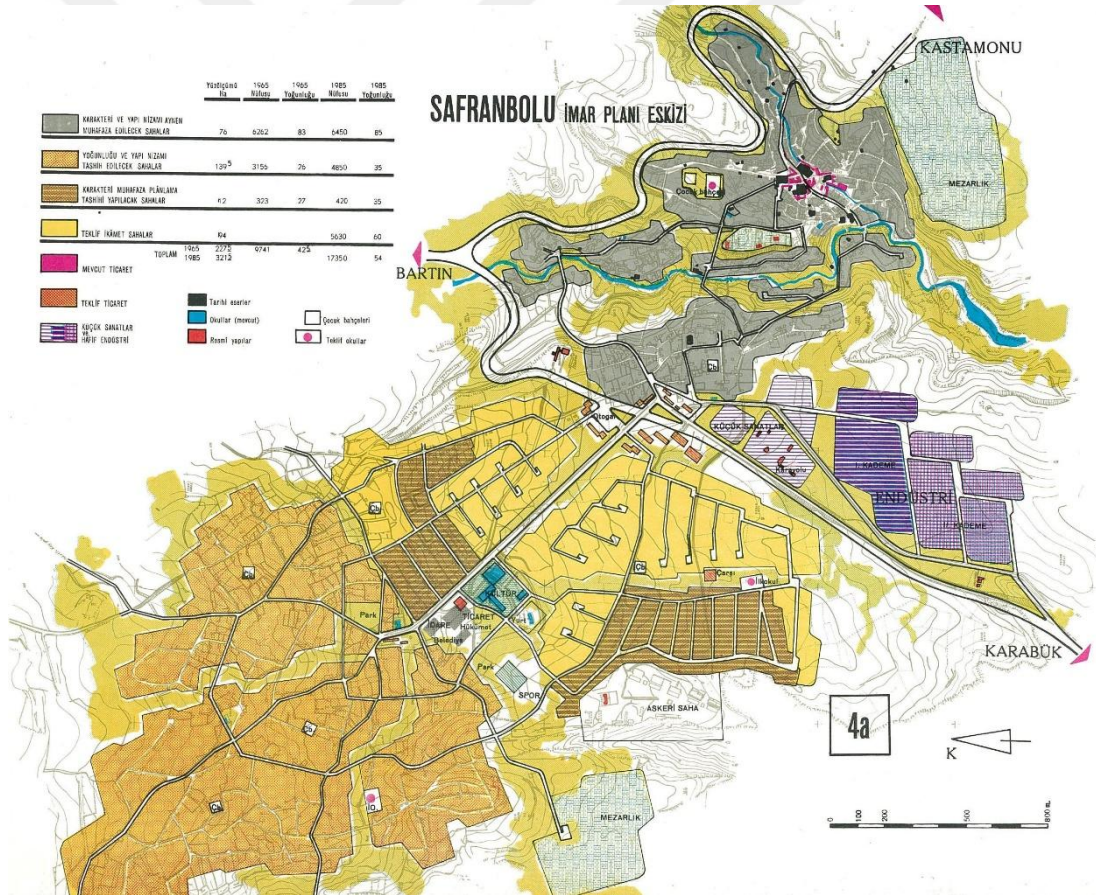
Safranbolu’nun kaynaklarda ulaşılan ilk İmar Planı 11 Ağustos 1936 tarihinde Kültür ve İşleri Bakanlığı tarafından onaylanarak uygulamaya konulmuştur. Yapılan imar planı 1/1000 ölçekli olup, o tarihlerde dünyada ve Türkiye’de Korumacılık kavramının henüz yasal düzenlemelerle hayata geçirilmemiş olması nedeniyle sadece gelişim talepleri doğrultusunda şekillenmiştir. Dönemin planlama ilkeleri gereğince mevcut dokuların dışındaki boş araziler gelişim alanı olarak gösterilmiştir. 1937 yılında Demir – Çelik Fabrikasının temellerinin atılışı ile bölge hızla gelişmiş ve Safranbolu’nun tarihi dokusu tahrip edilmeden bu planda belirlenen yeni gelişim alanları imar edilmiştir (Safranbolu Belediyesi, 2016).

6.5.2.2. 1968 Tarihli İmar Planı

Koruma kavramının gündeme alındığı ve evrensel olarak benimsendiği tarih olan 1964 yılında tarihi eserlerin korunması yasal düzenlemelerle kabul edilmiştir. Bu düzenlemelerin yer aldığı bir bildiri niteliğindeki Venedik Tüzüğü İlkeleri

Türkiye’de de benimsenmiş ve Safranbolu’nun planlaması ile hayata geçirilmeye çalışılmıştır.

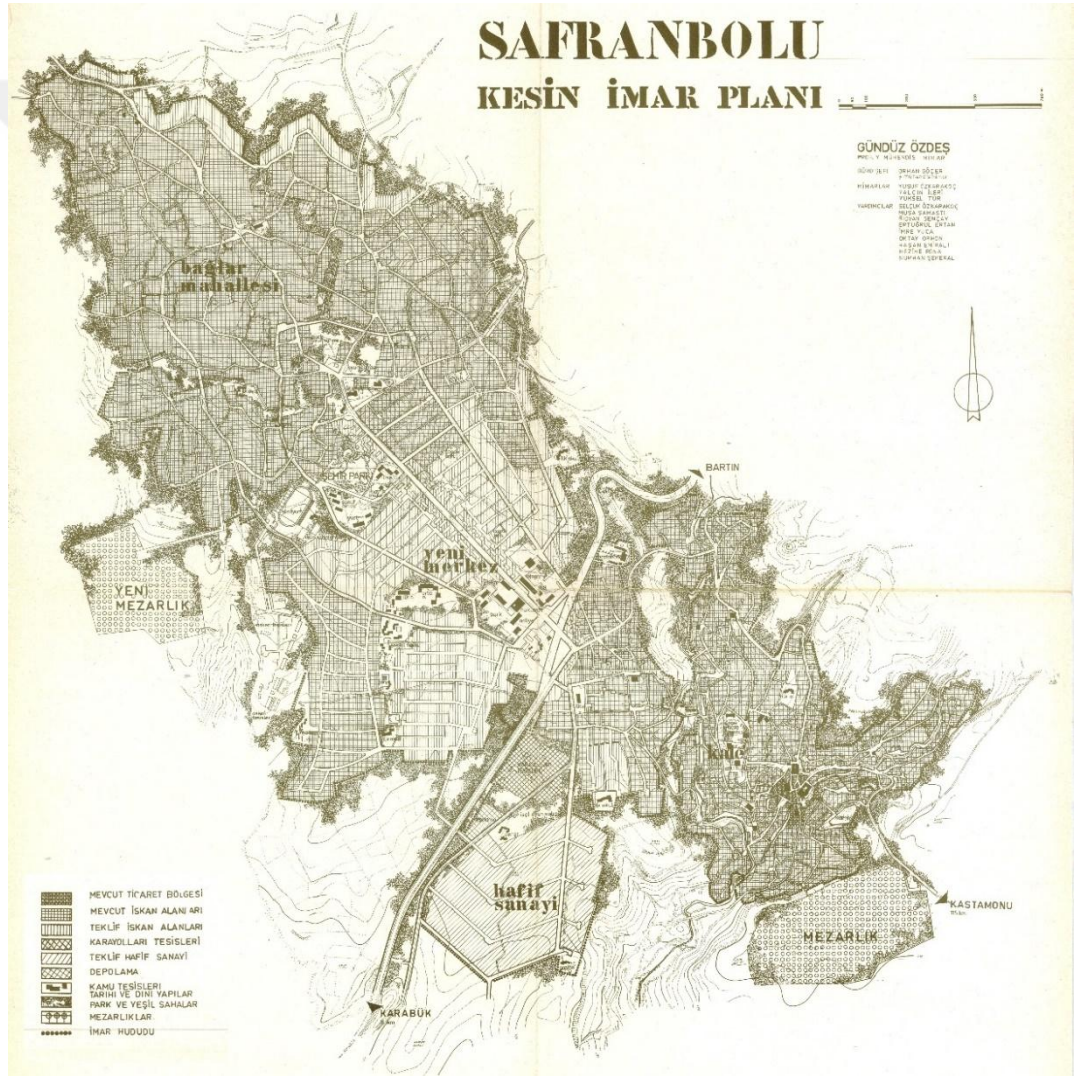
1966 yılında yapılan Planlama Yarışmasında 1. olan Prof. Y. Mühendis Mimar Gündüz Özdeş’in hazırlamış olduğu 1/5000 ölçekli İmar Planı korumacılık yaklaşımları bakımından olumlu olarak değerlendirilmiştir (Şekil 6.2). Jüri raporunda belirtildiğine göre söz konusu plandaki iskân bölgelemeleri başarılıdır. Eski şehir ile yeni şehir ilişkisi, eski şehrin dokusuna zarar vermeden kurgulanmıştır. Genel Sonuçlar kısmında ise Safranbolu’nun sahip olduğu mimari doku korunmalı ve eski evlerin dış görünüşleri muhafaza edilmeli gibi ifadelerle koruma fikrine göre şekillenen bir plan olduğundan bahsedilmektedir (İller Bankası, 1968).

Şekil 6.2. 1968 yılı İmar Planı Eskizi (İller Bankası, 1968).

Daha sonra dönemin mevzuatına uygun olarak İller Bankası tarafından yaptırılan imar planı; 01.03.1967 yılında Safranbolu Belediye Meclisi tarafından, 28.09.1967

tarihinde de İmar İskân bakanlığı tarafından onaylanarak uygulamaya koyulmuştur (Şekil 6.3). Bu plan, eski dokuyu oluşturan yollar, mahalleler, sınırlar, düğüm noktaları ve yerleşme imajı gibi unsurlar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Plan raporunda Safranbolu'daki cami, çeşme, köprü gibi tarihi eserlerin listesi yer almaktadır. Bütüncül bir doku halinde Osmanlı geleneksel sivil mimari örnekleri olan Safranbolu kenti bu plan sayesinde tamamıyla korunmuş olacaktır. Bu ifadelerle koruma fikri ilk kez Safranbolu İmar Planında yer almıştır (Safranbolu Belediyesi, 2016).

Şekil 6.3. 1968 yılı Nazım İmar Planı (İller Bankası, 1968).

6.5.2.3. 1990 Tarihli İmar Planı

08 Ekim 1976 tarihinde Kültür Bakanlığı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun 164 sayılı kararı ile Safranbolu Sit Sahasının ve ‘*Geçit Dönemi Yapılaşma Koşulları*’nın tespiti yapılmıştır. Böylece 1990 yılı imar planı hazırlanincaya kadar mevcut durum kontrol altında tutulmak istenmiştir (Safranbolu Belediyesi, 2016).

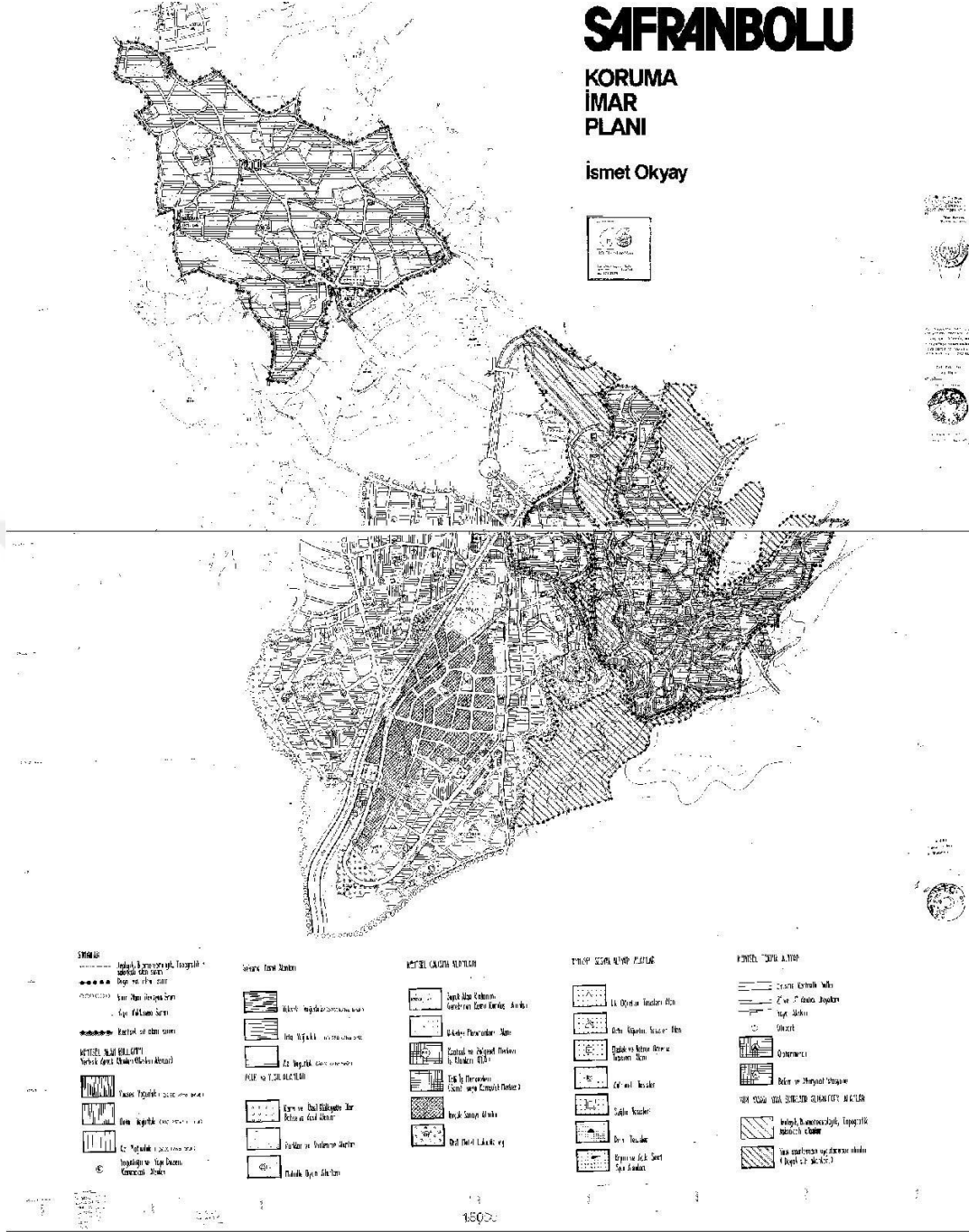
1975 yılının ‘Avrupa Mimari Miras Yılı’ ilan edilmesi ile başlayan tarihi belgeleme çalışmaları sonucu Türkiye’de Safranbolu’nun bütüncül dokusu öne çıkmış ve alana gelen pek çok araştırmacı ile kamuoyu bilinçlendirilmiştir. 1980’li yıllarda başlatılan Safranbolu Koruma İmar Planları yapım çalışmaları 1990 yılında sonuçlandırılmıştır.

Safranbolu Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu’nun 27.11.1990 tarih ve 1500 sayılı kararı ile “Korumanın Başkenti” ilan edilmiştir. Şehir Plancı İsmet Okyay tarafından Safranbolu’nun kültürel zenginlikleri araştırılıp rapor edilmiş ve bu çerçevede imar planı hazırlanmıştır (Şekil 6.4). Kentin eski nitelikli ikinci konut alanı olan Bağlar Bölgesi 1990 planında gelişim alanı olarak öngörülmüştür (Okyay 1990). 2010 yılı Koruma Amaçlı İlave + Revizyon Uygulama İmar Planının yürürlüğe girdiği tarihe dek yapılaşma Bağlar Bölgesinde yoğunluk göstermiştir. Bağlar bölgesinin büyük yapı adalarından meydana gelmesi, bu adaların zamanla bölünerek yapılaşmaya açılması ihtimaline karşılık parsel ölçeğinde düzenlemeler yapılacağı fikri benimsenmiştir. 1990 planının açıklama raporunda planlamanın koruma altındaki sit alanlarından bağımsız düşünülmemeyeceği, bununla birlikte yeni gereksinimlerin göz önünde bulundurularak kentsel ölçekte korumanın sağlanacağı vurgulanmıştır (Safranbolu Belediyesi, 2016).

SAFRANBOLU

KORUMA İMAR PLANI

İsmet Okyay

Şekil 6.4. 1990 yılı Nazım İmar Planı (Safranbolu Belediyesi, 2016).

6.5.2.4. 2010 Tarihli İmar Planı

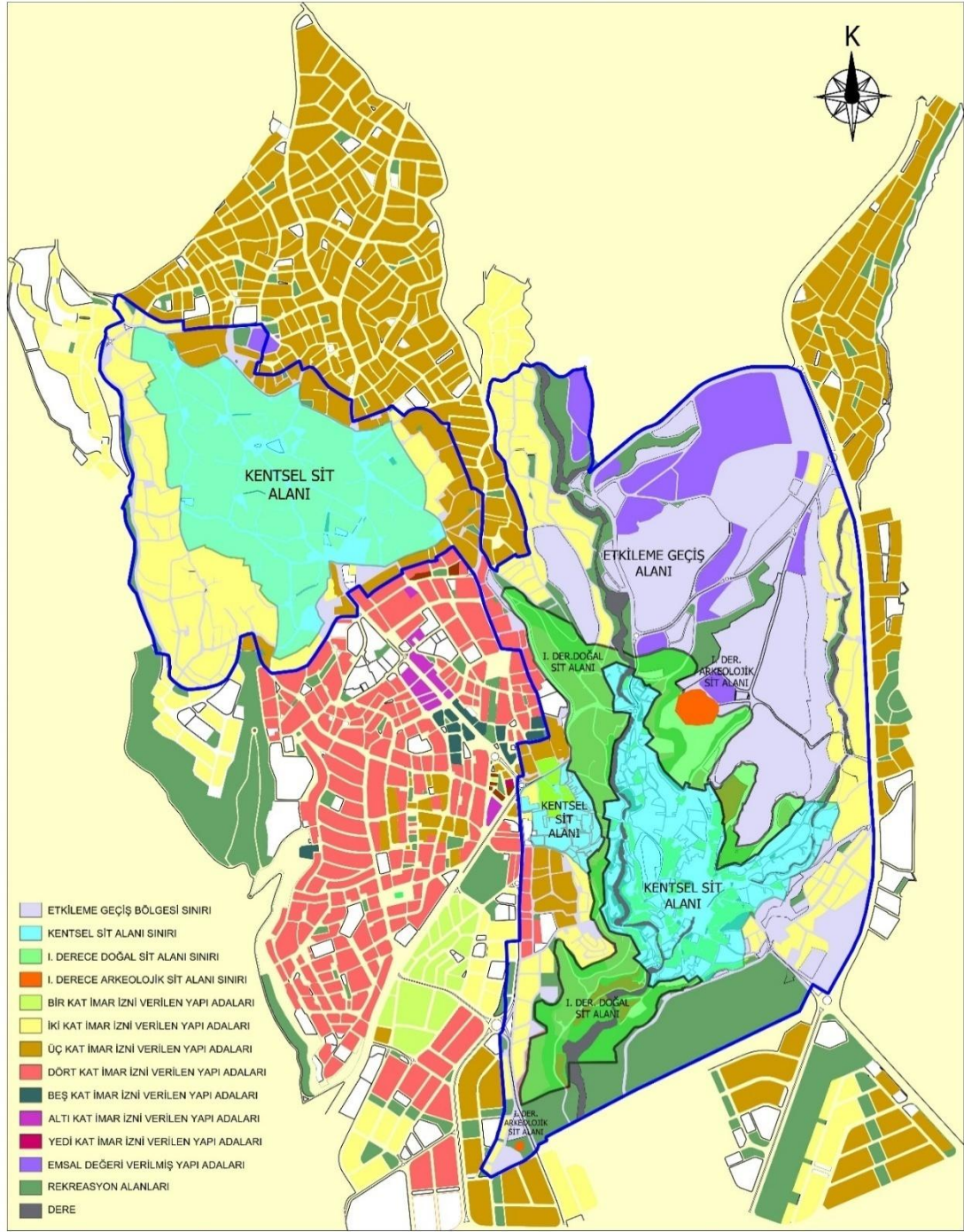
2010 yılı Nazım İmar Planı Safranbolu Belediye Meclisinin 05.02.2010 tarih 25 sayılı kararı ile uygun görülerek Karabük Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'na önerilmiştir. Eski Çarşı, Bağlar ve Kıranköy Kentsel Sit Alanları ile bu sitlerin etrafına tanımlanan Etkileme Geçiş Alanını içeren Koruma Amaçlı İmar Planı 17.10.2010 tarih ve 2042 Sayılı Koruma Bölge Kurulu kararı ile onaylanmıştır (Bknz. Şekil 6.5). Böylece 1027 adet tescilli kültür varlığının tescil durumunun devam etmesine karar verilmiş, ilave envanter çalışmaları ile tescilli eser sayısı 1310 âdete ulaşmıştır (Abad, 2010).

Yürürlüğe giren bu imar planına dair plan notları '*Safranbolu Sit Alanları ve Etkileme Geçiş Alanı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Uygulama Yönetmeliği*' ile belirtilmiştir ve yeni yapı ve restorasyon uygulamalarında bu yönetmelikteki hususlar dikkate alınmaktadır (Bknz. Ek Açıklamalar A).

Safranbolu Koruma Amaçlı İlave + Revizyon Uygulama İmar Planı aşağıda sıralanan hedefler amaçlanarak hazırlanmıştır (Safranbolu Belediyesi, 2016).

- *'Yörenin doğal, kültürel, ekonomik ve estetik değerlerini koruyan, bu değerlere katkı sağlayan ve geliştiren, çevresel kaliteyi yükselten, sürdürülebilirlik ilkesine dayalı bir planlama anlayışını içermektedir.*
- *Üst düzey plan kararları ve politikaları ile birlikte değerlendirilmiştir ve bu planların koruma ilkelerine aykırı olan yönlerinin revize edilerek korumanın, planlama süreçleriyle bütünleşmesi sağlanmıştır.*
- *Koruma olgusunun, kentin gelişmesinde rol oynayan bir işlemler süreci olduğu benimsenmiştir.*
- *Koruma sürecinin sadece fiziksel boyutunu değil, ekonomik, sosyal, kültürel ve teknik boyutlarını da içermektedir.*
- *Korunması gerekli, kültürel ve doğal varlıkların sağlıklılaştırılarak olanaklar çerçevesinde çağdaş yaşam koşullarına uygun kullanımını ve ekonomik ve sosyal kaynak olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır.*

- *Gerek sit alanı içinde, gerekse sit alanları ile diğer bölgeler arasında dengeli ve koruma ilkeleriyle uyumlu bir bütünleşme sağlanmıştır.*
- *Planlama alanını etkileyecek olan tüm unsurları ve planlama alanında yer alan her tür veriyi yapım sürecinde, araştırma, değerlendirme ve karar aşamalarında göz önünde bulundurulmuştur.*
- *Mekân tasarım sürecinde, alan genelinden başlayarak kademeli olarak parsel bazına inen kararları içermektedir.*
- *Tarihsel, kentsel, geleneksel önemi olan veya çevreye uyumlu ekonomik değeri olan yapıları ve alanları koruyarak, onararak, uygun işlevler vererek çevre kalitesinin yükseltilmesi amaçlanmıştır.*
- *Planlama alanının ulaşım sisteminin en etkili ve verimli işlemesine yönelik düzenlemeleri, yeni sistem önerisinde düşük maliyetli ve yüksek verimli yatırımları göz önünde bulundurulmuştur.*
- *Çağdaş yaşamın gerektirdiği nitelikte mekânsal düzenleme ve teknik donanım öngörerek mekân ve çevre sağlığının gelişmesine amaçlanmıştır.*
- *Koruma maliyetlerini toplumun tüm kesimlerine eşit şekilde yayma hedeflenmiştir.*
- *Koruma sürecinde olabilecek en düşük maliyetler ile en yüksek faydanın sağlanması amaçlanmıştır.*
- *Planlama sürecinde ortaya çıkabilecek olası dış etkenlerin, süreci olumsuz olarak etkilememesine yönelik stratejiler ile çözümler hedeflenmiştir’.*

Şekil 6.5. 2010 yılı Nazım İmar Planı (Yetiş, 2016).

6.6. SAFRANBOLU'DAKİ SİT ALANLARI VE ETKİLEME GEÇİŞ BÖLGESİ KAVRAMI

Safranbolu'nun tarihi ve mekânsal gelişimi, geçirdiği koruma süreci ve yapılan imar planları üzerinden irdelenmiştir. Türkiye'de Safranbolu ile birlikte pek çok şehir koruma anlayışı çerçevesinde gelişim göstermiştir. 2000'li yıllara gelindiğinde 1990'larda öngörülen büyüme talepleri ile şehirler yeni merkezler etrafında gelişmeye başlamıştır.

Safranbolu'da da mevcut dokunun kültür turizmi girişimleri ile canlı tutularak korunması hedeflenmiş, değişen konut mekânları alışkanlıklarının bu dokuya zarar vermeden ve kent kimliğini aşındırmadan planlanması amacıyla Koruma Bölge Kurullarının denetimi altına alınmıştır. Yapı yapma sürecinde belediyelerde; mimari, statik, mekanik ve elektrik projelerinin güncel kanun ve yönetmeliklere uygunluğu denetlenmektedir. Eski-yeni yapı komşuluğu durumlarında ise cephe karakteristiği, gabari, saçak seviyesi gibi kıstaslar bakımından projelerin uygunluğu Koruma Bölge Kurullar tarafından denetlenmektedir. Çalışmada Safranbolu'nun 2010 yılında güncellenmiş İmar planı üzerinden analizler yapılmıştır.

Karabük'e açılan üniversite, üniversite bünyesinde açılan araştırma hastanesi ve kurulduğu günden bu yana büyüyen demir-çelik fabrikası ile kent son yıllarda ciddi gelişimler göstermiştir. Karabük'ün çeşitli ilçeleri, merkez ve Safranbolu'da olmak üzere yeni yapılaşma faaliyetleri hız kazanmıştır. Merkez'de Beşbinevler, Bulak, Yüzüncüyıl, İkiyüzevler Mahallelerinde çeşitli boş alanlar imara açılmıştır. Safranbolu'da Esentepe, Cemal Caymaz, Bağlar, Harmanlar, Emek, Barış Mahallesi gibi alanlarda konut bölgeleri imar planları doğrultusunda yapılaşmaya başlamıştır. Kentlerin büyümesi gelişim politikaları bakımından olumludur. Değişen konfor koşulları ile kentlerin eskiye göre teknoloji odaklı büyümesi ve bu değişimin kaçınılmaz olması olağan bir süreçtir. Çağımızın teknoloji ile şekillenmesinin olumlu yönleri bulunmakla birlikte kültürel anlamda bir yozlaşmaya neden olduğunu kabul etmek sürecin kontrol altına alınması anlamında olumlu bir tavır olacaktır.

Safranbolu'nun sahip olduğu tarihi dokunun geliştirilerek korunması amacıyla yeni yapılaşma çalışmalarının incelenmesi önem arz etmektedir. Safranbolu'da bulunan sitelerin çevresi bugün sahip olunan duyarlılık bakımından güncel imar planı üzerinden analizler yapılarak yapı adaları ve parsel ölçeğinde irdelenmiştir. Çeşitli dönemlerde yapılmış uygulamalar karşılaştırılarak sonuca varılmaya çalışılmıştır.

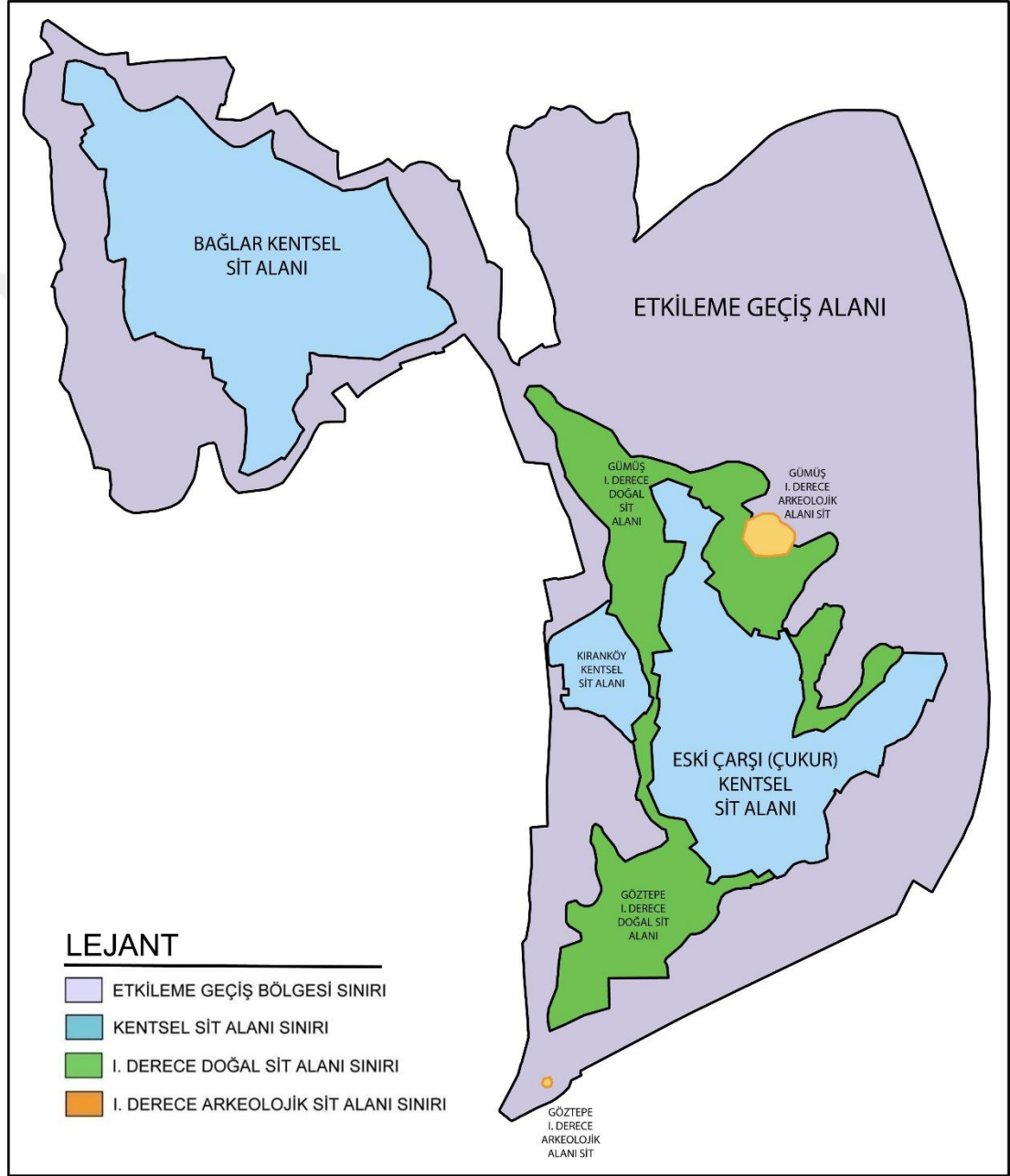
6.6.1. Safranbolu'nun Güncel/Genel Yerleşim Planı Ve Sitler İlişkisi

Şekil 6.6. Safranbolu'nun genel yerleşimi (<https://www.google.com>, Yetiş, 2016).

Safranbolu'nun tarihi dokusu 3 bölge üzerine kurulmuştur. *Çarşı*, *Kıranköy* ve *Bağlar* olarak adlandırılmış bölgeler zengin mimarlık ürünleri ile inşa edilmiş yerleşimlerdir (Şekil 6.6, Şekil 6.7). Şehir ve Çarşı olarak bilinen yerleşim yeri çalışmada Kıranköy ve Çarşı olarak adlandırılmıştır. Bu alan vadi içinde olduğu için

rüzgârlara karşı korunaklıdır. Bu sayede kışın soğğundan olumsuz etkilenmez ancak yazın sıcak olur. Bu nedenle yazlığa gidilmiştir. Bağlar bölgesi daha yüksekte yer alan güneye eğimli yaylalardan meydana gelmiş yazlık yerleşim yeridir ve yazın Çarşı'ya göre serin olmaktadır (Günay, 1989).

Şekil 6.7. Safranbolu'daki Kentsel, Doğal ve Arkeolojik Sit Alanları ile Etkileme Geçiş Alanı sınırları (Yetiş, 2016).

1968 yılında yapılmış imar planında korunacak olan alanlar belirlenmiş ve bu merkezler 1990 İmar Planı ile 'Kentsel Sit' olarak ilan edilmiştir (Okyay, 1990). Söz

konusu 3 Kentsel Sit Alanı'na ilave olarak bu sitlerin etrafında Etkileme Geçiş Alanı içerisinde ve Doğal Sit Alanı'na komşu olan iki alan '*Arkeolojik Sit Alanı*' olarak nitelendirilmiştir. arşı ve Kıranköy bölgesi arasında ve aynı zamanda bu iki siti birbirinden ayıran, kimi zaman sınırları sit alanları ile çakışan bir '*Doğal Sit Alanı*' alanı belirlenmiştir.

Belirlenen bu sit alanlarının etrafına tanımlanmış olan '*Etkileme Geçiş Alanı*' ise kentin coğrafi oluşumları göz önüne alınarak yerleşim bölgelerinin karakteristiğinin korunması için belirlenmiş bir tampon bölge niteliğindedir. Eski merkez ile yeni yapılaşma alanları arasında bir geçiş niteliğinde olup kentin mimari kimlik bakımından yozlaşmış bir dile bürünmesini önlemek için ilan edilmiştir. İsmet Okyay'ın hazırlamış olduğu İmar planında bu alan tanımlı değildir. Bu planın ardından 2010 yılında hazırlanan '*Safranbolu Koruma Amaçlı İlave + Revizyon Uygulama İmar Planı*'nda bu bölge net bir şekilde bellidir ve imar planı notlarında bölgede mevcut olan tüm sit çeşitleri ve etkileme alanı için yapılaşma koşulları belli kurullarla sınırlandırılmıştır (Abad, 2010).

6.6.2. Gümüş Ve Göztepe I. Derece Arkeolojik Sit Alanları

Tarihi arşının kuzey ve güney uçlarında belirlenmiş Arkeolojik Sit alanlarıdır. Kuzeyde Gümüş Tümölüs'ü (şekil 6.8), güneyde ise Göztepe Tümölüs'ü yer almaktadır. Her iki Arkeolojik Sit alanı da çarşıya göre yüksek kotlarda yer almaktadır. Bu anlamda çarşıya siluet vermeleri dolayısı ile Etkileme Geçiş Alanı içinde yer alırlar.

Güncel plan notlarında belirtildiği üzere 1. Derece Arkeolojik Sitlerin korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında olduğu gibi korunması zorunludur. Bu alanlarda, hiçbir yapılaşmaya izin verilemez, bilimsel amaçlı kazıların dışında hiçbir kazı yapılamaz.

Höyük ve Tümölüslerin bulunduğu alanda bazı kısıtlamalar vardır;

- Toprağın sürölmesine dayanan tarımsal faaliyetler yapılamaz, ağaçlandırmaya gidilemez,

- Taş, toprak, kum vb. alınamaz, kireç, taş, tuğla, mermer, kum, maden vb. ocaklar açılmaz, toprak, cüruf, çöp, sanayi atığı ve benzeri malzeme dökülemez (KAUİP Uygulama Yönetmeliği, 2016).

Şekil 6.8. Gümüş Tümülsü (Yetiş, 2016).

6.6.3. Gümüş Ve Akçasu I. Derece Doğal Sit Alanları

Safranbolu kuzeyde yer alan İncekaya ve Tokatlı kanyonlarının devamı şeklinde olan Gümüş ve Akçasu kanyonları ile çevrilidir (Bknz. Şekil 6.9, Şekil 6.10). Bu alanlar doğal sit alanı olup belirli hükümlere tabidir. Güncel plan notlarında belirtildiği üzere bu alanlarda, doğal yapının korunması ve geliştirilmesi esas olup, topografyayı değiştirecek ve siluet etkisini bozabilecek bitki örtüsü uygulamaları ile kazı ve dolgu gibi tahribata yönelik eylemde bulunulamaz.

Şekil 6.9. Gümüş Doğal Sit Alanı (Yetiş, 2016).

Şekil 6.10. Akçasu Doğal Sit Alanı (Yetiş, 2016).

Bu alanlarda yapılacak olan teknik altyapı hizmetleri ile rekreasyon amacı ile yapılabilecek günübirlik tesisler Koruma Bölge Kurullarının denetimine tabidir. Alanda mevcut olan eski ve yeni yapıların bakım ve onarımları yürürlükteki mevzuat hükümleri ve ilke kararları doğrultusunda yapılabilir. Bu alanlardan taş, toprak, kum vb. alınamaz ve bu alanlarda kireç, taş, tuğla, mermer, kum, maden vb. ocakları aılamaz. Ayrıca bu alanlara toprak, cüruf, çöp, sanayi atığı ve benzeri malzeme dökülemez. Sit alanlarında bulunun ağaçlar da koruma altındadır, kesilmesine izin verilmez, bakım ve onarımları yine koruma bölge kurullarının denetimindedir. Bu bölgedeki park alanlarında hazırlanacak evre Koruma Projeleri Koruma Bölge Kurulu tarafından onaylanacaktır (KAU P Uygulama Yönetmeliği, 2016).

6.6.4. Eski arşı (ukur) Kentsel Sit Alanı

Eski arşı (ukur) Bölgesi kanyonlar üzerine kurulmuş bir yerleşimdir. İlk olarak bölgenin ortasında yükselen kalenin bulunduğu tepecik ile Hıdırlık Tepesi arasında yerleşimler oluşmuştur. Topoğrafı bakımından etrafının kanyonlarla çevrili olması aynı zamanda daha aşağı kotta yer alması nedeniyle r zg rdan korunaklı bir alandır. Böylece yöre sakinleri bu bölgeyi ‘kışlık’ mekân olarak tercih etmişlerdir. Bu alanda tarihi arşı, cami, eşme gibi önemli kamusal mimari  neklerinin yanı sıra Türk Evi tipinin en zengin mimarlık ürünleri yer almaktadır. Tahribatlar olmasına karşın mekân bütünlüğünü koruması nedeniyle ‘*Kentsel Sit*’ olarak ilan edilmiştir. Safranbolu Tarihi Kentler Birliği’nin önemli bir üyesidir. 2003 yılında Organization of World Heritage Cities (OWHC) tarafından dünyanın en iyi korunan 20 tarihi kentinden biri olarak ilan edilmiştir.

arşı Bölgesi yeni yapı uygulamaları bakımından ciddi sınırlamalara tabidir. Bölgedeki sık doku nedeniyle Koruma Bölge Kurullarının etkin olduğu zaman dilimi öncesi yapılan yeni yapı uygulamaları haricinde günümüzde yapı adaları imara açık değildir. Etrafını çevreleyen ve daha yüksekte bulunan boş alanlarda yine önceden yapılmış denetimsiz uygulamalara rastlanmaktadır. Bu uygulamalara örnek olarak Göztepe sitesi ve Babasultan  ğrenci yurdunu verilebilmektedir. Günümüzde bu boş araziler Etkileme Geçiş Alanı sınırları içerisinde olduğundan denetim altındadır. Ancak İmara açılan her yeni yapı adası aşağı kotta kalan çukur bölgesini yakından

etkilemekte, silüetini değiştirmektedir. Kuzey tarafından Doğal Sit Alanı ile sınırlandırılmış olan bölge bu alanların imara açık olmaması nedeniyle tehdit altında değildir. Ancak kuzey doğu kısmında yer alan Gümüş yerleşkesi Çarşı'nın bu aks yönünde yeni yapılarla iç içe olduğu bir yerleşimdir. Gümüş ile olan kot ilişkisi eski dokunun başladığı bu ucu okunaksız kılmaktadır. Kuzey doğu kısmında nispeten daha yüksekte yer alan yüksek katlı yapı uygulamaları yer almaktadır. Ancak kot ilişkisi bir nebze ayırım olmasını sağlamaktadır. Çarşı'nın güneyinde bulunan eski mezarlık alanı günümüzde hala kullanılmakta ve güney silüetini olumsuz etkilerden koruyan doğal bir unsur olmaktadır. Güney doğu tarafında ise eskiden yapılmış uygulamalar söz konusudur. Bu uygulamaların oluşturduğu aks bugün gelişmeye devam etmektedir. Çarşının güney-güneybatısına kadar devam eden Doğal Sit Alanı yine bu arazilerin imara açılmasını engelleyen bir etkidir. Batı silüetini Kıranköy bölgesi oluşturmaktadır. Bu alan Çarşı'ya göre daha karmaşık durumdadır.

Kıranköy'ün oluşturduğu aksın devamında yer alan yeni yapı uygulamaları Çarşı'nın güney batı silüetini verir ve yüksek katlı uygulamaların olduğu görülmektedir. (Göztepe sitesi) Yeni yerleşim kararları kot ilişkisi nedeniyle Çarşı bölgesini etkilemektedir. Bu nedenle söz konusu alanlarda ve dışında cephe karakteristiği oluşturan mimari elemanların üzerine yapılan çalışmalara yer verilmiştir. Ayrıca tescilli yapılarla silüet oluşturan yapı adalarında kat adetleri ve tescilli yapıların saçak seviyeleri üzerinden analizler yapılmıştır.

6.6.5. Kıranköy Kentsel Sit Alanı

Eski Çarşı'nın batısında yer alan bu bölge Gayr-i Müslümlerin yaşadığı mahalle olarak bilinmektedir. Türklerin fethinden önce Çarşı bölgesi de Rumların yaşadığı bir alandır (Yazıcıoğlu, 1981).

Ancak fetihten sonra Rumlar ağırlıklı olarak Kıranköy bölgesinde yaşamıştır. Burada bir kilisenin var olması ve eski bir caminin olmaması buna kanıt gösterilebilir. Ayrıca bu alanda yer alan konut tipolojileri plan kararları bakımından Çarşı bölgesine göre bazı farklılıklar göstermektedir.

Türklerde ev özel alan olarak nitelendirilmiş ve konut-ticaret ayrımı yapılmıştır. Kıranköy bölgesinde yer alan konutlar incelendiğinde evlerin hayat kısmının aynı zamanda ticaret işlevi olduğu görülmektedir. Sokak cephesinde yer alan ana giriş kapılarının yanı sıra kepenklerle ticaret yapılan birimler bu cephede yer almaktadır. Zemin kat yığma taş, üst kat ahşap çatki ile inşa sisteminin tekrarının yanı sıra iki katın yığma taş olarak inşa edildiği örneklere de rastlanmaktadır. Genel mekân ve cephe kurgusu bakımından Çarşı Bölgesindeki evlerle aynı dilde olduğu söylenebilir.

Kıranköy bölgesi doğu tarafından Gümüşsu Deresi ile Çarşı bölgesinden ayrılmaktadır. Derenin içinde olduğu Doğal Sit Alanı bu iki bölgenin arasında bir sınır alanıdır. Yeni yapılaşma bakımından doğu kısmında silueti olumsuz etkileyecek bir durum söz konusu değildir.

Kıranköy'ün kuzey, güney ve batı kısımları yeni yapı uygulamalarının olduğu alanlardır. 1968 yılı plan kararı ile Bağlar ve Kıranköy bölgesi arasında yer alan Hastarla mevkiinin imara açılmasının bu bölge üzerinde olumsuz etkisi olduğu görülmektedir. Çarşı bölgesine oranla eski ile yeni yapıların burada bitişik nizamda yoğun olarak konumlandığı görülmektedir. Kıranköy'ün kuzey kısmında oluşan Hastarla bölgesi tamamıyla apartman tipi konutlarla donatılmıştır. Kıranköy ile bu alanların aynı kotta olduğu yerlerde eski doku yeni yapılar arasında adeta kaybolmuştur. Çarşı bölgesinin aşağıda kalması nedeniyle Kıranköy'e göre daha okunaklı olduğu düşünülmektedir. Bu yeni yerleşim kararı Çarşı bölgesinin içinin tahrip edilmesini ciddi anlamda önlemiştir, ancak beraberinde yeni sorunlar getirdiği düşünülmektedir. Merkez olan Çarşı bölgesinde yer alan resmi kurumların imar kararları sonrası bu alana kaydırılmasına yerli halkın tepki göstermesine rağmen bu alan yeni merkez olmuştur (Ulukavak, 2005). Devamında ticari işlevlerin de bu alana kayması, dönemin modernleşme etkisi ile cazibe merkezi olmasına neden olmuş ve çarşı bölgesi bu nedenle işlevini kaybetme sürecine girmiş, boşalmaya başlamıştır.

Etkileme Geçiş Alanı'nın güney aksının ucunda Arkeolojik Sit Alanı bulunmaktadır. Bu alana giden yolun üzerinde Çarşı Bölgesi'ne siluet veren uygulamalar yer almaktadır. Yürürlükte olan 2010 yılı Koruma Amaçlı İmar Planından anlaşıldığı

üzere bazı yapı adalarında tek ve ya iki katlı uygulamalar varken, bazı adalarda yüksek katlı yapılaşmalar mevcuttur.

Bölgenin batı aksı son 5 yıl içinde imara açılmış ve yeni bir mahalle (Barış) olacak nitelikte donatılmıştır. Ayrıca Safranbolu'yu Karabük'e bağlayan ana yolun üzerinde yer alan bu bölgede hafif sanayi tesisleri bulunmaktadır. Bu alanlar Etkileme Geçiş Alanı sınırları dışında tutulmuştur.

6.6.6. Bağlar Kentsel Sit Alanı

Bağlar yerleşimi Çarşı ve Kıranköy Kentsel Sit Alanlarının kuzeyinde yer alan ormanlık alanın yamaçlarına kurulmuştur. Çukur bölgesine göre yüksek konumda olması nedeniyle serinletici etkisi göz önüne alınarak yöre sakinlerinin ikinci konutlarını inşa ettikleri bir alan olarak gelişim göstermiştir. Artan refah seviyesinin bir göstergesi olarak bu alandaki evler gabari bakımından daha geniş bir alan kaplamaktadır. Evlerin bahçeleri tarımsal amaçlı üretimin yapıldığı alanlardır ve daha büyüktür. Çarşı Bölgesine göre birbirinden uzakta ve çok geniş alana yayılmış bir doku söz konusudur.

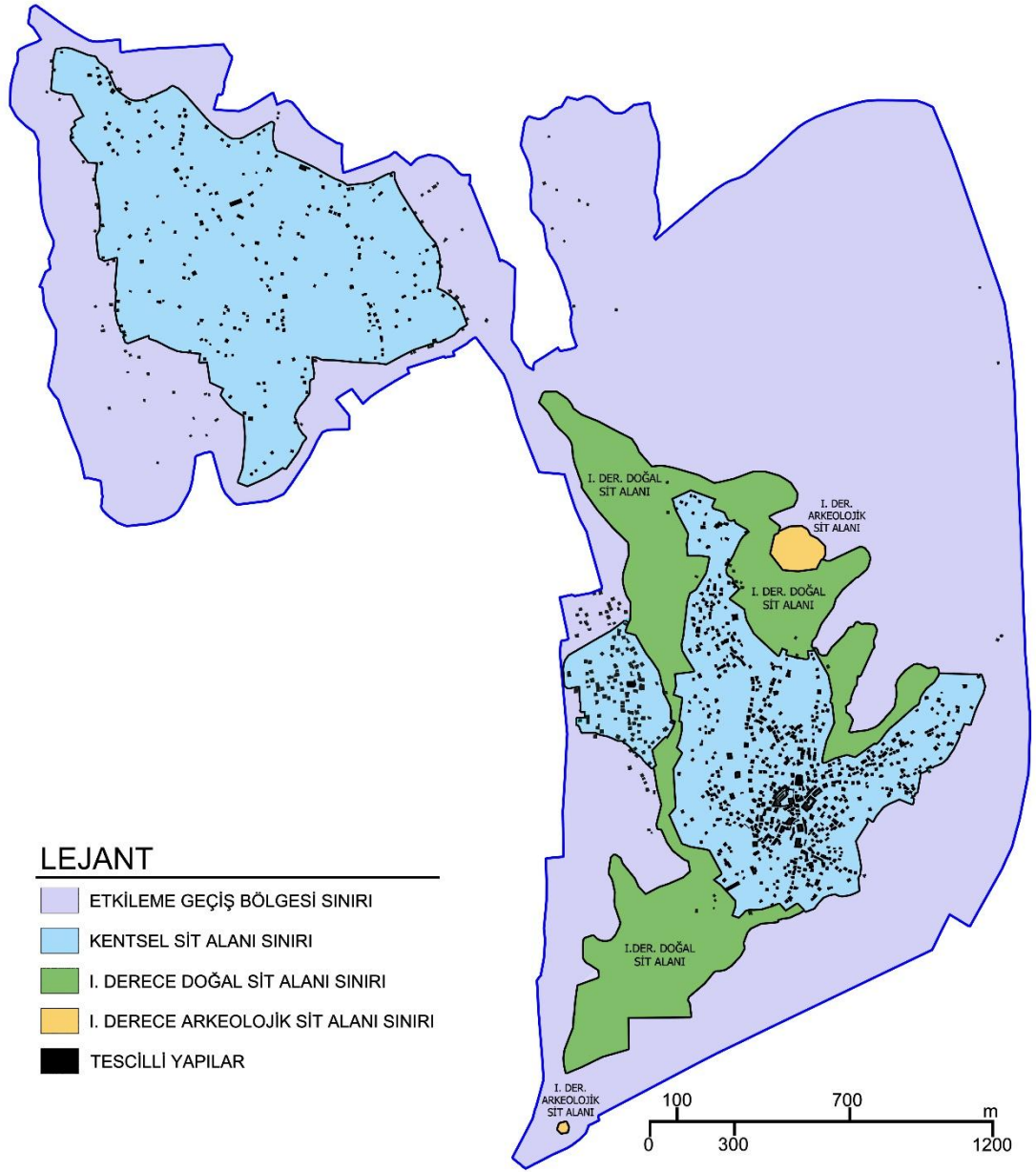
Bölgenin kuzey sınırı ile orman alanı arasında kalan boş araziler 1990 imar planına göre gelişme alanı olarak görülmüş ve imara açılmıştır. İsmet Okyay tarafından hazırlanan ve 1990 yılında uygulamaya konulan İmar Planına göre yeni yerleşim alanı olan Esentepe bölgesi gelişmekte olan bir alandır (Okyay, 1990). Konut ağırlıklı bir kullanıma sahip olan bu bölgenin batısında Askeri Tesis ve orman alanı, doğusunda Tokatlı Kanyonu, kuzeyinde orman, güneyinde ise Bağlar Kentsel Sit Alanı ile sınırlanmaktadır. Etkileme geçiş alanı burada daha dar bir alan kaplar ve yeni yapılaşmaların yoğun olduğu yerler bu sınırın dışında, daha yüksek kotlarda kalır.

Güney ve doğu kısmı yeni yapılaşmalardan oluşmuş Hastarla mevkiisidir. 1968 imar planı ile tamamen yeni çehrede bir yerleşim alanı oluşturulmuştur. Bağlar bölgesinin yüksekte olması bir avantaj olarak görülse de eski dokunun belirginlik açısından net olduğunu söylemek zordur. Çarşı bölgesinde olduğu gibi dokunun tamamının

algılanabileceği bakı noktaları bulunmamaktadır. Sahip olduğu düz ve büyük araziler nedeniyle sit bölgesi olmasına karşın imar talepleriyle daha çok baskı altında olan bir alandır. Bu nedenlerle sokak görünümlerinin muhafaza edilmesi önemlidir. Buradaki büyük arazilerin zamanla bölünmesi ve imara açılması sit bölgesini direk etkilemektedir. Bölgenin batı kısmı ormanlık alanların olduğu bir sınırdır. Bu doğal bir koruyucu unsur olarak değerlendirilebilir. Yeni yapı uygulamaları bakımından ciddi tehditler söz konusu değildir (Abad, 2010).

6.6.7. Etkileme Geçiş Alanı

Bu alan özellikle çevre yapılar nedeni ile oluşan baskının kaldırılması amacı ile belirlenmiştir. Bölgenin coğrafi, görsel, tarihi ve gelişim eğilimlerine göre tespiti yapılmıştır (Abad, 2010). Safranbolu Belediye Meclisi, 07.12.2007 tarih 246 sayılı kararı ile Sit Alanlarını fiziksel ve görsel olarak etkileyen, yapılaşma baskısının en çok yaşandığı bölgeleri tanımlayarak bir harita önermiştir. Koruma Bölge Kurulunun 21.02.2008 tarih ve 789 sayılı kararı ile Safranbolu Koruma Amaçlı İmar Planı içinde kentsel sit alanlarını çevreleyen *Etkileme Geçiş Alanı* 700 hektar olarak onaylanmıştır. Alınan karar Sit Alanlarının yapılaşma baskısından korunması açısından 1975 yılında alınan kararlar kadar önemli bir karardır (Safranbolu Belediyesi, 2016).

Şekil 6.11. Bağlar-Çarşı-Kıranköy Kentsel Sit Alanları ve Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan tescilli yapılar (Yetiş, 2016).

Şekil 6.11'de Bağlar-Çarşı- Kıranköy Kentsel Sit Alanları ve bu alanları saran Etkileme Geçiş Alanındaki tescilli yapılar işaretlenmiştir. Çarşı ve Kıranköy Bölgesi'nin Bağlar'a göre daha yoğun bir dokuya sahip olduğu gözlemlenebilmektedir.

6.7. GÜNCEL İMAR PLANI ÜZERİNDEN DURUM ANALİZLERİ

Yapılacak olan çalışmalarda denetimin daha yoğun olduğu kentsel sit alanları kapsam dışı tutulmuştur. Yapı cepheleri ölçeğinde yapılan analizlerde, etkileme geçiş alanı içinde ve kentin diğer bölgelerinde yer alan uygulamalar arasından seçilen örnekler incelenmiştir. Yapı komşuluğu ölçeğinde yapılan analizlerde ise etkileme geçiş alanları içinde, tescilli yapıya komşu yeni yapı uygulamaları arasından seçilen örneklerin irdelenmesine karar verilmiştir. Buna göre analiz çalışmaları 3 ana başlık olarak belirlenmiştir. Bu başlıklar;

- Vaziyet Planı Ölçeğinde Yapılan Analizler
- Yapı Cepheleri Ölçeğinde Yapılan Analizler
- Yapı Komşuluğu Ölçeğinde Yapılan Analizler şeklinde yer almaktadır.

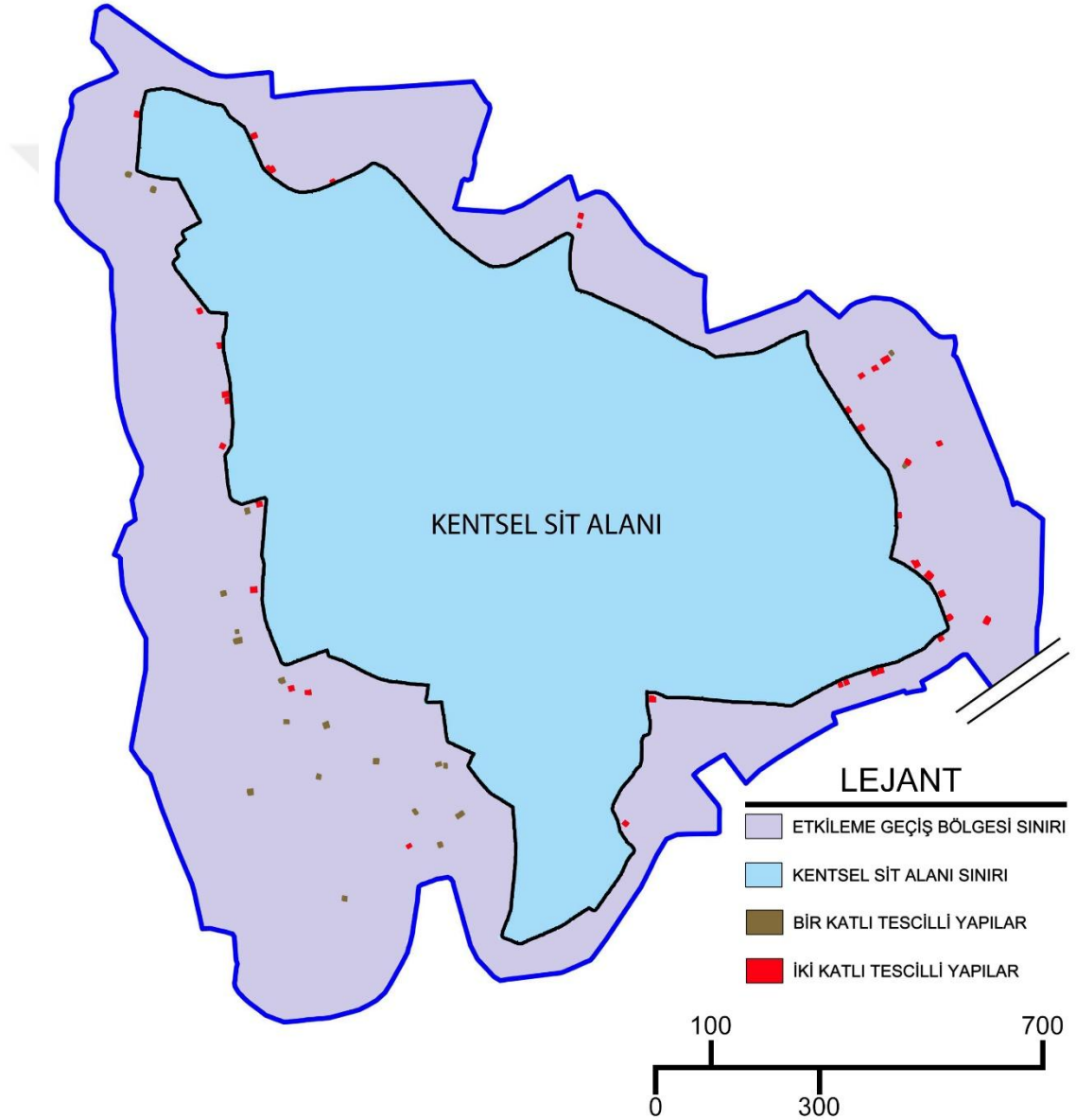
Her analiz başlığının ardından çalışma bölgelerine dair 2010 yılı İmar Planı üzerinden hazırlanmış olan görseller sıralanmış, ardından bu görsellere ilişkin tespitlere yer verilmiştir.

6.7.1. Vaziyet Planı Ölçeğinde Yapılan Analizler

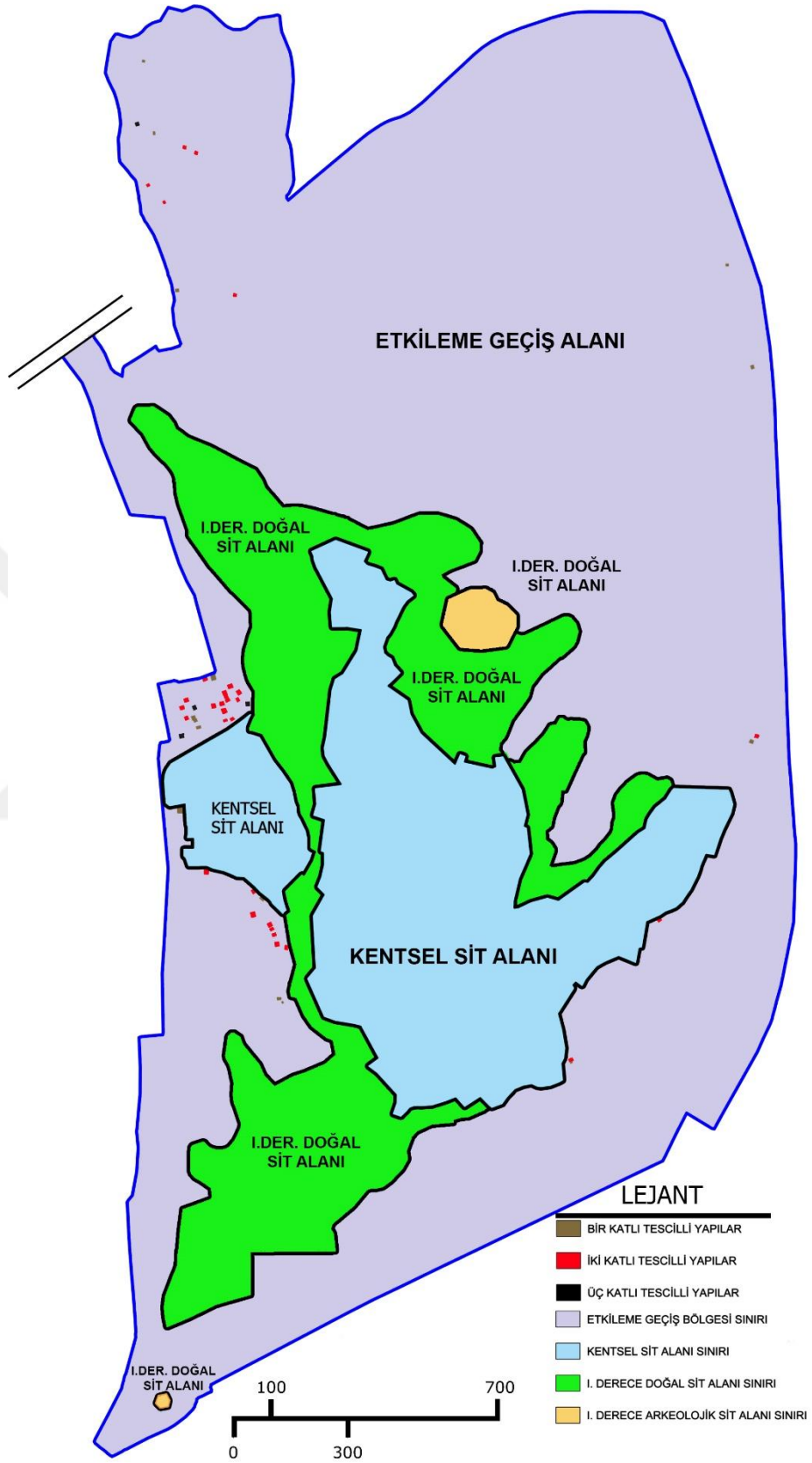
Safranbolu'nun Kentsel, Doğal ve Arkeolojik Sit Alanları ve bu alanlar etrafına tanımlanmış Etkileme Geçiş Alanları kavramlarının incelenmesinin ardından güncel İmar Planı üzerindeki bilgilerden yola çıkarak yeni yapılaşmaya konu olabilecek bölgelere dair bilgi üretilmesi düşünülmüştür. Bu düşünce ile 2010 yılında yürürlüğe giren Safranbolu Koruma Amaçlı İlave + Revizyon Uygulama İmar Planında işlenmiş olan bilgiler yardımıyla çeşitli başlıklar halinde analizler yapılmıştır. Mevcut İmar Planı üzerinde çok fazla bilgi olmasına karşın, tezin kapsamını ilgilendiren veriler dikkate alınarak görsel analizler hazırlanmıştır.

6.7.1.1. Etkileme Geçiş Alanı'nda Bulunan Tescilli Yapılar Analizi

Bağlar Kentsel Sit Alanı etrafında ve Etkileme Geçiş alanı içinde yer alan tescilli yapıların incelenmesi amacı ile hazırlanan görsel Şekil 6.12'deki gibidir. Buna göre tescilli yapılar sit alanı sınırları boyunca yer almaktadır. Tescilli yapı yoğunluğunu ise sit alanı sınırlarında arttığı görülmektedir.

Şekil 6.12. Bağlar Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan tescilli yapılar analizi (Yetiş, 2016).

Şekil 6.13. Eski Çarşı ve Kıranköy Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan tescilli yapılar analizi (Yetiş, 2016).

Şekil 6.12'ye göre kentin yeni merkezi olarak kabul edilen, Etkileme Geçiş Alanı'nın güney bölümünde tescilli yapıların sit sınırlarından uzaklaşarak, yeni merkez içinde kaldığı tespit edilmiştir. Arazide yapılan gözlemler sırasında Etkileme Geçiş Alanı'nın batı kısmının henüz yeni yapılaşmalara konu olmadığı bakir alanlardan oluştuğu tespit edilmiştir.

Eski Çarşı, Kıranköy Kentsel Sitlerini çevreleyen Doğal Sit Alanı ve bu alanları içine alan Etkileme Geçiş Alanı içerisinde yer alan tescilli yapıları göstermek amacı ile hazırlanan analiz Şekil 6.13'deki gibidir. Bu analize göre Eski Çarşı Kentsel siti dışında kalan tescilli yapı sayısı Bağlar Kentsel Siti'ne oranla oldukça az sayıdadır.

Kıranköy Kentsel Siti Etkileme Geçiş Alanı içinde yer alan tescilli yapı sayısı ise Çarşı'ya göre daha fazla sayıdadır. Söz konusu alandaki yapı yoğunluğu Bağlar Bölgesine oranla az sayıda ve bir yapı topluluğu niteliğindedir. Kıranköy Siti etrafında yer alan bu tescilli yapıların, Doğal Sit ile komşu olan bölümler haricindeki bölgelerinde yeni yapılarla iç içe olduğu verisine ulaşılmıştır. Günümüzde Safranbolu Merkez olarak bilinen yeni yerleşim bölgesi Kıranköy Siti'nin etrafını çevreleyerek okunaklılığını kapatmış durumdadır.

Her iki analiz birlikte değerlendirildiğinde Etkileme Geçiş Alanı içerisindeki Tescilli yapı yoğunluğunun Bağlar ve Kıranköy Bölgesi'nde Çarşı'ya oranla fazla olduğu görülmüştür. Bağlar ve Kıranköy Bölgesi etrafındaki Etkileme Geçiş Alanlarının Eski Çarşı Bölgesi'ndeki Etkileme Geçiş Alanı'nına oranla yeni yapı uygulamalarına daha açık olduğu tespit edilmiştir.

6.7.1.2. Etkileme Geçiş Alanı'nda Bulunan Yapı Adalarının Kat Adetleri Analizi

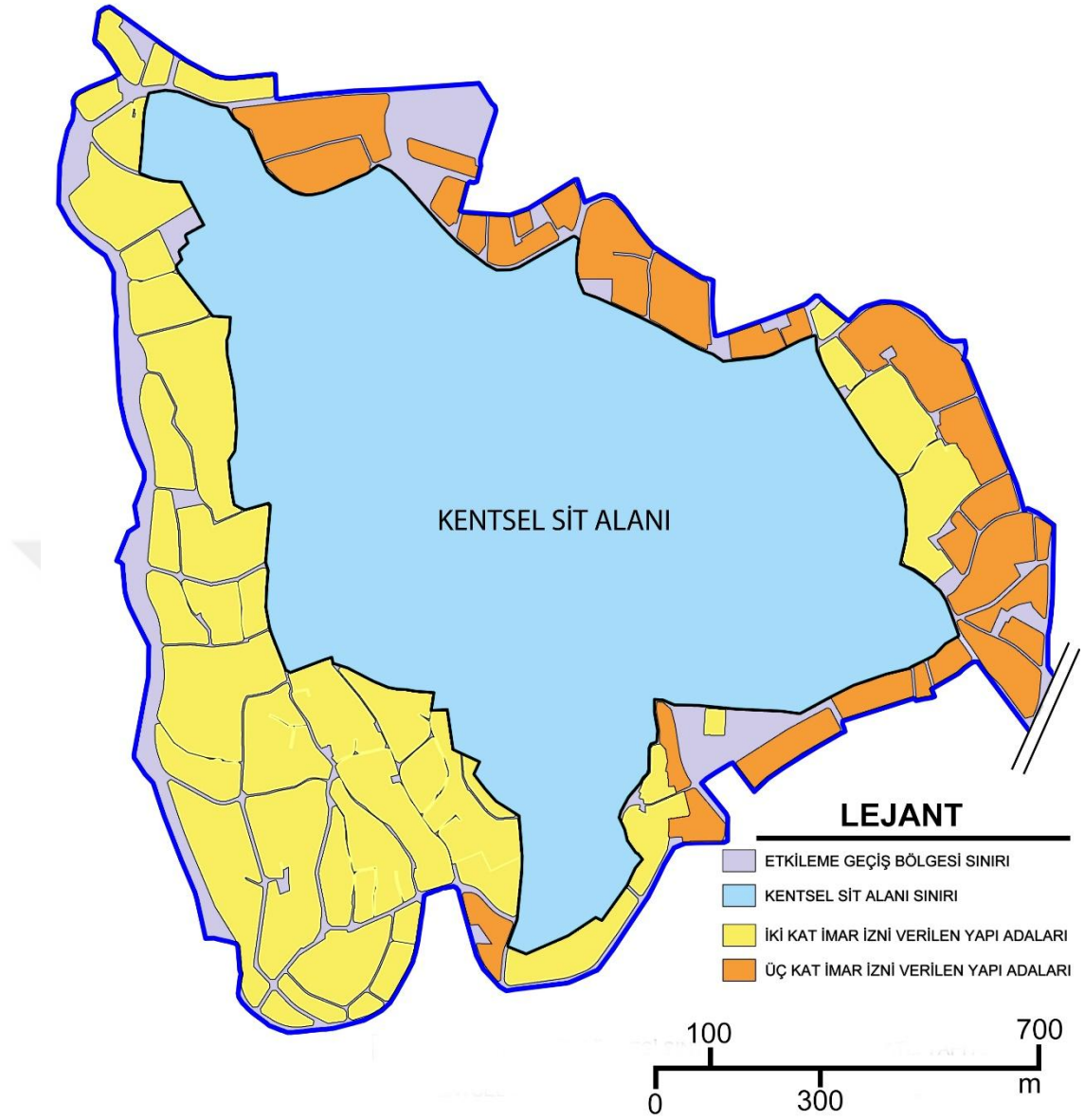
Etkileme Geçiş Alanlarında imar adalarına uygun görülen işlev ve kat adetlerine dair bilgiler elde edilmesi amacı ile hazırlanan analizler iki grupta incelenmiştir. Yerleşme alanları konut işlevi ile planda belirtilmiştir. Kentsel, sosyal, altyapı ve çalışma alanları olarak belirlenen adalara ticaret, eğitim gibi işlevler verilmiştir. Bu bilgilerle yapılan analizlerde işlevlerine göre ayrılarak hazırlanan haritalar ile imar

adalarının, Konut Alanları ve Kentsel, Sosyal, Altyapı ve Çalışma Alanları olarak kaç katlı imar iznine tabi olduğu bilgisine ulaşılmak istenmiştir. Potansiyel yeni yapılaşma alanlarının tespit edilmesi düşünülmüştür.

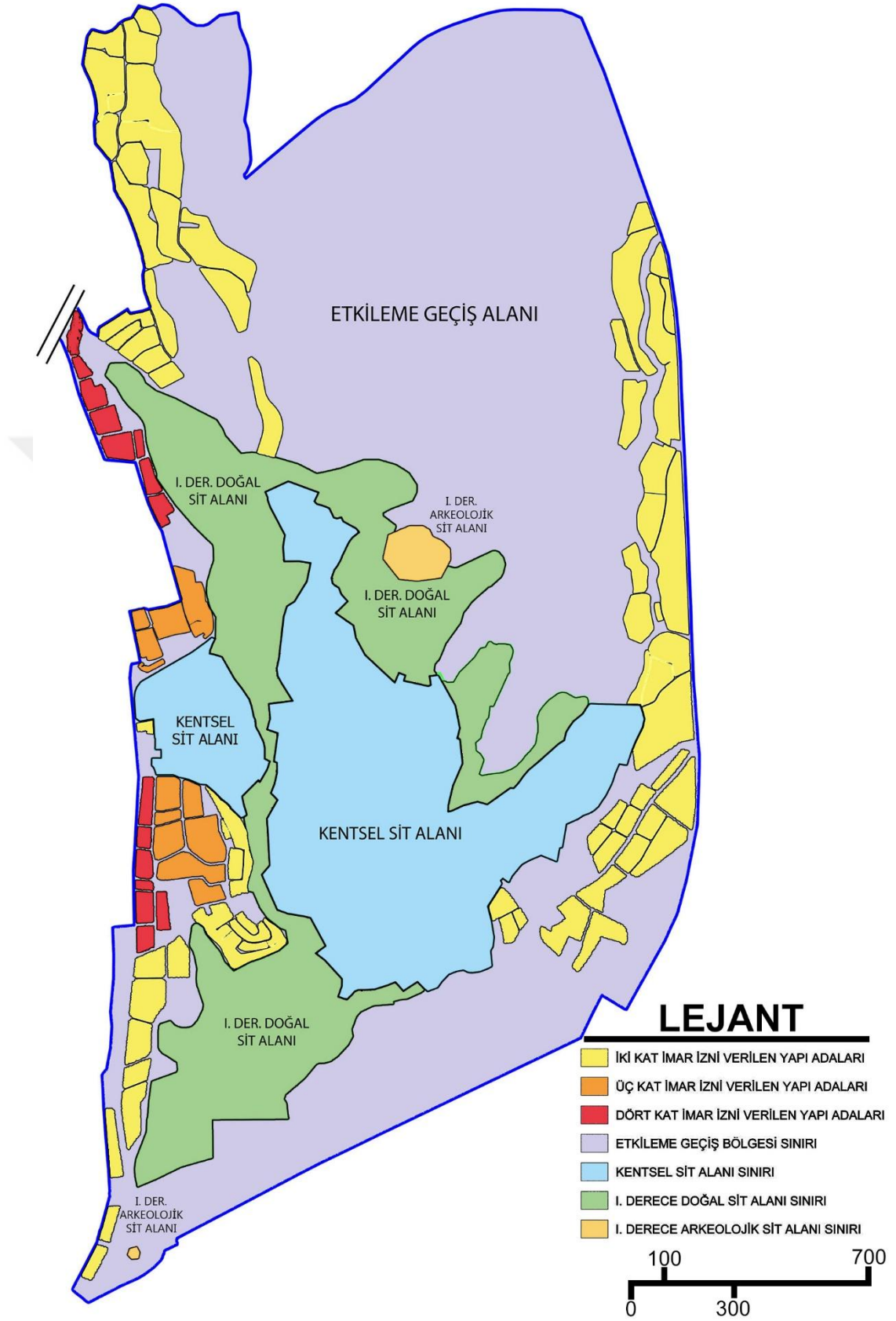
Konut Alanlarının Kat Adetleri Analizi

Koruma Amaçlı İmar planı üzerinde işlenmiş olan konut alanı niteliğindeki yapı adalarının kat adetlerinin Bağlar Etkileme Geçiş Alanı'ndaki durumu Şekil 6.14'de gösterildiği gibidir. Şekilde Bağlar Siti etrafının büyük konut adalarından meydana geldiği görülmektedir.

Bu analizde bölgenin yapılaşma adalarına verilen kat izninin 2 ve 3 kat ile sınırlandırıldığı görülmektedir. Gelişimin batı yönünden sınırlı olması nedeniyle bu bölgede iki kata izin verilirken, Esentepe ile bağlantı olan kuzey tarafı, Safranbolu Merkez bölgesi ile bağlantılı olan doğu ve güney taraflarında üç kata izin verildiği görülmektedir.

Şekil 6.14. Bağlar Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan Konut Alanlarının kat adetleri analizi (Yetiş, 2016).

Şekil 6.15. Eski Çarşı ve Kıranköy Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan Konut Alanlarının kat adetleri analizi (Yetiş, 2016).

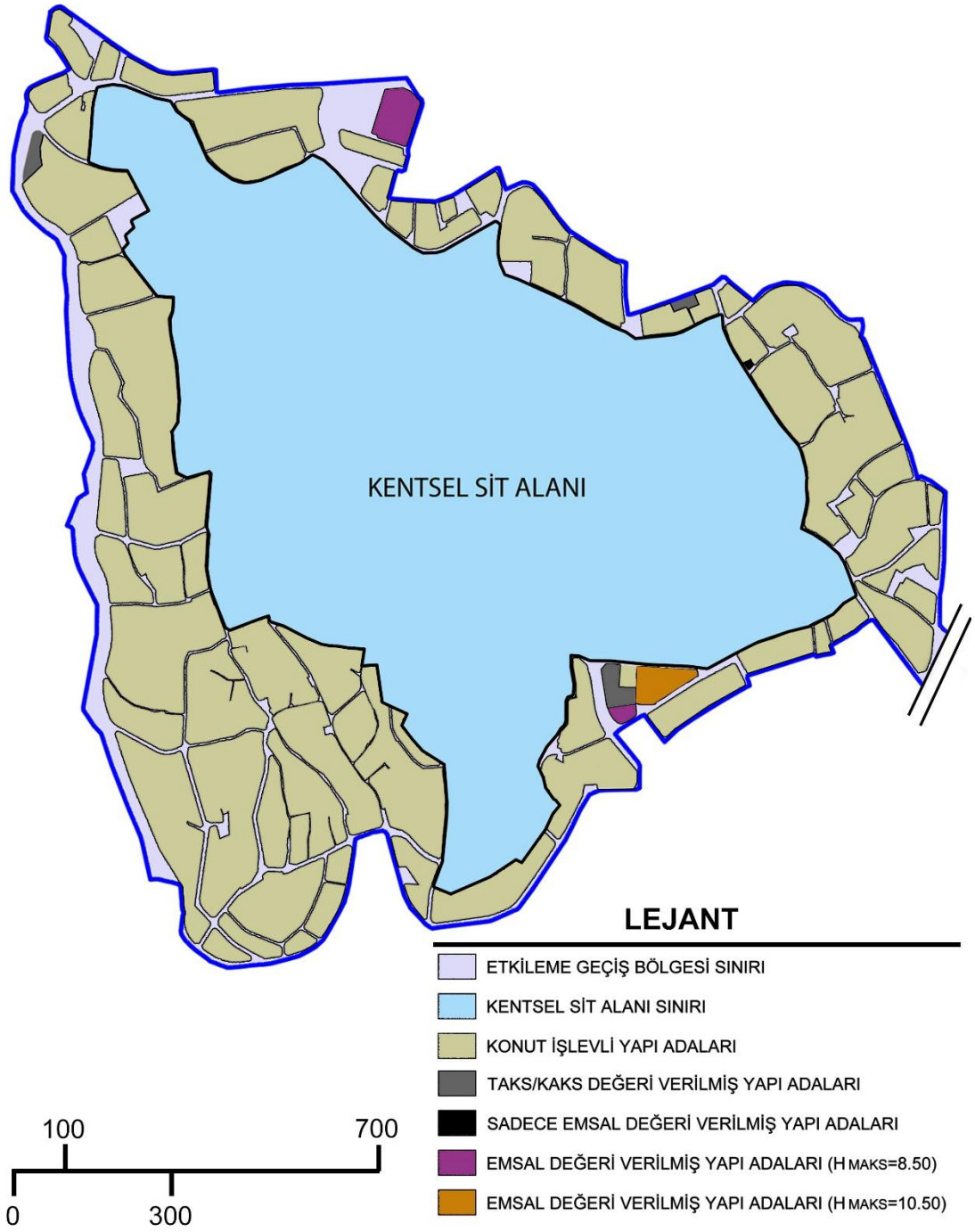
Konut alanı niteliğindeki yapı adalarının kat adetlerinin Kıranköy-Çarşı Etkileme Geçiş Alanı'ndaki durumu Şekil 6.15'de gösterildiği gibidir. Eski Çarşı'nın doğu tarafında iki katlı yapı adaları bulunmaktadır. Etrafını çevreleyen Doğal sit nedeniyle yeni yapılaşmalara açık yapı adaları bulunmamaktadır. Doğal sitin kuzeyinde iki katlı adalara rastlanırken, kuzeybatı yönünde üst kotlarda yer alan adalara 3 ve 4 kat imar izni verildiği görülmektedir. Kıranköy bölgesinin kuzeyinde 3 kata izin verilen yapı adaları bulunmaktadır. Güney tarafında ise 2, 3 ve 4 katlı yapı adaları vardır. Buradan anlaşıldığı üzere Kıranköy Siti'nin etrafı yeni yapılaşmalara açık imar adalarıyla sarılmış durumdadır.

Kentsel Sosyal Altyapı Ve Kentsel Çalışma Alanlarının Kat Adetleri Analizi

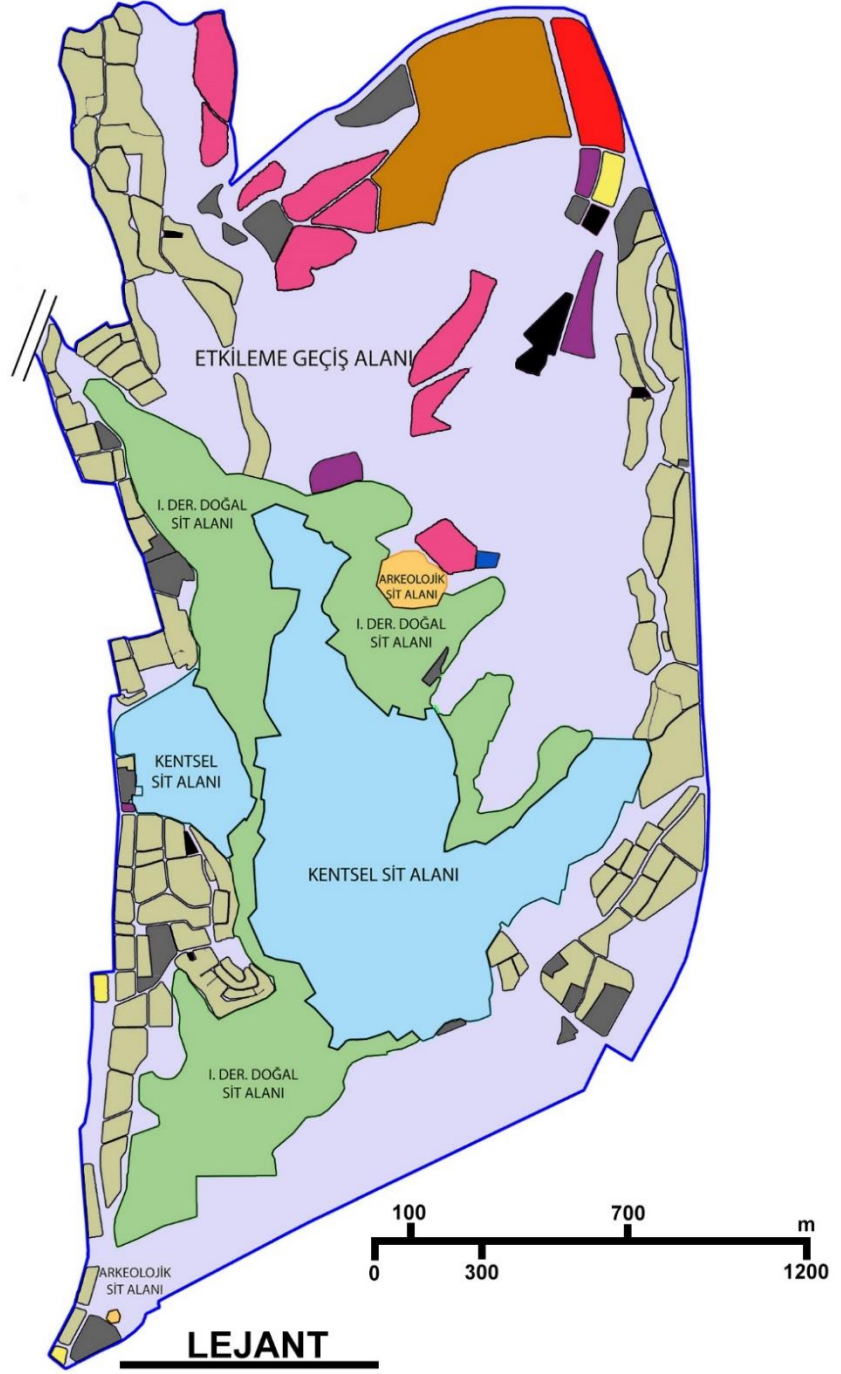
Etkileme Geçiş Alanı içerisinde Kentsel, Sosyal, Altyapı ve Çalışma Alanı niteliğinde; Ticari Tesis Alanı, Turizm Tesis Alanı, İdari Tesis Alanı, Sosyal Tesis Alanı, Üniversite Tesis Alanı, Sağlık Tesis Alanı olarak tanımlanmış yapı adalarına ilişkin analizler yapılmıştır. Bu analizlerin, emsal değeri tanımlanmış yapı adalarının sit alanları üzerindeki etkilerinin izlenmesi açısından dikkate değer olduğu düşünülmektedir.

Şekil 6.16'ya göre Bağlar Etkileme Geçiş Alanı içerisinde yer alan emsal bilgileri verilmiş yapı adalarının yoğunluk ve sayısının az olduğu görülmektedir. Bu analize göre yapı adalarına verilen Hmaks değerleri farklılık göstermektedir. Bununla birlikte Hmaks değerinin belirtilmediği yapı adalarına da rastlanabilmektedir. Yine bazı yapı adalarının sadece TAKS/KAKS bilgilerinin mevcut olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 6.17'de, Doğal Sit ve Kentsel Sitler etrafındaki Etkileme Geçiş alanında yer alan imar adalarının parsel büyüklükleri ve emsal değerleri belirtilmiştir. Emsal bilgileri ile birlikte Hmaks değerinin çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Bazı adalarda emsal değeri ve kat âdeti tanımlamalarına rastlanırken, maksimum yükseklik değerinin belirtilmediği yapı adalarının da olduğu tespit edilmiştir.

Şekil 6.16. Bağlar Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan Kentsel Sosyal Altyapı ve Kentsel Çalışma Alanlarının kat adetleri analizi (Yetiş, 2016).

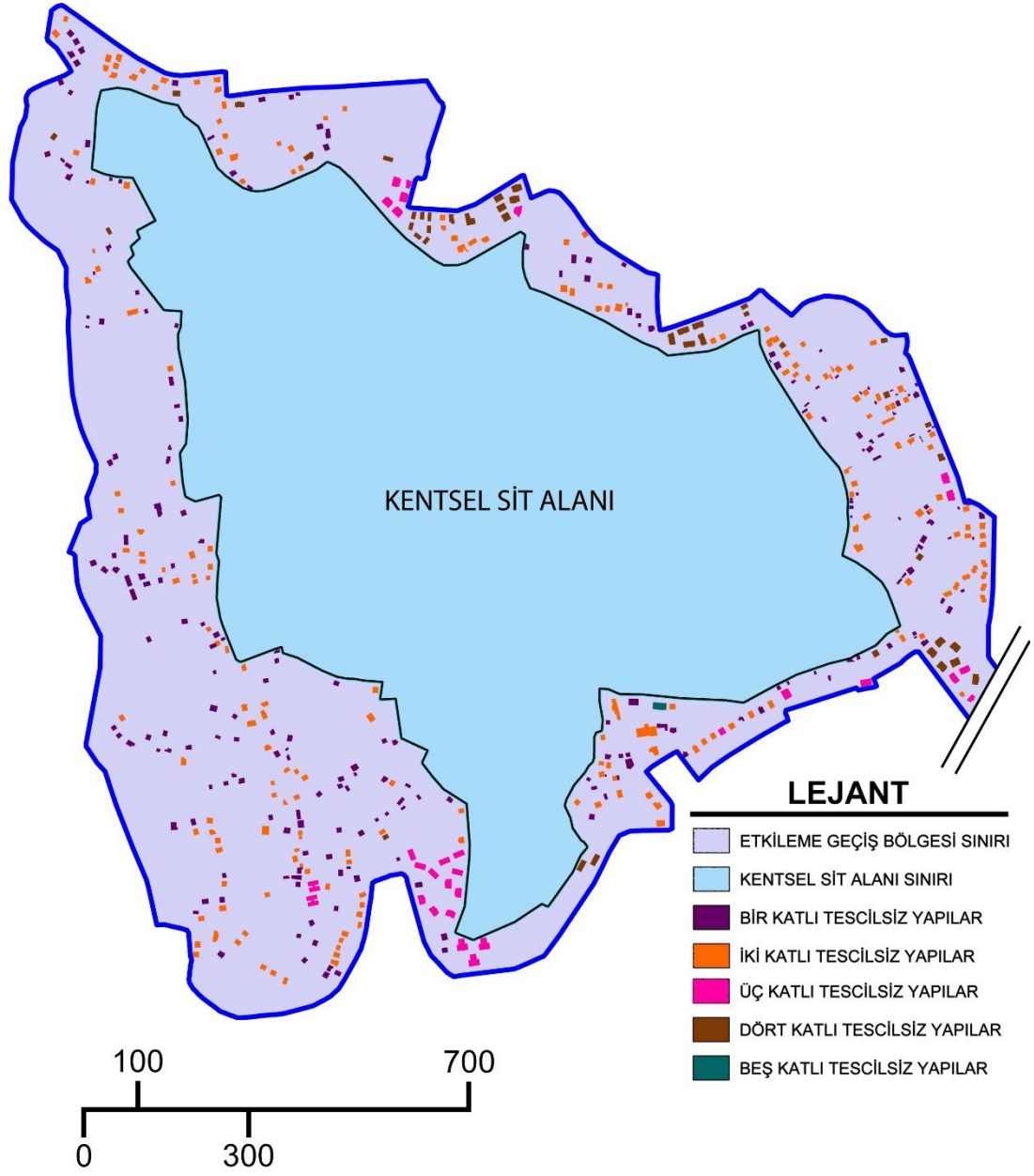
Şekil 6.17. Eski Çarşı ve Kiranköy Etkileme Geçiş Alanı'nda Bulunan Kentsel Sosyal Altyapı ve Kentsel Çalışma Alanlarının kat adetleri analizi (Yetiş, 2016).

Doğal Sit ile ilişki kuran Etkileme Geçiş Alanı incelendiğinde yapı adalarının çeşitli işlevlerle tanımlandığı görülmektedir. Bağlık- Bahçelik Alan, Spor Tesis Alanı, İdari Tesis Alanı, Ticari Tesis Alanı, Sosyal Tesis Alanı, Üniversite Tesis Alanı, Temel Eğitim Öncesi Öğretim Alanı, İlköğretim Tesis Alanı gibi işlevlerle tanımlanan yapı adalarının emsal değerlerinin çeşitlilik gösterdiği bulgusu elde edilmiştir. Bağlar Etkileme Geçiş Alanı'nda yer alan kentsel, sosyal altyapı ve çalışma alanlarının diğer Etkileme Geçiş Alanlarına göre daha az sayıda olduğu görülmektedir.

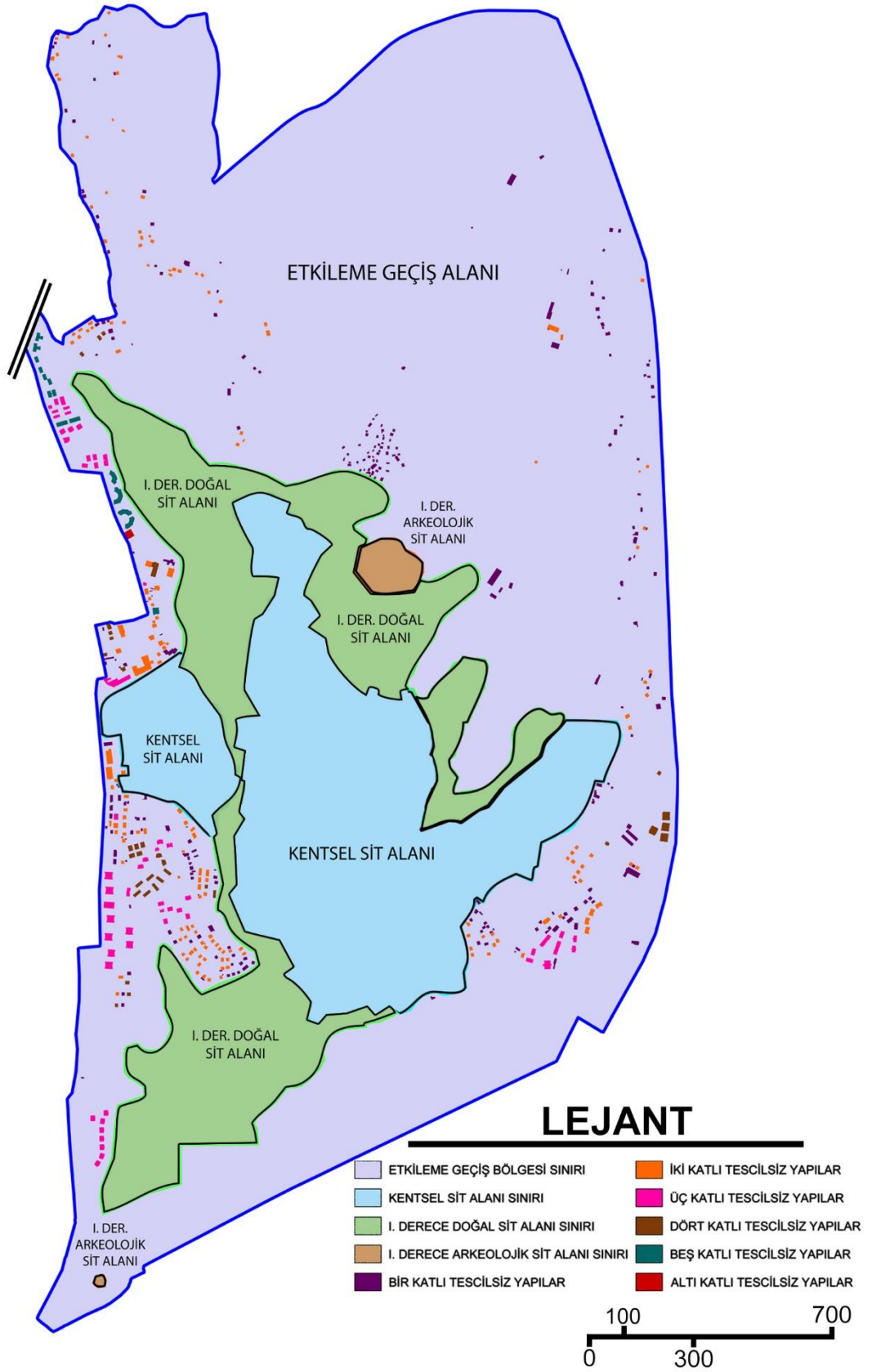
Etkileme Geçiş Alanı içinde imar izni verilen parsellere uygun görülen kat adetlerine bakıldığında 2 ve 3 katlı konut işlevli yapı adalarının Bağlar Bölgesi etrafına yoğun olarak tanımlandığı görülmektedir. 4 katlı konut işlevli yapı adalarına Kıranköy Etkileme Geçiş Alanı ile I. Derece Doğal Sit Alanı çevresinde izin verildiği rastlanmaktadır. Siluet üzerindeki etkisi göz önüne alındığında her iki alanın daha aşağı kotta yer alan Çarşı Bölgesi üzerinde ezici bir görüntüye neden olduğu gözlemlenmiştir. Bağlar ve Eski Çarşı Etkileme Geçiş Alanında Ticari ya da sosyal nitelikteki yapı adalarına rastlanmaktadır. Bu adalarda emsal bilgileri verilmiş, Hmax yükseklikleri tanımlanmıştır. Özellikle I. Derece Doğal Sit çevresindeki Etkileme Geçiş Bölgesi'nde yer alan yapı adalarının çok büyük olduğu tespit edilmiştir. Bu adaların yapılaşma baskısı ile imara açılması için açık bir nokta haline gelmesinden endişe duyulmaktadır. Böyle bir talebin hayata geçirilmesi ile Doğal Sit Alanı'nın zarar göreceği, özellikle çukurda kalan Eski Çarşı Kentsel Siti'nin etrafının yeni yapılarca tamamen kapatılarak okunaksızlaşacağı düşünülmektedir.

6.7.1.3. Etkileme Geçiş Alanı'nda Bulunan Tescilsiz Yapıların Kat Adetleri Analizi

Yapı adalarına dair analizlerin ardından tescilsiz (mevcut) yapıların durumuna bakılarak tez çalışmasının diğer analizlerine ilişkin bulgu elde etmek hedeflenmiştir. Şekil 6.18'de Bağlar Kentsel Siti'nin batı kısmının bir ve iki katlı yapılaşmalarla geliştiği görülmektedir. Kuzey, güney ve doğu tarafında karmaşık halde 1, 2, 3 ve 4 katlı uygulamalara rastlanmaktadır. Yalnızca güney kısmında bir adet bina 5 katlı inşa edilmiştir.

Şekil 6.18. Bağlar Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan tescilsiz yapıların kat adetleri analizi (Yetiş, 2016).

Şekil 6.19. Eski Çarşı ve Kıranköy Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan tescilsiz yapıların kat adetleri analizi (Yetiş, 2016).

Şekil 6.19’da Eski Çarşı ve Kıranköy Kentsel Sitleri ile Doğal ve Arkeolojik Sitlerin etrafında yer alan Etkileme Geçiş Alanı’ndaki yapıların kat adetleri belirtilmiştir. I. Derece Doğal Sit’in kuzey kısmına bakıldığında 1 ve 2 katlı yapılaşmaların olduğu görülmektedir. Kuzey batı ve batı kesimlerinde 1, 2, 3 ve 4 katlı yapılaşmalar bulunmaktadır. Yalnızca bir adet yapı 6 katlı inşa edilmiştir. Bu yapı Devlet Hastanesi yanında olup, silüette etkili olduğu gözlemlenmiştir.

Eski Çarşı bölgesinin güney doğu kısmında ise 1, 2, 3 ve 4 katlı yapılaşmaların olduğu görülmektedir. Kıranköy bölgesinin etrafı ise 1, 2 ve 3 katlı yapılarla sarılmış durumdadır.

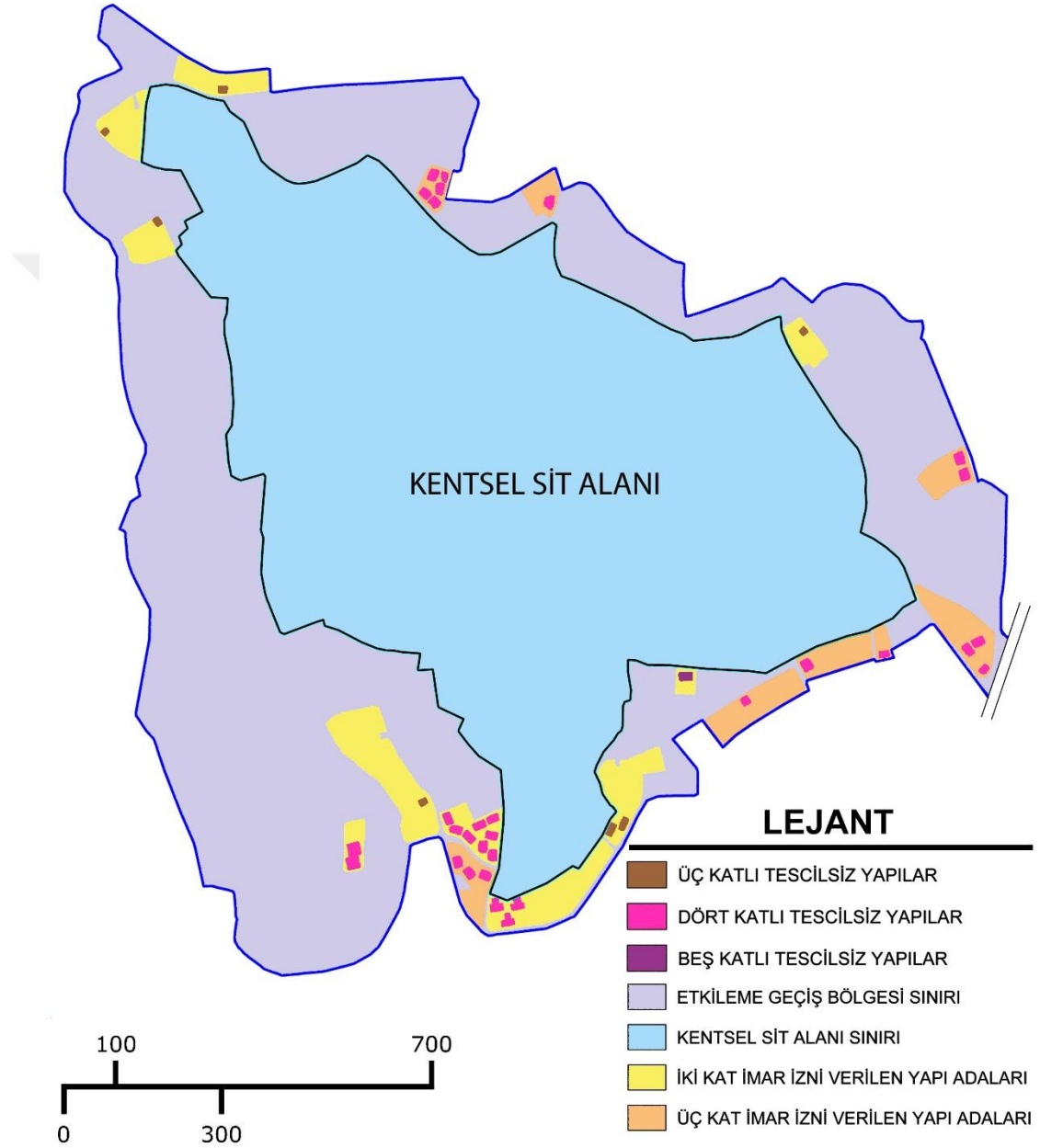
Etkileme Geçiş Alanı içinde yapılan Tescilsiz yapılar analizinde Bağlar Kentsel Siti etrafındaki yeni yapı uygulamalarının Kıranköy Kentsel Siti’nden yoğun olduğu görülmüştür. Eski Çarşı Kentsel Siti etrafının I. Derece Doğal Sit alanı ile çevrelenmiş olmasının olumlu bir sonucu olarak diğer iki sit alanına göre yeni yapı uygulamalarına fazla konu olmadığı bulgusuna varılmıştır. Bu sonuç aynı zamanda alan içerisinde yapılan diğer analizlere yönlendiren bir bulgu olmuştur.

6.7.1.4. Etkileme Geçiş Alanı’nda Bulunan Yapı Adalarının Kat Adetleri İle Bu Adalar Üzerindeki Tescilsiz Yapıların Kat Adetleri Uyumu Analizi

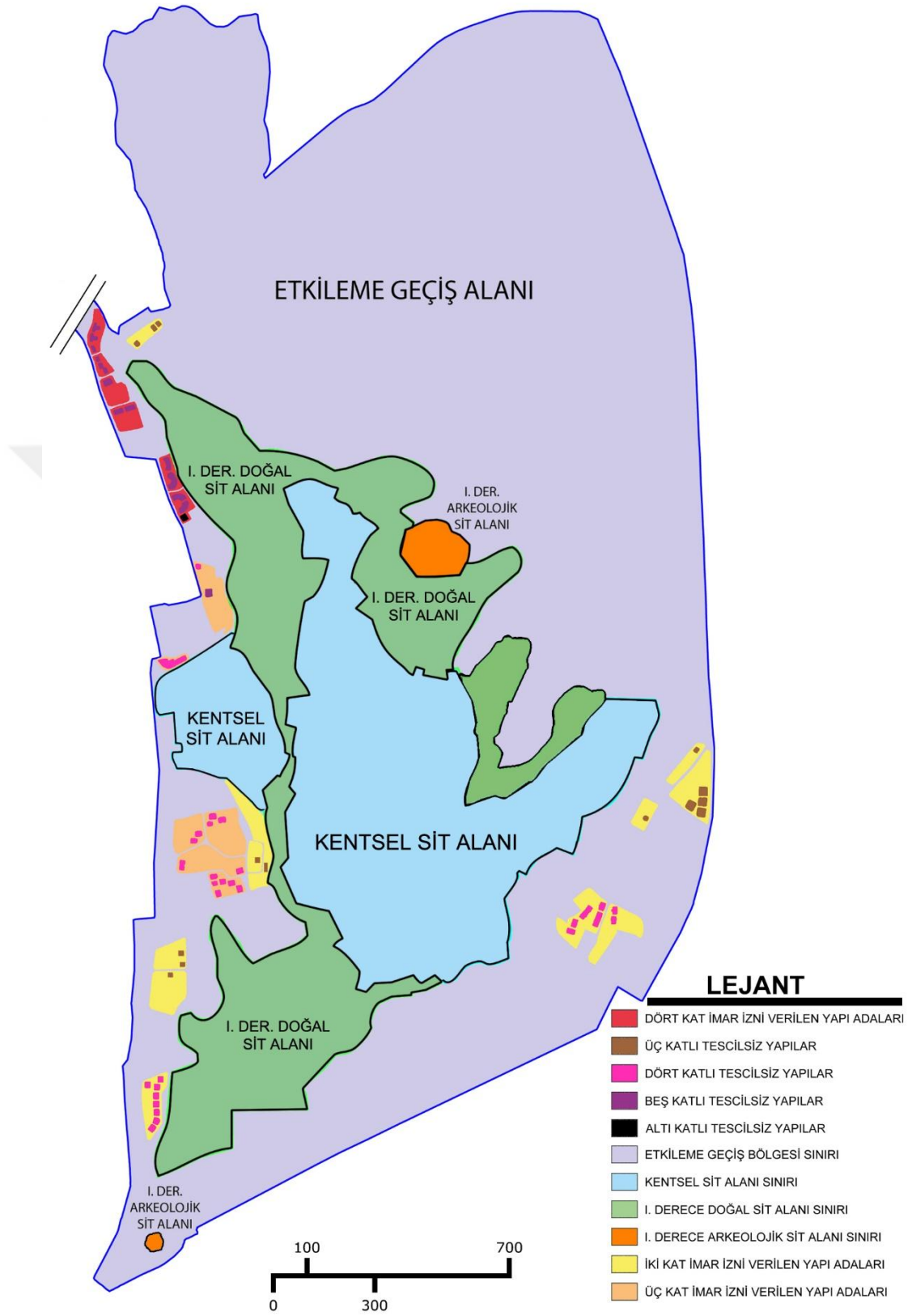
Etkileme Geçiş Alanı içinde yer alan yapı adaları ve tescilsiz yapıların kat adetlerine ilişkin analizlerin ardından her iki analiz bir araya getirildiğinde varılacak bulgular tespit edilmek istenmiştir. Bu amaçla yapı adası ile mevcut yapının kat adetlerinin uyumunu ifade eden yeni görsel analizler hazırlanmıştır (Şekil 6.20, Şekil 6.21).

Vaziyet planı üzerinden yapılan son analizlerde, plan kararlarında verilen yapı adasına uygun görülen kat âdeti ile imar parseli üzerinde mevcut yapının kat adedinin aynı olmadığı parseller tespit edilmiştir. Bazı yapı adalarına 2 kat izni verildiği ancak 3, 4 veya 5 katlı uygulamalar yapıldığı tespit edilmiştir. Bu uygulamaların hangi zaman aralığında yapıldığı bilgisine ulaşılamamıştır Koruma Amaçlı İmar Planının uygulamaya koyulduğu 1990 yılı öncesinde yapılmış olabileceği gibi planın uygulanmaya başlandığı ilk zaman dilimi içerisinde yapılaşma

baskısı ile taviz verilen örnekler olduğu kanısına varılmıştır. Her iki analiz sonucu çalışmanın Yapı Cepheleri ve Yapı Komşuluğu Ölçeğinde Yapılan Analizleri için örnekleme alanları ortaya çıkmıştır.

Şekil 6.20. Bağlar Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan yapı adalarının kat adetleri ile bu adalar üzerindeki tescilsiz yapıların kat adetleri uyumu analizi (Yetiş, 2016).

Şekil 6.21. Eski Çarşı ve Kıranköy Etkileme Geçiş Alanı'nda bulunan yapı adalarının kat adetleri ile bu adalar üzerindeki tescilsiz yapıların kat adetleri uyumu analizi (Yetiş, 2016).

6.7.2. Yapı Cepheleri Ölçeğinde Yapılan Analizler

Bu bölümde Türk Evi tipolojisini oluşturan ana unsurlar incelenerek Temel Tasarım kuralları bakımından bir takım sınıflandırmalar yapılmaya çalışılacaktır. Eski yapılar üzerinden elde edilen bu sınıflandırma yöntemi yeni yapının cephe karakteristiğinin değerlendirilmesini sağlayan önemli ölçütler olarak kabul edilecektir.

6.7.2.1. Türk Evi'nin Karakteristiğini Oluşturan Unsurlar

Konut kavramının tarihsel serüveni insanoğlunun gelişim süreci ile beraber şekillenmiştir. İnsanoğlu varlığı devam ettirebilmek için öncelikle yeme, içme, uyuma gibi temel biyolojik ihtiyaçlarını karşılamak zorundadır. Bu ihtiyaçların giderilmesinin ardından bir yere sığınma, kendini güvende hissetme isteği ile kendine ait bir yer edinmeye gereksinim duyar.

Konutun kısa tarihçesini incelemek istersek öncelikle sözlük anlamı ile Konut; bir veya birden fazla insanın ikamet ettiği yer, ev, mesken anlamına gelir (Hasol, 2008). İnsanoğlu, gereksinim duyduğu barınma ihtiyacını karşılamak için yaşama alışkanlıkları paralelinde çeşitli form ve şekiller geliştirmiştir. Düzgün'ün (2010) aktardığına göre yaşam koşullarının zor olduğu ilk çağlarda, daha korunaklı olması nedeniyle mağara ve yamaç kenarları mesken olarak tercih edilmiştir. Değişen ve gelişen insanoğlu zamanla doğada bir takım mekânsal düzenlemeler yaparak konut ihtiyacını karşılamaya çalışmıştır. Örnek vermek gerekirse Anadolu'da bu düzenlemelerin ilkine Diyarbakır-Çayönü (MÖ. 7000-8000) yerleşmesinde rastlanmıştır. İlerleyen zaman diliminde 'megaron' adı verilen büyük mekânsal düzenlemelerin barınak olarak inşa edildiği görülmektedir. Daha sonra topluluk halinde yaşamının gerektirdikleri ile birlikte köylerin ve kentlerin kurulduğu bilinmektedir (Ünsal,1973). Her medeniyet konut ve yerleşim yerlerini iklim, topoğrafya vb. doğal ve kültürel veriler neticesinde çeşitli yaklaşımlarla inşa etmiş, zengin ürünler meydana getirmiştir.

'*Türk Evi*' denildiğinde Anadolu topraklarında yaşamış pek çok uygarlığın katkıları sonucu ortak bir birikim ile meydana gelmiş bir tipolojiden bahsetmek gerekir.

Anadolu'da uzun süre etkin olan Türkler geleneksel olarak tabir edilen konut anlayışına esas teşkil eden uygulamalar bırakmışlardır. Miras aldıkları yapımların ilkelerini gereksinimleri doğrultusunda geliştirerek mekânlar üretmiş ve günümüze miras bırakmışlardır.

Azezli'nin (2009) aktardığına göre geleneksel konut tipolojilerini tespit eden ilk isim olan S. Hakkı Eldem Türk evini Osmanlı İmparatorluğu'nun sınırları içerisinde kendi özellikleri ile oluşmuş ev tipi olarak tarif eder (Eldem, 1968). Bu konuda çalışmaları olan Kuban (1976) ise Türk Evinin plan kararları bakımından Türk aile yaşantısına uygun olduğunu vurgular. Ev inşa edildiği toplumun kültür ve geleneklerine göre şekillenir ve uzun yıllar bu gereksinimleri karşılar. Cengiz Bektaş ise Türk evinin doğaya ve akla uygun olduğunu belirtir. Buna göre ev inşa edilirken insan ölçüleri dikkate alınır. Mekânsal bütünlük anlamında içten dışa çözüm üreten, esnek bir niteliği vardır (Bektaş, 2014). Bu bilgiler ışığında Türk Evi tipolojisinin pek çok etken sonucu meydana geldiğini ve geniş bir coğrafi alan sınırları içerisinde tekrar ederek anıtsal bir nitelik kazandığını söylemek mümkündür.

Geleneksel Türk Evinin inşa sürecinde dikkat edilen ölçütler; sosyal yaşam ve gelenekler, din, iklim ve coğrafi konum, malzeme, sosyo-ekonomik durum olarak sıralanabilir. Kalabalık bir aile yapısına sahip olan Türk toplumu bu gereği geniş mekânlar inşa ederek karşılamaya çalışmıştır. İslamiyet'in kabul edilmesiyle plan kararlarında mahremiyet kaygısının önem kazandığını vurgulamak gerekir. Bu sebeple içe dönük evler söz konusudur. Evin inşa edileceği yörede var olan yapı malzemeleri kullanılmıştır, ancak bu malzeme seçiminde iklim ve coğrafi koşullara da dikkat edilmiştir. Bu kaygıların yanında evde oturacak bireylerin geçim kaynağını teşkil eden hayvancılık ya da ticaret faaliyetleri için gerekli mekânsal ihtiyaçlar da göz önüne alınmış, evin bölümlerine eklenmiştir. Türk Evinde 'sofa' plan şemasını belirleyen en önemli unsurdur. Özellikleri aynı olan oda birimleri bu sofa etrafına dizilir. Odaların arasında kalan sofa değişken bir niteliktedir. Plan düzleminin yanı sıra cephe, arsa-yapı ilişkisi gibi hususlar bakımından özgün detaylar barındırmaktadır (Azezli, 2013).

Geleneksel konutlar inşa edilirken yörede bulunan yapı malzemeleri tercih edilmiştir. Anadolu'nun farklı bölgelerinde kerpiç, ahşap ve taşın yapılarda etkin olarak kullanıldığı görülmektedir.

Azezli (2009) cephe özellikleri bakımından incelendiğinde geleneksel evlerin bir katlı yapılaşmalar olduğu aktarmaktadır. Kat adetlerinde zamanla artış olmuştur ancak yaşam alanı olan mekânlar genellikle tek katta yer almaktadır (Eldem, 1968). Zemin kat ve yaşam alanlarının yer aldığı esas kat arasında malzeme ve kat yüksekliği açısından farklılıklar bulunabilmektedir. Kâgir ve penceresiz duvarları olan zemin katta depo, ahır, samanlık ve taşlık gibi birimler yer alır. Yaşama alanı olan esas kat ışık, manzara, güneş ve havalandırma gibi faktörlere bağlı olarak belirli pencere oranlarının tekrarı ile kurgulanmıştır. Geç dönemlerde zemin kat ile ana katı birbirine bağlayan yüksekliği daha az olan, kışlık mekân niteliğinde bir ara kat yapılmıştır. İlk örneklerde ara kat pencerelerinin daha küçük boyutlarda ve az sayıda olduğu gözlemlenirken zamanla bu ara katların üst katlara yakın bir dille kurgulandığı tespit edilmiştir. Ancak üst katlar plan ve cephede her zaman ana unsur olmuştur (Azezli, 2013).

Cephedeki önemli mimari unsur çıkmalar olmuştur. Payandaların alt katlardan döşemeyi desteklemesi ile bir üst katın, sokağa doğru taşmasını sağlar. Bu taşmalar çeşitli nedenlerle yapılabilmektedir. Çıkmalar genellikle zemin katların sokak hizasını takip etmesi zorunluluğu sonucu oluşan eğri duvarın üst katlarda iç mekân kalitesini düşürmemesi için tercih edilmiştir. Cepheler; çıkmaların yanı sıra dönemseller eğilimlerin etkisiyle çeşitli süslemelerle zenginleştirilmiştir. Bu mimari detaylar geleneksel evlerin cephe kurgusunu oluşturmaktadır (Azezli, 2013).

Çalışma Alanı olan Safranbolu'nun tarihi dokusu ağırlıklı olarak sivil mimarlık örneklerinden meydana gelmektedir. Safranbolu'daki Kentsel Sit Alanı sınırları içerisinde önemli kamusal mimari örneklerinin yanı sıra Türk Evi tipinin en zengin örneklerine rastlanmaktadır. Plan kurgusu, cephe düzenlemeleri ile özgünleşen eski konut örneklerini meydana getiren mimari unsurları incelemenin yeni yapılaşma uygulamaları bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Tarihi Çevrede Yeni Yapı Uygulamaları açısından tasarım yapılacak alanda var olan dokuya uygunluk önem arz etmektedir. Koruma Amaçlı İmar Planlarının yapım aşamasında planlanacak bölgeye dair detaylı analizlerin yapılması gerekmektedir. Benzer bir yaklaşımla bu başlıkta Safranbolu'daki Türk Evini meydana getiren mimari öğeler incelenmiştir. Evin iç mekân kurgusundan ziyade dışa bakan yüzeylerini incelemenin yeni yapıların cephe karakteristiği açısından daha somut veriler sunacağı düşünülmüştür. Böylece eski dokuda çatı, duvar yüzeyleri gibi yapının çevresiyle ilişki kuran mimari elemanları incelenmiştir.

6.7.2.2. Geleneksel Safranbolu Evlerini Meydana Getiren Mimari Elemanlar

Türk evinin klasikleşmiş tipini temsil eden Safranbolu evlerinde zemin kat taşandır. Sokağın doğal sınırlarına riayet ederek üst katlara temel oluşturur. Sokakla ilişki kuran zemin kat duvarı, bahçe duvarı ile birleşerek evin içini gizler. Dini inanışlar nedeni ile penceresiz bırakılan zemin katlar, üst katlara göre çok yalındır.

Orta katlar ise daha basık ve az pencerelidir. Bazı örneklerde ise bu kat zemin katın devamı şeklinde ve penceresizdir. Muşabak denilen elemanlarla dışarıya açılabilir. Bu bilgilerle birlikte orta katın olmadığı örnekler de bulunmaktadır.

Üst katlar ahşap çatıklı olup bol pencerelidir. Bu katta Çıkma yapılarak cephe hareketi elde edilir. Bu çıkmaları farklı payandalar destekler. Kütle hareketi çıkma, pencere ve payandaların tekrar etmesi ile hafifletilir. Evin ana bölümü olan bu kat, düz ve yalın saçaklı bir çatı ile örtülerek bütünlük kazanır (Günay, 1989).

Reha Günay (1989) Geleneksel Safranbolu Evleri ve Oluşumu adlı kitabında evin dış görünüşüne dair şu bilgileri aktarmaktadır:

'Ev ahşap pervaz ve kara kapakları dışında beyazdır. Kararmış ahşap rengi ile kireç badana büyük bir zıtlık oluşturur. Hayatın katı boyunca devam eden geniş muşabak ve gilisteleri üst katı taşıyan dikmeleri saklar. O zaman bu kocaman iki katlı beyaz kütle sanki bir gölge üzerinde yükseliyormuşçasına şaşırtıcıdır'.

Safranbolu Evlerinin yapımında taş, kerpiç, kiremit, ahşap kullanılmıştır. Civardaki sert kalker ve bu kalkerden elde edilen kireç ile yapılar inşa edilmiştir. Hemen her topraktan

kerpiç elde edilebildiği için dolgu malzemesi olarak tercih edilmiştir. Kiremit civar köylerde pişirilerek yapılmıştır ve çatı yüzeyinde kaplama malzemesi olmuştur. Evlerde yörenin ormanlık alanlarında yetişen çeşitli ağaçlar kullanılmıştır. En çok köknar ve çam ağaçları tercih edilmiştir. Bu ana malzemelerin yanında inşa aşamasında bağlayıcı olarak kireç ve çamur kullanılmıştır (Günay, 1989).

Bu çalışmada Geleneksel Safranbolu Evi'ni meydana getiren çeşitli mimari elemanlar kendi içinde sınıflandırılarak verilmiştir. Bu sınıflandırmaya göre;

- Duvar yüzeyini Oluşturan Mimari Elemanlar
- Çatı Yüzeyini Oluşturan Mimari Elemanlar
- Yapının Çevresi ile İlişki Kuran Diğer Mimari Elemanlar

Bu sınıflandırma ile yeni yapılaşma uygulamalarının referans aldığı, tescilli yapı bölümlerinde yer alan mimari elemanların tespit edilmesi hedeflenmiştir.

Duvar Yüzeyini Oluşturan Mimari Elemanlar

Duvar yüzeyini oluşturan elemanlar; Doluluk-Boşluk Oluşturan Mimari Elemanlar ve Yüzey Hareketi Oluşturan Mimari Elemanlar olmak üzere 2'ye ayrılarak incelenmiştir.

- Doluluk-Boşluk Oluşturan Mimari Elemanlar

- Pencereler

Geleneksel Safranbolu evlerinde pencereler evin dışı açılan bölümüdür ve çeşitli amaçlarla yapılmışlardır. Bu amaçlara göre farklılaşmış pencere tipleri yapının farklı bölümlerinde kullanılmıştır. Yapıda aydınlatma, güneşlenme, havalandırma, güvenlik sağlama, manzaraya ve sokağa açılmayı sağlarlar. Duvar yüzeyini eşit aralıklarla bölen mimari unsurlardır (Günay, 1989).

- Yüzey Hareketi Oluşturan Mimari Elemanlar

- Çıkmalar

Safranbolu evlerinin genellikle üst katlarında yer alan çıkmalar, (geleneksel adıyla Cumbalar) çeşitli amaçlarla kurgulanmıştır. Alt kat sokağın doğal çizgisine uyar, üst katta ise çıkmalarla dik kenarlı bir düzen kurulur. Zemin kat duvarının sokağın doğal çizgisi dikkate alınarak örüldüğü örneklerde, üst katta dik kenarlı iç mekânlar elde etmek amacıyla yapılmışlardır. Sokağa ya da bahçeye yapılabilen bu taşmalar manzara ile ilişki kurmak için yapılabildiği gibi iç mekânı genişletmek amacı ile de tercih edilmiş olabilmektedir. Cephe hareketi komşu binalara engel teşkil etmeyecek mesafelerde yapılmıştır. Bu kaygılarla inşa edilen evlerin doğaya ve insana saygılı olduğu görülmektedir.

- Payandalar

Geleneksel konutlarda payandalar çıkmayı destekler ve aynı zamanda cephedeki hareketi vurgulayan bir ritm elde etmeyi sağlar.

- Yatay ve Düşey Silmeler

- Muşabak

Hayat kısmında muşabaklar hava ve ışık almayı sağlar aynı zamanda üst katı taşıyan dikmeleri gizler. Kafes şeklinde iki yönde üst üste çakılmış ahşaplardan meydana gelirler.

- Giliste

Hayat kısmında yer alan mimari elemandır, muşabaklarla birlikte üst katı taşıyan dikmeleri gizlemeye yarar. Düşey çubuklar şeklinde kurgulanarak zemin katın duvar yüzeyinde yer alır. Işık almak ve havalandırma sağlamak amacı ile yapılmışlardır (Günay, 1989).

Çatı Yüzeyini Oluşturan Mimari Elemanlar

Geleneksel Safranbolu evlerinde çıkmalarla hareketlenen üst katı geniş saçaklı, yalın bir çatı örter. Çatı az eğimli ve oluklu kiremittir.

- Güvercinlik

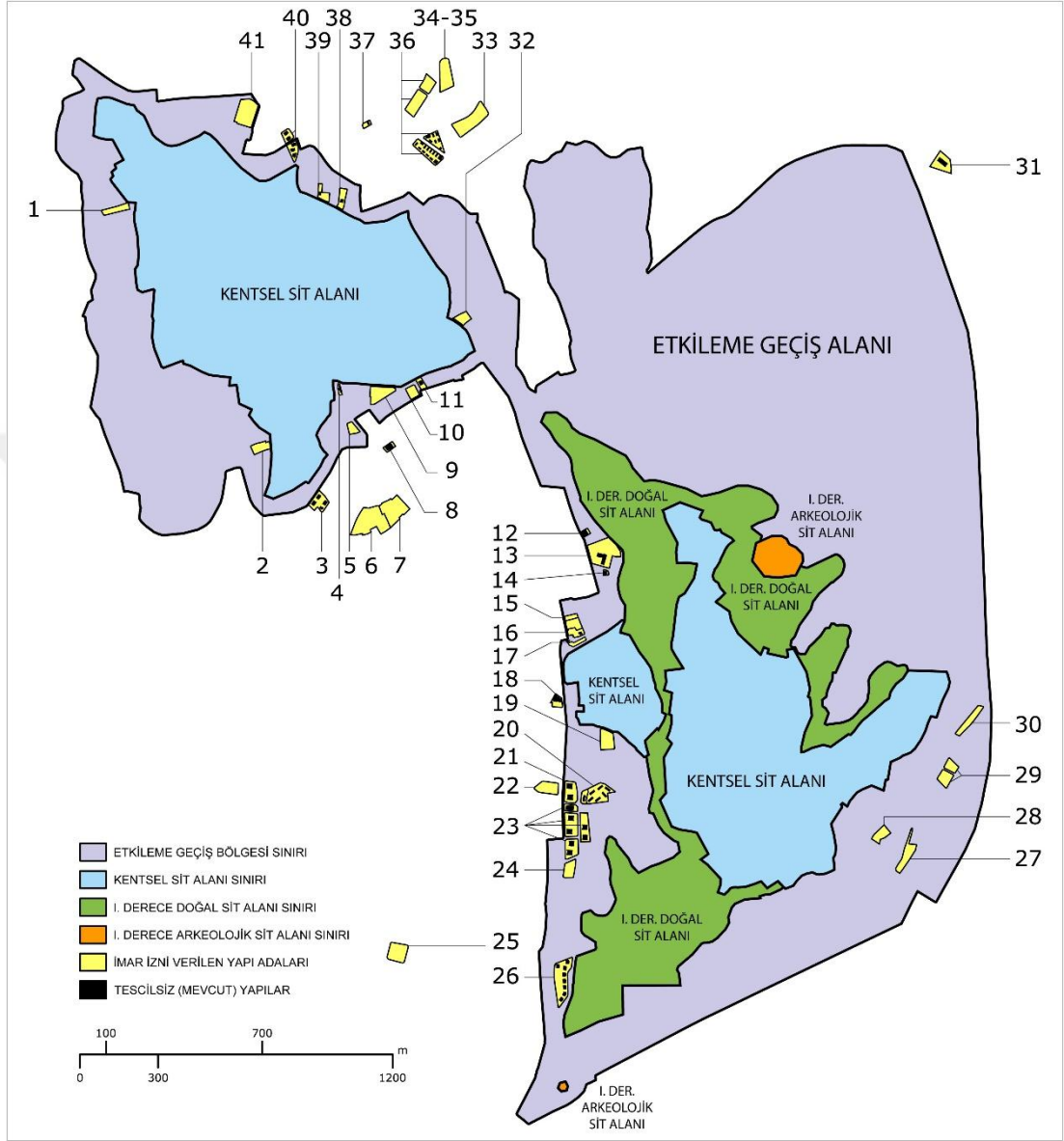
Çatıya ulaşmayı sağlayan, bakım ve onarım için çatıya çıkış kapağı niteliğindeki yapı elemanıdır.

Yapının Çevresi İle İlişki Kuran Diğer Mimari Elemanlar

- Bahçe Duvarları

Safranbolu evleri bahçelidir. Bağlar'da yer alan evlerin bahçesi daha büyüktür. Bu bahçeleri sokaktan ayıran bir duvar ile mahremiyet ve güvenlik sağlanır. Evin devamı niteliğindeki duvarlar insan boyundan fazla olduğu için sokaktan geçenler bahçeyi göremez. Bahçe duvarı bir istinat duvarı olabileceği gibi taş ya da kerpiçle örülmüş bir duvar da olabilir. Duvarın üzerinde yağmurdan koruma sağlaması amacı ile kiremit bir örtü ya da ahşap bir saçak bulunur. Sokaktan bahçeye üstü saçaklı iki kanatlı kapılarla girilir. Bahçe kapısı ile ev kapısı birbirine benzer (Günay, 1989).

6.7.2.3. Alanda Yapılan Analizler

Şekil 6.22. Safranbolu'da yapı cepheleri ölçeğinde çalışılan örnekler (Yetiş, 2016).

Tarihi Çevrede Yeni Yapılaşma uygulamalarının meydana getirdiği çevreyi değerlendirmek için Safranbolu Etkileme Geçiş Alanı içinde ve ya bu alana yakın konumda yer alan yapılar mimari unsurlarına göre sınıflandırılarak tablolar oluşturulmuştur. Çalışmanın yapıldığı alanın algılanabilmesi için hâlihazır harita üzerinden Safranbolu'da Yapı Cepheleri Ölçeğinde Çalışılan Örnekler isimli görsel hazırlanmıştır (Şekil 6.22). Yapılar görsel üzerinde numaralandırılarak kimlik bilgileri belirtilmek üzere Çizelge 6.1'de tablo halinde verilmiştir.

Çizelge 6.1. Safranbolu’da yapı cepheleri ölçğinde çalışılan örneklerin listesi (Yetiş, 2016).

NO	YAPI ADI	MAHALLE	KAT ADEDİ	YAPIM YILI	ADA-PARSEL
1	Sopalı Çıkma Sokak (Konut)	Bağlarbaşı	B+Z+1	2016	50/71
2	REYM City Ündar ve Zeren Apartmanı	Cemal Caymaz	B+Z+1 B+Z+2	2010 sonrası	72/20-21
3	Çimkent Sitesi	Yenimahalle	B+Z+3	2010 öncesi	685/45
4	Arsınlar Mehmet Dumlu Apartmanı	Cemal Caymaz	Z+2	2010 öncesi	68/17
5	Yıldız Geçidi Sokak (Konut, 2 blok)	Cemal Caymaz	Z+2	2010 sonrası	69/7
6	Hasan Doğan Sevgi Evleri	Yenimahalle	Z+2	2010 sonrası	608/153
7	Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi	Yenimahalle	B+Z+5	2015	608/3
8	Bağlar Saray Otel	Yenimahalle	Z+4	2010 öncesi	167/2
9	Hilton Otel	Yenimahalle	B+Z+2	2016	121/4
10	Somuncu Baba Sokak (Konut)	Yenimahalle	B+Z+3	2016	159/9-10
11	Atakent Konutları B Blok	Yenimahalle	B+Z+3	2010 öncesi	161/29
12	Sağlık Sokak (Konut)	Atatürk	B+Z+4	2010 öncesi	178/41
13	Safranbolu Devlet Hastanesi	Atatürk	B+Z+2	2010 sonrası	178/31
14	Yavuzlar Otel	Atatürk	B+Z+2	2010 öncesi	178/35
15	İ. Hakkı Özkan Sokak (Konut+İşyeri)	Atatürk	Z+2	2016	572/108
16	Güneş Han	Atatürk	Z+3	2010 öncesi	572/93
17	Sadri Artunç Caddesi (İşyeri)	Atatürk	Z+2	2010 sonrası	310/57-48
18	Zalifre Otel	Barış	Z+3	2010 öncesi	687/22-7-8
19	Taşharman Konutları (A-B Blok)	Barış	B+Z+2	2016	796/17
20	Uğurlu Sitesi (A-B-C-D-E-F-G Blok)	Barış	B+Z+2	2010 öncesi	107/61-797/62
21	Şehirkent Sitesi (A-B-C Blok)	Barış	B+Z+3	2010 öncesi	757/1-107/69
22	Safranbolu Adalet Sarayı	Barış	Z+2	2010 sonrası	509/86
23	Ermersa Sitesi (A-B-C-D-E-F-G Blok)	Barış	B+Z+3	2010 öncesi	758/1-759/1-760/1-799/70
24	Sancaktarlar Apartmanı	Barış	B+Z+1	2010 sonrası	706/1
25	Safranbolu Şehirlerarası Otobüs Terminali	Barış	B+Z	2000 sonrası	719/40
26	Gözde Sitesi (A-B-C-D-E-F-G-H Blok)	Barış	B+Z+3	2010 öncesi	706/22
27	Fadıl Sitesi (A-B-C-D Blok)	Babasultan	B+Z+2	2010 sonrası	371/63-64
28	Konak Kız Yurdu	Babasultan	B+Z+2	2000 sonrası	371/65
29	Özduran Sitesi (A-B-C-D-E Blok)	Babasultan	B+Z+2	2010 sonrası	371/66-67
30	Akçasu Konakları (A-B-C-D-E-F-G-H-İ Blok)	Babasultan	Z+1	2010 sonrası	371/1
31	Kardelen Öğrenci Yurdu	Kırkille	Z+4	2010 öncesi	236/4
32	Sepetoğlu Apartmanı	Bağlarbaşı	B+Z+2	2010 sonrası	32/43
33	Çiftlik Caddesi (Konut, A-B-C-D-E-F Blok)	Esentepe	B+Z+3	2010 sonrası	106/67
34	Çiftlik Caddesi (Konut)	Esentepe	B+Z+2	2010 sonrası	106/115
35	Safir Konakları (A-B-C-D-E-F Blok)	Esentepe	B+Z+1	2010 sonrası	106/115
36	Doğakent-Altınkent Villaları	Esentepe	B+Z+1	2010 öncesi	106/100-102-103-105-106
37	Niyazi Demir Konağı	Esentepe	Z+1	2005	107/1
38	Kurtuluş Caddesi (Konut)	Bağlarbaşı	B+Z+1	2010 sonrası	27/7
39	Kurtuluş Caddesi (Konut)	Bağlarbaşı	B+Z+1	2010 öncesi	26/9

Çizelge 6.1. (devam ediyor) (Yetiş, 2016).

NO	YAPI ADI	MAHALLE	KAT ADEDİ	YAPIM YILI	ADA-PARSEL
40	Vakıf Kent Sitesi (A1-A2-A3-A4-B1 Blok)	Bağlarbaşı	B+Z+2	2010 öncesi	673/106-542/103
41	Safranbolu Orman İşletme Müdürlüğü	Bağlarbaşı	B+Z+2	2010 sonrası	25/51

Verilen çizelgenin ardından örnek yapılar mimari unsurlarına göre sınıflandırılarak fotoğraflar ile yapının kimlik kartı niteliğinde yeni çizelgeler oluşturulmuştur (Bknz. Çizelge 6.2-6.42). Şekil 6.22’de verilen harita üzerinden yapının yakın çevresini ifade eden vaziyet planları elde edilerek kimlik kartında belirtilmiştir. Bu vaziyet planı üzerinde belirtilen bakı noktasından yapının genel bir fotoğrafı çekilerek bulunduğu mahalle ile birlikte tabloya eklenmiştir. Bu yeni tablolarda, Çizelge 6.1’e göre her yapının ada parsel numarası, kat adedi, yapım yılı ve yapım tekniğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Yapıda yer alan mimari unsurlar fotoğraflanarak malzemesi belirtilmiştir. Böylece geleneksel yapılardan referans alınan unsurların tespit edilmesi, bu veriler üzerinden sayısal bilgilere ulaşılması düşünülmüştür.

Çizelge 6.2. 1 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:50/71	KAT ADEDİ:B+Z+1	YAPIM YILI:2016	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>BAKİ NOKTASI</p> <p>KENTSEL SİT ALANI</p> <p>1</p> <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>0 10 30 60 m</p> <p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	CUMBA	PENCERE (PVC)	SÖVE (B.PAN)
 <p>SİLME DETAY</p> <p>YATAY SİLMELER (BETOPAN)</p>	 <p>BALKON VE PENCERE KORKULUĞU (METAL)</p> <p>BAHÇE DUVARI (TAŞ)</p> 		
	<p>ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p> <p>KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT)-ÇATI PENCERESİ</p> 		
 <p>BAĞLARBAŞI MAHALLESİ SOPALI ÇIKMAZ SOKAK (KONUT)</p> <p>CEPHE KAPLAMA MALZEMESİ (BETOPAN)</p> 			

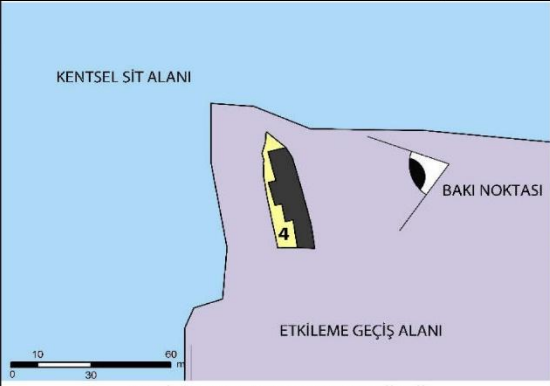

Çizelge 6.3. 2 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:72/20-21	KAT ADEDİ:B+Z+2 - B+Z+1	YAPIM YILI:2010 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME	
DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR				
 <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>BAKI NOKTASI</p> <p>2</p> <p>KENTSEL SİT ALANI</p> <p>0 10 30 60 m</p> <p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>		CUMBA	PENCERE (PVC)	SİLME (B.PAN)
				
		YATAY VE DİKEY SİLMELER (BETOPAN+BOYA)		
		BALKON VE PENCERE KORKULUĞU (METAL)		
 <p>CEMAL CAYMAZ MAHALLESİ REYM CITY ÜNDAR VE ZEREN APARTMANI</p>		ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
		KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT)		
		BAHÇE DUVARI (TAŞ)		
				
				

Çizelge 6.4. 3 nolu yapı (Yetiş, 2016).

YENİ YAPILAŞMA UYGULAMALARINA GELENEKSEL KONUTLARDAN YANSIYAN MİMARİ ELEMANLAR			
ADA-PARSEL NO:685/45	KAT ADEDİ:B+Z+3	YAPIM YILI:2010 ÖNCESİ	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
<p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>	<p>DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p>		
	<p>CUMBA</p>	<p>PENCERE (AHŞAP)</p>	
<p>YATAY VE DİKEY SİLMELER (AHŞAP)</p>	<p>SÖVE (AHŞAP)</p>	<p>MUŞABAK (AHŞAP)</p>	
	<p>BAHÇE DUVARI</p>		
<p>YENİMAHALLE MAHALLESİ ÇİMKENT SİTESİ</p>			

Çizelge 6.5. 4 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:68/17	KAT ADEDİ:Z+2	YAPIM YILI:2010 ÖNCESİ	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>	<p>DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p>		
	CUMBA	PENCERE (AHŞAP) - SÖVE (AHŞAP)	
 <p>YATAY VE DİKEY SİLMELER (AHŞAP)</p>	 <p>BALKON KORK. (METAL) - MUŞABAK (AHŞAP)</p>		
		 <p>SİLME (AHŞAP-BOYA)</p>	<p>ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p> <p>KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)</p>
<p>CEMAL CAYMAZ MAHALLESİ ARSLANLAR MEHMET DURLU APARTMANI</p>			

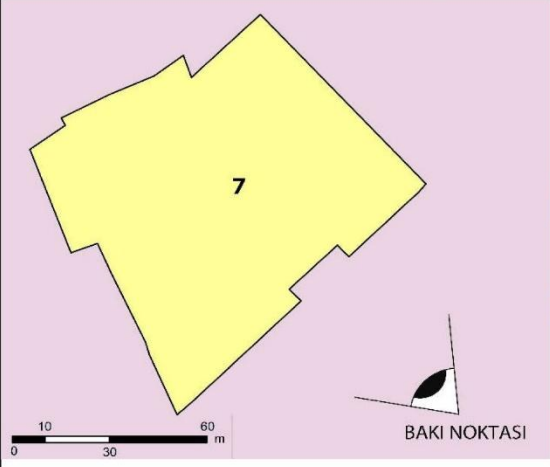

Çizelge 6.6. 5 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:69/7	KAT ADEDİ:Z+2	YAPIM YILI:2010 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>	<p>DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p>		
	 <p>YATAY VE DİKEY SİLMELER (BETOPAN)</p>	 <p>PENCERE (PVC)</p>	
	<p>ÇEPHE KAPLAMA MALZEMESİ (BETOPAN)</p>		
	 <p>SİLME (BETOPAN)</p>	 <p>SÖVE (BETOPAN)</p>	 <p>ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR KIRMA ÇATI (ALATURA KİREMİT)</p>
	<p>BAHÇE DUVARI (TAŞ)</p> 		
<p>CEMAL CAYMAZ MAHALLESİ YILDIZ GEÇİDİ SOKAK (KONUT, 2 BLOK)</p>			

Çizelge 6.7. 6 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:608/153	KAT ADEDİ:Z+2	YAPIM YILI:2010 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	YATAY VE DİKEY SİLMELER (AĞŞAP)	PENCERE (PVC)	
			
	ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR	KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT)	
	SİLME (AĞŞAP)		
	BALKON KORKULUĞU (AĞŞAP)	BAHÇE DUVARI (TAŞ)	
			
YENİMAHALLE MAHALLESİ HASAN DOĞAN SEVGİ EVLERİ			

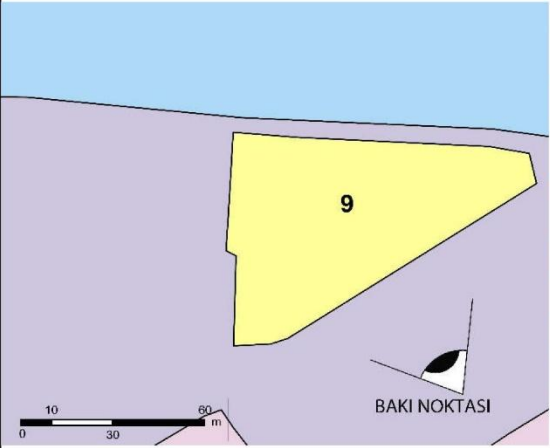

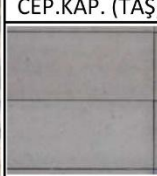

Çizelge 6.8. 7 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:608/3	KAT ADEDİ:B+Z+5	YAPIM YILI:2015	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	CUMBA	PENCERE-GİYDİRME CEPHE (METAL) - GİLİSTE (AĞŞAP)	
	YATAY VE DİKEY SİLMELER (AĞŞAP)		
	PAYANDA (ÇELİK)	SİLME (AĞŞAP)	
<p>YENİMAHALLE MAHALLESİ SAFRANBOLU FETHİ TOKER GÜZEL SANATLAR VE TASARIM FAKÜLTESİ</p>	KIRMA ÇATI (METAL ÇATI KAPLAMASI) - ÇATI PENCERESİ		
			

Çizelge 6.9. 8 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:167/2	KAT ADEDİ:B+Z+3	YAPIM YILI:2010 ÖNCESİ	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
<p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>BAKİ NOKTASI</p> <p>0 10 30 60 m</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	CUMBA	PENCERE (AĞŞAP)	
<p>YATAY VE DİKEY SİLMELER (AĞŞAP)</p>	<p>BALKON KORKULUĞU (AĞŞAP) - MUŞABAK (AĞŞAP)</p>		<p>SÖVE (AĞŞAP)</p>
	<p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>	<p>PAYANDA (AĞŞAP)</p>	<p>SİLME (AĞŞAP)</p>
<p>YENİMAHALLE MAHALLESİ BAĞLAR SARAY OTEL</p>		<p>ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p> <p>KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)</p>	

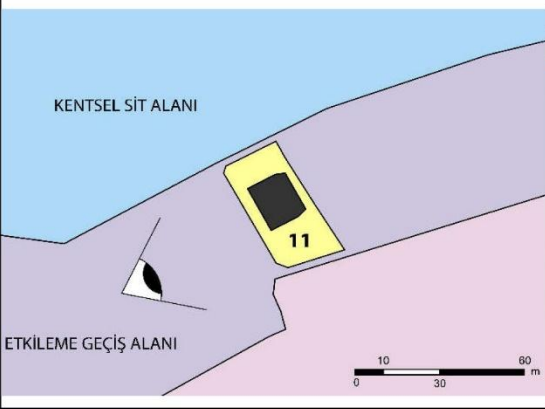

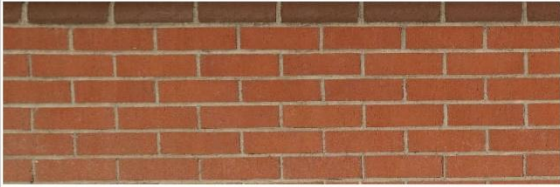
Çizelge 6.10. 9 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:121/4	KAT ADEDİ:B+Z+2	YAPIM YILI:2016	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>	<p>DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p>		
	<p>CUMBA</p> 	<p>GIYDIRME CEPHE - PENCERE (METAL)</p> 	
 <p>YATAY VE DİKEY SİLMELER (BETOPAN)</p>	<p>SÖVE (BETOPAN) - (TAŞ)</p> 	<p>PAYANDA (B.PAN)</p> 	<p>BAHÇE DUV. (TAŞ)</p>
	<p>YENİMAHALLE MAHALLESİ HİLTON OTEL</p>	<p>CEP.KAP. (TAŞ)</p> 	<p>ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p> <p>KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT) - ÇATI PENCERESİ</p>

Çizelge 6.11. 10 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:159/9-10	KAT ADEDİ:B+Z+3	YAPIM YILI:2016	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	CUMBA 	PENCERE (PVC) - PENCERE KORK. (METAL) 	
VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ 	YATAY VE DİKEY SİLMELER (BETOPAN) 		
	CEPHE KAP. MALZ. (B.PAN) 	SÖVELER (B.PAN) 	
YENİMAHALLE MAHALLESİ SOMUNCU BABA SOKAK (KONUT)	ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT) 		
	SİLMELER (BETOPAN) 	PAYANDA (B.PAN) 	
	BAHÇE DUVARI (TAŞ) 		

Çizelge 6.12. 11 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:161/29	KAT ADEDİ:B+Z+3	YAPIM YILI:2010 ÖNCESİ	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>KENTSEL SİT ALANI</p> <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>11</p> <p>0 10 30 60 m</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	YATAY VE DİKEY SİLMELER (AŞŞAP)	PENCERE (AŞŞAP)	SÖVELER (AŞŞAP)
 <p>YENİMAHALLE MAHALLESİ ATAKENT KONUTLARI B BLOK</p>			
	ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR	KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)	
			
SİLMELER (AŞŞAP)	DİĞER MİMARİ ELEMANLAR		
	BAHÇE DUVARI (TUĞLA)		
			

Çizelge 6.13. 12 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:178/41	KAT ADEDİ:B+Z+4	YAPIM YILI: 2010 ÖNCESİ	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>BAKİ NOKTASI</p> <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>I. DER. DOĞAL SİT ALANI</p> <p>0 10 30 60 m</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	YATAY VE DİKEY SİLMELER (BOYA)	PENCERE (PVC - METAL)	
 <p>BALKON KORKULUĞU (TUĞLA DUVAR+METAL PROFİL)</p>	 		
	 <p>SÖVE (ALÇI)</p>	 <p>ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p> <p>KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)</p>	
 <p>ATATÜRK MAHALLESİ SAĞLIK SOKAK (KONUT)</p>			

Çizelge 6.14. 13 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:178/31	KAT ADEDİ:B+Z+2	YAPIM YILI:2010 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR			
	YATAY VE DİKEY SİLMELER (ALÇI)	PENCERE (METAL) - SÖVE (ALÇI)	
VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ	CEPHE KAP. MALZ. (AĞAÇ)	ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR	
		TERAS ÇATI	
ATATÜRK MAHALLESİ SAFRANBOLU DEVLET HASTANESİ	BAHÇE DUVARI (TAŞ)		

Çizelge 6.15. 14 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:178/35	KAT ADEDİ:B+Z+2	YAPIM YILI:2010 ÖNCESİ	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR			
 <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>14</p> <p>BAKİ NOKTASI</p> <p>I. DER. DOĞAL SİT ALANI</p> <p>0 10 30 60 m</p>	YATAY VE DİKEY SİLMELER (AHŞAP)	PENCERE (PVC)	
	 <p>SİLME (AHŞAP)</p>	 	
VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ	MUŞABAK (AHŞAP) - SÖVE (AHŞAP)	ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR	
 <p>ATATÜRK MAHALLESİ YAVUZLAR OTEL</p>		KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)	
			

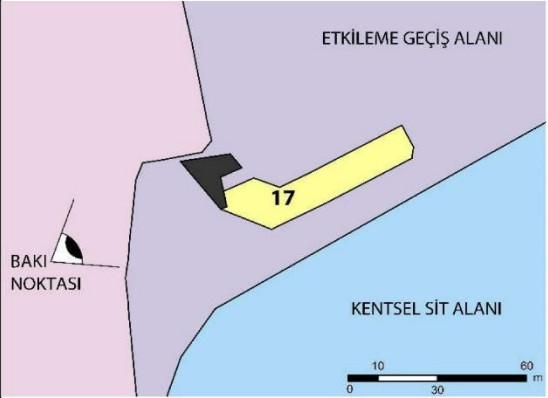

Çizelge 6.16. 15 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:572/108	KAT ADEDİ:Z+2	YAPIM YILI:2016	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>BAKI NOKTASI</p> <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>15</p> <p>0 10 30 60 m</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	  <p>CUMBA</p>	 <p>PENCERE (PVC) - SÖVE (PVC)</p>	
<p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>	 <p>YATAY SİLMELER (BETOPAN)</p>	<p>ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p> <p>KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT)</p>	
	<p>DİĞER MİMARİ ELEMANLAR</p> <p>BAHÇE DUVARI (TAŞ)</p> 		
<p>ATATÜRK MAHALLESİ İ. HAKKI ÖZKAN SOKAK (KONUT+İŞYERİ)</p>			

Çizelge 6.17. 16 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:572/93	KAT ADEDİ:Z+3	YAPIM YILI:2010 ÖNCESİ	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	CUMBA	PENCERE (AŞAP) - (METAL)	
	YATAY VE DİKEY SİLMELER (AŞAP)		SÖVE (AŞAP) - (METAL)
	SİLMELER (AŞAP)		TERAS ÇATI
VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ			
ATATÜRK MAHALLESİ GÜNEŞ HAN			

Çizelge 6.18. 17 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:310/57-48	KAT ADEDİ:Z+2	YAPIM YILI:2010 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	YATAY SİLMELER (BOYA) - (ALÇI)	PENCERE (PVC) - (METAL)	
VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ			
	SÖVELER (BOYA) - (ALÇI)	ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR GİZLİ KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT)	
ATATÜRK MAHALLESİ SADRI ARTUNÇ CADDESİ (İŞYERİ)			
	SİLMELER (BOYA) - (ALÇI)		

Çizelge 6.19. 18 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:687/22-7-8	KAT ADEDİ:Z+3	YAPIM YILI:2010 ÖNCESİ	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR			
 <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>BAKI NOKTASI</p> <p>KENTSEL SİT ALANI</p> <p>18</p> <p>0 10 30 60 m</p>	CUMBA	PENCERE (AHSAP)	MUŞABAK (AHSAP)
			
VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ	YATAY VE DİKEY SİLMELER (AHSAP)		ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR
	KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT)		
BARIŞ MAHALLESİ ZALİFRE OTEL			

Çizelge 6.20. 19 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:796/17	KAT ADEDİ:B+Z+2	YAPIM YILI:2016	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
		PENCERE (PVC)	
	CEPHE KAPLAMASI (BETOPAN)		
		DİĞER M. ELEMANLAR BAHÇE DUVARI (TAŞ)	
<p>BARIŞ MAHALLESİ TAŞHARMAN KONUTLARI (A-B BLOK)</p>	ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT)		
			

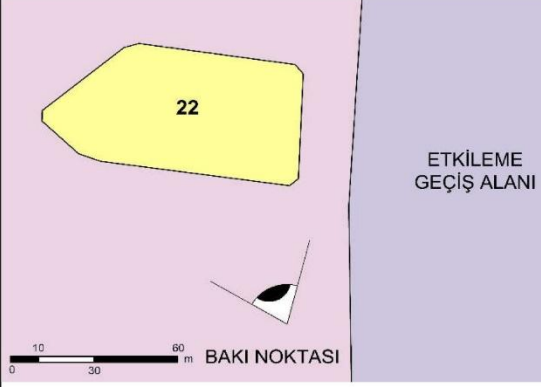

Çizelge 6.21. 20 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:107/61 - 797/62	KAT ADEDİ:B+Z+2	YAPIM YILI:2010 ÖNCESİ	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>20</p> <p>BAKI NOKTASI</p> <p>0 10 30 60 m</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	 <p>CUMBA</p>	 <p>PENCERE (PVC)</p>	 <p>SÖVELER (ALÇI)</p>
VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ	 <p>YATAY VE DİKEY SİLMELER (BOYA) - (ALÇI)</p>	 <p>ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p>	 <p>KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)</p>
 <p>BARIŞ MAHALLESİ UĞURLU SİTESİ (A-B-C-D-E-F-G BLOK)</p>	 <p>SİLMELER (BOYA) - (ALÇI)</p>	 <p>BAHÇE DUVARI (BETON)</p>	

Çizelge 6.22. 21 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:757/1-107/69	KAT ADEDİ:B+Z+3	YAPIM YILI: 2010 ÖNCESİ	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>21</p> <p>BAKI NOKTASI</p> <p>0 10 30 60 m</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	CUMBA	PENCERE (AĞŞAP)	SÖVE (AĞŞAP)
			
	YATAY VE DİKEY SİLMELER (BOYA)	ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR	
	KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)		
			
	MUŞABAK (AĞŞAP)- BALKON KORK.(AĞŞAP)	DİĞER MİMARİ ELEMANLAR	
		BAĞE DUVARI (TAŞ)	
BARIŞ MAHALLESİ ŞEHİRKENT SİTESİ (A-B-C BLOK)			

Çizelge 6.23. 22 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:509/86	KAT ADEDİ:Z+2	YAPIM YILI:2010 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR			
 <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>0 10 30 60 m BAKİ NOKTASI</p>	CUMBA		PENCERE (AHŞAP) - (METAL) SÖVE (TAŞ) - (AHŞAP)
	 <p>YATAY VE DİKEY SİLMELER (AHŞAP) - (TAŞ) - (ALÇI)</p>		
VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ		PENCERE KORKULUĞU (AHŞAP)	
	 <p>SİLMELER (AHŞAP) - (TAŞ) - (ALÇI)</p>		
			 <p>PAYANDA (AHŞAP)</p>
BARIŞ MAHALLESİ SAFRANBOLU ADALET SARAYI		ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR	
		KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)	
			

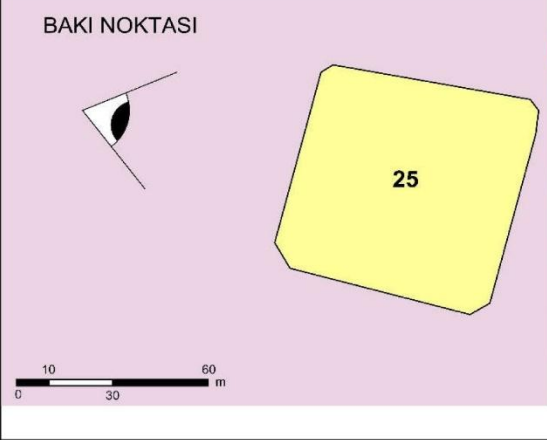

Çizelge 6.24. 23 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:758/1-759/1-760/1-799/70	KAT ADEDİ:B+Z+3	YAPIM YILI:2010 ÖNCESİ	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>BAKI NOKTASI</p> <p>23</p> <p>23</p> <p>23</p> <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>1. DER. DOĞAL SİT ALANI</p> <p>0 10 30 60 m</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	CUMBA	PENCERE (AHSAP)	
	YATAY VE DİKEY SİLMELER (AHSAP)		BALKON KORK. (METAL)
	PAYANDA (AHSAP)	SÖVE (AHSAP)	BAĞIÇ DUVARI (TAŞ)
	DIĞER MİMARİ ELEMANLAR		ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR
	BAĞIÇ DUVARI (TAŞ)		KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)
BARIŞ MAHALLESİ ERMERSA SİTESİ (A-B-C-D-E-F-G BLOK)			

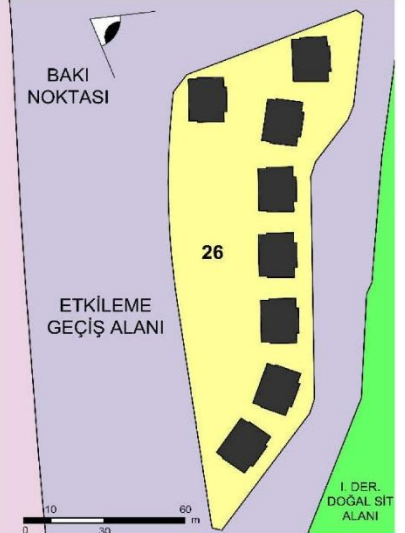

Çizelge 6.25. 24 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:706/1	KAT ADEDİ:B+Z+1	YAPIM YILI:2010 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME	
DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR				
 <p>BAKİ NOKTASI</p> <p>24</p> <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>0 10 30 60 m</p>	CUMBA		PENCERE (PVC)	
	 <p>YATAY VE DİKEY SİLMELER (BETOPAN)</p>			
VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ	 <p>SİLMELER (BETOPAN)</p>		CEPHE KAPLI. MALZ. (BETOPAN)	SÖVELER (BETOPAN)
	 <p>BAHÇE DUVARI (BETON)</p>		ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR	
			KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT)	
BARIŞ MAHALLESİ SANCAKTARLAR APARTMANI				

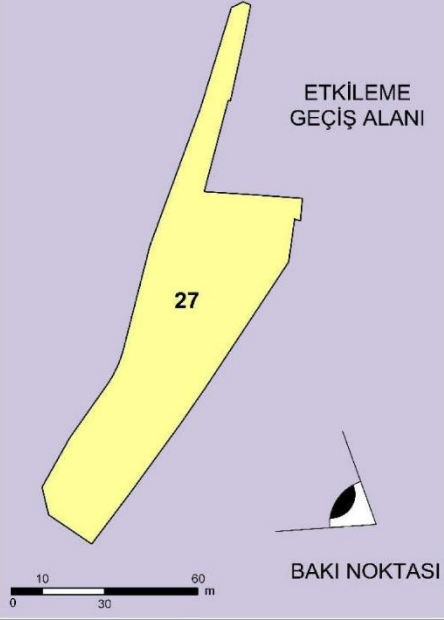

Çizelge 6.26. 25 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:719/40	KAT ADEDİ:B+Z	YAPIM YILI:2000 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
<p>BAKİ NOKTASI</p> 	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	PAYANDA (AHŞAP)	PENCERE (METAL)	
VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ		MUŞABAK (AHŞAP)	SÖVE (ALÇI)
			
BARIŞ MAHALLESİ SAFRANBOLU ŞEHİRLERARASI OTOBÜS TERMİNALİ	ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		CEPHE KAPL. MALZ. (AHŞAP) - (TAŞ)
		KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT)-TERAS VE GİZLİ ÇATI	
			

Çizelge 6.27. 26 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:706/22	KAT ADEDİ:B+Z+3	YAPIM YILI:2010 ÖNCESİ	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME	
 <p>BAKİ NOKTASI</p> <p>26</p> <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>I. DER. DOĞAL SİT ALANI</p> <p>0 10 30 60 m</p> <p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR			
	CUMBA		PENCERE (AĞŞAP)	
 <p>YATAY VE DİKEY SİLMELER (BOYA)</p>		 <p>MUŞABAK (AĞŞAP)</p>		 <p>CEPHE KAPL. MALZ. (TAŞ)</p>
 <p>SİLMELER (BOYA)</p>		 <p>BAĞÇE DUV. (BETON)</p>	ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR	
 <p>BARIŞ MAHALLESİ GÖZDE SİTESİ (A-B-C-D-E-F-G-H BLOK)</p>		KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)		
				

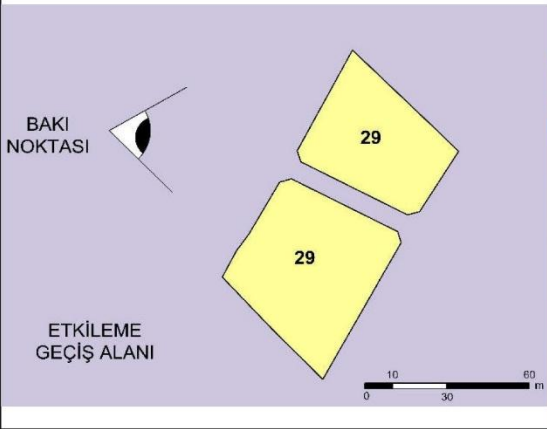
Çizelge 6.28. 27 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:371/63-64	KAT ADEDİ:B+Z+2	YAPIM YILI:2010 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	CUMBA	PENCERE (PVC)	
			
	YATAY VE DİKEY SİLMELER (BOYA)		
	ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)		
	ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)		
	BAHÇE DUVARI (TAŞ)		
	BAHÇE DUVARI (TAŞ)		
BABASULTAN MAHALLESİ FADIL SİTESİ (A-B-C-D BLOK)			

Çizelge 6.29. 28 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:371/65	KAT ADEDİ:B+Z+2	YAPIM YILI:2000 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
<p>BAKI NOKTASI</p> <p>28</p> <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>0 10 30 60 m</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	CUMBA	PENCERE (PVC)	
	SÖVE (AHSAP) - (TAŞ)		PAYANDA (AHSAP)
VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ			
	YATAY VE DİKEY SİLMELER (AHSAP)		
	ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT) - ÇATI PENCERESİ		
BABASULTAN MAHALLESİ KONAK KIZ YURDU			

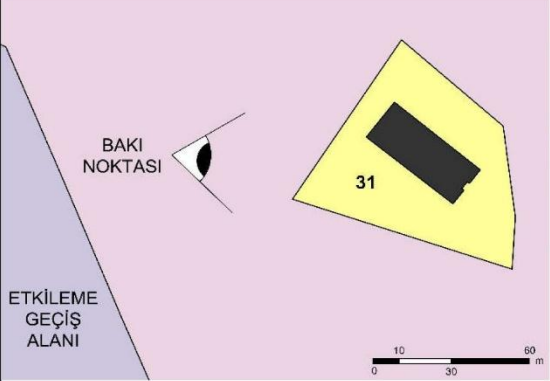

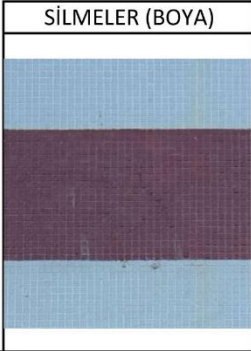

Çizelge 6.30. 29 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:371/66-67	KAT ADEDİ:B+Z+2	YAPIM YILI:2010 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>BAKI NOKTASI</p> <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>0 10 30 60 m</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	CUMBA	PENCERE (PVC)	
VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ			
	YATAY VE DİKEY SİLMELER (BOYA)		DİĞER MİMARİ ELEMANLAR
			BAHÇE DUVARI (TAŞ)
	SİLMELER (BOYA)		
BABASULTAN MAHALLESİ ÖZDURAN SİTESİ (A-B-C-D-E BLOK)			
			<p>ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p> <p>KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)</p>

Çizelge 6.31. 30 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:371/1	KAT ADEDİ:Z+1	YAPIM YILI:2010 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR			
	CUMBA	PEN. (PVC)-PEN./BALK. KORK. (AĞŞAP)-SÖVE (AĞŞAP)	
VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ	YATAY VE DİKEY SİLMELER (AĞŞAP)		
	BAHÇE DUVARI (TAŞ)		
	ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	SİLMELER (AĞŞAP)	KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT)	
BABASULTAN MAHALLESİ AKÇASU KONAKLARI (A-B-C-D-E-F-G-H-İ BLOK)			

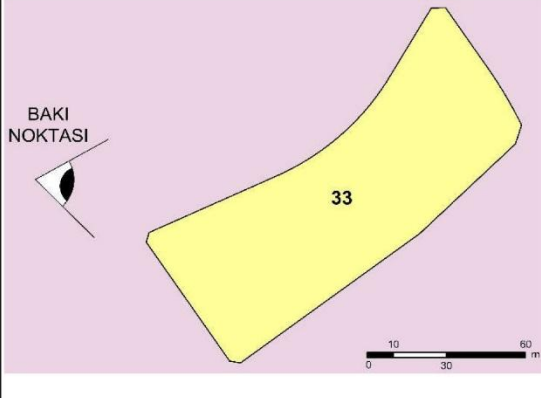

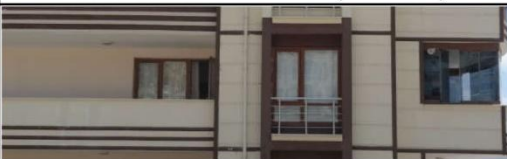

Çizelge 6.32. 31 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:236/4	KAT ADEDİ:Z+4	YAPIM YILI:2010 ÖNCESİ	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME		
DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR					
	CUMBA 		PENCERE (AHSAP) - SÖVE (BOYA) 		
	SİLMELER (BOYA) 		BAHÇA DUV. (TAŞ) 		ÇATI PENCERESİ
VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ					
		YATAY VE DİKEY SİLMELER (BOYA) 		ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR KIRMA ÇATI (METAL ÇATI. KAPL.) 	
KIRKİLLE MAHALLESİ KARDELEN ÖĞRENCİ YURDU					

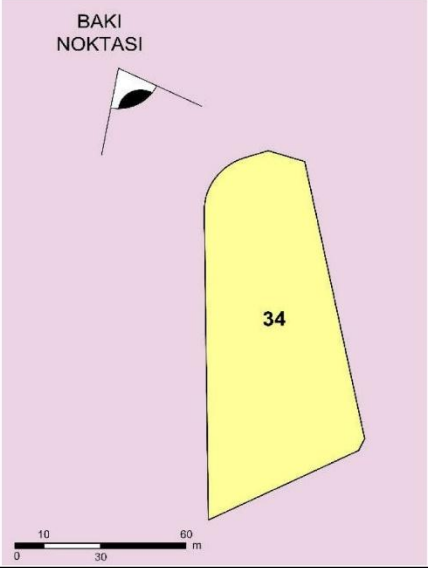

Çizelge 6.33. 32 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:32/43	KAT ADEDİ:B+Z+2	YAPIM YILI:2010 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	CUMBA (ÇIKMA)	PENCERE (PVC)	
VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ			
		YATAY SİLME (BOYA)	SÖVE
		ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR	
		KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)	
	BAĞLARBAŞI MAHALLESİ SEPETOĞLU APARTMANI		

Çizelge 6.34. 33 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:106/67	KAT ADEDİ:B+Z+3	YAPIM YILI:2010 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	CUMBA	PENCERE (PVC)	
			
	DİĞER MİMARİ ELEMANLAR BAHÇE DUVARI (TAŞ)		
VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ	YATAY VE DİKEY SİLMELER (BETOPAN)		
			ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR
	SİLMELER (BETOPAN)	TERAS ÇATI	
			
	PAYANDA (BETOPAN)		
ESENTEPE MAHALLESİ ÇİFTLİK CADDESİ (KONUT, A-B-C-D-E-F BLOK)			

Çizelge 6.35. 34 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:106/115	KAT ADEDİ:B+Z+2	YAPIM YILI:2010 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>BAKI NOKTASI</p> <p>34</p> <p>0 10 30 60 m</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	YATAY SİLMELER (BOYA)	PENCERE (AHSAP) - MUŞABAK (AHSAP)	
	SİLMELER (BOYA)		
			SÖVE (AHSAP)
			
	DİĞER MİMARİ ELEMANLAR BAHÇE DUVARI (TAŞ KAPL.)		
			
			ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)
ESENTEPE MAHALLESİ ÇİFTLİK CADDESİ (KONUT)			

Çizelge 6.36. 35 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:106/115	KAT ADEDİ:B+Z+1	YAPIM YILI:2010 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME	
 <p>BAKİ NOKTASI</p> <p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>	<p>DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p>			
	<p>CUMBA</p> <p>YATAY VE DİKEY SİLMELER (AHSAP)</p>	<p>PENCERE (AHSAP) - MUŞABAK (AHSAP)</p> 		
 <p>ESENTEPE MAHALLESİ SAFİR KONAKLARI (A-B-C-D-E-F BLOK)</p>	<p>PAYANDA (AHSAP)</p> 	<p>BAHÇE DUV. (TAŞ KAPL.)</p> 	<p>SÖVE (AHSAP)</p> 	<p>BALKON KORK. MUŞABAK (AHSAP)</p>
	<p>ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p> <p>KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT) - ÇATI PENCERESİ</p> 			

Çizelge 6.37. 36 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:106/100-102-103-105-106	KAT ADEDİ:B+Z+1	YAPIM YILI:2010 ÖNCESİ	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
<p>BAKI NOKTASI</p> <p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	PENCERE (AĞŞAP)		ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)
<p>ESENTEPE MAHALLESİ DOĞAKENT -ALTINKENT VİLLALARI</p>	<p>SÖVE AĞŞAP</p>	<p>BAĞE DUVAR (TAŞ)</p>	<p>ÇATI PENCERESİ</p>
	<p>BALKON KORKULUĞU (METAL)</p>		

Çizelge 6.38. 37 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:107/1	KAT ADEDİ:Z+1	YAPIM YILI:2005	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>	<p>DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p>		
	<p>CUMBA</p> <p>YATAY VE DİKEY SİLMELER (AHŞAP)</p>	<p>PENCERE (AHŞAP) MUŞABAK (AHŞAP) SÖVE (AHŞAP)</p> 	
 <p>ESENTEPE MAHALLESİ NİYAZI DEMİR KONAĞI</p>	<p>BALKON KORK. (AHŞAP)</p> 	<p>DİĞER MİMARİ ELEMANLAR</p> <p>BAHÇE DUVARI (TAŞ)</p> 	
	<p>PAYANDA (AHŞAP)</p> 	<p>SİLME (AHŞAP) DETAY</p> 	<p>ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p> <p>KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT)</p>

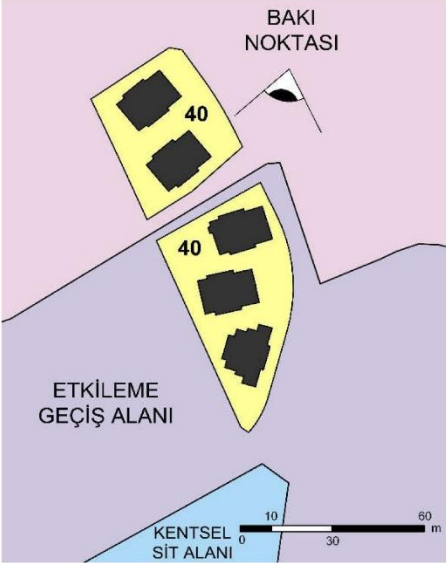

Çizelge 6.39. 38 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:27/7	KAT ADEDİ: B+Z+1	YAPIM YILI:2010 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
<p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>38</p> <p>KENTSEL SİT ALANI</p> <p>BAKİ NOKTASI</p> <p>0 10 30 60 m</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	CUMBA	PENCERE (AHŞAP)	
<p>YATAY VE DİKEY SİLMELER (AHŞAP)</p>	<p>CEPHE KAPLAMASI (AHŞAP)</p>	<p>DİĞER M. ELEM. BAHÇE DUV. (TAŞ)</p>	
	<p>PAYANDA (AHŞAP)</p>	<p>ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT)</p>	
<p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>	<p>KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT)</p>		
BAĞLARBAŞI MAHALLESİ KURTULUŞ CADDESİ (KONUT)			

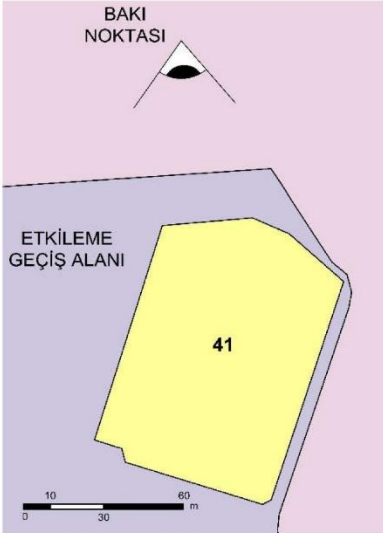

Çizelge 6.40. 39 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:26/9	KAT ADEDİ:B+Z+1	YAPIM YILI:2010 ÖNCESİ	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>39</p> <p>KENTSEL SİT ALANI</p> <p>BAKI NOKTASI</p> <p>0 10 30 60 m</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	YATAY VE DİKEY SİLMELER (AĞŞAP)	PENCERE (AĞŞAP) - SÖVE (AĞŞAP)	
 <p>SİLMELER (AĞŞAP)</p>	 <p>PENCERE (AĞŞAP) - SÖVE (AĞŞAP)</p>		
	MUŞABAK (AĞŞAP) - PAYANDA (AĞŞAP)	BAHÇE DUVARI (BETON)	
 <p>VAZİYET PLANI VE BAKIŞ YÖNÜ</p>	 <p>MUŞABAK (AĞŞAP) - PAYANDA (AĞŞAP)</p>	 <p>BAHÇE DUVARI (BETON)</p>	
	 <p>ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p> <p>KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)</p>	 <p>BAHÇE DUVARI (BETON)</p>	
BAĞLARBAŞI MAHALLESİ KURTULUŞ CADDESİ (KONUT)			

Çizelge 6.41. 40 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:673/106-542/103	KAT ADEDİ:B+Z+2	YAPIM YILI:2010 ÖNCESİ	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>BAKİ NOKTASI</p> <p>40</p> <p>40</p> <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>KENTSEL SİT ALANI</p> <p>0 10 30 60 m</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	YATAY SİLMELER (AHŞAP)	PENCERE (AHŞAP)	SÖVE (AHŞAP)
 <p>BALKON KORKULUĞU (AHŞAP)</p>			
			
 <p>MUŞABAK (AHŞAP)</p>	DİĞER MİMARİ ELEMANLAR		
	BAHÇE DUVARI (TAŞ)		
	BAĞLARBAŞI MAHALLESİ VAKIF KENT SİTESİ (A1-A2-A3-A4-B1 BLOK)		
	ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR KIRMA ÇATI (ALATURKA KİREMİT)		
			

Çizelge 6.42. 41 nolu yapı (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO:25/51	KAT ADEDİ:B+Z+2	YAPIM YILI:2010 SONRASI	YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME
 <p>BAKİ NOKTASI</p> <p>ETKİLEME GEÇİŞ ALANI</p> <p>41</p> <p>0 10 30 60 m</p>	DUVAR YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR		
	CUMBA	PENCERE (PVC)	
	SÖVE (AHŞAP) / (TAŞ)		SİLME (AHŞAP)
	CEPHE KAPL. MALZ. (AHŞAP) - (TAŞ)		
			
	<p>BAĞLARBAŞI MAHALLESİ SAFRANBOLU ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ</p>		
			<p>ÇATI YÜZEYİNİ OLUŞTURAN MİMARİ ELEMANLAR</p> <p>KIRMA ÇATI (MARSİLYA KİREMİT)</p>

Çizelge 6.43. Yeni yapılaşma uygulamalarına geleneksel konutlardan yansıyan mimari elemanların değerlendirilmesi (Yetiş, 2016).

		Duvar yüzeyini Oluşturan Mimari Elemanlar																Çatı Yüzeyini Oluşturan Mimari Elemanlar						Çevreyle İlişki Kuran Diğer Elemanlar										
		Doluluk Boşluk Olş. Mim. Elemanlar				Yüzey Hareketi Oluşturan Mimari Elemanlar																												
		Pencere				Payanda			Silme				Söve				Cephe Kapl.				Kırma Çatı		Gizli Çatı		Teras Çatı		Çatı Penceresi		Bahçe Duvarı					
Yapı No	Ahşap	Metal	PVC	Cumba	Ahşap	B.pan	Çelik	Yatay				Dikey				Ahşap	Alçı	B.pan	Boya	Ahşap	B.pan	Muşabak	Gliste	Alaturka Kiremit	Marsilya Kiremit	Alaturka Kiremit	Marsilya Kiremit	Teras Çatı	Çatı Penceresi	Taş	Beton	Tuğla		
								Ahşap	Alçı	B.pan	Boya	Ahşap	Alçı	B.pan	Boya																			
1			+	+					+							+												+	+					
2			+	+									+				+												+	+				
3	+			+					+					+								+								+	+			
4	+			+					+					+								+				+				+	+			
5			+	+						+						+						+								+	+			
6			+						+					+											+					+	+			
7		+		+			+	+						+									+					+	+			+		
8	+			+	+				+					+								+				+				+	+			
9		+		+		+				+						+						+						+	+					
10			+	+		+				+						+						+							+	+				
11	+								+					+												+							+	
12			+										+			+			+						+							+		
13		+								+				+								+						+						
14			+						+					+											+									
15			+	+						+														+									+	
16	+	+		+					+					+													+						+	
17		+	+							+					+			+								+								
18	+			+					+					+								+												
19			+	+																		+											+	
20			+	+					+								+								+								+	
21	+			+									+		+							+				+						+		
22	+	+		+	+				+	+				+											+								+	

Çizelge 6.43. (devam ediyor) (Yetiş, 2016).

		Duvar yüzeyini Oluşturan Mimari Elemanlar																Çatı Yüzeyini Oluşturan Mimari Elemanlar						Çevreyle İlişki Kuran Diğer Elemanlar												
		Doluluk-Boşluk Olş. Mim. Elemanlar		Yüzey Hareketi Oluşturan Mimari Elemanlar																																
		Pencere			Payanda			Silme								Söve				Cephe Kapl.				Kırma Çatı		Gizli Çatı		Teras Çatı		Çatı Penceresi	Bahçe Duvarı					
Yapı No	Ahşap	Metal	PVC	Cumba	Ahşap	B.pan	Çelik	Ahşap	Alçı	B.pan	Boya	Ahşap	Alçı	B.pan	Boya	Ahşap	Alçı	B.pan	Boya	Ahşap	B.pan	Muşabak	Gliste	Alaturka Kiremit	Marsilya Kiremit	Alaturka Kiremit	Marsilya Kiremit	Teras Çatı	Çatı Penceresi	Taş	Beton	Tuğla				
23	+			+	+			+				+				+									+						+					
24			+	+						+					+			+				+			+							+				
25		+			+												+						+		+			+								
26	+			+							+				+	+							+			+							+			
27			+	+							+				+											+							+			
28	+			+	+			+				+				+							+			+				+	+					
29			+	+							+				+											+							+			
30			+	+				+				+				+									+								+			
31	+			+							+				+					+										+	+					
32			+	+							+										+					+							+			
33			+	+		+				+					+															+			+			
34	+										+					+							+			+								+		
35	+			+	+			+				+				+							+		+					+			+			
36	+																									+				+	+					
37	+			+	+			+				+				+							+		+							+				
38	+			+	+			+				+				+								+		+						+				
39	+			+				+				+				+							+			+							+			
40	+							+								+							+		+							+				
41			+	+				+								+										+							+			
Top.	19	7	18	30	9	3	1	19	4	7	10	17	1	6	8	21	6	6	3	5	6	14	1	17	19	1	1	5	7	25	9	3				

Yeni Yapılaşma Uygulamalarına Geleneksel Konutlardan Yansıyan Mimari Elemanların incelenmesi sonucu elde edilen sayısal veriler çizelge (Bknz. Çizelge 6.43) haline getirilmiştir. Bu sonuçlara göre incelenen yapıların 28 tanesi Safranbolu Etkileme Geçiş Alanı Sınırları içinde kalmaktadır. Etkileme Geçiş Alanı Sınırları içinde olmayıp, geleneksel konutlardan cephesel anlamda etkilenecek yapılmış olması nedeniyle incelenen yeni bina sayısı ise 13'tür.

Çizelge 6.43'e göre;

Duvar Yüzeyini Oluşturan Mimari Elemanlardan, Doluluk-Boşluk kurgusu sağlayan yapı elemanı pencerelerdir. 19 yapıda ahşap pencere, 7 yapıda metal pencere ve 18 yapıda ahşap görünümlü veya normal PVC pencere kullanıldığı tespit edilmiştir.

Yapı cephelerinde yüzey hareketi sağlayan mimari elemanlar cumba/çıkma, payanda, silmeler ve sövelerdir. Alan çalışmalarında geleneksel cumbalara öykünen çıkmaların yer aldığı yapı sayısının 30 olduğu görülmüştür.

Ahşap Payandaların kullanıldığı yapı sayısı 9'dur. Betopan payandalı 3 yapıya ve çelik payandalı 1 yapıya rastlanmıştır. 7 Nolu Yapıda çelik payandalar ahşap görünümündedir (Bknz. Çizelge 6.8).

Yapı cephelerinde sıkça yatay ve dikey silmelerin tekrar ettiği görülmüştür.

- Yatay silmeleri ahşap olan yapı sayısı 19, alçı olan yapı sayısı 4, betopan olan yapı sayısı 7 ve boya olan yapı sayısı ise 10'dur.
- Dikey silmeleri ahşap olan yapı sayısı 17, alçı olan yapı sayısı 1, betopan olan yapı sayısı 6 ve boya olan yapı sayısı ise 8'dir.

Yeni yapı uygulamalarında genel olarak yatay silmelerin kat hizalarını takip ettiği, dikey silmelerin ise köşelerde yer aldığı görülmüştür. Ahşap çatkılı geleneksel konutlarda kullanılan yatay silmeler taşıyıcı elemanları gizlemek için bir bitiriş elemanı olmuştur. Dikey silmelerin ise taşıyıcı olduğu ve aynı zamanda yapıların köşelerinde bir bitiriş elemanı olarak açıkta bırakılmış oldukları görülmektedir. Bu

anlamda yeni yapılarda herhangi bir dayanağı olmaksızın, sadece gelenekselde var olanı tekrar etme kaygısı ile silme uygulamalarının yapıldığını söylemek mümkündür.

Yapı yüzeylerinde ve pencerelerde söve kullanımının yaygın olduğu gözlemlenmiştir. Ahşap sövelerin olduğu yapı sayısının 21, alçı söveli yapı sayısının 6, boya ile söve algısının oluşturulduğu yapı sayısının 3, betopan esaslı sövesi olan yapı sayısının ise 6 olduğu tespit edilmiştir. Geleneksel konutlardaki söve kullanımının amacı; cephede boşluk açan pencere elemanını vurgulamak ve pencere boşluğu için bırakılan dikmelere oturan pencere kayıtlarını gizleyen bir bitirme elemanı olmaktır. Yeni yapılardaki söve kullanımında herhangi bir detayı gizleme kaygısı yoktur. Buna göre sövelerin cephede yalnızca pencere boşluğunu vurgulayan bir süs elemanı olduğu sonucuna varılmıştır.

Geleneksele öykünme amacıyla duvar yüzeyinde yer alan cephe kaplama malzemelerinin ahşap olduğu 5 örneğe rastlanmıştır. İnşa tarihi daha yakın olan örneklerde kaplama malzemesinin değiştiği görülmektedir. Buna göre betopan cephe kaplamasının kullanıldığı 6 örnek tespit edilmiştir. Geleneksel Safranbolu evlerinin cephe yüzeylerinde ahşap kaplama bulunmadığı gözönüne alındığında, yeni yapı cephelerinde böyle bir yaklaşımın yanıltıcı olabileceği düşünülmektedir.

Geleneksel konutların hayat kısmında veya pencerelerinde yer alan muşabak isimli elemanın yeni binalarda pencere ve balkon korkuluklarında kullanıldığı görülmüştür. Alandaki 14 yapıda muşabak elemanı bulunmaktadır. Muşabakların geleneksel yapıdaki amacına yönelik kullanıldığını söylemek güçtür, özellikle balkon korkuluklarında dekoratif amaçlı yer aldığını belirtmek gerekir.

Gliste elemanı ise yalnızca 1 tane yapıda bulunmaktadır (Bknz. Çizelge 6.8).

Çatı Yüzeyini Oluşturan Mimari Elemanlara bakıldığında ise çatı çeşitlerinden kırma çatı uygulamaları ile yoğun karşılaşmıştır. Alaturka kiremit kullanılan kırma çatılı uygulamaların sayısı 17, Marsilya tipi kiremitle örtülen kırma çatılı bina sayısı ise 19'dur. Bununla birlikte çatı yüzeyi kırma olup bir parapet ile gizlenmiş olan ve

yakın zamanda inşa edilmiş 2 uygulama tespit edilmiştir (Bknz. Çizelge 6.18 ve Çizelge 6.26). Kütlenin bitiş formu olarak düşünülen çatı yüzeylerinin yeni binalarda, geleneksel konutlar ile aynı olmasının yeni binanın algılanmasını zorlaştırdığı düşünülmektedir. Gizli çatı uygulamasında yüzeyler ön plana çıktığı için çatı kütesinin yanıltıcılık yaratan dilinin yumuşadığı, işlevini yerine getirmesinin yanında cephesel ve kütesel anlamda daha olumlu bir etki yarattığını söylemek mümkündür. Yeni yapılarda teras çatı uygulamasının olduğu 5 örneğe rastlanmıştır. Geleneksel konutların çatı biçimlenişinden hareketle Safranbolu'nun yağış miktarının fazla olduğu çıkarımına varılmıştır. Buna bağlı olarak yeni yapılarda teras çatı uygulanmasının mimari çözümler anlamında uygun ve kullanışlı olmadığı düşünülmektedir (Bknz. Çizelge 6.34).

Çatı yüzeylerinde yer alan çatı pencerelerinin geleneksel konutlarda bir karşılığı yoktur. Çünkü geleneksel konutlarda çatı arası kullanımı mevcut değildir. Bununla birlikte 7 uygulamada çatı penceresi bulunmaktadır.

Yapının Çevresiyle İlişki Kuran Diğer Elemanlar başlığında bahçe duvarları incelenmiştir. Geleneksel konutların bahçe duvarlarında olduğu gibi taş kullanılarak yapılan yeni bina sayısı 25'tir. Beton bahçe duvarlı yapı sayısı 9, tuğla bahçe duvarlı yapı sayısı ise 3'tür. Bazı yeni bina örneklerinde geleneksel örgülü bahçe duvarlarının aynen tekrar edildiği görülmüştür. Bu kullanımın yanısıra moloz taş şeklinde örülen bahçe duvarlarına da rastlanmıştır. Bahçe duvarları geleneksel sokak dokusunu oluşturan önemli elemanlardır. Geleneksel evi sokaktan ayıran ve evin mahremiyetini sağlayan doğal bir yapı unsurudur. Buna karşılık yeni yapı uygulamalarında bahçe duvarlarının çoğunlukla parsel sınırlarını belirtmek amacıyla şekillendiği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte duvarı taş görünümlü ancak beton ile üretilmiş olan bir örnek dikkate alındığında malzemenin esasına uygun olarak kullanılmasının, Tarihi Çevrelerdeki Yeni Binalarda daha olumlu bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir (Bknz. Çizelge 6.25).

Çizelge 6.44. Safranbolu’da yapı komşuluğu ölçeğinde çalışılan örneklerin listesi (Yetiş, 2016).

NO	YAPI ADI	MAHALLE	KAT ADEDİ	YAPIM YILI	ADA-PARSEL
1	Prestij Sitesi A Blok	Cemal Caymaz	B+Z+3	2010 sonrası	623/50-51
2	Arsılanlar Mehmet Dumlu Apartmanı	Cemal Caymaz	Z+2	2010 öncesi	68/16-17
3	Hilton Otel	Yenimahalle	B+Z+2	2016	121/4
4	Atakent Konutları B Blok	Yenimahalle	B+Z+3	2010 öncesi	161/29-3-23
5	Sepetoğlu Apartmanı	Bağlarbaşı	B+Z+2	2010 sonrası	32/13-43
6	Safranbolu Devlet Hastanesi	Atatürk	B+Z+2	2010 sonrası	178/31-32
7	Yamanlar Apartmanı	Atatürk	B+Z+3	2010 öncesi	178/8-179/2
8	Devrim Sokak (Konut)	Atatürk	Z+4	2010 öncesi	733/1-179/2
9	İ. Hakkı Özkan Sokak (Konut+İşyeri)	Atatürk	Z+2	2016	572/108-109
10	Güneş Han	Atatürk	Z+3	2010 öncesi	572/92-93
11	Otel Umut	Atatürk	Z+3	2010 öncesi	572/92-310/51
12	Taşharman Konutları B Blok	Barış	B+Z+2	2016	796/17-103/9
13	Taşharman Konutları A Blok	Barış	B+Z+2	2016	796/17-796/25
14	Turan Sitesi B Blok	Barış	B+Z+3	2010 öncesi	797/29-30
15	Demirkol Sitesi A Blok	Bağlarbaşı	Z+2	2010 öncesi	780/16-37/1-7
16	Sevgibağları Sitesi A1 Blok	Bağlarbaşı	B+Z+3	2010 sonrası	27/5-43/3
17	Vakıf Kent Sitesi B1 Blok	Bağlarbaşı	B+Z+2	2010 öncesi	673/106-26/1-12

Yeni yapının tescilli yapıya komşu olması nedeni ile seçilen örnek yapı gruplarının silüetleri üzerinden çeşitli analizler yapılmıştır. Komşuluk durumunda olan tescilli ve yeni yapının meydana getirdiği çevre algısını somutlaştırarak irdelemek amacı ile çeşitli tablolar hazırlanmıştır. Silüeti çizilen yapı grupları Yapı Yüzeyine İlişkin Doluluk-Boşluk Analizi ve Kütleyle İlişkin Yapılan Analizler olmak üzere 2 analiz başlığı altında incelenmiştir.

6.7.3.1. Yapı Yüzeyine İlişkin Doluluk-Boşluk Analizi

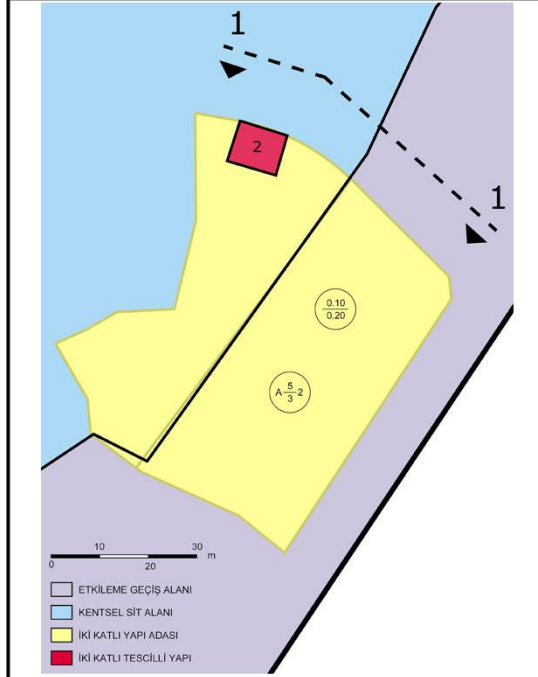
Bu analizde yer alan görsellerde yapı gruplarının Şekil 6.23 üzerinden elde edilen yakın çevre bilgilerinin ifade edildiği vaziyet planı bulunmaktadır. Yapı gurubunun fotoğrafı çekilerek görsele eklenmiştir. Silüet çizimi ile beraber yapıda yüzeye ilişkin bilgi veren pencere ve kapılar soyutlanarak ifade edilmiştir. Hazırlanan görseller Şekil 6.24’ten başlayarak Şekil 6.40’a kadar sırası ile verilmiştir. Bu görseller üzerinden yapılar arasındaki kütleli ilişkileri irdeleyen analizlere yer verilmiştir.

ADA-PARSEL NO: 623/50-51

KAT ADEDİ: B+Z+3

YAPIM YILI: 2010 SONRASI

YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME

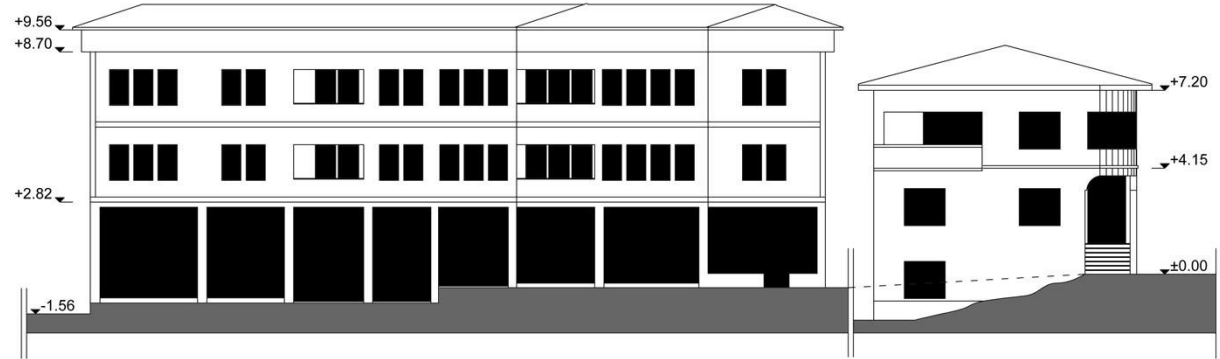
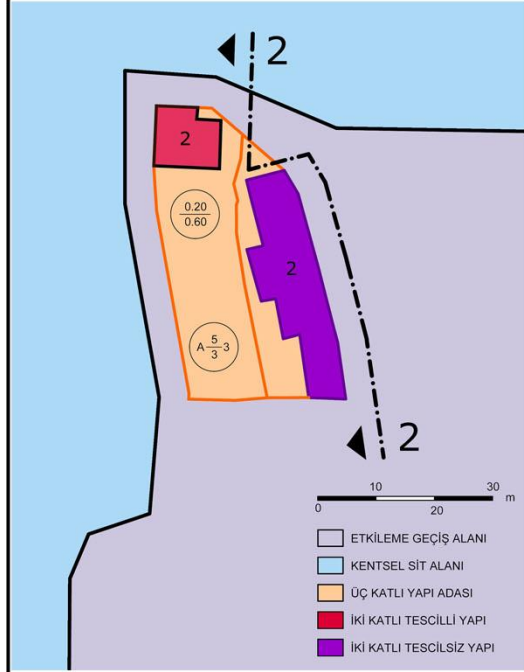
Şekil 6.24. 1 nolu siluet (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO: 68/16-17

KAT ADEDİ: Z+2

YAPIM YILI: 2010 ÖNCESİ

YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME

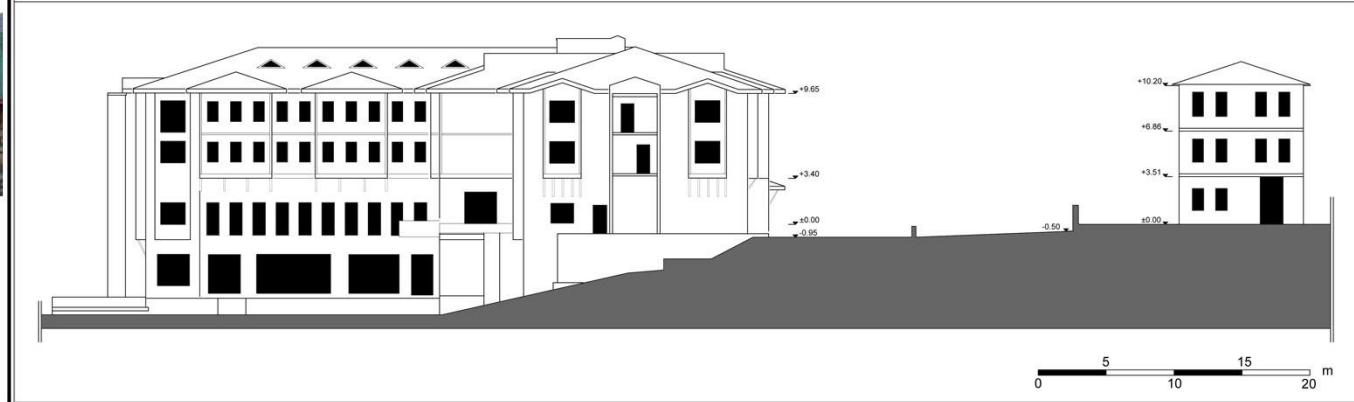
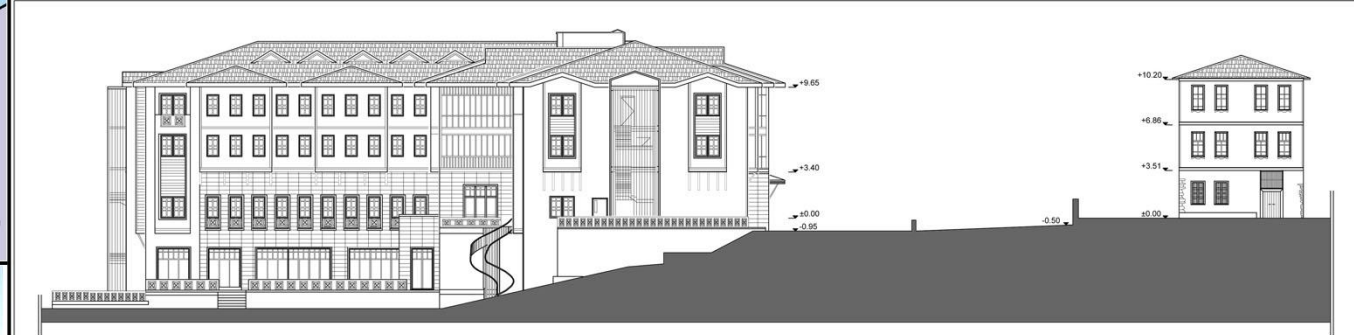
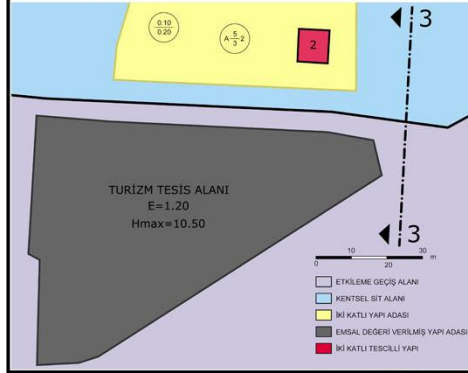
Şekil 6.25. 2 nolu siluet (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO: 121/4

KAT ADEDİ: B+Z+2

YAPIM YILI: 2016

YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME

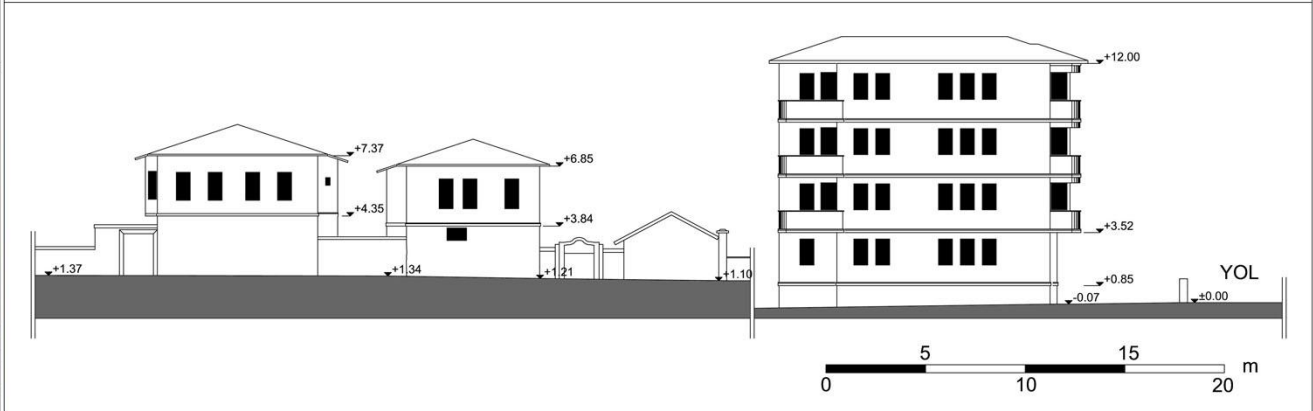
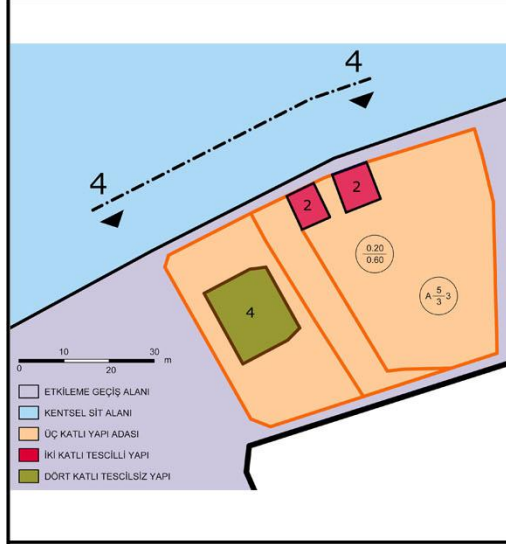
Şekil 6.26. 3 nolu siluet (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO: 161/29-3-23

KAT ADEDİ: B+Z+3

YAPIM YILI: 2010 ÖNCESİ

YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME

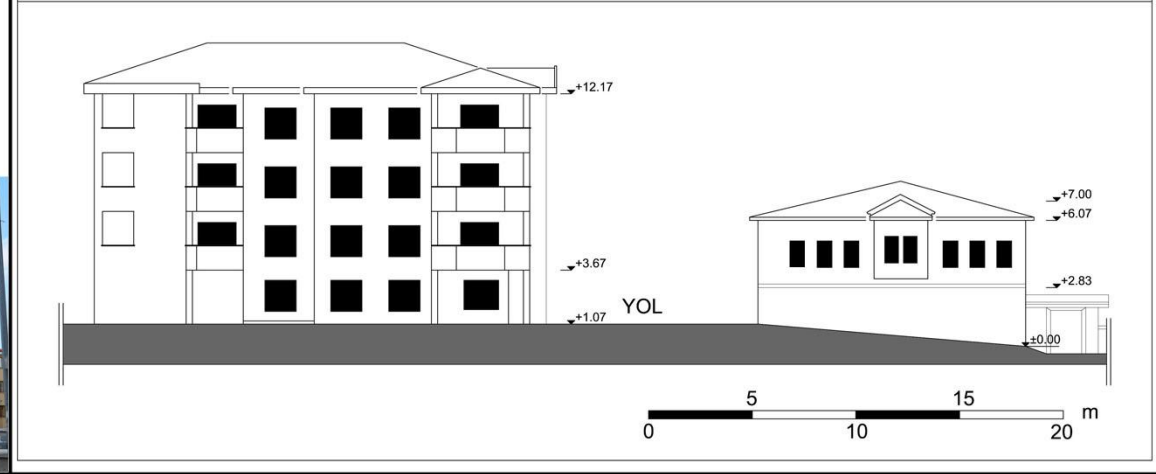
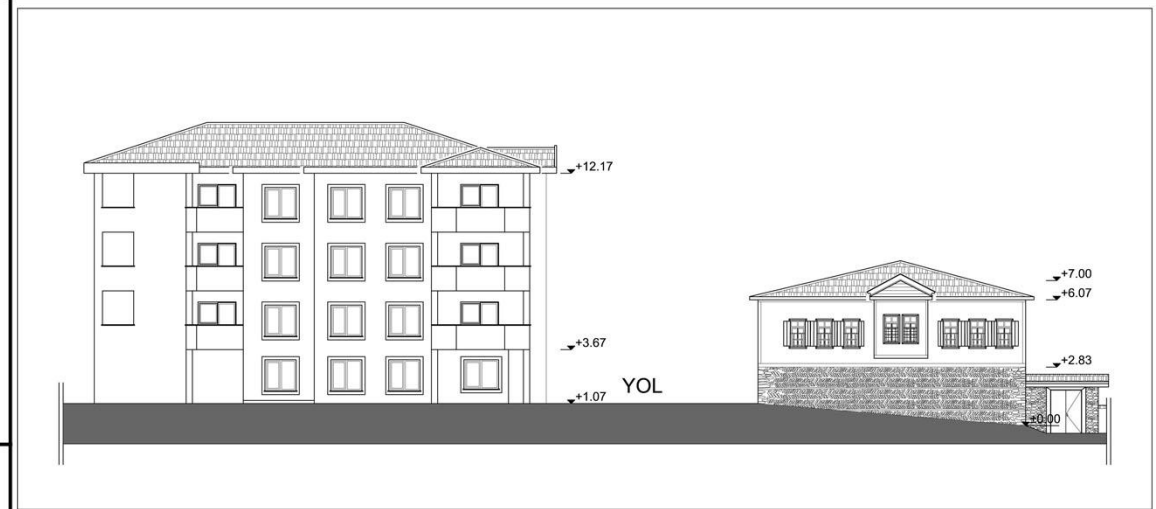
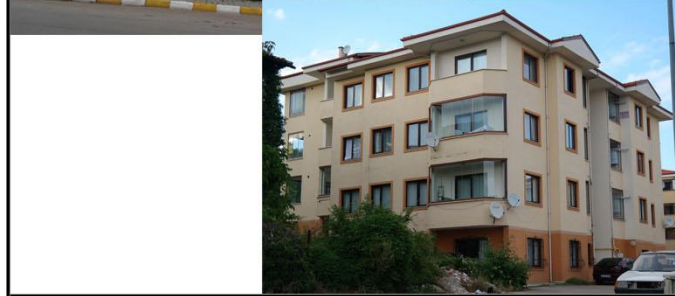
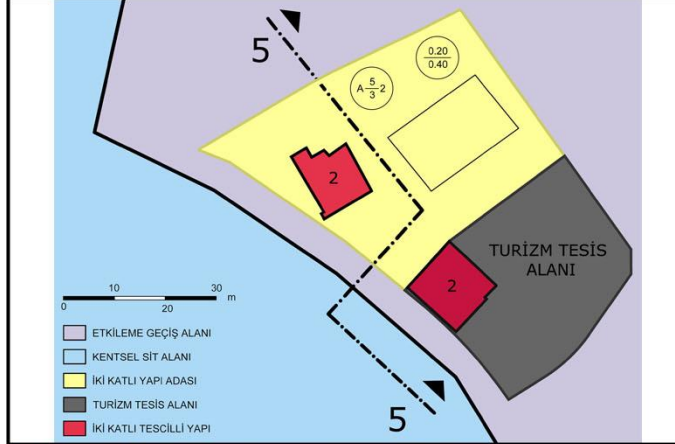
Şekil 6.27. 4 nolu siluet (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO: 32/13-43

KAT ADEDİ: B+Z+2

YAPIM YILI: 2010 SONRASI

YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME

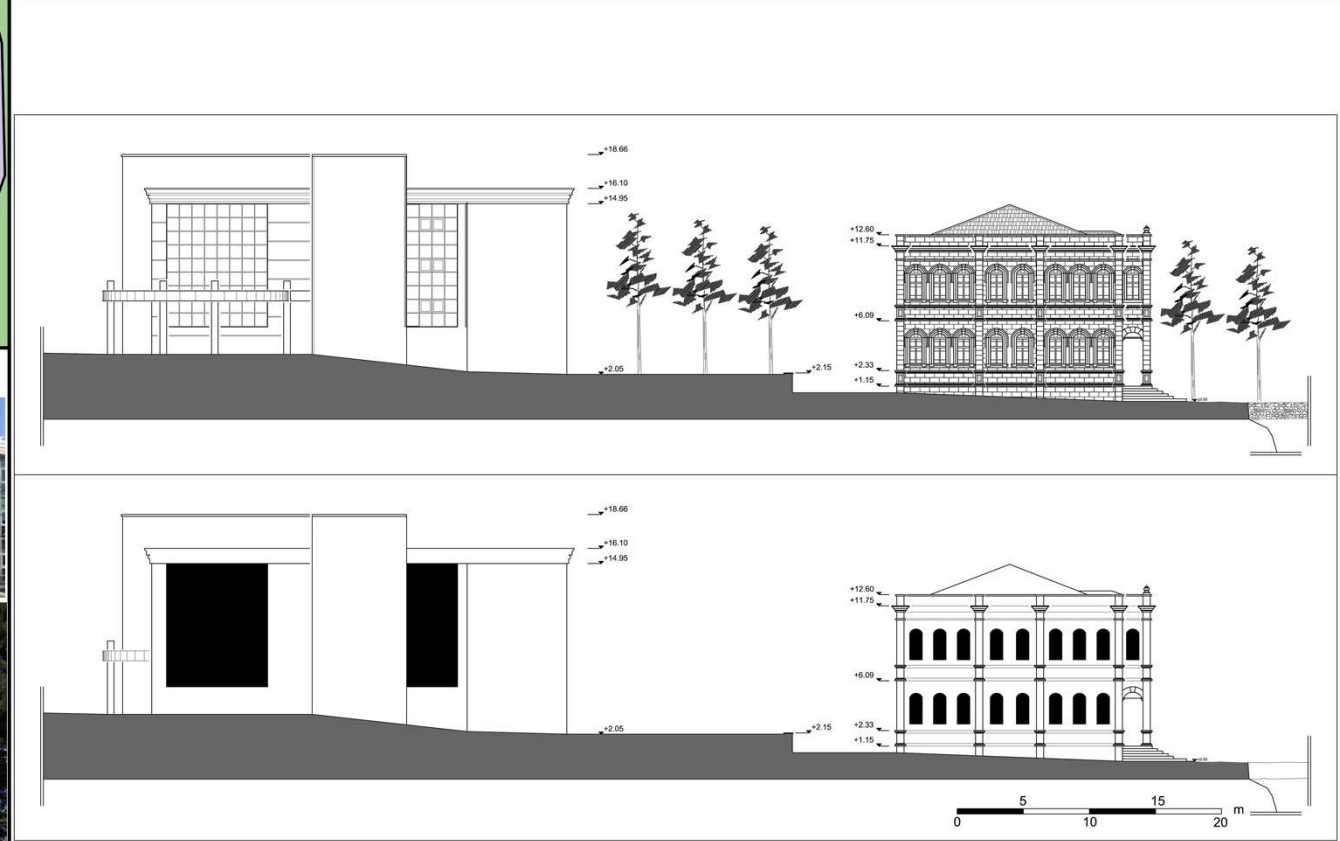
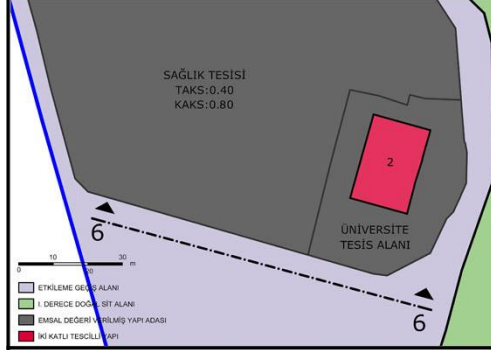
Şekil 6.28. 5 nolu siluet (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO: 178/31-32

KAT ADEDİ: B+Z+2

YAPIM YILI: 2010 SONRASI

YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME

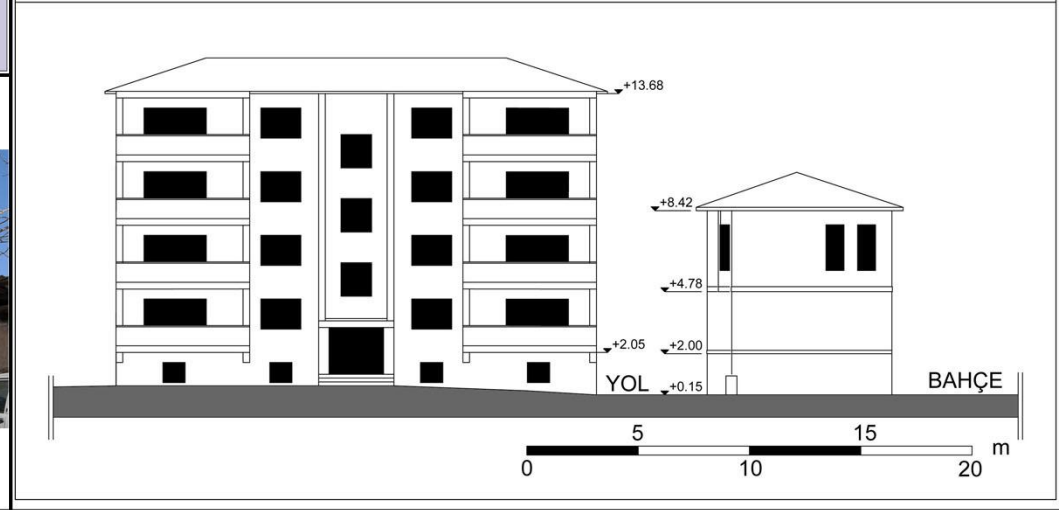
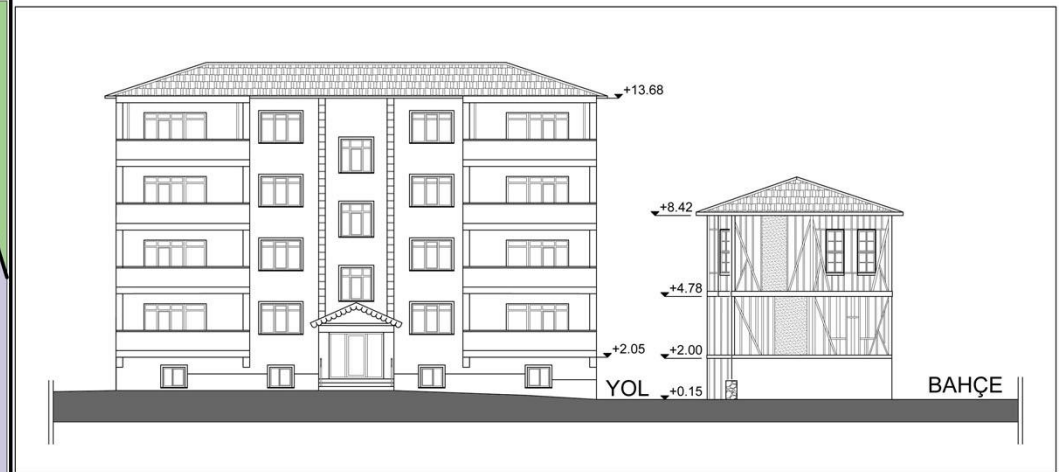
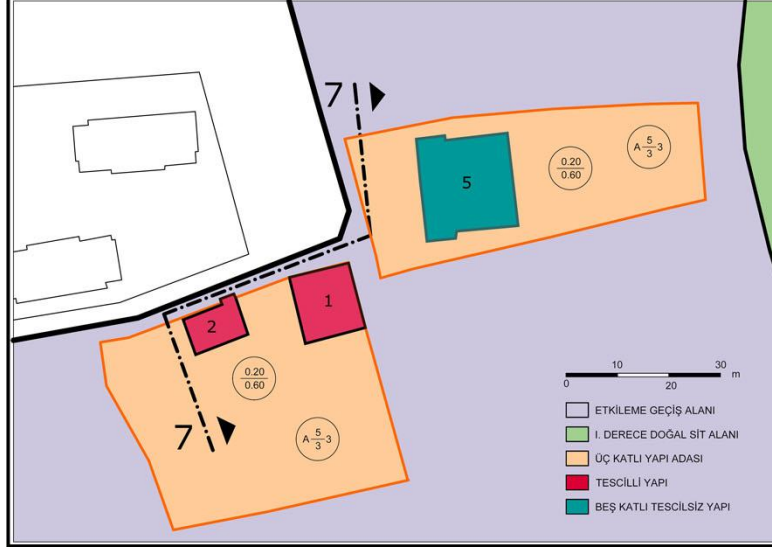
Şekil 6.29. 6 nolu siluet (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO: 178/8-179/2

KAT ADEDİ: B+Z+3

YAPIM YILI: 2010 ÖNCESİ

YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME

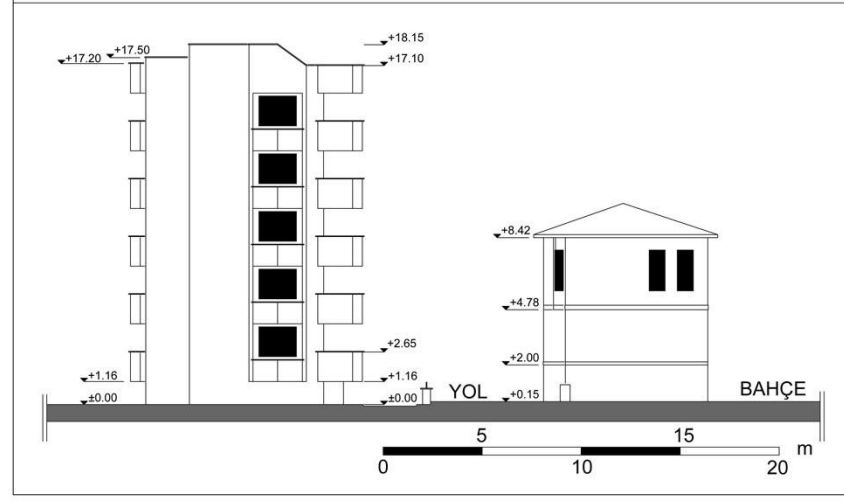
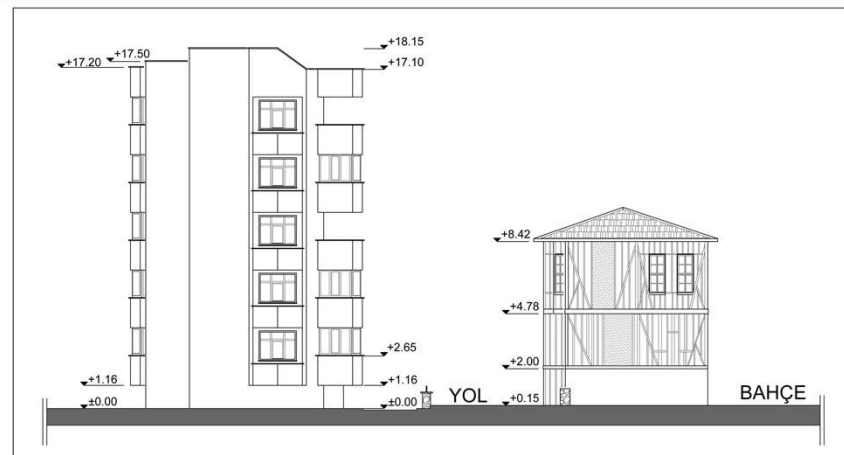
Şekil 6.30. 7 nolu siluet (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO: 733/1-179/2

KAT ADEDİ: Z+4

YAPIM YILI: 2010 ÖNCESİ

YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME

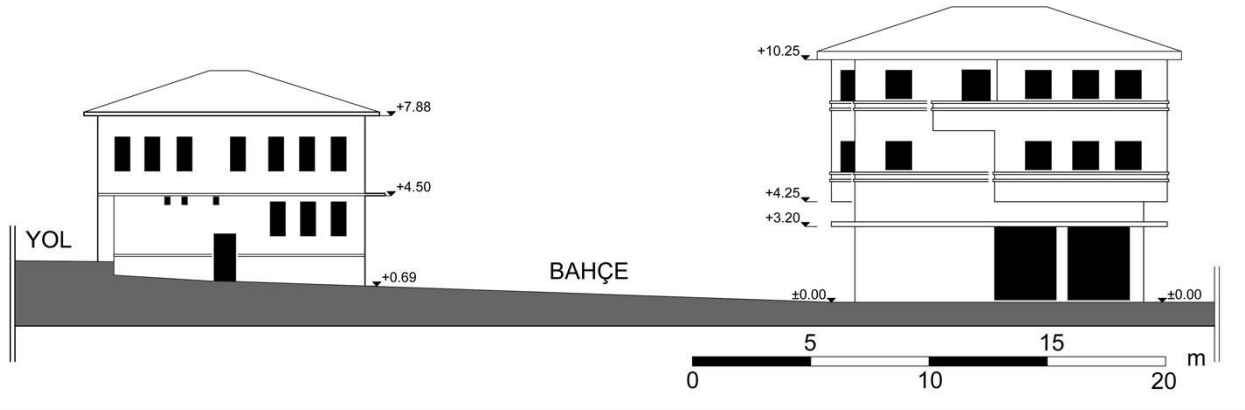
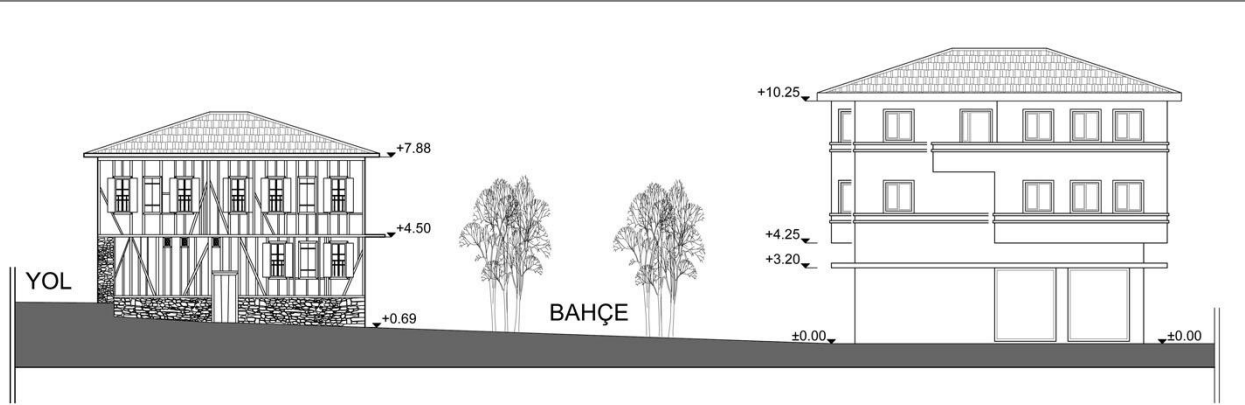
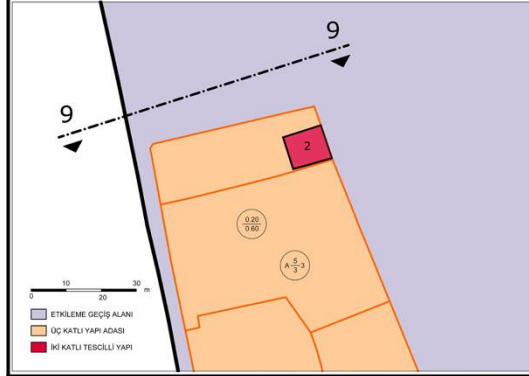
Şekil 6.31. 8 nolu siluet (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO: 572/108-109

KAT ADEDİ: Z+2

YAPIM YILI: 2016

YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME

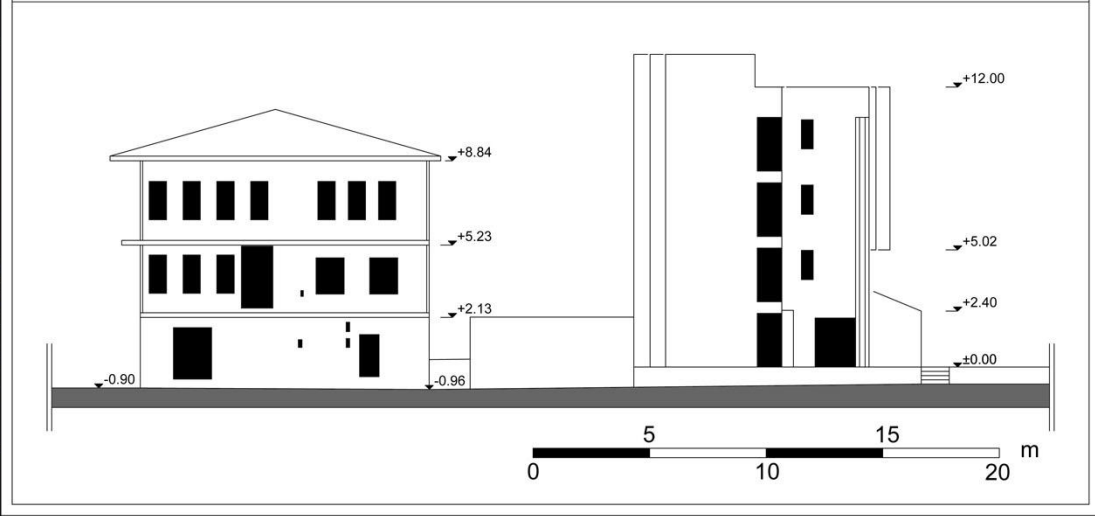
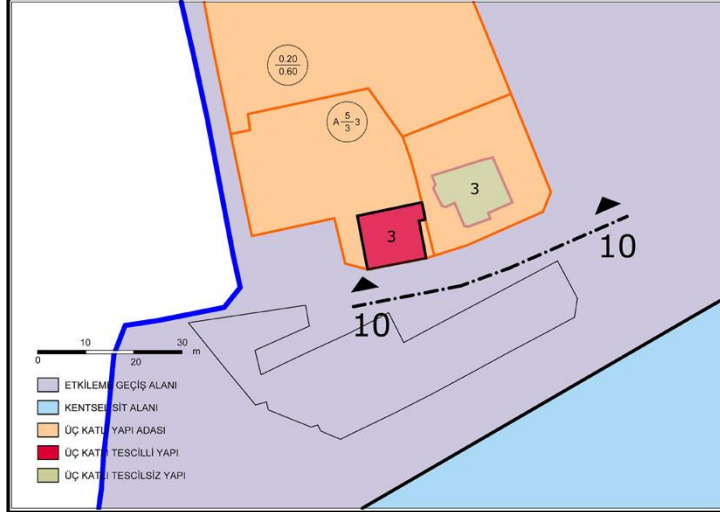
Şekil 6.32. 9 nolu siluet (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO: 572/92-93

KAT ADEDİ: Z+3

YAPIM YILI: 2010 ÖNCESİ

YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME

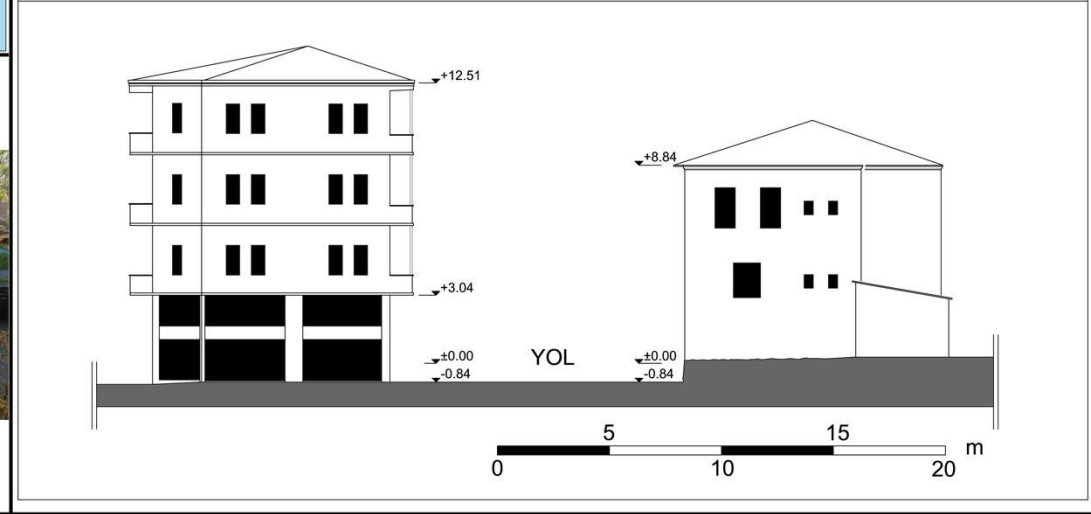
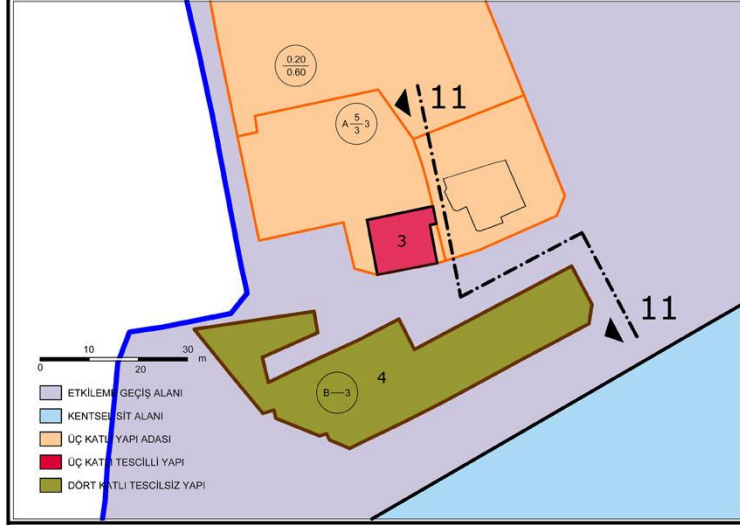
Şekil 6.33. 10 nolu siluet (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO: 572/92-310/51

KAT ADEDİ: Z+3

YAPIM YILI: 2010 ÖNCESİ

YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME

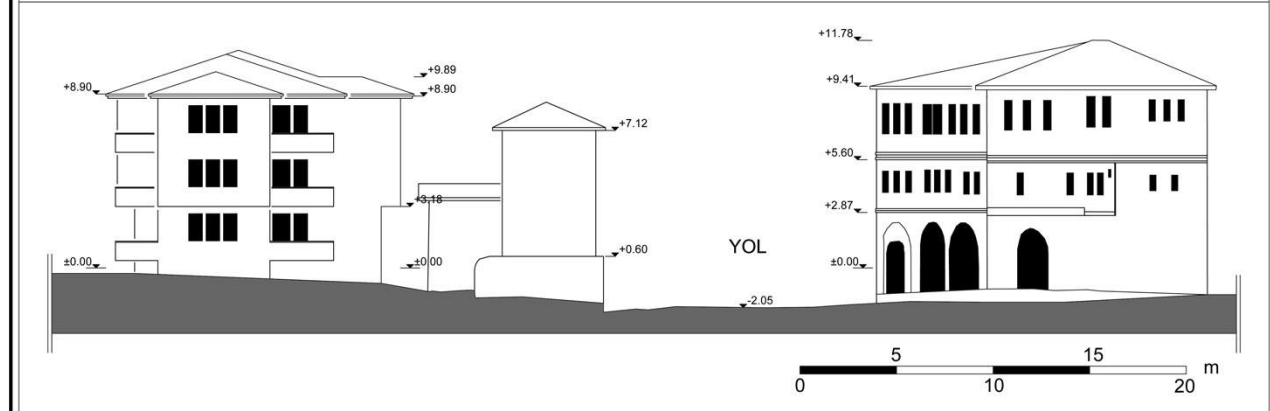
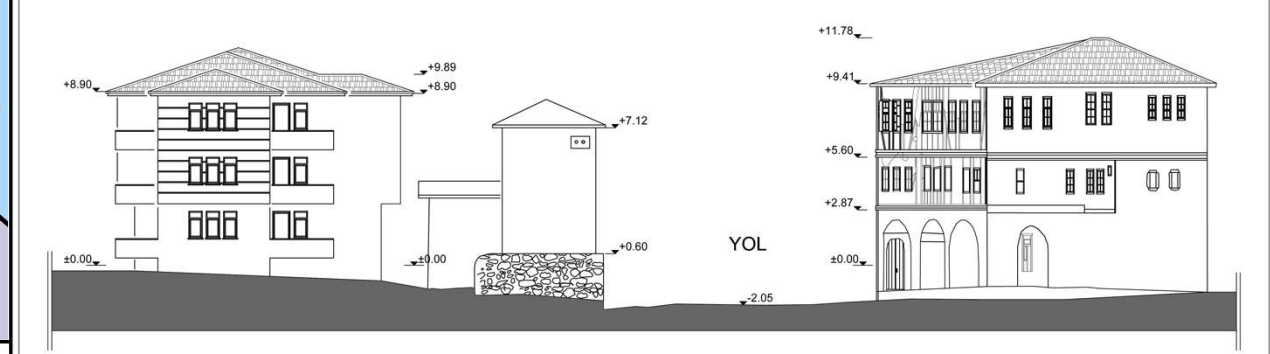
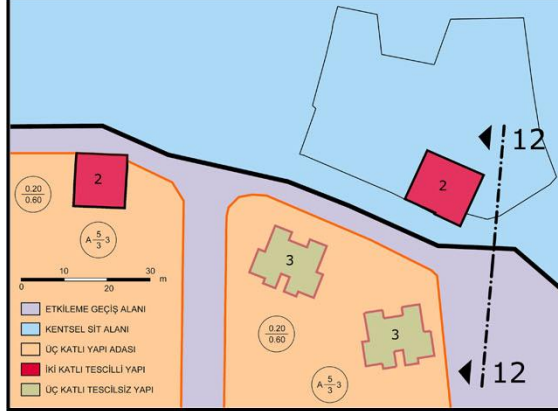
Şekil 6.34. 11 nolu siluet (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO: 796/17-103/9

KAT ADEDİ: B+Z+2

YAPIM YILI: 2016

YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME

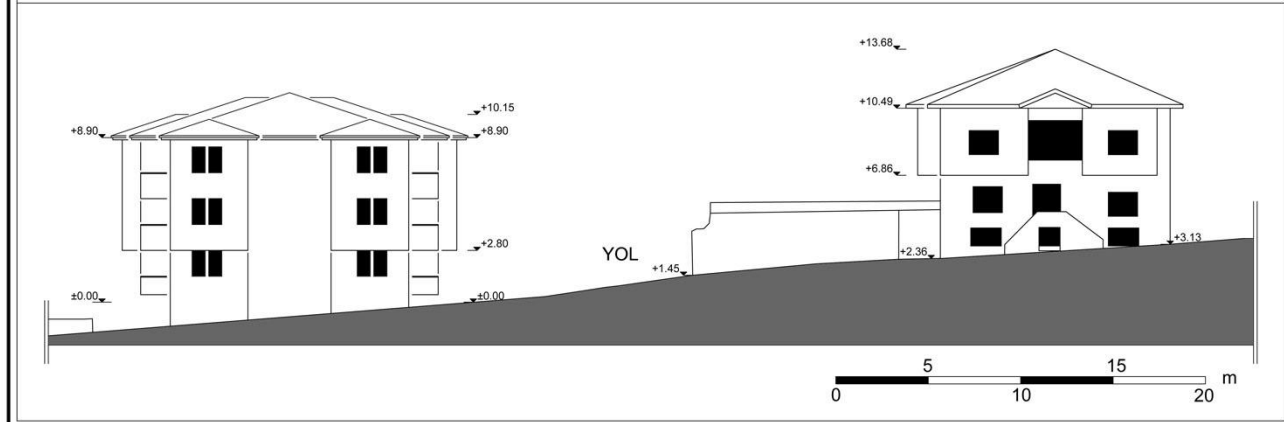
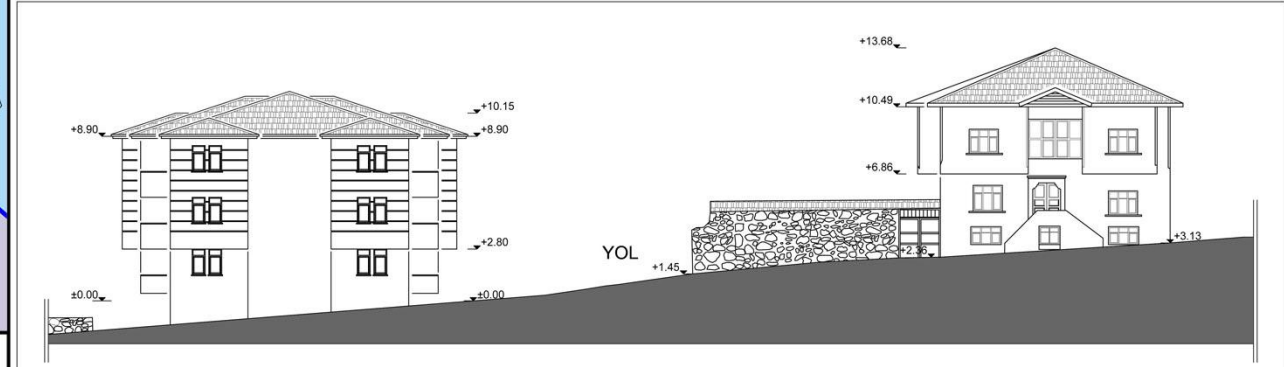
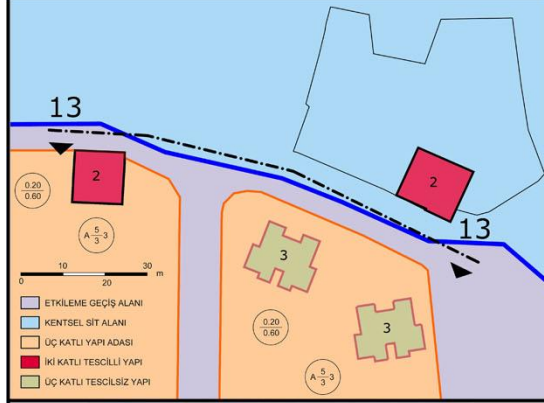
Şekil 6.35. 12 nolu siluet (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO: 796/17-796/25

KAT ADEDİ: B+Z+2

YAPIM YILI: 2016

YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME

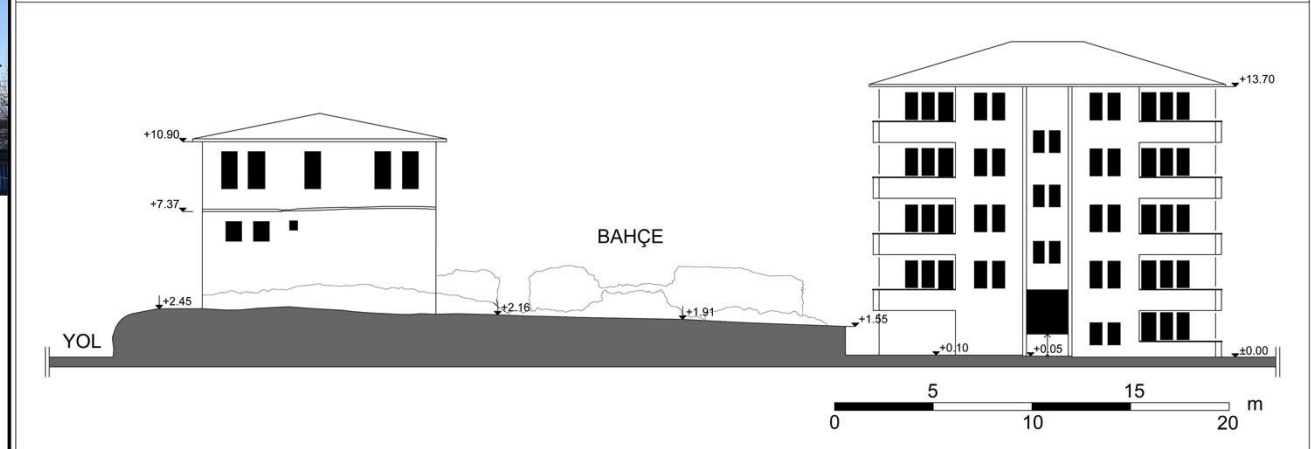
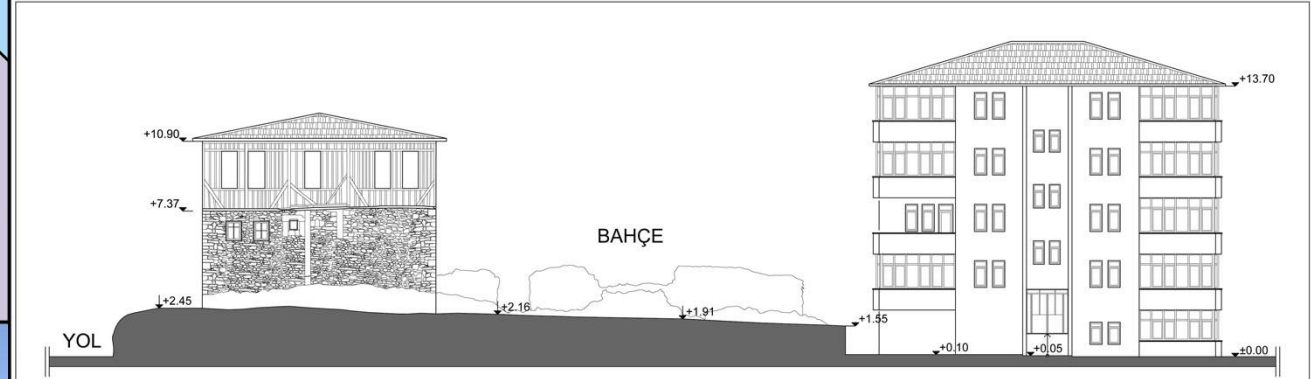
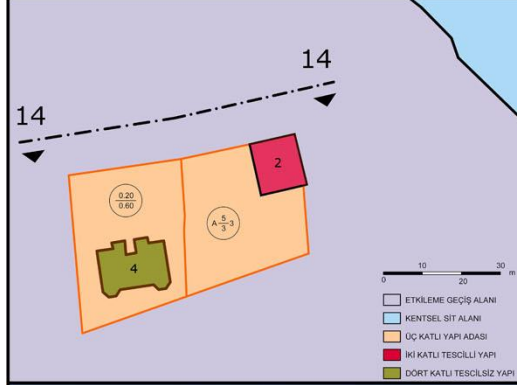
Şekil 6.36. 13 nolu siluet (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO: 797/29-30

KAT ADEDİ: B+Z+3

YAPIM YILI: 2010 ÖNCESİ

YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME

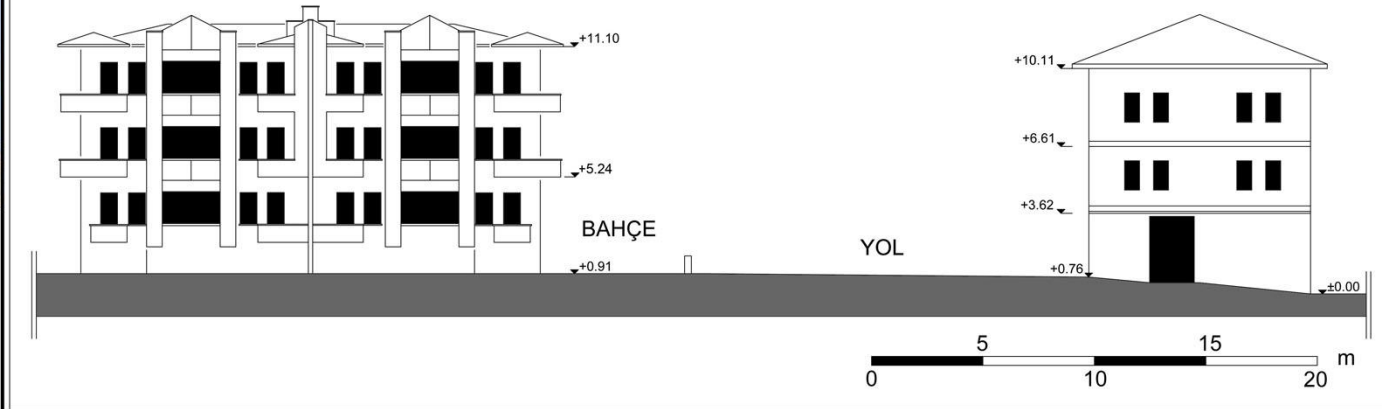
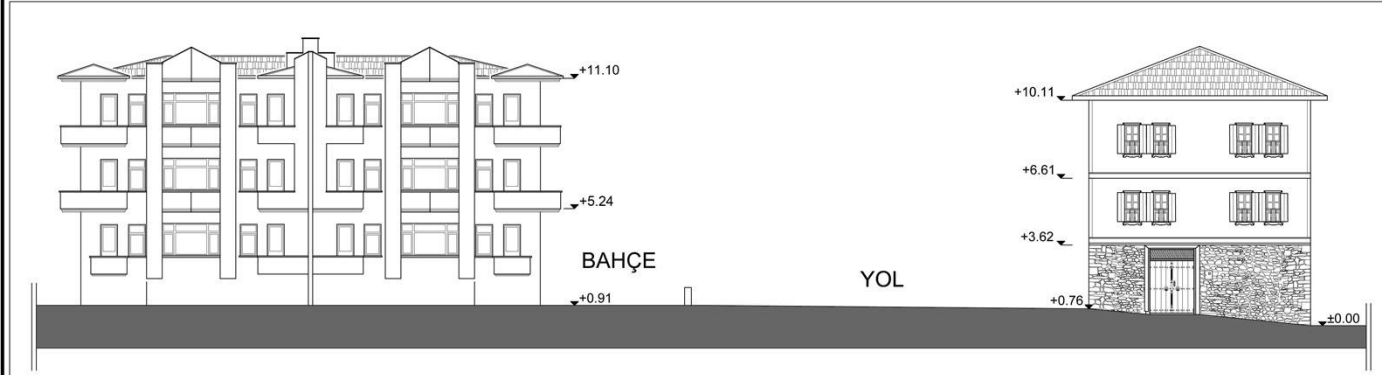
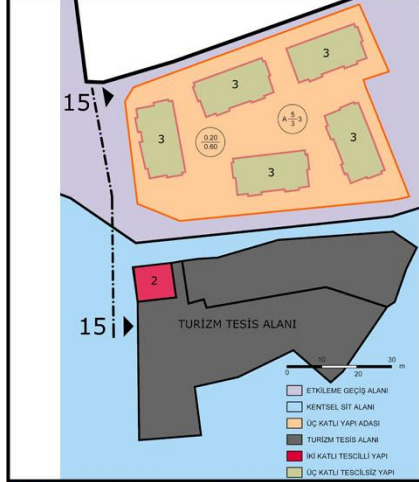
Şekil 6.37. 14 nolu siluet (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO: 780/16-37/1-7

KAT ADEDİ: Z+2

YAPIM YILI: 2010 ÖNCESİ

YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME

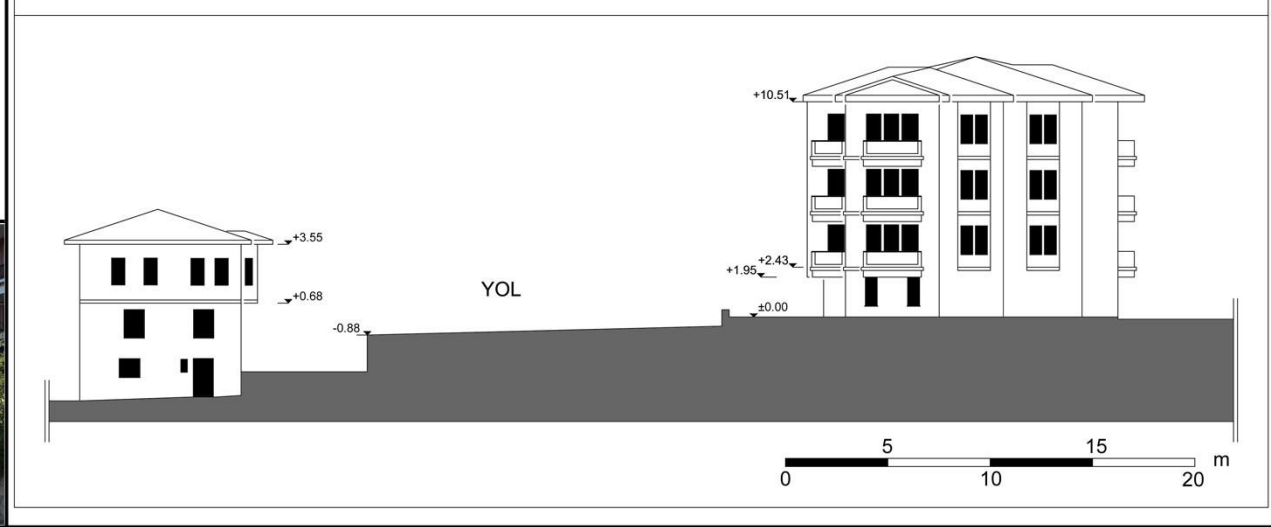
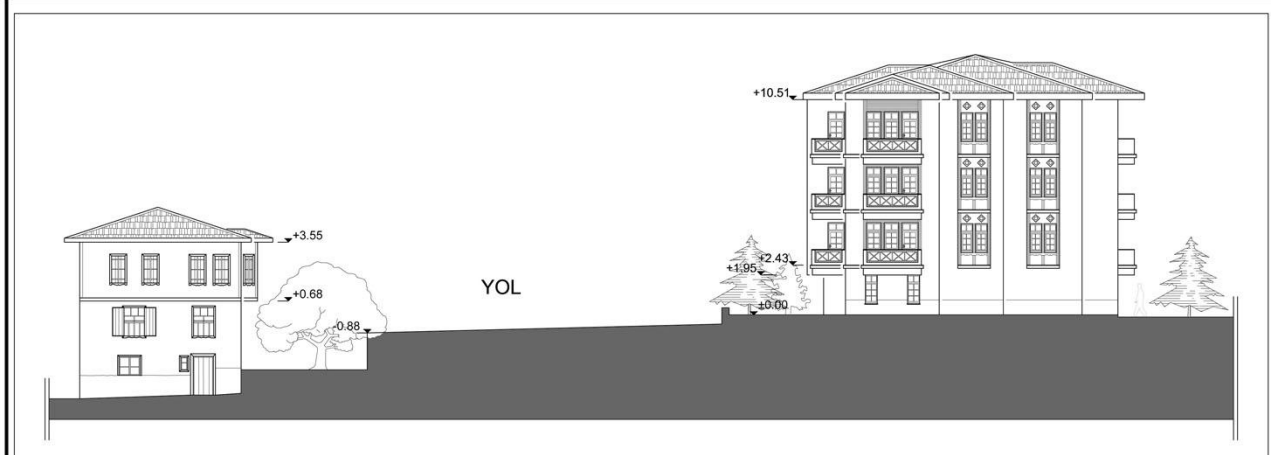
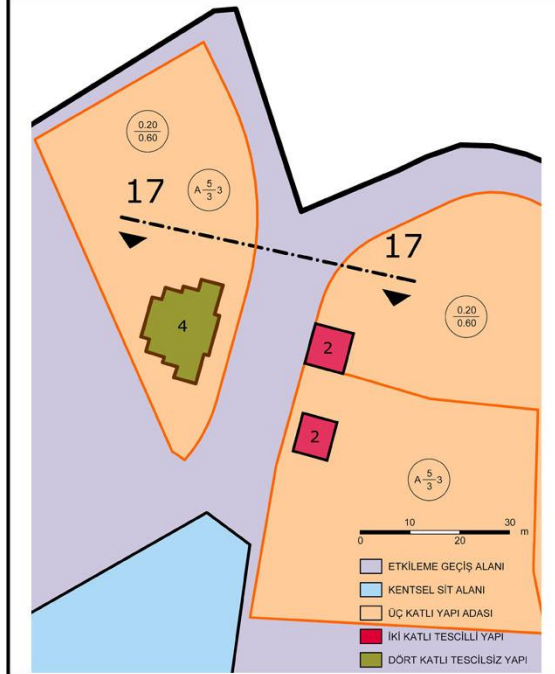
Şekil 6.38. 15 nolu siluet (Yetiş, 2016).

ADA-PARSEL NO: 673/106-26/1-12

KAT ADEDİ: B+Z+2

YAPIM YILI: 2010 ÖNCESİ

YAPIM TEKNİĞİ: BETONARME

Şekil 6.40. 17 nolu siluet (Yetiş, 2016).

6.7.3.2. Kütleye İlişkin Yapılan Analizler

Tescilli yapı ile yeni yapıların komşuluk durumlarının ifade edildiği silüetlerde yer alan bilgiler tablolaştırılarak Çizelge 6.45’de verilmiştir. Hazırlanan tabloda, geleneksel tescilli yapı ile yeni yapının kat âdeti ve saçak kotları verilmiştir. Yeni yapının cephe uzunluğu ile tescilli yapının cephe uzunluğu verilerek karşılaştırılmıştır.

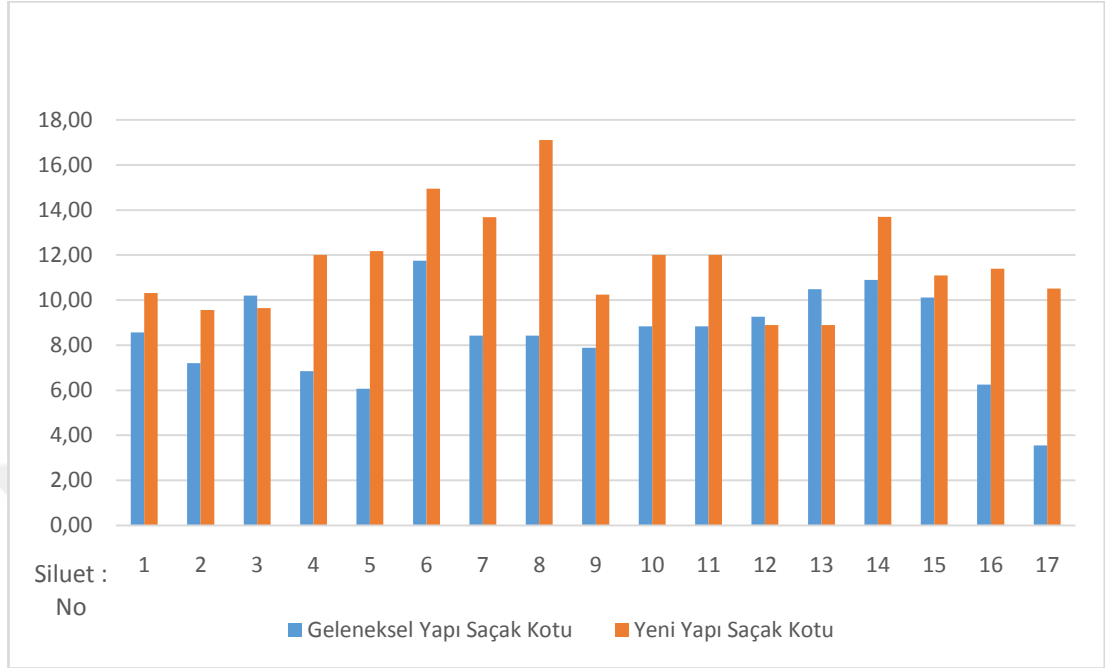
Bu değerlendirmelerin yanında yeni yapı ile tescilli yapı, zemin kat kullanımı açısından karşılaştırılmıştır. Çalışmada iç mekândaki kullanım farklılıklarının cepheye yansıyan boyutlarını incelemek amacıyla zemin kat kullanımı olan ve olmayan şeklinde bir ayırım yapılması hedeflenmiştir. Tescilli konutların zemin katlarında depo, ahır, mutfak gibi mekânsal kullanımın olduğu, taşıyıcı sistem ve malzeme bakımından üst katlardan farklılaştığı gözlemlenmektedir. Işık ve havalandırma gibi gereksinimler doğrultusunda pencere açıklıklarının değiştiği, mazgal pencere ya da giliste şekline dönüştüğü görülmektedir. Tabloda yer alan zemin kat kullanımına ilişkin bilgilere göre tescilli konutların 16 tanesinde zemin kat işlevsel anlamda farklılaşarak inşa edilmiştir. Ancak tescilli yapı ile komşuluk ilişkisi bulunan yeni yapılar incelendiğinde zemin katların yanı sıra bodrum olarak nitelendirilen katların dahi ikametgâh olarak kullanıldığı, bu durumun cephe oluşumdaki doluluk-boşluklara yansıdığı, düşey düzlemdeki tekrarları arttırarak kat algısını olumsuz yönde etkilediği gözlemlenmiştir.

Yeni yapılaşmalar incelendiğinde sadece 5 adet yapıda zemin kat kullanımına yönelik cephe kararlarının olduğu tespit edilmiştir. 2 ve 9 nolu silüetlerdeki yeni yapılarda üst katlar konut olarak kullanılırken, zemin katta ticari amaçlı mekânlar bulunmaktadır. 3 ve 11 nolu silüetlerde ise yeni yapıların üst katları konaklama işlevine göre şekillenmiştir ancak zemin katlarda farklılık olduğu görülmektedir. Silüetlerde yer alan 12 adet yeni yapıda ise zemin kat kullanımı mevcut değildir. Tüm katlar konut olarak kullanılmaktadır. Tescilli yapılar ile karşılaştırıldığında günümüzde sıradan ve toplu bir üretim sonucu ortaya çıkan mimari ürünler söz konusu olduğunu söylemek mümkündür.

Çizelge 6.45. Yapı komşuluğu ölçeğinde incelenen örneklere ilişkin sayısal bilgiler (Yetiş, 2016).

	YAPI ADI	Geleneksel Yapı Saçak Kotu	Yeni Yapı Saçak Kotu	Geleneksel Yapı Kat Adeti	Yeni Yapı Kat Adeti	Geleneksel Yapı Cephe Uzunluğu	Yeni Yapı Cephe Uzunluğu	Geleneksel Yapıda Z. Kat Kul.	Yeni Yapıda Zemin Kat Kullanımı
1	Prestij Sitesi A Blok	8,56	10,31	Z+2	B+Z+3	10,19	15,35	Var	Yok
2	Arslanlar Mehmet Dumlu Apartmanı	7,20	9,56	B+Z+1	Z+2	10,30	28,79	Var	Var
3	Hilton Otel	10,20	9,65	Z+2	B+Z+2	9,16	47,29	Var	Var
4	Atakent Konutları B Blok	6,85	12,0	Z+1	B+Z+3	7,69	15,10	Var	Yok
5	Sepetoğlu Apartmanı	6,07	12,17	Z+1	B+Z+2	12,91	21,80	Var	Yok
6	Safranbolu Devlet Hastanesi	11,75	14,95	B+Z+1	B+Z+2	19,18	33,60	Yok	Yok
7	Yamanlar Apartmanı	8,42	13,68	Z+2	B+Z+3	8,30	21,58	Var	Yok
8	Devrim Sokak (Konut)	8,42	17,10	Z+2	Z+4	8,30	11,71	Var	Yok
9	İ. Hakkı Özkan Sokak (Konut+İşyeri)	7,88	10,25	Z+2	Z+2	11,29	14,20	Var	Var
10	Güneş Han	8,84	12,0	Z+2	Z+3	12,39	10,99	Var	Var
11	Otel Umut	8,84	12,51	Z+2	Z+3	11,44	12,60	Var	Var
12	Taşharman Konutları B Blok	9,26	8,90	Z+2	B+Z+2	11,41	14,76	Var	Yok
13	Taşharman Konutları A Blok	10,49	8,90	B+Z+1	B+Z+2	13,66	18,10	Var	Yok
14	Turan Sitesi B Blok	10,90	13,70	Z+2	B+Z+3	11,84	17,65	Var	Yok
15	Demirkol Sitesi A Blok	10,11	11,10	Z+2	Z+2	9,95	22,41	Var	Yok
16	Sevgibağları Sitesi A1 Blok	6,25	11,40	Z+1	B+Z+3	10,25	28,49	Var	Yok
17	Vakıf Kent Sitesi B1 Blok	3,55	10,51	B+Z+1	B+Z+2	8,68	15,98	Var	Yok

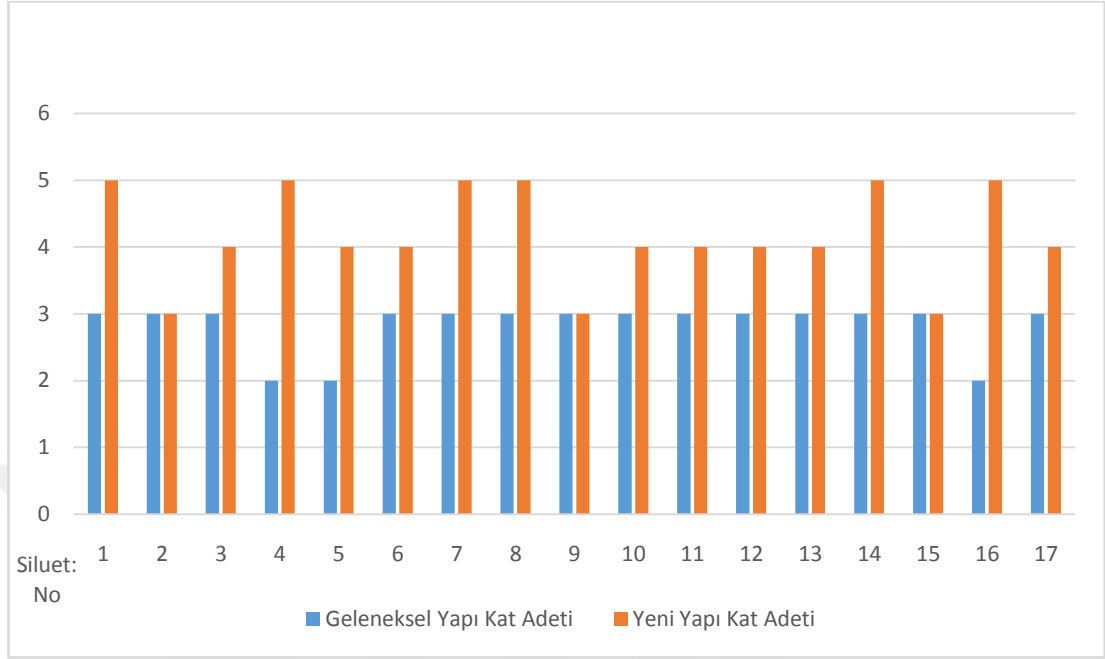
Geleneksel Yapı Ve Yeni Yapı'da Saçak Kotu Analizi

Şekil 6.41. Geleneksel yapı - yeni yapı saçak kotu analizi (Yetiş, 2016).

Şekil 6.41’de yapılan analiz sonucu yeni yapılaşmaların saçak seviyesinin 14 silüette tescilli yapıdan yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu uygulamaların zaman aralığı olarak 2010 yılından daha önce inşa edildiği bilgisi mevcuttur. Bazı yeni yapı örnekleri geleneksel yapıyı ezici bir yükseklikte iken (4, 5, 7, 8, 16, 17 nolu silüetler), saçak kotu farkının daha az olduğu bazı örnekler de bulunmaktadır. Yalnızca 3 adet silüette ise tescilli yapı saçak kotu yeni yapıdan yüksek tutulmuştur. 3, 12 ve 13 nolu silüetlerde geleneksel yapı saçak kotunun daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu uygulamalar henüz yapımı tamamlanmamış olan güncel inşaatların durumunu belirtmektedir. Diğer silüetleri veren yeni yapılaşmaların inşa edildiği zaman aralığına göre tescilli yapıya karşı son dönemlerde daha duyarlı bir tavır olduğu tespit edilmiştir.

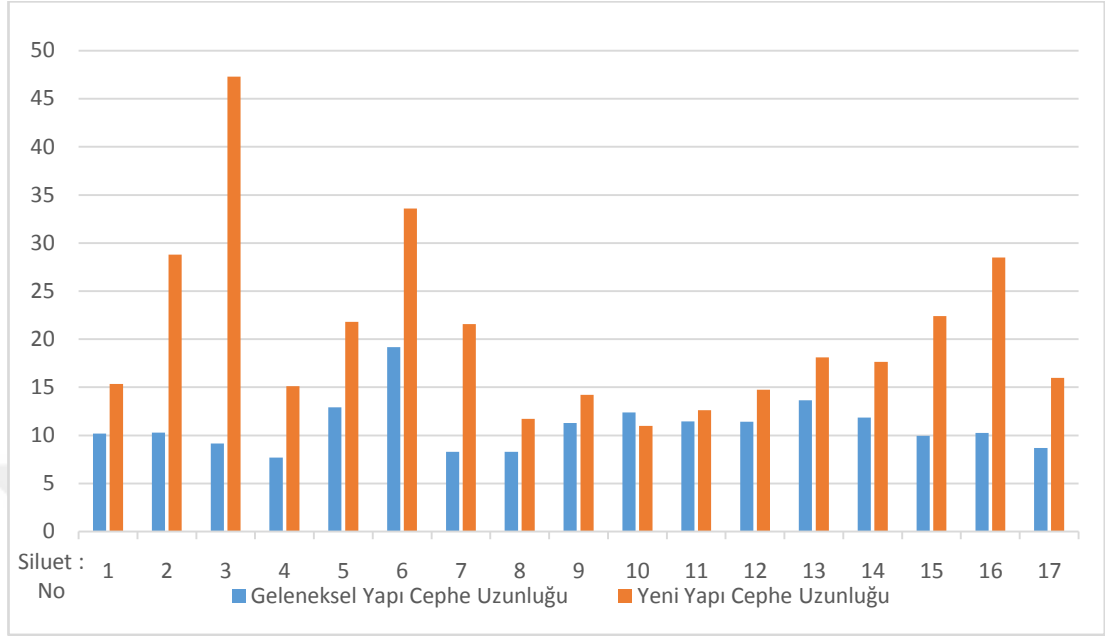
Geleneksel Yapı Ve Yeni Yapı'da Kat Âdeti Analizi

Şekil 6.42. Geleneksel yapı - yeni yapı kat âdeti analizi (Yetiş, 2016).

Şekil 6.42’de yapılan analize göre tescilli yapılar zemin kat kullanımı ile birlikte 2 ya da 3 katlı olabilmektedir. Yeni yapılaşmalarda bodrum ve zemin katlar ile beraber 4 ya da 5 katlı kullanımlar söz konusudur. Buna göre kat âdeti anlamında yeni binaların tescilli binalardan herhangi bir referans almadığı bulgusuna varılmıştır. Zemin kat kullanımları da dikkate alındığında, tescilli konutta yaşam süren kullanıcı modeli ve sayısı ile yeni yapılaşmalardaki kullanıcı tipi ve sayısının farklı olduğu, buna bağlı olarak yaşama mekânlarının değiştiği gözlemlenmiştir.

Geleneksel Yapı Ve Yeni Yapı'da Cephe Uzunluğu Analizi

Şekil 6.43. Geleneksel yapı - yeni yapı cephe uzunluğu analizi (Yetiş, 2016).

Tarihi binaların yanına yapılacak olan yeni binalarda kat âdetinin çok olması ve saçak kotuna bağlı olarak yapıların yükselmesinin ezici bir etki oluşturduğu bilinmektedir. Şekil 6.43'de yapılan analizde ise düşey kütle kararlarının yanı sıra yatay uzunlukların da dikkate alınması gerektiği sonucuna varılmıştır. Silüetler içinde sadece 10 nolu örnekte yeni yapının yatay uzunluğunun geleneksel yapıdan daha kısa olduğu görülmektedir. 1, 4, 8, 9, 11, 12, 13, 14 ve 17 nolu silüetlerde yeni yapı uzunluğu tescilli yapı uzunluğunu geçmektedir. 2, 3, 5, 6, 7, 15, 16 nolu silüetlerde ise yeni yapıların, tescilli yapıların yatay uzunluğunu dikkate alınmadan yapıldığı görülmektedir. Bu bilgilere göre yatayda az bir alan kaplayan mütevazı tescilli binaların yanındaki uzun ve çok katlı yapılaşmaların olumsuz etkisi olduğu gözlemlenmiştir.

Safranbolu'nun Tarihi Çevrelerin korunması için üretilen yeni yapılaşma yöntemleri ile incelenmesi, güncellik bakımından koruma uygulamalarında gelinen düzeyin değerlendirilmesi amacını taşımaktadır. Çalışma kapsamında Etkileme Geçiş Alanı içinde kalan ve aynı zamanda tescilli bir yapıya komşu olan uygulamalar seçilmiştir. Yapılan bu analiz çalışmalarına göre aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

- Yeni yapının tescilli yapı ile birlikte meydana getirdiği yeni çevre algısı, kat adedi ve yüksekliği bakımından değerlendirildiğinde, bazı yeni yapıların tescilli yapıyı tamamen yok saydığı, herhangi bir saçak seviyesi ya da kat âdetinin dikkate alınmadığı bilgisine varılmıştır.
- Şekil 6.24'den Şekil 6.40'a kadar verilen silüetlerdeki yeni yapıların cephe yüzeylerine bakıldığında $\frac{1}{2}$ oranı ile kurgulanmış geleneksel pencere tipinin tekrar edilmesinin, tescilli yapı cephesinin vurgusunu azalttığı, daha geniş pencere boşluğu olan bazı uygulamaların nispeten daha okunaklı bir silüet oluşturduğu gözlemlenmiştir.
- Tescilli yapıların zemin katlarının çeşitli işlevlerle değerlendirildiği, yeni yapılarda ise bu kullanımın kaybedildiği görülmüştür. İç mekân kurgusunda oluşan bu değişikliğin cepheleri ve dolayısı ile silüeti etkilediği tespit edilmiştir.
- Yeni yapıda çatının geleneksel biçimde çok yüzlü olarak şekillenmesinin tescilli yapı cephelerine olumsuz etki yaptığı düşünülmektedir. Çok yüzlü çatı biçimlenmesi yerine teras çatı uygulaması olan bir silüette (Bknz. 6 Nolu Silüet), yeni yapıdaki geleneksellik havasının kaybolduğu gözlemlenmiştir.
- Yeni yapı tasarımlarında düşey uzunluğun olumsuz etkisinin yanında yatay uzunluğun da ezici olduğu örnekler üzerinden doğrulanmıştır. Cephesi uzun olan bir yeni yapının birkaç kat boyunca tekrar ettiği durumlarda hacimsel olarak ezici bir algının oluştuğu bilgisine varılmıştır.

BÖLÜM 7

SONUÇ VE ÖNERİLER

Kültür; insanoğlunun varoluşundan bu yana kaydettiği gelişimi izlemeye yarayan ortak bir birikimdir. Toplumların değer yargıları ile çevresini şekillendirmesi, meydana gelen ürünlerin kuşaklar boyunca zenginleşerek sürdürülmesi ile kültürel birikim gelişerek değişmiştir. Somut ve somut olmayan kültürel değerlerin sürdürülerek insanlığın ortak hafızasını katkı sağlamak ancak bu değerleri korumakla mümkündür.

İnsanoğlu varlığının başlangıcından beri bir şeyleri koruma eğilimindedir. Mimari anlamda somut kültürel ürünler olan binaların korunması söz konusu kültürel gelişimi ilgilendiren bir unsurdur. Koruma toplumdaki topluma değişen sebeplerden dolayı gelişmiş bir bilinçtir. Korunacak değerler eskiye dair yaşama alışkanlıkları ile şekillenen taşınır ve taşınmaz ürünler olarak kabul edilmiştir. Korunacak değer tekil ölçekli bir anıt olabileceği gibi büyük bir alan yayılmış belli karakteristikteki bina toplulukları ve ya doğal bir oluşum da olabilmektedir. Koruma son iki yüzyılda giderek daha bilimsel nitelikte çalışmalar ile sağlanmaya çalışılmaktadır. Koruma eyleminin en temel nedeni kültürel ürünün geçmişe dair tarihi bir belge olarak görülmesidir. Bu belgenin sonraki kuşaklara ulaşması için korunması kapsamında bakım, onarım ve yeniden işlev verme gibi çalışmalar yapılmaktadır. Korumanın düşünsel gelişimi neticesinde sadece bakım ve onarım işlemlerinin binaları ayakta tutmaya yetmediğini, kentin günlük hayatında aktif rol alarak yaşatılması gerektiğini ortaya koymuştur.

Günümüz kentlerinin dokusunun uzun zaman içinde mevcut yerleşik hali meydana getirdiği göz önüne alındığında Anadolu'da yaşamış pek çok medeniyetin izlerini taşıdığı görülmektedir. Tarihi nitelenen yerleşim alanları ile güncel yerleşim alanlarının iç içe olduğu şehirlerde koruma özel bir dikkate tabi olmaktadır. Koruma

çalışmada Tarihi Çevrelerde Yeni Yapı Yapma Yöntemleri ile ilgili literatür taraması yapılarak Türkiye’de korumacılık faaliyetlerinin başladığı ilk şehir olan Safranbolu’daki yeni yapı uygulamaları incelenmiştir. Kentteki sit alanları etrafına tanımlanmış olan Etkileme Geçiş Bölgesi içerisindeki yeni yapılar 3 analiz başlığı altında incelenmiştir.

Vaziyet planı ölçeğinde analizlerin olduğu başlıkta kentin son imar planı üzerinden çeşitli irdelemeler yapılmıştır. Bu incelemeler sonucu tarihi sit alanlarının yeni yapılaşma baskılarına açık olduğu bilgisine varılmıştır. İmar planı üzerinden yapılan irdelemeler yeni yapı uygulamalarının tescilli yapılarla siluet oluşturduğu parsellerin incelenmesi gerektiği fikrini doğurmuştur.

Gözlemler esnasında geleneksel yapı unsurlarının Safranbolu’daki yeni yapılaşma uygulamalarının cephelerinde sıkça tekrar ettiği fark edilmiştir. Alanın yapı cepheleri bazında incelenmesi gerekliliği fikri ile analizler yapılmıştır. Sadece etkileme geçiş alanı içerisinde yapılması planlanan analize etkileme geçiş alanı dışından yapı örnekleri de konu olmuştur. Yapılan incelemeler sonucu yeni yapılarda kullanılan mimari elemanların taklit amacı ile herhangi bir işlevi olmayan süs unsurları olarak yapıya giydirildiği tespit edilmiştir.

- Geleneksel kullanımlarda bir detayı oluşturan ve aynı zamanda cephe vurgusu sağlayan silme, söve gibi elemanların, yeni yapıda bilinçsizce tekrar edildiği görülmüştür.
- Yapıların cumba niteliğindeki çıkmaları sadece cephe hareketinin tekrarı için kurgulandığı ve geleneksele ait özel mekân fonksiyonundan uzaklaşmış olduğu görülmüştür.
- Cumbayı destekleyen ve aynı zamanda cepheyi bölen bir unsur olan payandaların günümüz teknolojisi ile taşıyıcı işlevinden tamamen uzak bir süs elemanı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.
- Yeni yapı yüzeyini oluşturan doluluk-boşluk kompozisyonu sağlayan pencerelerin yine kayıt detaylarına kadar tekrar ettiği bulgusuna varılmıştır. Bazı yeni bina örneklerinde yapı malzemelerinin de tıpkı pencere kayıtları gibi geleneksel ile aynı olduğu tespit edilmiştir.

Tarihi Çevrede Yeni Yapılaşma Yaklaşımlarında vurgulandığı üzere yeni yapı hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın öncelikle bulunduğu çağı yansıtmak durumundadır. Aksi bir yaklaşım ile tasarlanan binalarda, özellikle yapının çevre algısı oluşturan bölümü olan cephelerin yanıltıcı bir mimari dil meydana getirdiği tespit edilmiştir. Söz konusu bilinçsiz mimari eleman tekrarının eski-yeni karmaşasına sebep olduğu, tekrarın boyutlarının giderek kötü bir kopyasını üretme eylemi ile sonuçlandığı bilgisine ulaşılmıştır. Cephe çalışmaları sonucu ortaya çıkan kopyasını üretme eğiliminin yeni yapılara yapılması zorunlu tutulan mantolama işlemi ile meydana geldiğini görülmüştür. Yalıtım yapan firmaların yapı cephesinde vurguladığı mimari elemanlar göz önüne alındığında Tarihi Çevrelere komşu yeni yapılarda farklı bir kimlik oluşturduğu ancak bu hususları irdeleyen analizlerin yeni bir çalışma konusu olabileceği düşünülmektedir.

İnceleme sonuçlarına göre tarihi alanlarda yer alan yeni yapılaşma uygulamalarının çevre oluşturma eyleminin önemli bir parçası olduğu fikri güçlenmiştir. Safranbolu ölçeğinde geleneksele öykünen yeni yapıların taklit üslubuna dönüştüğü düşüncesine varılmıştır. Günümüzde yaşanan fiziki çevrenin bir süre sonra miras alınan değerlere dönüşeceği düşünüldüğünde kimlik karmaşasına yol açan bir geriye dönüş olduğu görülmektedir.

Uygulama İmar Planı notlarında yeni yapılaşmalardaki tasarım kararlarına ilişkin yönlendirici maddelerin yanısıra tasarımcıların özgün düşünceleri ortaya koyabilecekleri hususlara da yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Günümüz koşullarını yansıtan ve aynı zamanda tescilli yapıyı kat adedi, saçak kotu, kütle, hacim ve doluluk-boşluk gibi bilgiler bakımından referans kabul eden tasarımların kent kimliğine katkılarının daha duyarlı olacağı kanısına varılmıştır. Söz konusu bu bilgilerin veri kabul edilmesinin yalnızca plan notlarına eklenerek sağlanamayacağı göz önüne alındığında, bu yaklaşımlarla tasarımlara yön vermenin daha olumlu bir çevre oluşumuna katkı sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

Ahunbay, Z., “Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon” *Yem Yayın, 10. Baskı*, İstanbul, 8-28, 116-146 (2014).

Akın N., Batur A. “Kentsel Korumada Cephe Sürekliliği: Konuralp Örneği”, *Mimarist Üç Aylık Mimarlık Kültürü Dergisi*, Dosya: Tarihi Çevrede Yapılaşma, **TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi Yayınları**, İstanbul, 10: 68-69 (2003).

Alıntıl原因 Hacıoğlu, E., “Tarihi Çevrede Yasal Düzenlemelerin Mimari Tasarım Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi (İstanbul Tarihi Yarımada Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul, 5 (2010); Aktaran **Yılmaz, G.M.**, “Tarihi Çevre ve Koruma Kavramı”, **Tasarım**, İstanbul, 39 (1992).

Alıntıl原因 Hacıoğlu, E., “Tarihi Çevrede Yasal Düzenlemelerin Mimari Tasarım Üzerindeki Etkilerinin Değerlendirilmesi (İstanbul Tarihi Yarımada Örneği)”, Yüksek Lisans Tezi, **İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, İstanbul, 16 (2010); Aktaran **Velioğlu, A., Öztürk, K.**, “Tarihi Çevrede Mimari Değerler ve Tasarım Üzerine Bazı Ölçütler”, **Yapı Dergisi**, İstanbul, 138: 37-40 (1993).

Alıntıl原因 Kurtarı, C., “Kentsel Kültürel Mirasın Korunması ve Sürdürülebilirliği: Ankara Hamamönü Örneği”, **Ankara Araştırmaları Dergisi-Journal of Ankara Studies**, Ankara, 1(2), 35-47, Aralık, (2013); Aktaran **Ruggles, D. F. ve Silverman, H.**, “Cultural Heritage and Human Rights” **Springer, USA**,3-22 (2007).

Alıntıl原因 Velioğlu, A., “Tarihi Çevre İçinde Mimari Tasarım ve Süreci Üzerine Bir Araştırma”, Doktora Tezi, **Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü**, Trabzon, 7-8 (1992); Aktaran **Lynch, K.A.**, “The Image of the City” **MIT Press**, Cambridge (1960).

Anonim (Abad Proje Proje Yapı Turizm Sağlık Enerji San. ve Tic. A.Ş.) “Safranbolu (Karabük) (Korumanın Başkenti) Koruma Amaçlı Revizyon + İlave Nazım ve Uygulama İmar Planı Araştırma Raporu” 3-6, 11-15 46-47 (2010).

Anonim (İller Bankası) “Karabük-Safranbolu İmar Plan Etütleri”, Ankara (1968).

Anonim (Safranbolu Belediyesi), “Safranbolu Sit Alanları ve Etkileme Geçiş Alanı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Uygulama Yönetmeliği”, 5 ve 6. Bölüm (2016).

Anonim (TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi), “Tarihi Çevre Koruma”, Dosya 14.1 Tarihi Çevrede Koruma: Yaklaşımlar, Uygulamalar, TMMOB, *Matsa Basımevi*, Ankara, 16-19 (2009).

Asatekin, G., “Koruma İmar Planlama Kısıtları ile Biçimlenen Yeni Konut Mimarlığımız”, *Mimarlık Dergisi*, 262: 22-24 (1995).

Aydın, E., “Tarihi Çevre İçindeki Yeni Yapılaşmaların Uygulama Sonuçları”, *Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 26-28 (1998).

Alıntılıyan Azezli, S. G., “19.yy da Osmanlı Konut Mimarisinde İç Mekân Kurgusunun Safranbolu Evleri Örneğinde İrdelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 4, 25 (2009); Aktaran **Eldem, S. H.**, “Türk Evi Plan Tipleri”, *İTÜ, Mimarlık Fak. Bas. Atölyesi*, İstanbul, 10, 12 (1968).

Alıntılıyan Azezli, S. G., “19.yy da Osmanlı Konut Mimarisinde İç Mekân Kurgusunun Safranbolu Evleri Örneğinde İrdelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Kültür Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 4 (2009); Aktaran **Kuban, D.**, “Sanat Tarihimizin Sorunları”, *Çağdaş Yayınları*, İstanbul, 192 (1976).

Azezli S. G., “19.yy da Osmanlı Konut Mimarisinde İç Mekân Kurgusunun Safranbolu Evleri Örneğinde İrdelenmesi”, Journal of the Faculty of Forestry, Istanbul University, 62(2): 41-44 (2013).

Bektaş, C., “Türk Evi”, *Yem Yayın*, 2. Baskı, İstanbul, 33 (2014).

Düzgün, H., “Tarihi Çevrelerde Yeni Yapı Tasarımında Kabuk - Bağlam İlişkisinin Temel ve Güncel Tasarım Kavramları Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 40-41,77-88 (2010).

Alıntılıyan Düzgün, H., “Tarihi Çevrelerde Yeni Yapı Tasarımında Kabuk - Bağlam İlişkisinin Temel ve Güncel Tasarım Kavramları Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 12-15(2010); Aktaran **Ünsal, B.**, Mimari Tarihi 1, *İDMMA Yayınları*, 9-20 (1973).

Alıntılıyan Düzgün, H., “Tarihi Çevrelerde Yeni Yapı Tasarımında Kabuk - Bağlam İlişkisinin Temel ve Güncel Tasarım Kavramları Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 43 (2010); Aktaran **Onur, H.**, “Korunması Gerekli Mimari Anıtlara Ek Yapı Tasarımında İlkeler”, Basılmamış Doktora Tezi, *Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 50, 57 (1991).

Alıntılıyan Düzgün, H., “Tarihi Çevrelerde Yeni Yapı Tasarımında Kabuk - Bağlam İlişkisinin Temel ve Güncel Tasarım Kavramları Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 78 (2010); Aktaran **Brolin, C. B.**, “Architecture In Context, Fitting New Buildings With Old”, *Van Nostrand Reinhold Company*, 45,153 (1980).

Alıntılayan Düzgün, H., “Tarihi Çevrelerde Yeni Yapı Tasarımında Kabuk - Bağlam İlişkisinin Temel ve Güncel Tasarım Kavramları Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 79 (2010); Aktaran **Van Der Voordt, T. JM., Van Wegen, H. BR**, “Architecture In Use”, *Elsevier – Architectural Press*, 37 (2005).

Alıntılayan Düzgün, H., “Tarihi Çevrelerde Yeni Yapı Tasarımında Kabuk - Bağlam İlişkisinin Temel ve Güncel Tasarım Kavramları Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 79 (2010); Aktaran **Dibner, D. R., Dibner-Dunlap, A.**, “Building Additions Design”, *Mcgraw-Hill*, 138 (1985).

Alıntılayan Düzgün, H., “Tarihi Çevrelerde Yeni Yapı Tasarımında Kabuk - Bağlam İlişkisinin Temel ve Güncel Tasarım Kavramları Açısından İncelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 79 (2010); Aktaran **Aksoy, Ö.**, “Biçimlendirme” (Özgün Baskı-1977 KTÜ), *Yem Yayınları*, İstanbul, 46 (2010).

Eldem, N., "Tarih Bilinci ve Çağdaş Kişilik", *Arredamento Dekorasyon Dergisi*, Mayıs, 100-101 (1992).

Ertürk B. E., “Türkiye’nin Dünya Miras Alanları Koruma ve Yönetimde Güncel Durum, Bölüm VIII Safranbolu Kenti”, *Unesco Türkiye Milli Komisyonu Somut Kültürel Miras İhtisas Komitesi*, Ankara 216-233 (2009).

Alıntılayan Ertürk B. E., “Türkiye’nin Dünya Miras Alanları Koruma ve Yönetimde Güncel Durum, Bölüm VIII Safranbolu Kenti”, *Unesco Türkiye Milli Komisyonu Somut Kültürel Miras İhtisas Komitesi*, Ankara 216-233 (2009); Aktaran **Emiroğlu, M.**, “Korunması Gereken Örnek Bir Kentimiz Safranbolu”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Basımevi*, Ankara, 31 (1981).

Günay R., “Geleneksel Safranbolu Evleri ve Oluşumu”, *Kültür Bakanlığı Yayınları*, 8-9, 36-39, 84, 110-113, 243-246 (1989).

Güzer, C.A., “Gerçek ile Taklit Arasındaki Mimarlık; Taklit Kimlikler, Sahte Aidiyetlikler” *Mimarlık Dergisi*, Ocak-Şubat (2007).

Hasol, D., “Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü”, *Yem Yayın, 10. Baskı*, İstanbul, 227, 279 (2008).

İnternet: Adsttc, “Louvre Müzesi, I. M. Pei”, http://images.adsttc.com/media/images/5037/eb5d/28ba/0d59/9b00/0473/large_jpg/stringio.jpg?1414219179 (Erişim Tarihi 18.07.16).

İnternet: Amc-archi, “Palais Des Beaux/Arts Lille Ek Binası, Jean MarcIbos & Myrto Vitart, Lille, Gaston Bergeret”, <https://www.amc-archi.com/photos/equerre-d-argent-1997-laureat-ibos-et-vitart-extension-du-musee-des-beaux-arts-de-lille,2817/facade-vitree-du-nouveau-ba.1> (Erişim Tarihi 22.07.16).

İnternet: Arch2o, “Kunsthau Sanat Merkezi, Peter Cook and Colin Fournier”, <http://www.arch2o.com/wp-content/uploads/2013/05/Arch2o-Kunsthau-Graz-Peter-Cook-and-Colin-Fournier2.jpg> (Erişim Tarihi 17.07.16).

İnternet: Architectureoflife, “Amsterdam Mimarlık Merkezi (Arcam)”, <http://www.architectureoflife.net/gorsel-acidan-zengin-ve-mutevazi-bir-mimarlik-merkezi-arcam-amsterdam/> (Erişim Tarihi 23.07.16).

İnternet: Archdaily, “Ara Pacis Binası, Courtesy of Richard Meier & Partners Architects, Roland Halbe” <http://www.archdaily.com/104187/ara-pacis-museum-richard-meier-partners/50070d2728ba0d4148000c9e-ara-pacis-museum-richard-meier-partners-image> (Erişim Tarihi 17.07.16).

İnternet: Archdaily, “Ara Pacis Müzesi, Richard Meier & Partners”, <http://www.archdaily.com/104187/ara-pacis-museum-richard-meier-partners/50070d2728ba0d4148000c9e-ara-pacis-museum-richard-meier-partners-image> (Erişim Tarihi 23.07.16).

İnternet: Archdaily, “Guggenheim Müzesi, Frank Gehry”, <http://www.archdaily.com/422470/ad-classics-the-guggenheim-museum-bilbao-frank-gehry/521fa052e8e44eb94a000034-ad-classics-the-guggenheim-museum-bilbao-frank-gehry-photo> (Erişim Tarihi 21.07.16).

İnternet: Archdaily, “Guggenheim Müzesi, Frank Gehry”, <http://www.archdaily.com/422470/ad-classics-the-guggenheim-museum-bilbao-frank-gehry/521fa07fe8e44e56b500006b-ad-classics-the-guggenheim-museum-bilbao-frank-gehry-photo> (Erişim Tarihi 21.07.16).

İnternet: Archdaily, “Sinyal Kutusu, Herzog & De Meuron, Nelson Garrido”, http://www.archdaily.com/256766/flashback-signal-box-herzog-de-meuron/herzog_meuron_central_signal_box_basel_sw_191111_021 (Erişim Tarihi 26.07.16).

İnternet: Archdaily, “Sinyal Kutusu, Herzog & De Meuron, Nelson Garrido”, http://www.archdaily.com/256766/flashback-signal-box-herzog-de-meuron/herzog_meuron_central_signal_box_basel_sw_191111_001 (Erişim Tarihi 26.07.16).

İnternet: Archikey, “P&C Satış Mağazası”, <http://archikey.com/building/read/2855/Peek-%26-Cloppenburg-Department-Store/852/> (Erişim Tarihi 20.07.16).

İnternet: Archiseek, “Arap Enstitüsü, Jean Nouvel Paris”, <http://archiseek.com/2009/1987-institut-du-monde-arabe-paris/> (Erişim Tarihi 18.07.16).

İnternet: Architect, “Carre D'art, Norman Foster, Nimes”, http://www.e-architect.co.uk/images/jpgs/france/carre_d_art_nimes_fftp211108_ny_4.jpg (Erişim Tarihi 14.07.16).

İnternet: Architectmagazine, “National Gallery Ek Binası”,
<http://www.architectmagazine.com/project-gallery/sainsbury-wing-national-gallery> (Erişim Tarihi 17.07.16).

İnternet: Architecturaldigest, “Dans Eden Bina Aliaksandr Mazurkevich/Alamy”,
<http://www.architecturaldigest.com/gallery/best-of-frank-gehry-slideshow/all> (Erişim Tarihi 24.07.16).

İnternet: Achitecture, “Merrill Lynch Finans Merkezi, Swanke Hayden Connell Architects”,
<https://www.architecture.com/FindAnArchitect/ArchitectPractices/DavidWalkerArchitects/Projects/MerrillLynchFinancialCentre-143362.aspx> (Erişim Tarihi 23.07.16).

İnternet: Architravel, “Van Gogh Müzesi Ek Yapısı, Aslı Aydın”,
http://www.architravel.com/architravel_wp/wpcontent/uploads/2013/05/Van_Gogh_Museum_Exhibition_Wing_2.jpg (Erişim Tarihi 20.07.16).

İnternet: Architravel, “Van Gogh Müzesi Ek Yapısı, Adrian Welch”,
http://www.architravel.com/architravel_wp/wpcontent/uploads/2013/05/Van_Gogh_Museum_Exhibition_Wing_1.jpg (Erişim Tarihi 20.07.16).

İnternet: Archnet, “Demir Tatil Sitesi, Copyright Courtesy Of Architect”
http://archnet.org/sites/771/media_contents/27605 (Erişim Tarihi 25.07.16).

İnternet: Arkitera, “HaasHaus Binası, HansHollein”,
<http://v3.arkitera.com/v1/gununsorusu/2003/03/13.htm> (Erişim Tarihi 19.07.16).

İnternet: Arkitera, “Milli Reasürans Türk A.Ş. Kompleksi”,
<http://v3.arkitera.com/h54213-mimarligin-babalari.html> (Erişim Tarihi 24.07.16).

İnternet: Arkitera, “Santral İstanbul Çağdaş Sanat Müzesi, Emre Arolat - Nevzat Sayın”,
http://galeri2.arkitera.com/main.php?g2_view=core.DownloadItem&g2_itemId=31078&g2_serialNumber=2 (Erişim Tarihi 25.07.16).

İnternet: Arkitera, “Yahudi Müzesi”,
<http://www.arkitera.com/haber/16961/yarismayla-yapilan-yahudi-muzesi> (Erişim Tarihi 21.07.16).

İnternet: Arkiv, “Santral İstanbul Çağdaş Sanat Müzesi, Emre Arolat - Nevzat Sayın”, İstanbul, <http://v2.arkiv.com.tr/p6191-santralistanbul-cagdas-sanat-muzesi.html> (Erişim Tarihi 25.07.16).

İnternet: Arkiv, “Zeyrek Sosyal Sigortalar Kurumu”, <http://v2.arkiv.com.tr/popup/watermark.php?src=5023.jpg> (Erişim Tarihi 27.07.16).

İnternet: Arkiv, “Zeyrek Sosyal Sigortalar Kurumu”, <http://v2.arkiv.com.tr/popup/watermark.php?src=5012.jpg> (Erişim Tarihi 27.07.16).

İnternet: Bluffton University, “Nigel Young, Foster & Partners”, <https://www.bluffton.edu/homepages/facstaff/sullivanm/france/nimes/carredart/0014.jpg> (Erişim Tarihi 14.07.16).

İnternet: Bluffton University, “Nigel Young, Foster & Partners”, <https://www.bluffton.edu/homepages/facstaff/sullivanm/france/nimes/carredart/0014.jpg> (Erişim Tarihi 23.07.16).

İnternet: Buildingbutler, “Atatürk Kültür Merkezi, Hayati Tabanlıoğlu”, <http://www.buildingbutler.com/bd/Hayati-Tabanl%C4%B1o%C4%9Flu/Istanbul/Atat%C3%BCrk-K%C3%BClt%C3%BCr-Merkezi/3282> (Erişim Tarihi 24.07.16).

İnternet: Cartier, “Cartier Çağdaş Sanatlar Merkezi, Jean Nouvel”, <http://www.cartier.com/maison/commitments/fondation-cartier-pour-lart-contemporain.html> (Erişim Tarihi 14.07.16).

İnternet: Coğrafyabilim, “Karabük İli’nin Türkiye Siyasi Haritasına Göre Konumu”, <https://cografyabilim.files.wordpress.com/2011/05/tc3berkiye-siyasi-haritasc4b1.jpg> (Erişim Tarihi 14.05.16).

İnternet: Galinsky, “Murcia Belediye Sarayı Ek Binası, Gonzalo Herrero Delicado”, <http://www.galinsky.com/buildings/murciacityhall/> (Erişim Tarihi 22.07.16).

İnternet: Google, “Safranbolu’nun genel yerleşimi” <https://www.google.com/maps/@41.2487673,32.6847955,4058m/data=!3m1!1e3> (Erişim Tarihi 15.05.16).

İnternet: ICOMOS, “Venedik Tüzüğü, The Venice Charter for the Conservation and Restoration of Monuments and Sites Madde 1-3-4-5-6-7-8 (Prof. Dr. Cevat Erder Çevirisi) 1964”, <http://www.icomos.org.tr/?Sayfa=Tuzukler2&dil=tr> (Erişim Tarihi 01.06.16).

İnternet: Interpane, “P&C Satış Mağazası, Andreas Fechner for Peek & Cloppenburg KG Düsseldorf”, http://www.interpane.com/weltstadthaus_140.html?sprache=englisch (Erişim Tarihi 20.07.16).

İnternet: İç mimarlık Dergisi, “Milli Reasürans Türk A.Ş. Kompleksi, Sevinç Hadi - Şandor Hadi”, <http://www.icmimarlikdergisi.com/2016/06/13/nisantasi-milli-reasurans-kompleksi/> (Erişim Tarihi 24.07.16).

İnternet: Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu 05.11.1999 gün ve 658 sayılı İlke Kararı, “Arkeolojik Sit”, <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44310/ilke-karari--karar-no-658--karar-tarihi-05111999.html> (Erişim Tarihi 11.06.16).

İnternet: Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu, “05.11.1999 gün ve 660 sayılı İlke Kararı, Anıtsal (1. grup) Yapılar, Çevresel Değerli (2. grup) Yapılar”, <http://teftis.kulturturizm.gov.tr/TR,13918/660-nolu-ilke-karari-tasinmaz-kultur-varliklarinin-grup-.html> (Erişim Tarihi 19.06.16).

İnternet: Lejdd, “Pompidou Sanat Merkezi, Renzo Piano & Richard Rogers”, <http://www.lejdd.fr/Culture/Centre-Pompidou-une-nomination-tres-politique-721052> (Erişim Tarihi 20.07.16).

İnternet: Mevzuat, “2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu Madde 3 Tanımlar Bölümü (1)-(2)-(3)-(4) Kültür Varlıkları, Tabiat Varlıkları, Koruma ve Korunma, Korunacak Değer” <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.2863&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch> (Erişim Tarihi 16.06.16).

İnternet: Mevzuat, “2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu Madde 17 Tanımlar Bölümü, Koruma Amaçlı İmar Planı” <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=1.5.2863&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch> (Erişim Tarihi 10.07.16).

İnternet: Mimeo, “Galicia Çağdaş Sanatlar Merkezi”, http://www.mimeo.eu/projects/Spain/Santiago%20de%20Compostela/Galician%20Center%20of%20Contemporary%20Art/?abvar4&utm_expId=3171585-1.VdIzkDV7RJei7fxZTD8QLQ.4&utm_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com.tr%2F (Erişim Tarihi 20.07.16).

İnternet: Panoramio, “HaasHaus Binası, HansHollein”, http://www.panoramio.com/photo_explorer#view=photo&position=1218&with_photo_id=65586770&order=date_desc&user=6552159 (Erişim Tarihi 19.07.16).

İnternet: Resmi Gazete 10 Aralık 19660:24-34 (1987) Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Tespit ve Tescili Hakkında Yönetmelik “Tabii Sit, Tarihi Sit, Arkeolojik Sit, Kentsel Sit” <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/19660.pdf> (Erişim Tarihi 07.06.16).

İnternet: Richard Meier, “Barselona Modern Sanat Müzesi, Scott Frances”, <http://www.richardmeier.com/?projects=barcelona-museum-of-contemporary-art-2> (Erişim Tarihi 20.07.16).

İnternet: Türk Dil Kurumu, “Genel Türkçe Sözlükte Kültür Maddesi”,

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.579c94e6915b46.59523362 (Erişim Tarihi 20.05.16).

İnternet: Unesco, “Tarihî veya Geleneksel Alanların Korunması ve Çağdaş Yaşamdaki Rollerini Konusunda Tavsiye Kararı, 1976, Tanımlar kısmı, Kültürel Varlık, Koruma” http://www.unesco.org.tr/dokumanlar/kultur/tarihirol_t_k.pdf (Erişim Tarihi 02.06.16).

İnternet: Wikimedia, “Dans Eden Bina”, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/21/Praha_Tancici_dum.jpg (Erişim Tarihi 20.07.16).

İnternet: Wikimedia, “Karabük İlinin İlçeleri”, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/14/Karab%C3%BCk_%28tr%29.svg (Erişim Tarihi 14.05.16).

Kalyoncu, H., “Tarih İçinde Safranbolu”, *Safranbolu Belediyesi Kültür Hizmeti*, 11, 16-17 (2010).

Kanat, Duralı, İ., “Tarihî Çevre’de Yeni Yapılaşma Uygulamalarının İrdelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 18,38, 44-46 (2007).

Alıntılaman Kanat, Duralı, İ., “Tarihî Çevre’de Yeni Yapılaşma Uygulamalarının İrdelenmesi”, Yüksek Lisans Tezi, *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, İstanbul, 16-17 (2007); Aktaran *TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi*, “Son Yasal Düzenlemelerde Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması ve Yerel Yönetimler El Kitabı”, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, *Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları/3035*, (2005).

Kuban, D., “İstanbul’da Tarihî Çevrenin Önemli Bir Kısmı Ortadan Kalkıyor”, *Mimarlık Dergisi*, 24: 20-21 (1965).

Kuban, D., “Tarihî Çevre Korumanın Mimarlık Boyutu Kuram ve Uygulama”, *Yem Yayın*, İstanbul, 48-49, 119 (2000).

Kuban D., “Türkiye’de Kentsel Koruma Kent Tarihleri ve Koruma Yöntemleri”, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 187-209 (2001).

Levent Sarıkaya Y., “Tarihî Çevre Koruma Mevzuatına Genel Bir Bakış”, Dosya 14.1 Tarihî Çevrede Koruma: Yaklaşımlar, Uygulamalar, TMMOB, *Matsa Basımevi*, Ankara, 62-68 (2009).

Madran, E., Özgönül, N., “Kültürel ve Doğal Değerlerin Korunması”. *TMMOB Mimarlar Odası Yayınları*, İstanbul, 3-6, 32 (2005).

Madran, E., “Tarihî Çevrenin Tarihî Osmanlıdan Günümüze Tarihî Çevre: Tavırlar-Düzenlemeler”, Dosya 14.1 Tarihî Çevrede Koruma: Yaklaşımlar, Uygulamalar, TMMOB, *Matsa Basımevi*, Ankara, 6-15 (2009).

Midilli Sarı, R., “Tarihi Çevre İçindeki Mimari Tasarımlarda “-İzm”ler; Modernizm, Postmodernizm, Dekonstrüktivizm”, Yüksek Lisans Tezi, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Trabzon, 56 (2005).

Okyay İ., “Safranbolu Koruma İmar Planı Yönetmelik Rapor”, (1990).

Özgen, S., “Tarihi Çevre İçinde Üç Boyutlu Çalışmaların Cepheler Açısından Algılamaya Etkisi”, Doktora Tezi, *Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü*, Trabzon, 4 (2009).

Safranbolu Belediyesi Arşivi, (2016).

Ulukavak, K., “Safranbolu’da Bir zaman; Bir Başkan...(1974-1980)”, *Safranbolu Belediyesi Kültür Hizmeti*, Karabük (2005).

Yazıcıoğlu, H., “Safranbolu, Safranbolu-Karabük-Ulus-Eflani”, *Özer Matbaası*, 1. Baskı, Karabük (1982).

Yazıcıoğlu, H., “Küçük Osmanlının Öyküsü Safranbolu Tarihi”, *Şa-To Türkiyat Yayınları* 1. Baskı, İstanbul (2001).

Yetiş, R., “Fotoğraf ve çizim arşivi”, *Yetiş, R.* (2016).

Zakar, L., Eyüpgiller K.K., “Mimari Restorasyon Koruma Teknik ve Yöntemleri Restorasyon Uygulamalarında Kullanılan Çağdaş Teknikler”, *Ömür Matbaacılık*, İstanbul, 47-54 (2015).

Alıntılanan Zakar, L., Eyüpgiller K.K., “Mimari Restorasyon Koruma Teknik ve Yöntemleri Restorasyon Uygulamalarında Kullanılan Çağdaş Teknikler”, *Ömür Matbaacılık*, İstanbul, 35 (2015); Aktaran **Burden, E.E.**, “Illustrated Dictionary of Architectural Preservation: Restoration, Renovation, Rehabilitation, Reuse”, *Mc Graw-Hill*, New York,(2004).

Alıntılanan Zakar, L., Eyüpgiller K.K., “Mimari Restorasyon Koruma Teknik ve Yöntemleri Restorasyon Uygulamalarında Kullanılan Çağdaş Teknikler”, *Ömür Matbaacılık*, İstanbul, 35 (2015); Aktaran **Orbaşlı, A.**, “Architectural Conservation: Principles and Practice”, *Blacwell Publishing*, Oxford, (2008).

Alıntılanan Zakar, L., Eyüpgiller K.K., “Mimari Restorasyon Koruma Teknik ve Yöntemleri Restorasyon Uygulamalarında Kullanılan Çağdaş Teknikler”, *Ömür Matbaacılık*, İstanbul, 47 (2015); Aktaran **Croci, G.**, “The Conservation and Structural Restoration of Architectural Heritage, Advances in Architecture Series” *WIT Pres*, UK (1998).

Zeren Tanaç, M., “Tarihi Çevrede Yeni Ek ve Yeni Yapı Olgusu Çağdaş Yaklaşım Örnekleri”, *Yalın Yayıncılık*, İstanbul, 17-26, 32-37, 65-87 (2010).

EK AÇIKLAMALAR A.

**SAFRANBOLU SİT ALANLARI VE ETKİLEME GEÇİŞ ALANI KORUMA
AMAÇLI UYGULAMA İMAR PLANI UYGULAMA YÖNETMELİĞİ**

1- AMAÇ

Safranbolu (Karabük) Koruma Amaçlı İmar Planı sınırları dâhilinde, 1. Derece Arkeolojik Sit Alanı, Kentsel Sit Alanı, 1. Derece Doğal Sit Alanı ve Etkileme Geçiş Alanı içinde yapılacak uygulamalar kapsamında; Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, Yasalara Dayalı Yönetmelikler, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararları ve Karabük Koruma Bölge Kurulu Kararları ile 3194 Sayılı İmar Kanunu hükümlerinin bütünlüğünü sağlamak bu yönetmeliğin amacıdır.

2- KAPSAM

Bu yönetmelik, Safranbolu (Karabük) Koruma Amaçlı İmar Planı sınırları dâhilinde, 1. Derece Arkeolojik Sit Alanları, Kentsel Sit Alanları (Bağlar, Kıranköy ve Çarşı), 1. Derece Doğal Sit Alanı ve Etkileme Geçiş Alanı içerisinde kalan tescilli ve tescilsiz yapılar ile boş parsellere yeni yapılacak yapılara ilişkin hükümleri kapsar.

3- TANIMLAR

“Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu” ve “Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik” ile belirlenen tanımlar kısmı geçerlidir.

4- GENEL HÜKÜMLER

4-1) Bu imar planı ve yönetmeliğinde belirtilmeyen hususlarda, “Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu”, Yasalara Dayalı İlgili Yönetmelikler, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararları ile İmar Kanunu ve Yönetmeliklerinin Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile çelişmeyen hükümleri geçerlidir.

- 4-2)** Afet bölgelerinde yapılacak yapılar hakkında yönetmelik ve 17 ağustos 1999 Marmara depremi sonrasında çıkan planlama ve yapılaşma ile ilgili kanun ve yönetmelik hükümleri geçerlidir.
- 4-3)** Safranbolu Belediyesi İmar planlarına esas olarak hazırlanan jeolojik-jeoteknik etüd raporunun sonuç ve öneriler kısmında belirlenen koşullara uyulacaktır.
- 4-4)** Enerji Nakil Hatları ve Koruma Kuşaklarında “Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği” ne uyulacaktır.
- 4-5)** “Karayolu Kenarında Yapılacak Yapılar Hakkındaki Yönetmelik” hükümlerine uyulacaktır.
- 4-6)** Dere yatakları mevcut hali ile korunacaktır. Yatak kesitinde yapılacak projelendirmelerde ve değişikliklerde D.S.İ’den görüş alınması zorunludur.
- 4-7)** Koruma, uygulama ve denetim büroları, proje büroları ile eğitim birimlerinin kuruluş, izin, çalışma usul ve esaslarına dair yönetmelik hükümleri geçerlidir.
- 4-8)** Yapılacak her türlü yapı; sağlık ve fen koşullarına, ilgili tüzük ve yönetmeliklere uymak zorundadır.
- 4-9)** Yapılacak her türlü yapının; kentsel ve yöresel nitelikleri, mimari ve sanat tarihi açısından gösterdiği fiziksel özellikleri ve bu özellikleri ile oluşan çevrenin, dönemin sosyo ekonomik, sosyo kültürel yapılanmasını, yaşam biçimini yansıtarak bir arada bulundurması ve bu açılardan doku bütünlüğü göstermesi gerekmektedir.
- 4-10)** Kentsel, doğal, arkeolojik sit alanlarında koruma kültürümüzün gelişmesine katkı verecek faaliyetleri yansıtan sabit ve hareketli her türlü ilan panoları, billboard, monitör ve aydınlatma cihazlarının uygulaması ile bayram, seçim, festival vb. günlerde afiş asılması, Safranbolu Belediyesi ve Koruma Bölge Kurulunun onayına tabidir.
- 4-11)** Her türlü teknik altyapı uygulamaları öncesinde ilgili kurum tarafından hazırlanacak projeler Koruma Bölge Kuruluna sunulur ve Kurulun uygun görüşü sonrasında uygulama yapılır.
- 4-12)** İki farklı sit gurubunda kalan parsellerde; her bölge için sit alanı yapılanma koşulları ayrı ayrı uygulanır, ifraz zorunluluğu aranmaz, inşaat alanı kaydırması yapılamaz.
- 4-13)** İfraz edilecek parsellerde, yola cepheli veya köşe başı parsellerde bir yoldan gerekli cephenin sağlanması yeterlidir.

4-14) İmar planı üzerinde işli kadastro parselleri grafik paftalardan aktarılmış olup, 3 metreye kadar uyumsuzlukları gidermeye belediyesi yetkilidir.

4-15) Elde edilecek gelir, sit alanı proje ve uygulamalarında kullanılmak üzere, üzerinde Tescilli kültür varlığı bulunmayan parsellerden; imar planı ile belirlenmiş yapılaşma koşulları esas alınarak, mevzuata uygun olarak alınacak Belediye Meclisi kararı ile katkı bedeli alınır.

4-16) Koruma amaçlı imar planı içerisinde kalan sosyal teknik altyapı alanlarından büyüklük standardını sağlayamayanlara, ilgili kurumdan uygun görüş almak şartı ile minimum büyüklük koşulu aranmaksızın inşaat izni verilir.

4-17) Parsellerin imar planına göre, kamu kullanımında kalan kısımları, kamu eline geçmeden inşaat ruhsatı verilemez.

4-18) DEĞİŞİKLİK 05.07.2012/125 BMK- 24.05.2012/359 KKVKBK)

Tescilli kültür varlığı parselleri ve koruma alanında kalan parseller haricindeki her türlü mevcut, yeni yapı ve imar uygulamalarında ve plan kapsamındaki tüm parsellerde yapılacak terkin ve yoldan ihdas işlemlerinde koruma amaçlı imar planı ve planın tamamlayıcı eklerinde belirtilen koşullar doğrultusunda Safranbolu belediyesi yetkilidir.

4-19) Safranbolu Koruma Amaçlı İmar Planı ve Yönetmeliği bir bütün olup birlikte uygulanır.

5- I. DERECE ARKEOLOJİK SİT ALANLARINA İLİŞKİN ÖZEL HÜKÜMLER

5-1) 1. Derece Arkeolojik Sit: Korumaya yönelik bilimsel çalışmalar dışında aynen korunacak sit alanlarıdır. Bu alanlarda, kesinlikle hiçbir yapılaşmaya izin verilemez, bilimsel amaçlı kazıların dışında hiçbir kazı yapılamaz.

5-2) Höyük ve Tümülüslerin bulunduğu alanda;

5-2-a) Toprağın sürülmesine dayanan tarımsal faaliyetler yapılamaz, ağaçlandırmaya gidilemez,

5-2-b) Taş, toprak, kum vb. alınamaz, kireç, taş, tuğla, mermer, kum, maden vb. ocaklar açılmaz, toprak, cüruf, çöp, sanayi atığı ve benzeri malzeme dökülemez,

6- I. DERECE DOĞAL SİT ALANLARINA İLİŞKİN ÖZEL HÜKÜMLER

6-1) Bu alanlarda, doğal yapının korunması ve geliştirilmesi esas olup, topografyayı değiştirecek ve siluet etkisini bozabilecek bitki örtüsü uygulamaları ile kazı ve dolgu gibi tahribata yönelik eylemde bulunulamaz.

6-2) Resmi ve özel kuruluşlarca, zorunlu olan alanlarda, teknik altyapı hizmetleri (yol açılması, içme suyu, kanalizasyon, açık otopark, telesiyej, teleferik, enerji nakil hattı, GSM baz istasyonu, doğal gaz hattı, telefon hattı ve benzeri) uygulamaları Koruma Bölge Kurulunun uygun göreceği şekliyle yapılabilir.

6-3) (D1) İşaretli adalar, jeolojik sakıncalı alan kapsamında kalan, mülkiyete konu, doğal karakteri korunacak alanlardır.

6-4) (D2) İşaretli adalarda Koruma Bölge Kurulundan izin almak koşulu ile halka açık rekreasyon amaçlı günübirlik tesisler (lokanta, büfe, kır kahvesi, kafeterya, wc, gezi yolu, açık otopark ve benzeri) ile alanın ve çevrenin özelliklerinden kaynaklanan faaliyetlerin korunması ve geliştirilmesi amacıyla yönelik (müştemilat, havuz evi, bekçi kulübesi vb.) yapılar yapılabilir. $E=0.02$, $H_{maks}=3.50$ metredir. Toplam inşaat alanı 50 m^2 yi geçemez.

6-5) Mevcut tescilli ve tescilsiz yapıların bakım ve onarımları yürürlükteki mevzuat hükümleri ve ilke kararları doğrultusunda yapılabilir.

6-6) Taş, toprak, kum vb. alınamaz, kireç, taş, tuğla, mermer, kum, maden vb. ocakları açılmaz, toprak, cüruf, çöp, sanayi atığı ve benzeri malzeme dökülemez.

6-7) Bu alanlarda ağaç kesilemez. Ancak; kurumuş, hastalanmış ya da devrilmiş ağaçlar ile kamu yararı içeren alt ve üstyapı hizmetlerinde, rekreasyon ve bakım amaçlı yapıların inşaatı sırasında, ağaçların kesilmesi, Orman İşletme Şefliğinde alınacak teknik rapor doğrultusunda Koruma Bölge Kurulunun iznine tabidir.

6-8) Belirlenen nitelik ve ölçülerde yapılaşma talebinde parsele ait çapı 10 cm'in üzerindeki ağaç rölövesinin çıkarılması zorunludur.

6-9) Mevcut Tarımsal faaliyetler sürdürülebilir ancak örtü altı tarımsal faaliyetler yapılamaz.

6-10) Tevhit yapılabilir ancak ifraz yapılamaz.

6-11) Park alanlarında hazırlanacak Çevre Koruma Projeleri Koruma Bölge Kurulu tarafından onaylanacaktır.

7- KENTSEL SİT ALANINDA YAPI VE PARSELLERE İLİŞKİN ÖZEL HÜKÜMLER

7-1) (K) ve (T) işaretli adalarda yıkılıp yeniden yapılacak yapı, eski yapının taban alanını koruyacak ve (T1) işaretli adalarda bir katı, (K) ve (T2) işaretli adalarda iki katı geçmeyecek şekilde yapılacaktır. Yapıya sonradan yapılan eklentiler ve müstemilatlar ana yapı kapsamında değerlendirilemez. Ana yapı tespitinin yapılabilmesi için hazırlanacak olan mevcut yapı aplikasyon krokisinin Belediye’ce uygun görülmesi zorunludur.

7-2) (K), (T1) ve (T2) işaretli adalarda boş parsel bulunması durumunda, 0.25/0.50 TAKS/KAKS oranları ile (T1) işaretli adalarda bir katlı, (K) ve (T2) işaretli adalarda iki katlı yapı yapılabilir. Yapı yaklaşma mesafeleri Belediye’nin teklifi Koruma Bölge Kurulunun onayı ile belirlenir.

7-3) DEĞİŞİKLİK 05.07.2012/125 BMK- 24.05.2012/359 KKVKBK)

İçerisinde tescilli kültür varlığı bulunmayan ve koruma alanı dışında kalan parsellerde; en fazla iki yapı yer alabilir. parsel büyüklüğü bağlar bölgesinde 1700 m² ye, çarşı ve kıranköy bölgesinde 680 m² ye kadar olan parsellerde müstemilatlar hariç bir yapı yapılabilir. tek yapı, ikiz blok şeklinde olamaz, taban alanı 170 m² yi geçemez. daha büyük parsellerde iki yapı yapılması durumunda; yapı taban alanı toplamı 300 m²’yi aşamaz, yapılar arası mesafe 15 m.den az olamaz, tip projeler tekrar edilemez.

7-4) Her türlü uygulamadan önce harita mühendisince, parselde mevcut olan arazi kotlarının, iç ve dış duvarlar ile çapı 15 cm.den büyük ağaçların yerlerinin tespit edildiği harita dosyasının hazırlanması, projelere aktarılması ve bu ağaçların korunması zorunludur.

7-5) Yapı Yaklaşma mesafeleri;

7-5-a) Kentsel sit alanında ayrıık nizam yapılaşma esastır.

7-5-b) Ön ve Yan bahçe mesafesi belirtilmiş adalarda; aynı cephe hattında yapılaşma %50 oranında teşekkül etmiş ise yapı yaklaşma mesafelerini, sokağın genel karakteristiğine uygun olarak belirlemeye Belediye’si ve Koruma Bölge Kurulu yetkilidir.

7-5-c) Ön ve Yan bahçe mesafesi belirtilmemiş adalarda; yapı yaklaşma mesafelerini, sokağın genel karakteristiğine uygun olarak belirlemeye Belediye'si ve Koruma Bölge Kurulu yetkilidir.

7-5-d) 12 metreden dar parsellerde, içerisinde tescilli yapı bulunmayan komşu parsel sınırına bitişik yapı yapılabilir. Bu durumda bitişik parsel yönü yapı cephesi sağır yapılır.

7-6) Sokak kaplaması ve duvarlar;

7-6-a) Kentsel sit alanı içerisinde; özgün sokak döşemesi korunacak, sonradan yapılmış olan kaplamalar sökülerek özgün döşemeye dönüştürülecek, bozulmuş ve kaybolmuş kısımlar aynı teknik ve malzeme ile tamamlanacaktır.

7-6-b) Kentsel sit alanı içerisinde; özgün duvar yapısı korunacak, sonradan yapılacak kısımlarda tasarım rehberinde belirtilen teknik ve malzeme esas alınacaktır.

7-6-c) Kentsel sit alanı içerisinde yapılacak uygulamalarda; 1/100 ölçekli bahçe düzenlemesi ve sokak silueti ile bahçedeki duvarlarda uygulanacak taş örgü stili ve harpuşta ile kapılara ait 1/20 ölçekli detay proje dosyası hazırlanması zorunludur.

7-6-d) Bahçe duvar yüksekliğinin 2.00 metreyi geçmemesi esastır. (harpuşta dâhil 2.50m) Arazi koşulları nedeni ile farklı uygulama yapılması zorunlu olması durumunda, hazırlanan projeye göre izin verilebilir. Duvarın üzerinin yerel dokuya uygun biçimlenişlerle harpuşta ile bitirilmesi esastır. Harpuştalar, ahşap veya alaturka kiremit olacaktır.

7-7) İfraz koşulları ve mülkiyet;

Planlama alanı; Çarşı, Kıranköy ve Bağlar bölgesi olmak üzere üçe ayrılmış olup,

7-7-a) Bağlar bölgesinde yeni oluşacak parseller 2000 m² den küçük olamaz.

7-7-b) Çarşı ve Kıranköy bölgelerinde yeni oluşacak parseller 800 m² den küçük olmaz.

7-7-c) Parsel cephesi ve genişliği 20 metrenin altına düşemez.

8) TESCİLLİ TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI VE PARSELLERİ

8-1) Parsellere ilişkin koşullar

8-1-a) Tescilli taşınmaz kültür varlığı ve parselleri ile ilgili hükümler; buldukları bölge hükümleri ve genel hükümlerden önceliklidir.

8-1-b) İfraz koşulu;

8-1-b-1) İfraz büyüklüğünde bulunduğu bölge koşulları uygulanır.

8-1-b-2) Yeni oluşacak parsel Tescilli Kültür Varlığı parselinden büyük olamaz.

8-1-b-3) Yeni oluşan parsel hattı, Tescilli Kültür Varlığına 10 metreden yakın olamaz.

8-1-b-4) İfraz işlemi, Koruma Bölge Kurulu onayına tabidir.

8-1-c) DEĞİŞİKLİK 05.07.2012/125 BMK- 24.05.2012/359 KKVKBK)

Bu parsellerde tevhit yapılamaz, ancak; daha önce mevcut korunması gerekli kültür/tabiat varlığının bir parçası iken bölünmüş parseller, kapanmış yol arsaları ve yoldan ihdaslar tevhit edilebilir.

8-1-d) Parsellerin doğal dokusunu korumak esastır. Yapılar bahçe duvarları ve düzenlemesiyle bir bütündür, Koruma Bölge Kurulundan izinsiz değişiklik yapılamaz.

8-2) Tescilli yapılara ilişkin koşullar

8-2-a) Korunması gerekli kültür/ tabiat varlığı olarak belirlenmiş yapılara, yürürlükte bulunan ilgili kanun ve yönetmeliklere göre müdahalelerde bulunulabilecektir.

8-2-b) Plan üzerindeki Tescilli Kültür Varlığı işaretlemeleri şematik olup, röleve, restitüsyon ve rekonstrüksiyon projelerine esas teşkil etmez.

8-2-c) Restorasyon aşamasında birden fazla bağımsız birim oluşturacak düzenlemeler yapılamaz.

8-2-d) Yapıda (otel, pansiyon, restoran, müze vb.) işlev değişikliği yapılabilmesi için; Mimar tarafından hazırlanan ön rapor, Belediye İmar ve Şehircilik Müdürlüğünün görüşü ile birlikte Koruma Bölge Kuruluna sunulur. Koruma Bölge Kurulu'nda, işlev değişikliği uygundur kararı alındıktan sonra projelendirmeye ve uygulamaya geçilir. Kurul tarafından onaylı projeler yeni onay gerektirmeden yürütülür.

8-2-e) Ev pansiyonu uygulamalarında; konut kullanımının devamı esastır.

8-2-f) Isıtma, soğutma ve havalandırma tesisatlarında oda içi elemanların, yapının özgünlüğüne zarar vermeyecek biçimde tasarlanarak, detay çalışmalarının restorasyon projesi aşamasında yapılması zorunludur.

8-2-g) Yıkılarak yeniden yapılması (rekonstrüksiyon) kararı verilen tescilli taşınmaz kültür varlığı projelerinde taşıyıcı sistemin projelendirilmesi zorunludur.

8-2-h) Tescilli taşınmazda yapılacak bakım, basit onarım ve restorasyon çalışmaları sırasında; boya; badana olacak, renkler toz karışımla sağlanarak yapılacaktır. Kaplamada, kireç sıva ve benzeri malzemelerin kullanılması esastır.

8-2-i) Dış cephelerde; restorasyon projesinde ve bu yönetmelikte tanımlananlar dışında hiçbir eklenti yer alamaz. Dış cephe aydınlatmasında cephe malzemesine ve esere fiziki ve görsel zarar verecek aydınlatma tür ve renkleri kullanılamaz.

8-2-i) Tescilli kültür varlığı bulunan parselde yeni yapı yapılamaz. Ancak parselde yalnızca çeşme, müstemilat, havuz evi gibi konut ya da işyeri niteliğinde olmayan tescilli kültür varlığı bulunan parsellerde bir adet yeni yapı yapılabilir.

8-2-j) Parselde, Tescilli yapı haricinde, ruhsatlı başka yapılar var ise bakım ve onarımları ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde yaptırılır.

8-2-k) Projelendirmelerde yangın ve depreme karşı gerekli tedbirler alınacak uygulamaları denetlenecektir.

9) TESCİLLİ TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIĞI KORUMA ALANINDA KALAN YAPI VE PARSELLER

9-1) Bu parsellerde, yeni yapı yapılması ve mevcut yapılarda onarım veya tadilat gibi uygulamalar yapılması için Safranbolu Belediyesi ve Koruma Bölge Kurulunun uygun görüşünün alınması zorunludur. Yürürlükte bulunan Yönetmelik ve İlke Kararlarına göre uygulama yapılır.

9-2) İçerisinde bina niteliğinde tescilli taşınmaz kültür varlığı bulunan parselde komşu olan veya aralarından yol geçse dahi bu parselde cephe veren parsellerde, korunması öngörülen kentsel silueti olumsuz etkileyebilecek konum ve yükseklikte yapı yapılamaz. İmar planı ile belirtilmiş yapı yüksekliğine nazaran komşu tescilli eser gabarisi ve/veya kentsel siluet esas alınır. Ancak içinde yalnızca çeşme, müstemilat, havuz ve havuz evi gibi tescilli kültür varlığı bulunan parsellerin çevresinde imar planı ile belirtilmiş yapı yüksekliği esas alınır.

9-3) (DEĞİŞİKLİK. 07.06.2011/216 BMK-28.05.2011/2339 KKTVKBKK)

9.3) bir parselde birden fazla yapı yapılabilmesi durumu:

9.3.a) Kentsel Sit Alanında kalan parsellerde Konut ve Ticaret kullanımlı parsellerde müstemilatlar hariç birden fazla yapı yapılamaz. Tek yapı taban alanı 170 m² yi geçemez.

9.3.b) DEĞİŞİKLİK 05.07.2012/125 BMK- 24.05.2012/359 KKVKBK)

Etkileme geçiş alanında kalan konut ve ticaret kullanımlı parsellerde en fazla iki yapı yer alabilir. Parsel büyüklüğü bağlar bölgesinde 1700m² ye, Çarşı ve Kıranköy bölgesinde 680 m² ye kadar olan parsellerde müştemilatlar hariç bir yapı yapılabilir. Tek yapı, ikiz blok şeklinde olamaz, taban alanı 170 m² yi geçemez. Daha büyük parsellerde iki yapı yapılması durumunda; yapı taban alanı toplamı 300 m²'yi aşamaz, yapılar arası mesafe 15 m.den az olamaz, tip projeler tekrar edilemez

9-4) Kot farkının çok olduğu durumda, yeni yapı tescilli eseri en az etkileyecek konumda ve yükseklikte, tescilli eser gabarisi esas alınarak inşa edilir.

9-5) İPTAL 05.07.2012/125 BMK- 24.05.2012/359 KKVKBK)

10- ETKİLEME GEÇİŞ ALANINDA KALAN YAPI VE PARSELLER

10-1) İfraz Koşulları

10-1-a) Taban Alanı katsayısı 0.10 ve 0.15 olan parsellerde minimum ifraz koşulu 2000 m² dir.

10-1-b) Taban Alanı katsayısı 0.20 ve 0.25 olan parsellerde minimum ifraz koşulu 1250 m² dir.

10-1-c) Taban Alanı katsayısı 0.30 olan parsellerde minimum ifraz koşulu 800 m² dir.

10-2) Bir parselde imar durumuna aykırı olmamak şartıyla birden fazla yapı yapılabilir. Ancak, yapıların birbirine olan mesafeleri her yapı için ayrı ayrı hesaplanacak, imar planı ve yönetmelikte belirlenmiş bahçe mesafelerinin toplamından az olamaz.

10-3) Çatı katı ve çekme kat yapılamaz ancak son kat ile bağlantılı çatı arası piyes oluşturulabilir. Çatı arası kullanım kat alanının %30'unu geçemez. Parapet yapılamaz.

10-4) Her bir bağımsız bölüm için 2 adet ağaç dikilmesi zorunludur.

10-5) Her bir bağımsız bölüm için, konut kullanımlarında 1 adet, ticari kullanımlarda her 50 m² için 2 adet, Turizm Tesis Alanlarında her iki oda için 1 adet otopark yeri ayrılması zorunludur. Diğer hususlarda, Otopark Yönetmeliğine uyulacaktır.

11) TİCARET ALANLARI

11-1) (T1) ve (T2) işaretli alanlar ticari faaliyet alanlarıdır. Ticari alanlarda hiçbir şekilde yanıcı, parlayıcı, patlayıcı madde, duman vb. gibi çevre sağlığı açısından olumsuz faaliyet gösterecek depolar ve imalathaneler yer alamaz.

11-2) Konut alanlarında, zemin kat ticari kullanım izni vermeye Safranbolu Belediyesi yetkilidir.

11-3) Konut altı ticaret işaretli adalarda gösterim şematik olup, yoldan cephe alan parsellerin alt katlarının ticari kullanımlı olacağını ifade eder. Üst katlar kullanımları tercihen, ticaret ya da konut kullanımlı olabilir.

12) BAĞLIK BAHÇELİK ALANLAR (B.B.A)

12-1) Bu alanlarda; bahçeli, Düşük yoğunluklu konut kullanımı yer alacaktır.

12-2) Yapılaşma koşulu $E=0.10$ ve $h_{maks}=6.50$ metredir.

12-3) Yol ve parsel sınırından çekme mesafesi en az 5 metredir.

12-4) Minimum ifraz koşulu 5000 m^2 , parsel cephesi 40 metredir.

12-5) Her bir 5000 m^2 için birden fazla bağımsız birim oluşturulamaz. Tek yapı taban alanı 170 m^2 yi geçemez.

13) TARIMSAL NİTELİĞİ KORUNACAK ALANLAR (T.N.K.A)

13-1) (DEĞİŞİKLİK. 07.06.2011/216 BMK-28.05.2011/2339 KKTVKBKK)

Bu alanlarda büyükbaş, küçükbaş, kümes hayvancılığı faaliyetleri yürütülemez, kümes, ahır vb hayvan barınakları inşa edilemez

13.2) diğer hususlarda; Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı ile ilgili mevzuat hükümleri geçerlidir.

14) AĞAÇLANDIRILACAK ALANLAR

14-1) Minimum ifraz koşulu 10000 m^2 , parsel cephesi 40 metredir.

14-2) Yapılaşmaya uygun alanlarda, $E=0.05$ ve $h_{maks}=3.50$ metredir. Toplam inşaat alanı 250 m^2 yi aşamaz.

14-3) Yoldan çekme mesafesi en az 10 m. parsel sınırından 5 metredir.

15) REKREASYON ALANLARI

15-1) Kentin açık ve yeşil alan ihtiyacı başta olmak üzere, kent içinde ve çevresinde günü birlik kullanıma yönelik; eğlence, dinlenme, piknik ihtiyaçlarının karşılanabileceği lokanta, gazino, kahvehane, çay bahçesi, büfe, otopark gibi kullanımlar ile **tenis, yüzme gibi her tür açık sportif faaliyetlerin yer alabileceği alanlardır.**

15-2) $E=0.03$, $h_{max}=3.50$ 'dir. Açık spor alanlarında yer alacak ekipmanların yükseklikleri vaziyet planı ile belirlenir.

15-3) Minimum ifraz koşulu 5000 m^2 , parsel cephesi 40 metredir.

15-4) Yoldan çekme mesafesi en az 10 m. parsel sınırından 5 metredir.

15-5) Parselde birden fazla yapı yer alabilir, ancak tek yapı taban alanı 170 m^2 yi geçemez, yapılar arası mesafe 15 m'den az olamaz.

16) TURİZM TESİS ALANLARI

16-1) (T.T.A.) İşaretli alanlar turizm faaliyet alanlarıdır.

16-2) Minimum ifraz koşulu 10000 m^2 'dir.

16-3) Parsel cephesi ve genişliği 50 metrenin altına düşemez.

16-4) Turizm tesisleri alanında, tesisi destekleyici nitelikli ticari kullanımlar yer alabilir.

16-5) DEĞİŞİKLİK 05.07.2012/125 BMK- 24.05.2012/359 KVKKBK

Turizm Tesisleri Mimari uygulama projeleri Koruma Bölge Kurulunca Onaylanacak olup, projelendirmede yöre mimarisine uygun cephe hareketliliği sağlamak esastır

16-6) Etkileme Geçiş Alanında kalan parsellerde yönetmelik ile belirlenmiş tesisin gerektirdiği kullanımlar yer alabilir.

17) KAMU KULLANIM VE KENTSEL SOSYAL ALTYAPI ALANLARI

17-1) Bu alanlarda Resmi Kurumlar, Sağlık, Eğitim, Sosyo-Kültürel Tesisler, Dini, Spor, Teknik Altyapı Tesisleri ile Kentin ihtiyacı olan diğer Kamu Tesisleri yer alabilir.

17-2) Her türlü Kamu Tesisleri ve Kentsel Altyapı Alanlarında planda ve/veya mevzuatta belirtilmiş çekme mesafelerine uyulacaktır.

17-3) DEĞİŞİKLİK 05.07.2012/125 BMK- 24.05.2012/359 KKVKBK

Her türlü Kamu Tesisleri ve Kentsel Altyapı Alanlarının Safranbolu özgün dokusuna uyumlu mimari uygulama projeleri Koruma Bölge Kurulunca Onaylanacak olup, projelendirmede yöre mimarisine uygun cephe hareketliliği sağlamak esastır.

17-4) Resmi Kurum, Sağlık Tesisleri, BHA, İdari Tesis, Sosyal Tesis, Eğitim Tesisleri, Spor Alanları ve Dini Tesis Alanlarında yapı yüksekliği vaziyet planı ile belirlenir.

18) TÜM PLANLAMA ALANINDA

18-1) TAKS oranına göre Yapı taban alanı maksimum 45 m² den küçük kalan parsellerde çekme mesafelerine ve yönetmelik ile tanımlanan minimum yapı ölçülerine uyulmak kaydı ile taban alanı kat sayısı ve emsal şartı aranmaksızın maksimum 45 m² taban alanı oturumunda iki katlı yapı inşaa edilebilir. Bu durumda birden fazla bağımsız birim oluşturulamaz.

18-2) Tüm yapılarda özgün dokuya uyumlu, kapalı çıkma yapılabilir. Ancak; konsol uzunluğu 1.00 metreyi geçemez ve cephe genişliğinin %50'sini aşamaz. Kapalı çıkma, Emsal hesabına dâhil edilmez. Açık çıkmalarda mevzuat hükümleri uygulanır.

18-3) Kotlandırma

Yapıların cephe aldığı yoldan kotlandırılması esastır, ancak;

18-3-a) ± 0.00 yol kotunun altında, üç tarafı açık birden fazla kat çıkan parseller ve ± 0.00 yol kotu ile üst kotta yapılacak yapı taban kotu arasında 3 metreden daha fazla fark oluşan parseller tabii zeminden kotlandırılır.

18-3-b) Tabii zeminden kotlandırmalarda (± 0,00) kotu, parselde yapılacak yapı yada yapıların köşe kotlarının aritmetik ortalaması olarak alınır.

18-3-c) Su basman kotu; yapının yol kotunun altında kalması durumunda tabii zemin üzerinden +2.00 m ye kadar, yapının yol kotunun üstünde kalması durumunda +0.50 m ye kadar uygulanır.

18-3-d) Ön bahçe mesafesinin 5 metrenin altına düştüğü durumda; kot her koşulda yoldan verilir.

18-4) Bina dış mekân elemanları

18-4-a) DEĞİŞİKLİK 05.07.2012/125 BMK- 24.05.2012/359 KKVKBK

Kentsel sit alanı içerisinde kalan yeni yapılarda

18-4-a-1) Dış cephe kaplamalarında; cam mozaik, pvc, seramik, krom vb. gibi geleneksel dokuya aykırı kaplama ve dekorasyon malzemeleri kullanılamaz.

18-4-a-2) Doğramalar ahşap malzeme ile yapılacaktır. Ahşap cephe elemanları ve doğramalarda malzeme doğal kendi renginde bırakılacak veya kahverengi renk ve tonları kullanılacaktır.

18-4-a-3) Yapı dış cephe boyamalarında; beyaz, oksit sarı, çivit mavisi, aşı boyası, renk ve tonları kullanılacaktır.

18-4-b) Etkileme geçiş alanı içerisinde yeni yapılarda;

18-4-b-1) Dış cephe kaplamalarında; cam mozaik, pvc, seramik, krom vb. gibi geleneksel dokuya aykırı kaplama ve dekorasyon malzemeleri kullanılamaz.

18-4-b-2) Doğramalar ahşap veya kahverengi tonlarında ahşap görünümlü malzeme ile yapılacaktır. Ahşap cephe elemanları ve ahşap doğramalarda malzeme doğal kendi renginde bırakılacak veya kahverengi renk ve tonları kullanılacaktır.

18-4-b-3) Yapı dış cephe boyamalarında; beyaz, oksit sarı, çivit mavisi, aşı boyası, renk ve tonları ile birlikte diğer renklerin pastel tonları kullanılacaktır.

18-4-c) Tescilli taşınmaz kültür varlığında yapılan uygulamanın sonucunda ve kalıcı olmak üzere, üzerinde yapının tescil yılı, müdahale yılı, müdahale biçimi ve uygulamayı yapan müellif mimarın isminin yazılı olduğu, mimari projede biçimi, malzemesi ve yeri tanımlanmış, 15cm * 20cm ebatlarında bir kitabe, yapının veya bahçe duvarının yol tarafında uygun bir yerine asılacaktır.

18-4-d) Tescilsiz yapıların farklı bir dönemi yansıtıyor olması ve tescilli yapılardan ayırt edilmesi gerektiğinden, üzerinde yapının yapım yılı ve müellif mimarın isminin yazılı olduğu, mimari projede biçimi, malzemesi ve yeri tanımlanmış, 15cm * 20cm ebatlarında bir tabelanın, yapının veya bahçe duvarının yol tarafında uygun bir yerine asılması gerekmektedir.

18-4-e) Mevcut veya yeni konulacak uydu antenlerinin, kentsel silueti etkilemeyecek, dışardan ve kente genel bakış noktalarından algılanmayacak bir yere (bahçe içi, bahçe duvarı iç kısmı, müştemilat çatısı vs) konulması zorunludur. Yeni

yapılarda her bağımsız bölüm için ayrı ayrı uydu anteni yer alamaz, tüm birimlere hizmet edecek tek bir uydu anteni sisteminin kurulması ve uydu antenin konulacağı yerin projede gösterilmesi zorunludur.

18-4-f) Reklam Tabela büyüklüğü, yapı kitlesi ile uyumlu olacaktır. Tabelalar yapı yüzeyine paralel olarak, yapıların kitabe ve süsleme öğelerini kapatmayacak şekilde yerleştirilecektir. Tabelalar; sokak dokusu, yapı malzemesi ve tekniğine uyum sağlayacak, taş, ahşap, dövme demir vb. malzemelerle, siyah, beyaz, kahverengi, krem vb renklerde yapılacaktır.

18-4-g) Trafo binaları günümüz teknolojisine uygun olarak az yer kaplayan hazır trafo binaları ile yenilenir. Bu hazır trafo binaları da kentsel silueti etkilemeyecek şekilde sütrelenir, ancak trafolar ev görünümüne dönüştürülemez. Kullanılmayan ve görünümü olumsuz etkileyen trafo binalarının kaldırılması veya Koruma Bölge Kurulu ve Safranbolu Belediyesinin uygun göreceği bir proje ile ilgili kurum tarafından ıslahının yapılması zorunludur.

18-5) Çatılar

18-5-a) Çatıların üzerinde, güneş enerjisi panellerinden başka özgün olmayan hiçbir eklenti yer alamaz. Güneş enerjisi panellerinin alanı, çatı alanının % 10 unu aşamaz.

18-5-b) Güneş enerjisi panelleri çatı eğimine uygun ve yükseklik oluşturmayacak şekilde oturtulacak, diğer ekipmanları çatı örtüsü altında tesis edilecektir.

18-5-c) Sit alanları ve Etkileşim alanı içinde bulunan tescilli yapılarda Safranbolu dokusuna uygun alaturka kiremit, tescilsiz yapı çatılarında oluklu kiremit kullanılması zorunludur.

18-5-d) Yeni yapılarda teras çatı ve çekme kat yapılamaz. Tüm yapılarda çatı sistemi eğimleri %33 aşılmamak üzere "kıрма çatı"dır. Saçak yapmak zorunludur, ancak; komşu parsel sınırına taşamaz. Saçak genişlikleri en az: 0.60 m.'dir.

18-6) Müştemilatlar ve Havuzevleri

18-6-a) Müştemilatlar: garaj, odunluk, kömürlük, ısı merkezi, depo, mutfak gibi ana binaya hizmet verecek yapılar olup, maksadı dışında konut ve ticari amaçlı kullanılamaz.

18-6-b) Tescilli Kültür Varlığı Parsellerinde ve Koruma Alanında kalan parsellerde Koruma Kurulunun izni ile müştemilat ve havuz evi yapılabilir.

18-6-c) Havuz evi; büyüklüğü 2000 m² yi aşan parsellerde inşaa edilebilir.

18-6-d) DEĞİŞİKLİK 05.07.2012/125 BMK- 24.05.2012/359 KKVKBK

E=0,03 ve hmaks=2,50 metre uygulanır. Teki 40 m² yi, ikisi toplam 60 m² yi hiçbir koşulda aşamaz. Gömülü olmayan müstemilatlarda Çatı yapılması zorunludur. Yapılar kırma çatılı, çatı örtüsü ana yapı ile uyumlu olacaktır

18-6-e) Müstemilat yapılarının altına tamamı tabii zemin altında olmak ve yapı boyutlarını aşmamak şartıyla bodrum yapılabilir.

18-6-f) Tescilli ve tescilsiz yapı parsellerinde yapılacak müstemilatların; Çarşı ve Kıranköy bölgesinde yapıya en az 3 metre mesafede, Bağlar bölgesinde en az 5m mesafede yapılması zorunludur.

18-6-g) Yapı yaklaşma mesafelerinin komşu parseldeki binalar ile de sağlanması zorunludur. Yaklaşma mesafesi içine yapılacak müstemilatlarda komşu parsel cephesi sağır olacaktır.

18-6-h) Yaklaşma mesafelerinin sağlanamadığı ve içerisinde kazan, hidrofor, soğutma tesisat elemanlarının tesisinin mümkün olmadığı tescilli yapıların parsellerinde, tamamı tabii zemin altında olmak şartıyla en fazla 15m² büyüklüğünde, gerekli yalıtımı emniyet tedbirlerini sağlamak ve yapılara en fazla 2.5 m. yaklaşmak koşulu ile gömme müstemilat yapılabilir. Yeni yapı ve Rekonstrüksiyon uygulamalarında ana yapıya bitişik olabilir. Alınacak emniyet tedbirleri belediyesi tarafından kontrol edilir.

18-6-i) Yapı ile cephe aldığı yol arasına müstemilat yapılamaz.

18-6-i) İlave (05.09.2014 tarih ve 103 BMK/KBK'nın 18.7.2014 tarih ve 1744Onay)Kamu Kullanım ve Kentsel Sosyal Altyapı alanlarına konu tescilli parsellerde, Koruma Bölge Kurulunun uyun görmesi, en az üç cephesi toprağın altında kalması ve E=0.10 AŞMAMAK KOŞULU İLE Müstemilat yapılabilir. Bu durumda, maksimum m² şartı aranmaz. Çekme mesafelerini ve müstemilat yapısının boyutlarını tescilli yapının parsel üzerindeki konumu da dikkate alarak belirlemeye Belediye ve Koruma Bölge Kurulu yetkilidir.

18-7) Bahçeler

18-7-a) Yapılarda ruhsata tabii uygulamalarda ki projelere, bahçelerde yapılacak düzenlemelerin de dahil edilmesi zorunludur.

18-7-b) Tüm parsellerde en fazla 2.5mt * 2.5mt ebatlarda dokuya uyumlu peyzaj amaçlı havuz yapılabilir.

18-7-c) Sundurma ve kamelya yapıları arka veya yan bahçe içinde, 15 m2 alanı ve 2.4 m saçak yüksekliğini aşmamak şartıyla hazırlanacak proje ile izin alınarak yapılabilir. Üstü ahşap veya kiremit örtülü olacaktır. Kenarı bahçe duvarına yaslanabilir ancak, çevresi hiçbir koşulda kapatılamaz.

18-7-d) Yer altı suyu aramak amacıyla yapılacak her türlü sondaj öncesi Safranbolu Belediyesi ve D.S.İ'den izin alınması zorunludur. Sondaj tescilli yapıya 10 metreden daha yakın olamaz.

18-7-e) Planlama alanında bulunan boş parseller ve yapılara ait bahçeler çevre görünümünü olumsuz etkilemeyecek şekilde kullanılmak zorundadırlar. Çevre görünümünü bozacak şekilde depo niteliğinde kullanılamazlar. Kamuya ait parsellerin bakımı Safranbolu Belediyesi tarafından yapılır. Şahıs mülkiyetindeki parsellerin düzeni, temizliği ve bakımı maliki tarafından sağlanmak zorundadır. Parsel bakımı sağlanmadığı takdirde maliki resmi yollardan uyarılır. 2 Ay içerisinde parselin bakımı yapılmaz ise; parselin temizliği, bedeli malikinden tahsil edilmek üzere Safranbolu Belediye'si tarafından sağlanır.

18-8) Sulama Kanalları ve yol kaplama malzemesi

18-8-a) Yol kenarlarında ve bahçe içerisinde kalan arklar korunacaktır.

18-8-b) Yol kenarlarında ve bahçe içerisinde kalan sulama kanalları üzerinde yapılacak yapısal ve güzergâh değişiklikleri Safranbolu belediyesinin teklifi ile Koruma Bölge Kurulunun iznine tabidir.

18-8-c) Bu kapsamda Belediyesince Bağlar bölgesine yönelik sulama projesi hazırlanacak ve Koruma Bölge Kurulunun görüşüne sunulacaktır.

19) Bu yönetmelik Safranbolu Belediyesi ve Koruma Bölge Kurulu tarafından yürütülür. Belirtilmeyen hususlarda ilgili mevzuat hükümleri uygulanır.

İlave 05.05.2014/104 bmk ve 27.06.2014 tarih ve 1712 kbk kararı onayı)18.8-d) yeni sokak kaplaması uygulamalarında;

18.8.d.1) Kentsel sit alanı içerisinde, özgün sokak döşemesi korunacaktır.

18.8.d.2)Kentsel sit alanı içinde ve etkileme geçiş alanında olup tescilli taşınmaz koruma alanında kalan parsellere servis sağlayan yollarda, belediyesince bütüncül olarak hazırlanarak koruma bölge kuruluna iletilecek projeler doğrultusunda imar planında belirtilen kent içi taşıt yollarında kentsel dokuyu bozucu nitelikte

olmayan/doku ile uyumlu yol malzemesi, diğer yaya yollarında tasarım rehberinde belirtilen özgün sokak döşemesi kullanılacaktır.

18.8.d.3) Etkileme geçiş alanında 18.8.d.2 maddesinde belirtilen alanlar dışında kalan alanlarda yol kaplamalarını alanın niteliği göz önünde bulundurularak belediyesince değerlendirilecektir.

18.8.d.4) Tüm planlama alanında, tüm nitelikteki kent içi yollarda teknik altyapı uygulamaları sonrasında kısmen bozularak onarım gerektiren kısımlar, mevcut yol malzemesi ile tamamlanabilir. Kaplamanın sokak bütününde tamamen bozulması halinde bulunduğu bölgenin koşullarına uyulur.

İLAVE 05.07.2012/125 BMK- 24.05.2012/359 KKVKBK

GEÇİCİ MADDE-1) Ruhsat yenileme süresini geçirmiş yapılarda; son kat vizesi alınmış ve tüm denetimleri eksiksiz olarak yapılmış ise, eski ruhsat koşullarına göre planın kesinleşmesini müteakip İKİ yıl içerisinde ruhsatını yenilemeye belediyesi yetkilidir.

ÖZGEÇMİŞ

Rüveyda Yetiş 1989 yılında Malatya’da doğdu; ilk ve orta öğrenimini aynı şehirde tamamladı. Turgut Özal Anadolu Lisesi’nden 2007 yılında mezun olduktan sonra 2008 yılında Karabük Üniversitesi Mimarlık Bölümü’ne girdi. 2012 yılında mezun olduktan sonra Malatya ve Karabük’te Mimar olarak çalıştı. 2013 yılında Karabük Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı'nda lisansüstü eğitimine başladı. 2014 yılında Karabük Üniversitesi S.F.T.G.S.T. Fakültesi Mimarlık Bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaya başladı ve halen aynı kurumda çalışmaya devam etmektedir.

ADRES BİLGİLERİ

Adres : Karabük Üniversitesi S.F.T.G.S.T. Fakültesi Mimarlık Bölümü
Yeni Mah. Prof. Metin Sözen Cad. No: 4/1
Safranbolu/Karabük

Tel : (370) 712 39 80

Faks : (370) 712 87 06

E-posta : ruveydayetis@karabuk.edu.tr